

ECOLE
DE
MAGIE
DE
PARIS

Res 5272

R3

PERSEVERANDO.

AMPHITHEATRUM
SAPIENTIAE AETERNAE
SOLIVS VERAE,
CHRISTIANO-KABALISTICVM,
DIVINO-MAGICVM,
nec non

PHYSICO-CHYMICVM,
TERTRIVNVN, CATHOLICON:
instructore

HENRICO KHYNRATH LIPS.
THEOSOPHIAE amatore fideli, et
MEDICINAE utriusq. DOCT.
Hallelu-lah! Hallelu-lah! Hallelu-lah!
Ohy diabolo!
E MILLIBVS VIX VNI.

Rumpantur et illa MORA.

יהוה
אלהים
מדינת
שמים

SOL.
MER.
CV.
RIVS.

ADSIT.

ORAN.
DO.

MEMO.
RIA.
HON.
STA.

ID QVOD
INFERIVS.

יהוה
אלהים
מדינת
שמים

LA.
ORAN.
DO.

IMMO.
TALI.
TATI.
LAVAN.
DE.

SICVT QVOD
SVPERIVS.

LVNA

CVM PRIVILEGIO CAESAREAE MAIEST. AD DECENNIVM A PRIMA IMPRESSIONE DIE

Hanover, 1609

C ulper ne Libros HUIUS, tibi dico, SOPHISTA:
 O huius HENRICI cedat labor AMPHITHEATRO!
 N ūminis instinctū Saceri nam ritē peregit;
 S ūnt equidem Scripta hæc nūquam contraria VERO;
 I s quia Sinceram SOPHIAM, defendit Ornati,
 L etiam restituit, purgando illustrat abusum.
 T n virtus Homini voluit servare DEO,
 U t ratione pari KHUNRATHI Nomen & Onen,
 M AGNUS CONSILIO, celebraret Dona IEHOVÆ.
 D eniq; nil superest nisi Momi Scommata temnat;
 E t sic scribendo pergat conducere multis.
 F ngenio quoniam Talis, atq; est Arte politus.

M. Andr.
 Receit.

Joh. Dircks, Van Campē, sculpit. Maastricht.

Administration, GIMNASII Theo- magici, macro-cosmici, catholici illius, quod NATURAE Symeonis est publicum & magnum, a IEHOVA ELOHIM imperitis, omnibus, cunctis ac singulis libenter extruendi; Vbi per Caelum, Aethra, Ierosolym, Mare, Aquas, Lapides, Vegetabilia, Animalia, Mineralia atq; Metalla; inde per omnia, quae aut in utero Matris, aut in ventre aut superficie Terrae, aut sub Celo nascuntur, IEHOVA, immensi SAPIENTIAM mirificam in libro Naturae catholico ac magno, Omnipotentis DEI Omnipotentis digito, scriptam, Notam de Litteris NATURAE, essentiale atq; vultus exiens, SAPIENTIA aeternae scintillata sapientiae, naturaliter magico manifestando intellectu docet ac proferitur: quod Patres & Majores illi DOCTRINAE filiorum fidelem fideles omnes, Magi vel Sophi & Philosophi prius (quibus Mysterium pro libro, huiusce Partes & Regiones pro chartis, fructus innumeris pro literis & Linguis) seu olim secundum linguam, latine, aliam atq; eruditum, (als hoch tieff und weit-geleerte des grossen Weltbüchs der Claviter admiratores) indistincta variis frequentant, omnesq; studiosi Philosophiae Theosophicae, falsis veris, fideles, etiamnum hodieque, die, auctoritate Divina & Sapientiae exemplo sapientis, fideliter profere (sic equidem frustra) haec erubescunt: ut, mirum. Gratia DEI, Namine de Lamine ELOHIM celsius afflati atq; illuminati, Namine Signatūra Divinae Naturae characteribus hieroglyphicis, quibus Res Physicae, nec non Physico-artificialiter libri, linguarum & Philosophiae scripturae, Ornatus & Laborum, & munda, iustine ac singulis induerent; Physici gemini veris Philosophi non opusantes, sed scientes, ita jurent: quare pariter de fidei, INEVIA CHRISTIVM; NOSMETIPROS; nec non NATURAE Numinis & Luminis thesauros inexhaustos, Physice & Philolice videri nupit, nullumque dedit istum, deumper & vltis orthodoxos ac Sapienter Philolophant; hancq; vitam, & hancq; mortis curam. Quid Sapientin nonocuit impossibilit. The Symeonis Philolophiae apex i Thalyannition: Inventore HENRICO KHVNRATH LIPS. Theolophiae amator fidei, & MED. iternus Doct. Anno & MASCHACH majo, M. BC. II.

PORTA AMPHITHEATRI SAPIENTIAE AETERNAE, solius VERAE, & sicuti quidem, sed tamen suis auspiciis, JEHOVAE consecrata, ideoq; ad eam per SCALAM suam mysticam, prologeticam nimirum illam, sibi prefixam, pictura hic significatam, graduum tm Theosophicorum, verè Philosophicam, siliorum DOCTRINAE duntaxat fidelium, tractu DEI patris tui immediato, merè ΞΕΛΟΓΟΙΣΤΩ (phy calumniatori!) gratiam variè mediato, censur; soliq; hinc, DIVINITVS afflatis, datur; secundum LEGES oraculares septem, plendi ac personant! quoniam sit Sapientia, Bonitas & Potentia CREATORIS: ut Sophiston morantur sed Theosophice vivant, & PHILOSOPHI orthodoxi SIC (etiam θεο-λογιστοί) creati, ΒΑΛΟΨΟΦΙΑ lyncerà verè philosophicè enarrent Opera DINI, DEVMQ; qui illos ita beatos amicos suos, dignè celebrent. Extructore HENRICO KHVNDRATH LIPS. Theophilus amatore fideli, & MEDICINAE variisq; DOCTE. ANNO à JHSVH CHRISTO nato, M. DC.II.

*ad motis omnibus Luminib⁹
 nihil in praedictis Cernes*

ALPHABETICAL

CHRISTIAN

DAY

1871

10

NEW YORK

1871

ALPHABETICAL
LIST OF
THE
MEMBERS
OF THE
SOCIETY
FOR
THE
PROPAGATION
OF THE
GOSPEL
IN
AMERICA
FOR
THE
YEAR
1871

ALPHABETICAL
LIST OF
THE
MEMBERS
OF THE
SOCIETY
FOR
THE
PROPAGATION
OF THE
GOSPEL
IN
AMERICA
FOR
THE
YEAR
1871

ALPHABETICAL

ALPHABETICAL

ALPHABETICAL
LIST OF
THE
MEMBERS
OF THE
SOCIETY
FOR
THE
PROPAGATION
OF THE
GOSPEL
IN
AMERICA
FOR
THE
YEAR
1871

ALPHABETICAL
LIST OF
THE
MEMBERS
OF THE
SOCIETY
FOR
THE
PROPAGATION
OF THE
GOSPEL
IN
AMERICA
FOR
THE
YEAR
1871

ALPHABETICAL

AMPHITHEATRI APIENTIÆ ÆTERNÆ.

S M M A

ſolV ER Æ.

CHRISTIAD-CABALISTICI,
DIVIAD-MAGICI,

ec not

PHYSIO-CHYMICI
Tertrius-Catholici.

HENRICI KYNRAH LIPS. THEOSOPHIÆ
amatoris fidelis, & medicæ vniuſque Doſtoris.

Reſecatur ante aſſump-
tionem primam, fol. 12.

I. Agnoſcere DeVM, Et quem miſiſt, IHSVM CHRISTVM. <i>Librumq; intelligere SS^a Scripturæ, in & ex</i> Disceſ, & HOMO, (ad quod in Mundum veniſti) tra- cto D E I, patris Lu- minum,	DEO, & quem miſiſt, IHSVM CHRISTO, <i>Libroque SS^a Scripturæ.</i> TEMET-IPSO. MVNDI maiori, Et quem dediſt, FILIO eius MAGNESIA Sapientum. TEMET-IPSO. DEO, & quem miſiſt, IHSVM CHRISTO, <i>Libroque SS^a Scripturæ.</i> MVNDI maiori Et quem dediſt, FILIO eius, MAGNESIA Sapientum.	Et sic, tanquam, in ſpeculo clariffimo, Et ex ſon- te limpidiſ- ſimo SAPI- ENTIÆ ve- re Ter- triuſque ca- tholico, pro dono, a SPIRI- TV SAN- CTO tibi commu- natio, cave,	CHRISTIANO- KABALICE, hoc eſt, KABALÆ CHRISTIANÆ methodo: DIVINO- MAGICE, hoc eſt, AGIÆ SAPIENTIÆ VÈ VINE, cuius vnice, vi- ne & multiformis, ſue ſitplicis, eſt cum aduſi (queſt Me- thodoſ do- cet A M- PHITHE- ATRYM)	ORANDO, in ORATORIO.	THEOSOPHICÆ noueris ac haucies TRIA OMNIA: b.e. Diuinum; Micro- & Macro- COSMICON! OMNIA in OMNIBVS! BONVM in hoc Mūdo Summum, Tertriuſque, Catholiciffimum; <i>Tumque, ô Homo, beatiffime vix finem!</i> Hæc SOPHIA! Hæc PHILOSOPHIA ſumma! Hæc ad Hanc VIA Theophica, Tertriuſque, Catholica, Linearis, ſola Vera; quæq; cætera bona (ô quàm innumera! ô quàm miranda!) adiciuntur NO- bis! Alia omnis, vel ſuper- ſicialis; aut circumſeren- tialis; aut falſa & nulla.
III. Cognoscere MVNDVM maiorem, Et quem dediſt, eius FILIVM, MAGNESIAM Philoſophorum, LAPIDIS, nimirum, Philoſopho- rum, Catholici, vel Vniuerſalis, pluſquam perfectiſſi, SYMBIOTVM debitum, & perfectum, Regeneratio- ne Phyſicæ, Artis Chymicæ adimen- to, pluſquam perfectiſſimum, b. e. Pri- mariæ, & propterea Catholicon, vel vniuerſale ac Ciale, in & ex	MVNDI maiori, Et quem dediſt, FILIO eius, MAGNESIA Sapientum, qui ipſiſque, Conſulſtantialiter Parenti, & ſplendor Gloria, arg. charactere Subſtantie eius Pri-materialis, Catholicon: In quo ſynopſice-catholice imbu- at omnis plenitudo NATV- RÆ corporaliter. TEMET-IPSO. DEO, & quem miſiſt, IHSVM CHRISTO, <i>Libroque SS^a Scripturæ.</i>	PHYSICO- CHYMICE, hoc eſt, CHYMICÆ Phyſico- Artificialis methodo, (Quæ quæſitæ A L C H Y M I A, nudiſ- ſime)	LABORANDO, in LABORATORIO.	LABORANDO, in LABORATORIO.	

Aplice; Lege; Obſerua; Intellige; Iſpice; Tenta; Iudica; Vtere; Fructe.

PANTA LIGON KINEI.

ELOHIM OMNI. vendunt laboribus.

PSALM. XCII.

Y. 4. Latiſſiſti me, IENOVAH, in operibus tuis, Et in ſaltibus manuum tuarum exultabo.

Y. 5. Quam magnifica ſunt opera tua IENO' AH? valde profunda ſunt cogitationes tue!

Y. 6. Vix inſipiens non cognosceret, & ſtultus non intelliget hæc.

Hallelu-IAH! Hallelu-IAH! Hallelu-IAH!

Phyſiæ!

Iterum atque iterum phyſiæ matori cuius! nullo excepto.

A M E N.

AD SIT;

RVACH HHOCMAH-EL!

*
T R I A sunt, quæ primodialiter constituunt M V N D V M,

docent

1.	2.	3.	4.	5.
MOSES:	HERMES, & antiquissimi	PHILOSOPHI	PHYSICOCHE-	Hicce accommodari possunt
1. TERRA ET AQUA:	SAPIENTES:	antiqui:	MICI.	QVATVOR ELEMENTARVM
Terra vinctuosa, lenta, tenax	1. CORPVS:	1. MATERIA;	1. SVLPHV R & SAL	1. TERRA & AQUA
& glutinosa; Aqua circum	dictum, Inferius.	1. Patient.	NATVRÆ:	
& superfusa; vt ex duobus			h.e.	
hicce Elementis (sic dictis,	Hæc, EN s primum, creatum, trium, catheon, XAOZ.		Terra pinguis, Aqua sicca, non	
quasi Hyemenis) Aqua illa			vinctuosa madefaciens	
molest, vnum tantum COR			manus,	
PVS tunc extaret.			Sol & Luna Hermetis.	
2. CALVM.	2. SPIRITVS;	2. IEDIVM;	2. MERCVRIVS.	2. AER & IGNIS:
(Vers. 261. & Quæst. 6. fig. Am	Mundi, æthereus, qui est	Quod et quasi non corpus,	h.e.	
phit. huius tercia.)	corpus Spirituale, & Spiritus	sed quasi in Anima; siue	Spiritus æthereus, operans pro	
	corporalis, omnia per-	quali natura, & quasi	Natura scintillarum NATVRÆ	
	means. Superius.	iam corp. cōiungens duo	quibus coniungitur: ad similitu-	
		extrema, iuc. loco Principii	dinem Planetæ Trii in firmamen-	
		positi Aristoteles (princi-	to, qui Naturam habet variam &	
		pius lune veritatis) suā	omnino versatilem; cum calidis,	
		Prænation. Effectum pro	calidus, cum frigidis etiam frigi-	
		causa.	dus est, sequitur enim Naturæ	
			ius, cui coniungitur.	
3. RVACH ELOHIM, h.e.	3. ANIMA;	3. ORMA.	3. NATVRÆ.	3. ESSENTIA
Spiritus DEI incubans A-	Mundi: quæ viriditas benedi-	Moysi, & dat ESS E rei	Essentia	QVINTA.
quis, Geh. 11. (vide Vers. 261.	dicta, res cunctas faciens	Agens.		
& Quæst. quartam, figuram	germinare. Leo viridis: Dv-			
Amph. huius tetuæ.)	enech viride.			

C O R O L A R I V M.

Si horum trium PRIMORVM conditiones diuerso Physicæ, hico Medice, Physico Chemice, &c. consideraueris respectu, & quidem primo vel per se, aut inuicem mixta; 2. In abstractio, vel in concreto; 3. Purè, impurè: (Est enim Sulphur excrementum pingue, fuliginosum: Sali, terra suta, Mercurio; phlegma.) 4. In soluto, volatili, aut fixo; 5. in coagulato, siue fixo: ac ex labyrintho obiectiunum feliciter poteris extricare. Sufficiens hac in præfatus filio DOCTRINÆ

S V M M A P R I V I L E G I I C Æ S A R E I.

A C R Æ C Æ S A R E Æ M A I E S T A T I S
Privilegio cautum est, ne quis Chalcographorum, Celatorum, Sculptorum, Typographorum, Bibliopolarum ac aliorum quamcunque librariam negotiationem exercentium, O P E R A HENRICI KHVN RATH, LIPS. Medicina Doctoris, tam scripta quam picta, Medicinalia, Chymica, Kabalistica & pleraque alia

secretiora, Latino & Germano idiomate, partim aliunde conquesta, partim à seipso conscripta & inuenta, ac inter ea quidem AMPHITHEATRUM SAPIENTIAE ÆTERNÆ, solius verae, Christiano-Kabalisticum, Diuino-Magicum, & Physico-Chymicum, tertium Catholicon, &c. per decem annorum spatium, à prima cuiuslibet editionis Die computandum, intra sacri Romani Imperii, Regnorumque & Dominiorum Maiestatis suae hereditariorum fines, simili aut alio quopiam characteris genere & forma, siue in toto, siue in parte, imitari, recudere, aut aliò recudenda, vel alibi etiam sculpta & impressa adducere, vendere aut distrabere palàm vel occultè, citra voluntatem & consensum praefati Doctoris Henrici Khunrath, suorum-ve heredum praesumat. Si quis vero secus faciendo, Privilegium & interdictum hoc Caesareum spernere, negligere aut transgredi temerario quopiam ausu conatus fuerit, eum non solum omnibus illis exemplaribus perperam sic recusis & adductis (quae quidem supradictus Henricus Khunrath, aut eius heredes, eorumque mandatarii ubique deprehensa vel propria, quam ipsis hac in parte tribuimus, auctoritate vel Magistratus loci illius auxilio sibi vindicare poterunt)

de facto priuandum, sed & multa insuper decem marcharum auri puri
fisco Cæsareo fraudis vindici, & sepefati Doctoris Henrici Khunrath,
suorum & heredum Usibus ex æquo pendenda, decretum irremissibiliter
plectendum, &c. Praga, die prima Junii. Anno 1598.

RVDOLPHVS.

*Ad mandatum Sacrae Cæsareæ
Maiestatis proprium*

A. BENCK.

Additum sigillum Cæsareæ Maiestatis
in cera rubra.

ÆTERNO

ÆTERNO, INVI-
SIBILI, SOLI SAPIEN-
TI, OMNIVM OPTIMO, INFI-
NITO ET OMNIPOTENTI

יהוה אלהים צבאوت

DEO DEORVM,
ENTIENTIVM
VNITRINO,

SANCTO, SANCTO, SANCTO,
PATRI, & FILIO, in plenitudine temporis incarnato,
JHSVH CHRISTO, nec non
SPIRITV SANCTO;

Vniuersarum Rerum creatarum ac conditarum in
toto VNIVERSO existentium

AVTHORI, CONSERVATORI, GVBERNATORI,
perpetuò;

DOMINO ac PATRONO suo Catholico, benignissimo,
filialiter timendo, vnice amando, humillimeque
adorando, & in omnem æternitatem,
deuotione debet, meritò
laudando:

II.

TOTI CÆLESTIS EXERCITVS SPIRITVALIS MILITIÆ PRÆPOTENTI, reuerenter habendæ; flammeis, nimirum, JEHOUÆ ministris, Diuinitus mihi concessis, officioque suo & didactico & tutelari vltro adfistentibus:

III.

PROXIMO SVO (Θεο-Α'ληθῆ-καὶ τεχν-φίλῳ, Seinem/ Gott/der Wahrheit/vnd Kunstliebendem Nechsten/) fideli cuius, cum primis diligendo:

IV.

SIBI METIPSI, seruo ac organo DEI (absit iactantia & calumnia verbo) sedulo pro modulo DONORVM à DOMINO liberalissimè conditorum:

V.

TOTI SS.^æ BIBLICÆ SCRIPTVRÆ, vtili ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum, in Iustitia; vt perfectus sit HOMO DEI ad omne opus bonum instructus.

VI.

NATVRÆ mirificæ, ministræ ELOHIM in MVNDO vniuerso (cuiusque FILIO, MAGNESIA Philosophorum indigitato, nunquam odiosæ, NVMINI ac LVMINI suspiciendo:

Denique

VII.

SCIENTIIS & ARTIBVS singulis, per quas de DEO
 gratissima in orbe Terrarum sparsa est fama; præsertim ve-
 rò sublimioribus ac secretioribus, quæque IGNIS,
 omnia probantis, adminiculo Spagy-
 ricè peraguntur:

AMPHITHEATRVM
 SAPIENTIÆ ÆTERNÆ
 SOLIVS VERÆ,

nec non

Virginum instar, ET propemodum à cubiculis sanctis atque
 secretioribus, castissimarum, quibus, inter omnes in toto Ter-
 rarum orbe Scientias & Artes bonas generique humano utiles,
 non augustiores vel sanctiores, non (ob VSVS AC FRVCTVS
 tam Macro & Micro-cosmicos, quam DIVINOS, hic &
 in æternum salutares) præstantiores
 vix, puta,

KABALÆ, MAGIÆ, ALCHEMIÆ,

HEROINÆ suæ sanctissimæ, mirificæque, in ORATORIO
 & LABORATORIO, Macro-ac Micro-COSMICE, artificio
 miraculoso, coque multifario, prudentissimè veræque Theo-
 ac Philo-SOPHICÆ ancillantium, secundum Sanctioris &
 CHRISTIANÆ PHILOSOPHIÆ, solius veræ, Veritatis nor-
 mam, è diabolicis sophismatum execrandorum, pro VERITA-
 TE fesc falsò substituentium, larvis fucatis, duce & adistentiâ
 RVACH HHOCHMAH-EL, necessariò repurgatarum, catho-
 licæque dexteritate ad Archetypi exemplar sincerè refor-
 matarum, primor-dialivè Simplicitati ac Boni-
 tati triuni catholicæque suæ, dignè
 restitutarum & instau-
 ratarum,

CHRISTIANO-CABALISTICVM,
DIVINO-MAGICVM,

nec non

PHYSICO-CHYMICVM,
TERTRIVNVNVM, CATHOLICON,

Hoc;

In quo Theo-ac Philo-sophice docetur SAPIENTIÆ VERÆ, eiusque studii, hoc est, PHILOSOPHIÆ sincerioris fons: Venagenuini INTELLECTVS Numinis ac Luminis NATVRÆ essentialis in MVNDO maiori catholicè, in FILIO verò illius, MAGNESIA videlicet Sapientum, synopricè, catholicè, realiter existentis; IVRIS quoque LEGISVE DEI in cordibus nostris Diuinitus scriptæ; nec non, Methodi dextrè intelligendi & orthodoxè interpretandi BIBLIA sacra; SCIENTIÆ quoque Ligni vitæ, Boni ac Mali, atque honestorum ac Turpium; ostenditur flumen:

OPVS, *ἡτοιμασμένον καὶ πεποιημένον* attestante *αὐτοψία* (phy Momo & Zoilo) reuera eximium, recens reuisum, AMPHITHEATRICE instructum QVATVOR circularibus, aliisque hieroglyphicis FIGVRIS, in æs affabrè scalptis, VERITATIS, passim locorum, sine pudore vim publicè patientis iniquissimam, & quasi sub calumniarum pondere fatiscendo ingemiscens, ferè (proh!) succumbentis, ab interitu, pro viribus, vindicandæ ac erigendæ causa; & quo aliis bonis atque industriis viris idem tentandi & præstandi ansa haud vituperanda præberetur, in publicum, ex pio animi affectu, inque orbis CHRISTIANIVSVNVM atque VTILITATEM communem, necessariò iam tandem, & vix tandem (sed sat citò, si, vt spero, sat benè) missum;

SAPIENTIA VERA, CUI, QUID, VBI, QVIBVS AVXILIIS, QVAMDIV, CVR, QVOMODO, QVANDO, fieri possit ac debeat, Christianè docens; SVMMVMQVE HOMINIS BONVM, tam in futura quam in hac vita fructuosum, DEI donum singulare, tertriunum, catholicissimum, videlicet,

*Agnitionem, Cognatio-
nem, Vnionem &
Fruitionem*

*Cognitio-
nem*

*Cognitionem
ac
Fruitionem*

J E H O V A E,
& , quem misit J H S V H
C H R I S T I, Librique
SS.^æ Scripturæ , Triu-
nius;

S V I I P S I-
vs,
Triunius;

M V N D I maioris,
& , quem dedit, Filii
eius, M A G N E S I A E
Sophorum, vtriuf-
que Triunius;

hoc est,
Catholicè

T R I A O M N I A,

tanquam in liquido Speculo,

S O P H I A Orthodoxâ,

ostendens:

C V I V S

mysteriorum reconditorum

*(prout P A T E R L V M I N V M eadem illa, ex Benigni-
tatis suæ Diuinæ penû, liberaliter
concessit.)*

A P O C A L Y P T I C A C L A V I S

T R I V N A,

penes Authorem O P E R I S huius dignè referuata,

L E G E sua

Triuna, sancta, æqua & iusta,

id est,

de

F I D E,

T A C I T V R N I T A T E legitima,

&

O P E R I B V S bonis,

*(quæ animum saltem gratum debitè
concernunt)*

folis debetur DISCIPLINÆ atque DOCTRINÆ filiis,
SS.* SAPIENTIÆ candidatis, candidis hære-
dibusque fidelibus dilectis;

ne sacrum detur canibus, aut margaritæ proiciantur
ante porcos, diabolismo grauiter obfessos:

Non enim omnibus OMNIA conueniunt,

sed est

QVID, QVIBVS, VBI, CVR, QVOMODO,
QVANDO & QVANTVM:

AMIMI GRATI, REVERENTIÆ,
CHARITATIS, GRATVLATIONIS,
ATTENTIONIS,

ADMIRATIONIS, HONORIS DEBITI,

ergo

Humillimè CONSECRAT, Officiosè DICAT,

Amicè OFFERT, Debitè NVNCVPAT,

Religiosè RELINQVIT,

Obscruantissimè DONAT, Studiosè PONIT,

HENRICVS KHVNRATH LIPSENS. THEO-
SOPHIÆ amator fidelis, & MEDICINÆ
vtriusque DOCTOR:

J E H O V A H

afflante, incendente, stimulante ac dante

TRIVNO,

doctus, ductus, Inuentor, Author.

ANNO MASCHIAH

iuxta promissionem Diuinam missi

M D C I V.

HALLELV-IAH! HALLELV-IAH! HALLELV-IAH!

phy Diabolo!

Terque quaterque phy calumniatori cuius; nullo excepto!

J E H O V Æ

VNITRINO SIT

LAVS, HONOR ET GLORIA.

A M E N.

LECTORI

LECTORI CANDIDO SALVTEM.

MPHITHEATRI HOC INSIGNE O-
PVVS, in quo Auctor Henricus Khunrath Lips.
vtriusque Medicinæ & Philosophiæ Doctor,
SAPIENTIAM DIVINAM, HVMANAM,
MACRO& MICROCOSMICAM:
Diuino-Magicam, Christiano-Cabalisticam
& Physico-Chemicam, admiranda industria,
spectandam OCVLIS: contemplandâ MEN-

TE, sectandum Opere, in Oratorio & Laboratorio, omnibus proposuit, A-
micæ ac Candide Lector, damus tibi nunc integrum & absolutum. Ipse
quidem Auctor immatura morte præuentus, aliqua ex parte, sed non ma-
gna, imperfectum post se reliquit. Onus illud meis humeris imparibus sa-
nè, imposuit moriens, vt OPVS posthumum cura mea in lucem ederetur:
tum quod ipsi fuerim intima familiaritate iunctus, cum, quod consilii sui, in
hoc opere edendo fecerit me, vna cum aliis relictis à se secretioribus, parti-
cipem. Dedi igitur sedulo operam, vt tale prodiret in publicum, quale, vt
prodiret, ipsum peruoluisse, accuratè intellexi: Si in multis non satisfactum
est omnibus, illi & magnitudinem REI perpendant & meliora his fa-
ciant. Restat vt de fine Operis te paucis admoneam: Quanta cura, mens
humana SCIRE, naturaliter desideret, in confesso est omnibus. Quot vo-
lumina Librorum Scientiarum gratia, euoluuntur? quot molestiæ deuor-
rantur? quot sumptus impenduntur, quot Lucubrationes, Vigilia, labo-
res exhauriuntur? quorum omnium finis tandem, aut vanitas est aut ino-
pia, sæpe etiam fractæ vires corporis & delirium animi; vsque adeo diffi-
lem ad Philosophiam umbratilem, humana ratio monstrat viam & adi-
tum. Secus verò facit Theosophia nostra in hoc OPERE, primum enim
non tot laboribus & sumptibus constat. Audi Ipsam tibi loquentem: Fa-
cile videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui querunt illam:

Sap. 6. 7. 13.
14. 15.
Sap. 8. 7. 16.

præoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui de Luce vigi-
lauit ad illam non laborabit, ASSISTENTEM enim illam foribus
suis inueniet. Deinde non tot molestiis occupata est. Non enim habet a-
maritudinem conuersatio illius, nec tedium conuictus illius, sed letitiam
& gaudium. Facillima igitur & spontanea est hæc nostra Sapientia. Talia
sunt Omnia DONA DEI, VERA. At fraudes mundi, Illusiones, Phan-
tasie, Sophistica Diaboli, multis laboribus & sumptibus constat.

Tandem à contemptu huius Operis deportandus es, Stulti & inepti ho-
minis est, rem nondum lectam iudicare, non intellectam contemnere. Qua-
so te, an propterea sunt contemnenda sydera, quod tu illa non dignoscis? an
propterea abiicienda & conculcanda Planta, quas secunda mater Terra,
nobis porrigit, quod tu ipsarum signaturam & occultas vires non perspicis?
Quot inutiles & fatuos fetus parturit humanum Ingenium? atqui, tu illis
sepe primarium locum das in Bibliotheca tua, & habent illi in mensa tua,
Philosophica, primos accubitus. Memineris ergo hoc AMPHITHEA-
TRVM tuis oculis non fucatam aut fatuam Philosophiam spectandam pro-
ponere: sed contuitum ÆTERNÆ SAPIENTIÆ SOLIVS VERÆ,
quam magno tuo malo & exitio neglexeris & contemseris. VALE, &
hoc Amphitheatro frui, ad Agnitionem DEI, Cognitionem tui ipsius,
dignotionem Naturæ, ad illuminationem Animæ, puritatem Spiritus, sa-
nitatem Corporis. Datum Wernigeroda in incho Comitat. Stolber-
gico ad Bructerum Idib. Martii, Anno salutiferi partus Virginis 1609.

ERASMVS WOLFART. S.

THEOPHILI ARETII
 IN MAGNUM ET MIRANDUM ILLUD AMPHITHEATrum CLARISSIMI VIRI, DN.
 HENRICI KHVNRATH LIPSENSIS, Vtriusque
 MEDICINÆ DOCTORIS, ac VERÆ
 SAPIENTIÆ studiique eiusdem
 instauratoris,
 ENCOMIASTICVM.

BDITA Diuini si quis mysteria verbi
 Altius inspiciat, seque in penetralia condas,
 Nil nisi cum superis hominum commercia cernas.

Felices animæ, quas gratia tanta beauit
 Audire Angelicas mortali in corpore linguas,
 Humanoque DEI sentire in pectore vocem!
 Quò fugit ista dies? ubi iam latet aurea scala
 Cali, quâ superi descendunt? quisve recludet
 Sacratos aditus? nosque ad pia Numina ducet?
 Difficilem, mihi crede, viam, qui talia tendat
 Ingressitur, nec enim cuius manifesta videntur
 Dinum sydereas habitantis Numina lucas.

Attamen humana si consuetudine quondam
 Angelicas mentes letatas credimus, artem
 Abstrusam reor esse: Patres nouère vetusti.
 Occidit: Oceano veluti Sol mergitur alto,
 Mox tenebræ informes, ac immedicabilis error
 Inualuit: mendaxque suum caput extulit orco.

Fons est illimis SOPHIÆ: Diuina CABALA
 Quamque tenent MAGI, redolentes thura Sabæi,
 Cuique dedit VIRIDE, & tacitum SAL fusile nomen.
 Trinam hanc nemo DEI Sophiam sine Numine habebit,
 Theilogam, Astronomam, Medicatricemque Dianam,
 Nemo sine afflatu Diuino magnus & altus.

Vno fonte fluit Sapiëntia Trina beato
 Flaminis ætherei, fusæque per omnia mentis,
 Qua vegetat terras, mare, sydera & æra complet.

Rex mihi pacis erit testis, qui pectore quondam
 Tot gemmas habuit Sophia, quot littora arenas,
 Cuius corde altam Sapiëntia struxerat arcem.

Hic quoties pulcrum Libani de monte columbam
 Ingeminans imo suspiria corde, vocarat?
 Namque sibi vitæ sociam delegerat unam.
 O dilecta veni mea, te charissimus orat
 Sponsus Rex Solymæ tuus, & sacra Numina iura?
 Se fore constantem tibi met castumque maritum.
 Calluit hanc præsens IHOV ANIS fœtus Abrahæ
 Alloquii, & Chaldæa de gente profectus
 Insulæ Egypto, & terræ pacifici Idumæ.
 Hac tibi nota fuit Iacobe scientia rerum,
 IHOV A tibi, tibi Scala DEI; calique patenti
 Regiæ visa, gregem maculosis partibus implet
 Racheliæ: tenet hanc Pharii dum calca regis
 Somnia per tractat cautus, prudensque futuri
 Euentura canit, per mystica pocula vates.
 Hanc Egyptiæ Moses eductus in aula
 Imbibit; hac, diæque simul posît luce coruscans
 (Lux gemina hac) ipsipotius se sistere IHOV A:
 Hac Bileam sincerus adhuc, & criminus expers
 Turpis avaritia, novit scrutarier alti
 Abdita ritè DEI, & sanctæ benedicere genti.
 Hac Regina Arabum solers ænigmata promittit
 Isacicum Regi, quo non sapientior alter
 Claruit; hac Daniel, Magis præstantior, illum
 Extulit instructum schola Regiæ Persidæ, idem
 Regibus edixit tristissima fata duobus,
 Alter ab Imperio cadit, obbrute scit at alter.
 Nomen ab hac quantum cessit ter maximus Hermes?
 Hac venerata DEVM, visitat cunabula CHRISTI:
 Mirifico docuit VERBO Reuchlinus eandem.
 Hanc Agrippa sagax mirando prodidit ore:
 Prodidit Helvettus, Musarum filius, Hermes,
 Exosus fatuus: Lumen Sapientibus ingens:
 Cuius & humanos superat Sapientia sensus:
 Hoc gratare tibi Celsæ Germania Phæbo.
 Hanc & Stellatus mellito carmine condit.
 Hac est, hac illa est, (michi crede) Scientia, verum
 Quæ tibi Natura Lumen, viresque capax
 Abstrusas Mundi pandat: Clarissima Lux est.
 Qua sine cuncta iacent tenebris immersa profundis.
 Hac tibi fax: hac Lux, hac dux te prævia duces
 Abdita cunctarum subito ad penetralia rerum,
 Et sic mirifici non pondus inane Theatri
 Non spæciator iners, verum Rimator, & Actor
 Intimus hospes eris, non hospes semper oberrans.
 Hac & stellarum cursus viresque reculat,
 Et scrutata vices veram, statura tempora signat;

Hæc vis ventorum Pontique innotuit æstus,

Vnde ortus & vita satis : vnde ægmina rebus

Edocet, & terra venis expromere gazas.

Principia hæc rerum cunctarum trina resoluit.

Theiosopha hæc suada est, & si præstantius illis

Quicquam erit. Hæc. genitore DEO, DE A; Sponsa Deorum;

Et genitrix rerum, recolis quam turba Sophorum.

Inuentum est Medicina tuum, ò DE A: Numine cedunt

Pulsa tuo; Resolutus hydrops; nodosa Podagra

Lepraque probo viuum fœdans immunda cadaver:

Tussifera & Tabes flammis feruentibus, ima

Exsucca ossa vorans, rapidusque Apoplecticus humor:

Herculeusque furens, & spurcans faucibus horror:

Hæcenus indomitas vincisque fugasque Chimeras.

Salve blanda parens, salve expectata diu lux!

Venisti tandem, dispellens nubila cælo.

Hanc, HENRICE, tibi quod amicam elegeris unam

Gratulor, Asclepidum decus immortale Sophorum:

Grata DEO Charitum soboles; Diuine Promethei;

Digne polo, qui mira nono dans AMPHITHEATRO

In Lucem: veterum vix cunctis visa Theatris.

Linor iners stolidumque coarct. & sibilus orci

Cedant auspiciis melioribus; ò labor ille

Quàm felix, suavis sudor, curæque beate?

O quàm fecunda fructus, ò tædia longe

Quàm iucunda via? gemmanus pulueris ortus

Aureus ille tuis, superum te in luce locabit.

O Decus Aoniidum, Pylad: s mi, Nestoris annos

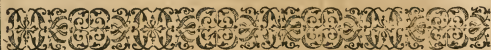
Vive; vale; terris nec calice scande relictis

Tecta prius, Medice, Chymia diæque Cabale

Culmina quam superes, summa & fastigia ponas.

Vive diu, solidæque vale, moriære beatæ.

EPIGRAMMA

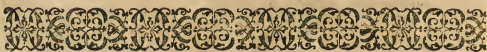
IN EDITIONEM AMPHITHEATRICAL. VIRIDN.

HENRICI KHVNRATH LIPS. VTRIVS-

QUE MEDICINÆ DOCTORIS, PHILOSOPHI
 insignis, & nostræ ætatis primarii, &c. fau-
 toris sui honorandi.

CARPERE qui gaudes, hîc noli carpere quicquam
 Omnis huic Physico cedat labor Amphitheatro.
 Numinis instinctu MEDICVS quod SVMMS ab alto
 Sensu deductum, veri Khunrathus amore,
 Instruxit, Sophiæque sacros illuminat vsus,
 Lapsam restituit, virtioſaque membra repurgat.
 In Mundo non est par his virtutibus illi,
 Vngue leo notus: Diuina hac notus is arte.
 Maxima nascetur quâ sparsis gloria libris,
 Dona DEI variant, hoc certe est nobile donum,
 Ecentum, vel plus centum vix millibus vni
 Ingenium tantum contingit habere virorum.

M. ZVERVS P. L.

DE

AMPHITHEATRO
CLARISS. ET DOCTISS.

VIRIDN. HENRICI KHVNRATHI,

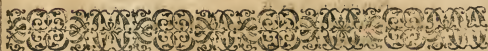
Vtriusque Medicinæ Doctoris
 celeberrimi.

MVNDVM extra mundum qui vult specularier omnem
 Quique extra seipsum noscere se satagit:

Non

Non opus est adeat veterum vastata Theatra
 Vel noua, spectaclis reddita vana suis.
 Immundum potius mundum exuat, exuat & se,
 Indupeditrices & fugiat nebulas.
 Orchestramque tui subeat KVNRADE Theatri
 Etheris igniculo praeegrediente bono.
 Dia ubi Smaragdi monstrat Sapientia speclo
 Quid Macrocosmus agit, quod Microcosmus agit.
 Et Panace Hermetis regnatque Asclepi Hygĩa
 Ac dignis dignas viraque spargit opes.
 Quas patulo, Inuidia pandis stomachante Theatro
 KVNRADE ingenui progenies Genii.
 Perge ita: firma tui basis est mansura Theatri,
 Dum Macrocosmus erit, dum Microcosmus erit.

Iohannes Seussius Electori Saxoniae à
 Secretis Ecclesiasticis, amico suo
 chariss. honoris & amoris ergò
 consecrabat Id. Mart. Ann. 1604.
 Dresdae.

THEOSOPHIÆ AMATORIS
 ad
 PHILOSOPHVM
 VMBRATILEM

ἡγεσφώνεσις

THEODORI AQUILINI P. L.

Quid abdicaras in meam curam vocas
 Sophista Musas futiles?

Negant carminis, nec patent Apollini

Deo dicata pectora.

Fuit ista quondam stulta confidentia,

Fucus, Tenebrae, Somnia:

Cière surdum Delphica Phœbum specu,

Vocare Musas Numina,

Fandique munus, munere indultum DEI.

Perere fonte, nemore, aut iugis,

Nunc alia mentem vis agit, maior DEVS

Aliosque mores postulat

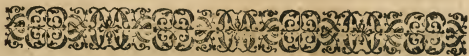
Sibi repositens ab homine munus suum,

Viuamus vtrivæ Patri:

Vacare vanis, otio aut negotio,

Et fabulosis literis

Verat, suis vt pareamus legibus,
 LVCEM QVE cernamus suam,
 Quamuis Sophorum, callidaque ars rhetorum, &
 Figmenta Vatum nubilant,
 Qui corda falsis, atque falsis imbuunt,
 Tantumque linguas instruunt,
 Nihil adferentes, vt salutem conferant
 Quod veritatem detegat.
 Quid enim tenere vel bonum vel verum queant
 Qui non tenent summi caput
 Veri, bonique fomitem & fontem DEVM?
 Quem nemo nisi in Christo vider.
 Hic Veritatis Lumen est, vix via,
 Vis, Mens, Manus, Virtus Patris,
 Sol Æquitatis, fons bonorum, flos DEI
 Natus DEO, Mundi Sator,
 Mortalitatis vitæ nostræ, & mors necis
 Magister hic virtutis est,
 DEVM QVE nobis, atque pro nobis homo
 Nos induit, se exiit
 Æterna iungens homines inter & DEVM
 Interque se commercia.
 Hic ergo nostris vt suum præcordiis
 Vibrauerit è Cælo iubar,
 Abstergit ægrum corporis pigri situm,
 Habitumque mentis innouat,
 Exhaust omnes quod iuuabat antea
 Castæ voluptatis vice,
 Totaque nostra, iure Domini, vindicat
 Et corda, & ora, & tempora,
 Se cogitari, intelligi, credi, legi,
 Se vult timeri & diligi.
 Huic vacantem, vel studentem & deditum
 In hoc reponentem omnia
 Ne quæso inertem vel peruersum putes,
 Ne crimineris impium
 Pietas abesse Christiano quî potest?
 Namque argumentum mutuum est
 Pietatis, esse Christianum, & impii
 Non esse Christo subditum.
 Hoc te docebit inclytum Theatricum
 Opus hoc, & planè mysticum,
 Æterna monas & trias cordi tuo
 Fac insit, hunc finem bonum
 Scopumque monstrant hæc tibi spectacula,
 Quibus DEO potes frui.

ORATIO THEOSOPHICA
AD
FONTEM SAPIENTIAE
CHRISTVM OPT.
MAXIMVM.

Christiani Cordati.

CHRISTE fac vt sapiam, quia tu SAPIENTIA Patris
Solus es, & tecum qui sapit, ille sapit:
Quis dabit in tanta, mihi nam caligine lucem
Vt capiam veræ dulce salutis iter?
Ad te confugio, qui LVX mortalibus ipsa es
Per quem senserunt cuncta creata diem.
Da mihi NATVRÆ LVMEN, tenebrasque repelle
Spiritus illustret pectora nostra tuus.
Non equidem fateor tanto sum dignus honore,
Sum miser, & multo crimine Christe reus.
Sed tamen in fuso confido sanguine, cuius
Purgabit sordes guttula parua meas.
Si mihi des vitam, cur non quoque commoda vitæ
Cuncta tua nobis pro bonitate dares?
A Patre quin etiam quaecunque rogabimus, inquis
Nos accepturos nomine certa tuo.
Non mihi quero lucrum, vanam non arrogo laudem,
Et laus & lucrum tu mihi solus eris.
Sed neque diuitias dederis, quas mirer auarus,
Cuncta cadunt, firmas non habet orbis opes.
Aspira cæptis, mentem caelestibus imple
Ignibus, ac vmbraſ aufere ab arte graues:
Nil erit obscurum, facile in penetralia ducar
Natura, monstras si mihi Christe viam.
Ipse feram magnas laudum tibi præmia grates:
Nil homo mains enim quod tibi reddat habet.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

καὶ

ΥΠΟΤΥΠΩΣΙΣ

generalis,

PROLOGI

SEQUENTIS,

in

AMPHITHEATRUM

SAPIENTIÆ ÆTERNÆ

SOLIVS VERÆ,

CHRISTIANO-KABALISTICVM,

DIVINO-MAGICVM,

necnon

PHYSICO-CHYMICVM

ad

Homines

Vniuersos, Omnes, cunctos & singulos

scorsim, CATHOLICIS

directi.

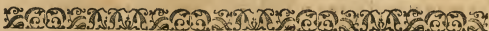

ROLOGVS hic præfens SCALÆ cuidam, STVDII SAPIENTIÆ veræ, recteque PHILOSOPHANDI rationis, GRADVVM orthodoxorum SEPTEM mysticæ assimilatur, quâ (DEO vocante & ducente, GENIO stimulante, INGENIO cooperante, LABORE debito ac sedulo absolvente) tam iuxta SAPIENTIÆ veræ, quam eius Præconis (ex IERHOVÆ ipsius calculo candidissimo) Sapientis doctrinam verè Sapientem ascensus fit THEOSOPHICVS ad AMPHITHEATRI præfati PORTAM quamvis angustam, exilem & despectam, attamen augustam satis & maiestaticam: IN & PER quam DOCTRINÆ filius fidelis quilibet, ad finem vsque constanter perseverans, latus INTROIBIT, ibique SUMMVM illud BONVM Tertriunum catholicissimum, videlicet, primò, Agnitionem DEI, &, quem misit IHSVH CHRISTO, Libroq; SS. Scripturæ intellectum genuinum; Secundò, cognitionē SVPIVS; Tertiò, cognitionem MVNDI maioris, &, quem dedit, FILII eius MAGNESIÆ Philosophorum, LAPIDIS, nimirum Philosophorum catholici vel vniuersalis plusquamperfecti SVBIECTI debiti atque perfecti, Re generatione Physica, Artis Chymicæ adiumento, plusquamperficiendi; primò, IN & EX DEO, &, quem misit, IHSVH CHRISTO, Libroq; SS. Scripturæ; Secundò, in & EX SEMETIPSO: Tertiò deniq; in & EX MVNDO maiori, &, quem dedit FILIO eius, MAGNESIÆ Sapientū, OMNIA IN OMNIBVS, (quare & ab אֱלֹהִים ELOHIM Triuno, ex Corpore, & Spiritu & anima etiam Triunus compositus, in Paradysum mundanā hanc præcipuè collocatus est) feliciter CONSEQVETVR, eoque tanquam singulari quodam κληρίκι βραβείω, Theosophicè FRVETVR.

CONSTATAUTEM PROLOGVS hic VERSIBVS totidem, quot Annus diebus, trecentis nimirum sexaginta quinque, eò quòd per totum annum singulis diebus VNVS, SOPHIÆ studioso genuino, contemplationis accuratæ lance, acutissimè pensitandus, industria mente considerandus, ac sæpius veluti riminandus sit, ita vt DOCTRINÆ huius THEOSOPHIÆ salutaris animi cibus ei in dulcem Animæ recreationem efficacissimumque Animi nutrimentum tanto conuenientius atque felicius conuertatur: Sicque etiam integri anni spatium, (non enim est, nuperrimè initiato præsertim, crede veridico Experientiā edocto, vnus vel diei, vel hebdomadis aut mensis labor vel studium!) & quidem auxilio ac adistentiā RVACHCHOCHMAH-EL, seu SPIRITVS SAPIENTIÆ DEI, à patre LVMINVM missi, non superficialiter aut primis duntaxat labris gustare, sed, penitus quoque ac crebrò deglutiendo, quasi regustare & verè, imò QVINT-ESSENTIALITER, percipere queat, QVÆNAM, QVÆALIS, QVANTA & QVAM SVAVIS sit cū SAPIENTIA vera, tum ratio hæc sincerè PHILOSOPHANDI: & quid demum DOCTRINA illius in recessu interiori foueat.

Hæc verò epulas opiparè apparatus atque lautissimas, imò THEOSOPHICAS, dignè nemo gustabit facilè, multò minus eadem alicui iu-

cundissimè sapient, nisi prius reuerberatione ac tribulatione sufficiente, per *Ignem crucis*, probè fractus, à duritie ad molliem deductus, & (vexatione tali, dante intellectum) insigniter admodum exercitatus; *Aqua* etiam lachrymarum pœnitentialium ab impuritate ad munditiem & candorem vsque Christianè lotus, nec non Philosophico more vanitatibus Mundi huius immundi planè depositis, longeque post se derelictis, hac mēthodo spiritualis redditus, & ad conuiuium hoc benè præparatus ac ritè sit dispositus: quamobrem & is ipse, veluti sæpe tentatus, acriter examinatus, exactissimè probatus, atque ob id satis probus ac constans tandem deprehensus, in numerum Filiorum & asseclarum DOCTRINÆ fidelium SAPIENTIÆ ipsius, legitimè recipitur, in album eorundem immatriculatur, epulisque *Theosophicis* præfatis solemnioribus dignè accumbit, conuiuifque illarum meritò annumeratur. SUMMA, ipsa SCALÆ huius prologetica septigradualis nunc sequitur.

ARGVMENTVM GRADVS PRIMI.

PRIMVS GRADVS est, *Sapientem*, ceu verum atque perfectum *Theosophum*, ÆTERNÆ, solius veræ, SAPIENTIÆ magnificum eumque Regium præconem, Diuinitus in- & constitutum ac subdelegatum, nec non SAPIENTIAM præfatam ipsam, ad sese primum, postmodo autè ad Amorem, Admirationem ac studium ΜΑΓΕΙΑΣ (ΣΟΦΙΑΣ) SAPIENTIÆ VÈ DIVINÆ, *Philosophia* nimirum *Theosophica* & sanctioris solius legitimæ atque veræ, *Homines* vniuersos, omnes, cunctos & singulos, ex singulari beneuolentiæ affectione erga genus humanum flagrante, fideliter vtraque ab parte vocantes, & sedulò inuitantes, audè atque libenter (schnell vnd gerne/ mit lust vnd freuden) *Audire*; eisque, ob causas hinc inde ab vtrifque grauitè prolatas, reuerenter (mit Ehrerbietung vnd andacht) ceu initiati primum discipuli facere consueuerunt, sine contradictione *obedire*.

ARGVMENTVM GRADVS SECVNDI.

SECVNDVS GRADVS est, post susceptum Diuinum hoc semen (vocatione NVMINIS ELOHIM, atque tractu DEI, Patris Luminum) in eiusmodi feliciter cœpta *Obædientia*, contra conscientiam non reluctando, constanter *perseuerare*; SAPIENTIAMQUE ÆTERNAM, solam veram, omnis veritatis, virtutis, Sapientiæ bonæ, Cognitionis & Intelligentiæ veræ, cum in negotio Religionis, tum Scientiis & Artibus omnibus, humano generi summoperè vtilibus, vti & in *Philosophia* orthodoxâ, originem, fontem ac fundamentum vnum, solum, catholicon & æternum, atque ita consequenter *Philosophia Theosophica*, reuera sacra, solius legitimæ atque veræ matrem, toto Corde, tota Anima, totis viribus & omni mente (pro dono supernè cuius benignè concesso & communicato) ex omnimoda oblatio-

ne & traditione sui ipsius, interna prorsus ratione *amare*; Eiusque studium hoc ardentem *continuar*: ^a Humanam verò, ^b carnalem, ^c mundanam, ementitam, atque putatitiam, aut vel quasi Sapientiam istam, ^d in sublimibus sermonibus ac sophisticis & persuasoriis verbis ^e dicendivè peritia, hoc est, oratorix facultatis fucatis illis coloribus, ambitiosa Eloquentià turgidam (à quâ, ex mandato Divino, Apostolus, PAVLVS nos fideliter dehortatur) inque æmulationem DIVINÆ veræque SAPIENTIÆ superbam, & sese superciliosè extollentem, ac ^f falsò ratiocinando sermonis probabilitate fallentem, diabolicè & ortam & per admiratores illius, organa sua (sui similia) perniciosissimè propagatam ac diuulgatam, spuriam & illegitimam, imò profanam, tenebrarum, vitiorum, errorum, seductionis & cōfusionis omnis, pseudæque *Philosophiæ* (à ^g vase illo DOMINI electo, tertii cæli, ac mysteriorum Paradysi conscio, ^h inanis fallacia vel deceptio nominatæ) genitricem, quam vera SAPIENTIA ipsa, nec non præco eiusdem Regius, vivis hîc bellè depingunt coloribus suis, (ceu aliàs *αὐτοῦ* *λα* suis, quibus solis debentur) ovando, & per intervalla longissimè à se remouendo, prorsus *relinquere*; Cane quoque & angue (quod dicitur) *peius odisse*; imò, ad Spiritum extremum vsque seuerè *abominari, execrari, ac detestari*; alios etiam impigra assiduitate pro virili ab eius cultu *auocare & dehortari*, ne istam vel minimo amplectantur aut sequantur; vt maturè *odisse* incipiant, quod ipsis nunc & semper est fugiendum.

a 1. Corint.
2. y. 4. & 13.
b Rom. 8.
y. 7.
2. Cor. 2. y.
y. 12.
c 1. Cor. 1.
y. 20. Et,
1. Cor. 3.
y. 19.
d 1. Cor. 2.
y. 1. & 4.
e 1. Cor. 1.
y. 17.
f Coloss. 2.
y. 4.
g Act. 9.
y. 15.
2. Cor. 12.
y. 1. & 4.
h Coloss. 2.
y. 8.
O soboles
egregia scilicet!

ARGVMENTVM GRADVS TERTII.

TERTIVS GRADVS est, IEOVÆ gratiâ *nosse ac scire, Quid, Qualis,* quàm *Pulchra, Præclara & Præstans*, atque *Quanta Res sit SAPIENTIA ÆTERNA*, sola vera; quæ est *Philosophiæ* sincerioris, sanioris ac verioris, imò totius ΘΕΟΣΟΦΙΑΣ rectèque *philosophandi* rationis, sola radix, fundamentum ac initium vnicum, solum, catholicū & æternum: Adhæc quoque, quidnam propriè sit prædicta PHILOSOPHIA vera?

ARGVMENTVM GRADVS QVARTI.

GRADVS QVARTVS est, *scire quis SAPIENTIAM* veram det; apud *quem* Doctorem aut Magistrum, vel *vbi* sit quærenda & invenienda: *vndenam* veniat: *Quibus* in Libris tradatur: *Quotque modis* in illis ab initio *creaturis* omnibus, præsertim Hominibus sese eadem manifestauerit: & adhuc hodie, tam in *Macro & Microcosmo ubique* innumerabiliter sese conspiciendam præbuit, quàm in BIBLIIS sacris (iisque præcipuè, qui *Enthusiasmo*, non ficto radiis SAPIENTIÆ SPIRITV DIVINI reuerà sunt illuminati) illa ipsa euidenter *appareat*?

ARGVMENTVM GRADVS QVINTI.

QVINTVS GRADVS est, *scire cui detur vera SAPIENTIA*, cui non: *Quis* illius genuinus, legitimus ac fidelis sit alumnus, nimirum *Theo-* ac *Philosophus* orthodoxus: *Quis Sophista*: *Quomodo*, vel *quo* stud. o, aut *qua* *methodo* ea sit quærenda: *Qui* veniat & communicetur: *Quibus* auxiliis, vel *mediis*; *Quando* & *quot* modis ea (I E H O V A H fouente & annuente) velit, debeat, queat aut possit impetrari ac percipi: *An*, & *Quid*, denique, de *Secretis* sublimioribus *Philosophia* huius sincerioris *Diximus* adeptis; à *Quo*; *Cui*; *Quare*, qualve ob causas graues; *Quantum*; *Quibus* siuè *Legibus* siuè *Conditionibus*; *Quomodo*; *Vbinam* locorum & *Quando*, citra periculum, aut *Sit* aut *Non sit*, vel proponendum; dicendum; docendum; reuelandum atque ulterius communicandum?

ARGVMENTVM GRADVS SEXTI.

GRADVS SEXTVS est, *scire, quæ* veræ *SAPIENTIAE* sint *Bona* ac *Dona*, &, *Qua* *studii* *Sapientia*, h. e. *Philosophia* veræ, sint *Exercitia*: *De* *Vs*us, *Ab* *usus*, *Fructus* atque *Finis*: ac *Quanti* ac *quam* *uarii* inde *Theauri* ad *Doctrinæ* filios, proximè & secundum I E H O V A E voluntatem, certo perueniat.

ARGVMENTVM

GRADVS SEPTIMI ET VLTIMI.

SEPTIMVS & vltimus Gradus est, *Negry morari* Sophistas quosuis, cuiuscunque etiam sint farina, diligentes vanitatem & quærentes mendacium, (*Die das Eitel so lieb haben / vnd die Lügen so gerne.*) *VERITATEM*q; calumniose mordentes; imò *SAPIENTIAM* solam veram, indeque ortam hanc quoque solam rectè *philosophandi* rationem aut methodum *Theosophicam* & orthodoxam *AMPHITHEATRI SAPIENTIAE Aeternæ* huius, nec non amatores & affectas fideles, *VERITATIS* ac *SAPIENTIAE* indagatores pios, friuolè spernentes & condemnantes: Quinimò eosdem omnes magnanimitè ac verè philosophicè *floccipendere*, ac ne vnus quidem status vicissim intrepidè *estimare*; seque ad *VERITATIS* agnitæ confessionem ac defensionem philosophicam (iuxta dono datam cuius à *DEO* gratiam) alacriter *preparare* & planè *componere*; atque sic demum ad posteros vtiliter *propagare*; iisque debitè *communicare*: imò, cum gratiarum actione *latari*, quòd non amplius labyrinthus, monoculus & cæcutiens sophista opinàs, sed (qui ab *ÆTERNA SAPIENTIA* & *VERITATE* regitur) super lineà *Veritatis* rectà, absque deuiatione omni ambulans, verus ac sciens *PHILOSOPHVS* existat: adeoq; tandem paucis simis iisque *Theosophicè* doctis, *VERITATEM* catholicam videntibus & scientibus solis, placeat. Quod sanè haud contemnendum signum est

VERITATIS.

Sophistarum certè, omniū exitus, ob contemptum veritatis, erit tragicus; si non in hac vita, sanè in extremo iudicio: ad quod provocant omnes qui vident veritatem vim inferri, qui que propter illam opprimuntur.

PROLOGVS

PRIMVS GRADVS

PROLOGETICVS

PRIMVS.

VERSIO
vetus, seu
vulga-
ris:

NOVA
PROVERBIORVM
ex Hebræo,
SAPIENTIAE
ex Græco
TRALATIO.

Numerus
Versuum.

LOCA SS.
Scripturæ.

Numerus
Versuum.

1 AVDI, fili mi, inquit SA-
LOMON, filius DAVID, Pro-
pheta, & Regis ISRA-EL,
Rex Sapiens, SAPIENTIAE
ÆTERNÆ, solius veræ, præ-
co magnificus, omniumque
longe spectabilis, AVDI, fili
mi, inquit, *Parabolas meas*, ad
sciendam SAPIENTIAM &
DISCIPLINAM, ad intelli-
genda verba PRVDEN-
TIÆ,

2 Et suscipiendam ERVDI-
TIONEM DOCTRINÆ, IV-
STITIAM, & IUDICIUM,
& ÆQUITATEM:

3 Vt detur paruulis *astutia*,
adolescenti *Scientia* & Intel-
lectus.

Prou. i.
Vers. 1.

Ibid.
vers. 1.

Ibid.
vers. 3.

Vers. 4.

AVDI, fili mi, inquit SE- 1
LOMON, filius DAVID, Pro-
pheta & Regis ISRA-EL, Rex
Sapiens, SAPIENTIAE Æ-
TERNÆ; solius vera, præco
magnificus, omniumque longe
spectabilis, AVDI, fili mi, in-
quit, *parabolas meas*, ad sci-
endum SAPIENTIAM & ER-
VDITIONEM, ad intelli-
gendum eloquia INTELLI-
GENTIAE.

Ad suscipiendum ERVDI- 2
TIONEM, INTELLIGEN-
TIAE, IVSTITIAM, & IV-
DICIVM & RECTITV-
DINES:

Ad dandum simplicibus 3
calliditatem, puero *Scientiam*
& Cogitationem.

Hinc enim
dices SA-
PIENTIAM.

Vis, VSVS
& FRV-
CTVS studii
SAPIEN-
TIAE VERÆ.

4 *Audiet Sapiens, & ad-
det Doctrinam: & intelli-
gens consilia possidebit.*

Vers. 5.

5 *Ad intelligendum parabola-
lam, & elocutionem, verba
Sapientum, & ænigmata eo-
rum.*

Vers. 6.

6 *Audi, fili mi, & suscipe
verba mea, & multiplicen-
tur tibi anni vitæ.*

Proth. 4.
Vers. 10.

7 *Per viam SAPIENTIÆ
docui te incedere: calcare fecite
semitas rectas.*

Vers. 11.

8 *Quum ambulaueris, non
artabitur gressus tuus: & si
cucurreris, non impinges.*

Vers. 12.

9 *Quando filius fui patri
meo tener, & vnicus inter fi-
lios matris meæ.*

Ibid.
v. 3.

10 *Sum quidem & Ego mor-
talis homo, similis omnibus,
atque ab homine, qui primus
ex terra formatus est, pro-
creatus.*

S. p. 7.
Vers. 1.

11 *In vtero matris caro de-
cem mensium tempore forma-
tus sum, in sanguine coagula-
tus, ex semine viri, ac volu-
ptate somnum comitante.*

Vers. 2.

12 *Quinetiam natus commu-
nem hausi aerem, atq; in ter-
ram isdem incommodis ma-
lisque obnoxiam decidi, ac
primam vocē eandem quam
omnes, plorans emisi.*

Vers. 3.

13 *In fasciis curisque sum e-
ducatus.*

Vers. 4.

Audiens Sapiens, sapien-
tior erit, & intelligens guber-
nacula possidebit.

Animaduertet parabolas
& interpretationem, verba
Sapientum & ænigmata eo-
rum.

Audi, fili mi, & suscipe elo-
quia mea, & multiplicabun-
tur tibi anni vitæ.

Viam SAPIENTIÆ mon-
strabo tibi, ducam te per se-
mitas ÆQUITATIS:

Quas cum ingressus fueris,
non artabuntur gressus tui, &
currens non habebis offendi-
culum.

Nam & Ego filius fui patris
mei, tenellus & vnigenitus
coram matre meæ:

Sum quidem & Ego mor-
talis homo, similis omnibus,
& ex genere terreno illius, qui
prior factus est, & in ventre
matris figuratus sum caro,

Decem mensium tempo-
re, coagulatus sum in sangui-
ne ex semine hominis, & de-
lectamento somni conueni-
ente.

Et Ego natus communem
accepi aërem, & in similiter
factam decidi terram, & pri-
mam vocem, similem omni-
bus, emisi plorans.

In inuolumentis nutritus
sum, & in curis magnis.

Eadem in
virā introi-
tus & exi-
tus omniū
hominum
conditio.

Iob. 10.
Vers. 10.

14	Nemo enim ex Regibus aliud habuit natiuitatis initium.	Verf. 5.	Nullus enim Rex aliud nascendi initium habuit:	14	
15	Vnus ergo introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus.	Verf. 6.	Sed vnus in vitam introitus est omnium, & idem exitus.	15	Iob. 1. 7. 22. 1. Timoth. 6. 7. 7.
16	Et docebat me (Pater meus) atque dicebat: suscipiat verba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & viues.	Prou. 4. Verf. 4.	Ipse docebat me, dicebatque mihi, Teneat eloquia mea cor tuum: custodi præcepta mea, & viues.	16	
17	Possidè SAPIENTIAM; posside PRVDENTIAM: ne obliuiscaris, neque declines à verbis oris mei.	Verf. 5.	Compara SAPIENTIAM, compara INTELLIGENTIAM: ne obliuiscaris, neque declines ab eloquiis oris mei.	17	
18	Ne demittas Eam, & custodiet te: dilige Eam, & cōseruabit te.	Verf. 6.	Ne dimittas Eam, & custodiet te: dilige Eam, & cōseruabit te:	18	
19	Principium SAPIENTIÆ, posside SAPIENTIAM, & in omni possessione tua acquirere PRVDENTIAM.	Verf. 7.	Principiū SAPIENTIÆ, acquire igitur SAPIENTIAM, & omni substantia tua acquire INTELLIGENTIAM.	19	
20	Arripe illam, & exaltabit te; glorificaberis ab Ea, cum Eam fueris amplexatus.	Verf. 8.	Exalta Eam, & exaltabit te: glorificabit te quum amplexatus fueris Eam:	20	•
21	Dabit capiti tuo augmentum gratiarum, & corona inclyta proteget te.	Verf. 9.	Dabit capiti tuo augmentum gratiæ, coronam decoris tradet tibi.	21	
22	O, fili mi, ne obliuiscaris LEGES meæ, & Præcepta mea cor tuum custodiat.	Prou. 3. Verf. 1.	O, fili mi, LEGIS meæ ne obliuiscaris, & Præcepta mea custodiat cor tuum.	22	DISCE.
23	Longitudinem enim dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi.	Verf. 2.	Quia Longitudinem dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi.	23	Sapientia vera, eiusque studium indefessum annos vitæ & pacem afferunt.
24	Misericordia & veritas te non deferent: circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis tui:	Verf. 3.	Misericordia & veritas te deferant te, liga eas ad guttur tuum, scribe eas in tabula cordis tui.	24	

Gratia & successus ante oculos DEI & hominū, quomodo inueniendus. Adhortatio ad custodiā & contemplationem illius doctrinæ Legis vel Præceptorum.

25 Et inuenies gratiam & intellectum bonum in oculis DEI & hominum.

Verf. 4.

Et inuenies gratiam ac Disciplinam bonam coram DEO & Hominibus.

25

26 Ne recedant ab oculis tuis, sed custodi ea (eloquia mea) in medio cordis tui.

Prou. 4. verf. 21.

Ne recedant ab oculis tuis, custodi ea (eloquia mea) in medio cordis tui.

26

27 Vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersa carni suæ sanitas.

Verf. 22.

Vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersæ carni sanitas.

27

28 Quum deambulaueris, deducet (illa doctrina Legis vel præceptorum) te: quum dormieris, custodiet te: & cum experges factus fueris, ipsa colloquetur tecum:

Prou. 6. Verf. 22.

Cum ambulaueris, gradientur tecum, cū dormieris, custodiant te, & cuigilans loquere cum eis.

28

29 Quia ut lucerna est mandatum, & Lex lux: & via vitæ sumi increpationes eruditionis.

Verf. 23.

Quia MANDATVM lucerna est, & LEX lux, & via vitæ increpatio DISCIPLINÆ.

29

30 Acquirere SAPIENTIAM multò præstantius est, quam acquirere aurū pretiosum: & acquerere intelligentiam, multò præstantius est, quàm acquirere electum argentum.

Prou. 18. verf. 16.

Posside SAPIENTIAM; quia auro melior est, & acquire PRVDENTIAM, quia pretiosior est argento.

30

31 Nunc igitur fili, parete mihi, & ne recedatis ab eloquiis oris mei. (verf. 11. Ne rugias in nouissimis tuis, verf. 12. & (nimis serò) dicas (ah) Quomodo odi Eruditionem, & increpationem spreuit cor meum;

Prou. 5. Verf. 7.

Nunc ergò, fili mi, audi me, & ne recedas à verbis oris mei, & ne gemas in nouissimis, & (nimis serò) dicas (ah) cur detestatus sum Disciplinam, & increpationibus non acquieuit cor meum,

31

32 Et non obtèperavi voci instruentium me, & docentibus me nō inclinaui aurem meam? (Amen, amen, dico tibi,)

Verf. 13.

Nec audiui vocem docentium me, & Magistris non inclinaui aurem meam? (Amen, amen, dico tibi,)

32

33 Fili mi, si sapiens fuerit cor tuum, letabitur cor meum, etiam ego letabor:

Prou. 21. Verf. 15.

Fili mi, si sapiens fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor meum.

33

34	Et exultabunt renes mei, cum recta loquuta fuerint labia tua. Sed age!	Verf. 16.	Exultabunt etiam renes mei, quorum labia tua loquentur que recta sunt.	34
35	Nūquid nō (חֹכְמָה HCHOCH- MAH) SAPIENTIA; clamat, & (בִּינָה BINAH) PRVDEN- TIA dat vocem suam? (En, illa ipsa est! vel illae ipsae sunt!)	Proph. 8. verf. 1.	Nōne (חֹכְמָה CHOCH- MACH) SAPIENTIA cla- mat, & INTELLIGENTIA dat vocem suam?	35
36	In summis excelsisq; ver- ticibus supra viam, in mediis semitis stans:	Verf. 2.	In summitate locorum excel- sorū, iuxta viam, in loco se- mitarum stat:	36
37	Iuxta portas ciuitatis in ip- sis foribus loquitur, dicēs:	Verf. 3.	In loco portarū in ostio ciui- tatis, in ingressu ostiorū clamat:	37
38	O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum.	Verf. 4.	Ad vos, o viri, clamo, & vox mea ad filios hominum.	38
39	Intelligite paruuli astutiā & insipientes animaduertite.	Verf. 5.	Intelligite simplices astutiā, & stolidi intelligite corde.	39
40	Audite, quoniam de rebus magnis loquutura sum, & a- perientur labia mea, vt recta prædicent.	Verf. 6.	Audite, quoniam honora- bilia loquar, & apertio labio- rum meorum erit rectitudi- nes:	40
41	VERITATEM meditabi- tur guttur meū, & labia mea detestabuntur impium.	Verf. 7.	Quia Veritatē loquetur pa- latum meū: & abominatio la- biorum meorum est impietas.	41
42	Iusti sunt omnes sermo- nes mei, non est in eis pra- utum quicquid, neq; peruersum.	Verf. 8.	In Iustitia sum omnia elo- quia oris mei, non est in eis pra- uum, nec peruersum.	42
43	Recti sunt intelligenti- bus, & æqui inuenientibus scientiam.	Verf. 9.	Vniuersa ipsa recta sunt in- telligenti, & recta inuenienti- bus scientiam.	43
44	Accipite Disciplinam meā, & non pecuniam: Doctrinam magis quam aurum eligit.	Verf. 10.	Accipite Eruditionē meam, & non argentū: & Scientiam potius quam aurum electum.	44
45	Melior est enim SAPIEN- TIA cūctis opibus pretiosis- simis: & omne desiderabi- le non potest comparari:	Verf. 11.	Quia melior est SAPIEN- TIA margaritis: & omnia de- siderabilia non aequabuntur ei.	45
46	Nunc ergo filii audite me, Beati q; custodiūt vias meas.	Ibid. Verf. 32.	Nunc igitur filii obtempe- rate mihi: & beati qui vias meas custodient.	46

SAPIENTIA
seipsam cō-
mendat, &
ad sese vo-
cat omnes.

48 *Beatus homo qui auscultat
mibi, excubando iuxta fores
meas quotidie, obseruando po-
stes ostiorum meorum.*

49 SAPIENTIA (*in*super etiam;
iterum inquit Rex Sapientissimus) foris
clamitat, in plateis ipsis dat vo-
cem suam:

50 In capite tumultuantium cla-
mat, in ostiis portarum, in vrbe
ipsa eloquia sua dicit,

51 *Vsq̃uequo simplices diligetis
simplicitatem: & derisores de-
risionem desiderabunt, & stul-
ti odio habebunt scientiam?*

52 *Conuertimini ad increpationem meam, en depromam vobis Spiritum meum, scire vos faciam verba mea.*

53 Propterea quod vocavi, &
renuistis, extendi manū meam,
& non fuit qui attenderet:

54 Et cessare fecistis omne con-
siliū meū, & increpationem
meā nolūstis :

55 Etiam ego in contritione ve-
stri ridebo : subsannabo, cum
venerit timor vester,

86 Quum, inquam, venerit sicut
desolatio, timor vester: & con-
tritio vestri veluti turbo vene-
rit, quum venerit super vos tri-
bulatio & angustia.

Verf. 35. | Audite DISCIPLINAM, 47
| & estote sapientes, & nolite
| abiicere eam

Verſ. 14. Beatus homo, qui audit 48
me, qui vigilat ad fores meas
quotidie: & obſeruat ad po-
ſtes oſtij mei.

Prou. i.
Vers. 20.

*SAPIENTIA (insuper etiam, 49
iterum inquit Rex sapientissimus) fo-
ris prædicat, in plateis dat
vocem suam:

Verf. zi. In capite turbatim clami- 50
tat, in foribus portarum vr-
bis profert verba sua, dicens:

Verf. 22. Vſquequo paruuli diligitis infantiam, & ſtulticia quæ ſibi ſunt noxia cupient, & imprudentes odibunt Scientiam?

Verf. 23. Conuertimini ad correptionē meam : en proferam vobis SPIRITVM meum, & ostendam vobis verba mea.

Verf. 24. Quia vocaui, & renuistis: 53
extendi manum meam, &
non fuit qui aspiceret.

Verf. 23. Despexistis omne confi- 54
 lium meum, & increpationes
 meas non respexistis.

Verf. 26: Ego quoq; in interitu ve- 55
ftro ridebo, & fubfannabo,
cum vobis id, quod timeba-
tis, aduenerit.

Verf. 27. Cū irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tēpeſtas ingruerit: quando venerit ſuper vos tribulatio & anguſtia.

57 Tunc inuocabunt ME, &
non exaudiam: manē con-
surgent, & nō inuenient ME:
58 Eō quod exosam habue-
rint DISCIPLINAM, & TI-
MOREM DOMINI non sus-
ceperint.

Vers. 28.

Tunc inuocabūt me, & non
exaudiam: manē querent me,
& non inuenient me:

Vers. 29.

Eō quod oderunt Scientiam,
& TIMOREM J E H O V A E
non elegerunt.

59 Nec acquieuerint CON-
SILIO meo, & detraxerint
vniuersā correptioni meā.

Vers. 30.

Nec acquieuerunt consilio
meo, spreuerunt vniuersam in-
crepationem meam.

60 Comedent igitur fructus
viæ suæ, suisque consiliis sa-
turabuntur.

Vers. 31.

Comedent igitur de fructu
viæ suæ, & consiliis suis satura-
buntur.

61 Aversio paruulorū inter-
ficiet eos, & prosperitas stul-
torum perdet eos.

Vers. 32.

Quia requies simplicium in-
terficiet eos: & prosperitas stul-
torum perdet eos.

62 Qui autem ME audierit,
absq; terrore quiescet, & ab-
undantia perfruetur timore
malorum sublato.

Vers. 33.

Qui autem obædit mihi, ha-
bitabit confidenter, & reque-
scent à timore mali.

Quapropter, rectē ac sapienter
vir Sapiens concludit &
admonet:

63 Melior est SAPIENTIA,
quam vires: & vir prudens,
quàm fortis.

Sap. 6.
vers. i.

In Græco non extat Codice.

64 Audite ergo (quoque) Re-
ges, & intelligite, discite iu-
dices finium terræ.

Vers. i.

Audite igitur Reges, & at-
tendite; & discite iudices fi-
nium terræ.

65 Præbete aures vos qui cō-
tinetis multitudines, & pla-
cetis vobis in turbis nationū:

Vers. 3.

Aures præbete moderato-
res populi, qui quæ Nationum
multitudine gloriamini.

66 Quoniam data est à DO-
MINO potestas vobis, & vir-
tus ab ALTISSIMO, qui in-
terrogabit opera vestra, &
cogitationes scrutabitur.

Vers. 4.

Quoniam à DOMINO vo-
bis dominatio data est, & po-
testas ab Altissimo, qui in ope-
ra inquireret vestra, & consilia
perscrutabitur.

67 Quoniam cum essetis mi-

Vers. 5.

Quoniam quum essetis mi-

63 Prou. 16, 32.
Eccles. 9, 18.
Eccles. 7, 20.

64 Magnates
ad iustitiam
& Sapien-
tiam ad-
hortatur
Sapiens.

66 Rom. 13, 1.

nistri Regni eius non recte iudicastis, neque legem conseruastis, nec consilium DE IUSTIS sequuti.

8 Horribiliter superueniet vobis, & repente, quoniam iudicium in proceres seuerissimum exercebitur.

69 Nam infimi homines digni sunt misericordia: in potentes vero inquireretur acriter.

70 Nec enim persona cuiusquam parcat omnium DOMINVS, nec magnitudine verebitur, quoniam tam infimum, quam summum IPSE creauit, & pariter prouidentiam habet omnium.

71 Potentibus vero vehemens instat inquisitio.

72 Non est sapientia, neque intelligentia, neque consilium contra IERONIAM.

(Nam)

73 Tuam vero manum vt quis effugiat, fieri non potest: quippe Mundus ipse iustorum vindex est.

74 Ad vos igitur spectant sermones mei, o tyranni, vt discatis SAPIENTIAM, neque offendetis.

75 Qui enim iura officiaque sanctitatis sancte conseruauerint, sancti censebuntur: hisque instituti, habebunt quod respondeant.

76 Expetite itaque sermones

nistri Regnorum, non recte iudicastis, nec custodistis LEGEM IUSTITIE, neque secundum voluntatem DEI ambulastis.

Verf. 6. Horrendè & citò apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum in his, qui præsunt, fiet.

Verf. 7. Exiguo enim concedetur Misericordia: potentes autè potèter tormenta patientur.

Verf. 8. Non enim subtrahet personam cuiusquam DEVS, nec verebitur magnitudinè cuiusquam: quoniā pusillum & magnum IPSE fecit, & aqualiter cura est illi de omnibus.

Verf. 9. Fortioribus autem fortior instat cruciatio.

Prou. 21. Verf. 30. Non (enim) est sapientia, non est prudentia, non est consiliū contra DOMINVM. (Nam)

Sap. 16. Verf. 15. Verf. 17. Tuam o DOMINE, manū effugere impossibile est: etiam vindex est ORBIS iustorum.

Sap. 6. Verf. 10. Ad vos ergo Reges (non abs re Sophus noster iterū acclamar) sunt hi sermones mei, vt discatis SAPIENTIAM, & nō excidatis.

Verf. 11. Qui enim custodierint IUSTITIAM, iuste iudicabuntur; & qui didicerint iusta, inuenient quid respōdeant.

Verf. 8. Concupiscite ergo sermo-

nes meos,

Deut. 10, 17.
2. Par. 19, 7
Iob. 34, 19.
Eccl. 35, 16.
Act. 10, 34.
Rom. 2, 11.
Galat. 2, 6.
Ephes. 6, 9.
Colos. 3, 25.
1. Pet. 1, 17:

Estia GRATIA
TYRA vindictam
exerceat iustis
in malos.
Sap. 1. 7. 18.
Et vique ad
finem. Et,
Cap. 19.

nes meos, diligite illos, & habebitis DISCIPLINAM.

77 Si delectamini sedibus & sceptris, ô Reges populi, diligite SAPIENTIAM, vt in perpetuum regnetis.

78 Diligite (ô diligite) LV-MEN SAPIENTIÆ omnes, qui præcstis populis.

79 Multitudo enim Sapientum sanitas est orbis Terrarum: & Rex sapiens stabilimentum populi sui.

80 Ergò accipite DISCIPLINAM per sermones meos, & proderit vobis.

Ibid.
Vers. 12.

Vers. 23.

Vers. 16.

Vers. 27.

meos ac desiderate, & Eruditionem consequimini.

Si itaque solis sceptrisque delectamini, Reges populorum, honorate SAPIENTIAM, vt in perpetuum regnetis.

In Græco non habetur.

Sapientum autem multitudo est Mundi salus, & Rex prudens stabilimentum populi:

Quapropter sermonib. meis erudimini, & utilitatem percipietis.

Discite igitur, ô mortales, SAPIENTIAM!

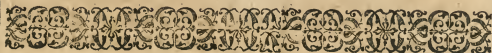
&

81 Diligite IUSTITIAM, qui iudicatis Terram.

Sap. 1.
vers. 1.

Diligite IUSTITIAM, qui iudicatis Terram.

81 1. Reg. 3, 3.
Esaï. 56, 1.

I I.

GRADVS PROLOGETICVS SECUNDVS.

82 Audite filii DISCIPLINAM Patris, & attendite, vt sciatis PRUDENTIAM.

83 DONVM bonum tribuam vobis, LEGEM meam ne derelinquatis.

Prou. 4.
vers. 1.

Vers. 2.

Audite filii Disciplinam Patris: & attendite ad scientiam Intelligentiam.

Quia Doctrinam bonam do vobis: Legem meam ne derelinquatis.

82 Sapientiam cuiusque fructum & viam querendam, inque illa constantem perseverandum docet & admonet Sapiens.

Correctio
D*omi*n*i* cum
letitia fe-
renda.
Hebr. 12, 3.
Apo*c*. 3, 17.

Exhortatur
piger ad la-
borē & Sa-
pientie stu-
dium atque
investiga-
tionem.

84	<i>CORRECTIONEM JEHOVÆ, fili mi, ne abiicias, & ne tadio afficiaris propter increpationem eius:</i>	Prou. 3. Vers. 11.	<i>DISCIPLINAM DOMINI, fili mi, ne abiicias; nec deficias cum ab Eo corriperris:</i>	84
85	<i>Quem enim diligit JEHOVAH increpat: & veluti pater filium, quem valde amat.</i>	Vers. 12.	<i>Quem enim diligit DOMINVS, corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.</i>	85
86	<i>Apprehendē correctionem, ne dimittas: custodi eam, quia ipsa est vita tua.</i>	Prou. 4. vers. 13.	<i>Tene DISCIPLINAM, ne dimittas eam: custodi illam, quia ipsa est via tua:</i>	86
87	<i>VERITATEM me, & ne vendas: eme Sapientiam, & eruditionem & intelligentiam.</i>	Prou. 23 Vers. 23.	<i>VERITATEM me, & nolivendere SAPIENTIAM, & DOCTRINAM & INTELLIGENTIAM.</i>	87
88	<i>Manē semina semē tuum, & vesp̄ri ne quiescere facias manum tuam.</i>	Ecc <i>l</i> . 2. vers. 6.	<i>Manē (quoq̄) semina sementem tuam, & vesp̄re ne cesset manus tua.</i>	88
89	<i>Dulcis quidem est Lux, & iucundum est oculis intueri Solem.</i>	Vers. 7.	<i>Dulce (enim) LVMEN, & delectabile est oculis videre SOLEM.</i>	89
90	<i>Vade ad formicam piger, vide vias eius, & sapiens esto.</i>	Prou. 6. Vers. 6.	<i>Vade ad formicam, o piger, & considera vias eius, & discē SAPIENTIAM.</i>	90
91	<i>Cui cum non sit dux, nec praeſectus, nec dominus,</i>	Vers. 7.	<i>Quæ, cum non habeat dūcem, nec præceptorem, nec principem,</i>	91
92	<i>Tamen parat in æstate cibum suum, congregat in messe escam suam.</i>	Vers. 8.	<i>Parat in æstate cibum sibi & congregat in messe quod comedat.</i>	92
93	<i>Vsquequo piger dormies? quando surges à somno tuo?</i>	Vers. 9.	<i>Vsquequo piger dormies? quando confurges à somno tuo?</i>	93
94	<i>Parum somnorum, parum dormitatorum capiēdo, parum complicationis manuum ad dormiendum:</i>	Vers. 10.	<i>Paullulum dormies, paullulum dormitabis, paullulum conferes manus vt dormias.</i>	94
95	<i>Et veniet tanquam viator egestas tua, & paupertas tua</i>	Vers. 11.	<i>Et veniet tanquam viator egestas tua, & pauperies qua-</i>	95

si vir armatus. Si verò impiger fueris, veniet vt fons mellis tuâ, & egeſtas longè fugiet à te.

96 Qui congregat in MESSE, filius ſapiès eſt; qui autè ſtertit ÆSTATE, filius cõfuſionis.

Porro

97 Mulier ſtulta & clamofa, plenaque illecebris & nihil omnino ſciens:

98 Sedit in foribus domus ſuæ ſuper ſellam in excello vrbis loco,

99 Vt vocaret trãſeũtes per viã, & pergentes itinere ſuo,

100 Quis eſt paruulus, declinet ad me, & vecordi loquuta eſt

101 Aquę furtiue dulciores ſũt, & panis abſconditus ſuauiſ.

102 Et ignorauit quod ibi ſint gigantes, & in profundis inferni conuiuæ eiũs.

Qui .n. applicabitur illi, deſcēdit ad inferos: nam qui abceſſerit ab ea, ſaluabitur.

103 (O) fili mi, cuſtodi ſermoneſ meos, & præcepta mea reconde tibi.

Fili, honora DOMINVM; & valebis: præter cum verò ne timueriſ alienum.

104 Serua MANDATA mea, & viues: & LEGEM meam quaſi pupillam oculi tui.

105 Liga Eã in digitis tuiſ, ſcribe illam in tabuliſ cordiſ tui.

106 Dic SAPIENTIÆ, ſoror

tanquam vir chlypeo armatus.

96 Qui cõgregat in eſtate, filius intelligens eſt: qui verò dormit in meſſe, filius eſt confundens.

97 Mulier ſtulta tumultuatur, ſimplex eſt, & nescit quicquam.

98 Et ſedet ad oſtiũ domus ſuæ ſuper ſedem; in lociſ exceliſ ciuitatiſ.

99 Vt vocet trãſeũtes per viã, qui dirigũt ſemitas ſuaſ, dicens,

100 Quiſquis eſt ſimplex, declinet huc, & carenti corde dixit,

101 Aquę furatę dulciſ ſunt: & panis abſcõdituſ ſuauiſ eſt.

102 Et nescit ſimplex quod mortui ſum ibi, in profundis inferni ſunt inuitati ab ea.

103 (O) fili mi, cuſtodi ſermoneſ meoſ, & præcepta mea reconde apud te.

104 Cuſtodi præcepta mea, & viues, & Legem meam tanquam pupillam oculorum tuorum.

105 Allige ea digitis tuiſ, ſcribe ea in tabula cordiſ tui.

106 Dic SAPIENTIÆ, ſoror

Exhortatio ad SAPIENTIAM, & obſeruatiõem præceptorum.

mea es tu; & propinquam, INTELLIGENTIAM voca:

107. *Vt custodiat te à muliere aliena, ab extranea, quæ sermones suos lenit.*

Verf. 3.

108. *Ne declinet ad vias eius cortuum, neque oberres in semitis eius.*

Ibid.
Verf. 25.

109. *Multos enim vulneratos cadere fecit: & sortes omnes occisus eius.*

Verf. 26.

110. *Via inferni, domus eius, descendentes ad cubacula mortis.*

Verf. 27.

111. *Quando intrauerit SAPIENTIA cortuum: & cognitio animæ tuæ dulcis fuerit:*

Prou. 2.
Verf. 10.

112. *Cogitantia custodiet te, & Intelligentia conseruabit te,*

Verf. 11.

113. *Vt eruat te à via mala, à viro loquente peruersitates:*

Verf. 12.

114. *Qui derelinquunt semitas rectas, vt ambulent per vias tenebrosas:*

Verf. 13.

115. *Qui letantur facere malum, exultant in peruersitatibus mali.*

Verf. 14.

116. *Quorum semitæ peruersæ sunt, & peruersi sunt in viis suis.*

Verf. 15.

117. *Vt eruat te, inquam, à muliere extranea, ab aliena quæ eloquia sua emollit,*

Verf. 16.

118. *Quæ deserit ducem adolescentiæ suæ, & pacti Dei sui oblita est.*

Verf. 17.

119. *Quia inclinauit ad mortem domus eius, & ad mortuos semitæ eius ducunt.*

Verf. 18.

120. *Omnes ingredientibus ad eam, non reuertentur, nec apprehendunt semitas vitæ.*

Verf. 19.

mea es: & PRVDENTIAM voca amicam tuam.

Vt custodiat te à muliere extranea, & ab aliena quæ verba sua dulcia facit.

107

Ne abstrahatur in viis illius mens tua, neque decipiaris semitis eius.

108

Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea.

109

Via inferi domus eius, penetrantes interiora mortis.

110

Si intrauerit SAPIENTIA cortuum, & SCIENTIA animæ tuæ placuerit

111

CONSILIVM custodiet te, & PRVDENTIA conseruabit te.

112

Vt eruaris à via mala, & ab homine qui peruersa loquitur:

113

Qui relinquit iter rectum, & ambulat per vias tenebrosas.

114

Qui latantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis:

115

Quorum viæ peruersæ sunt, & infames gressus eorum.

116

Vt eruaris à muliere aliena, & ab extranea, quæ molliat sermones suos.

117

Et relinquit ducem pubertatis suæ, & pacti Dei sui oblita est.

118

Inclinata est enim ad mortem domus eius, & ad inferos semitæ ipsius.

119

Omnes qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur, nec apprehendent semitas vitæ.

120

SAPIENTIA
ab impiorum
via & scorta-
tione cum
Sophistis li-
berat, & di-
rigit in vi-
am bonam.

Vt am-

121	Vt ambules in via bona : & calles iustorum custodias.	Verf. 20.	Vt ambules, inquam, per viam bonorum, & semitas iustorum custodias.	121
122	Quare seduceris, fili mi, ab aliena, & foveris in sinum alterius?	Prou. 5. Verf. 20.	Et vt quid delectaberis, fili mi, cum aliena, & amplecteris sinum extraneæ,	122
123	Respicit D O M I N V S vias hominis, & omnes gressus eius considerat.	Verf. 21.	Quando coram oculis JE- H O Y A H sum via viri, & omnes semitas eius ponderat.	123
124	Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus pecca- torum suorum constringitur.	Verf. 22.	Iniquitates sue capiet ipsum impium, & funibus peccati sui tenebitur.	124
125	Ipse morietur, quia non habuit Disciplinam, & in mul- titudine stultitiæ suæ deci- pietur.	Verf. 23.	Ipse morietur, eo quod non audiuit eruditionem : & pro- pter multitudinem stultitiæ suæ errabit.	125
126	Omni (igitur) custodia ser- ua C O R tuum, quia ex ipso vita procedit.	Prou. 4. Verf. 23.	Præ omni custodia (ergo) ser- ua C O R tuum : quia ex ipso sunt egressus vitæ.	126 COR.
127	Remove à te O s prauum, & detrahentia labia sint pro- cul à te :	Verf. 24.	Remove à te peruersitatem O R I S, & prauitatem labio- rum elonga à te.	127 O S.
128	O C V L I tui recta videant, & palpebræ tuæ præcedant gressus tuos.	Verf. 25.	O C V L I tui ad rectum aspi- ciant, & palpebræ tuæ dirigant viam tuam coram te.	128 O C V L I.
129	Dirige semitam P E D I B V S tuis, & oēs viæ tuæ stabilientur.	Verf. 26.	Pondera semitam P E D V M tuorum, & oēs viæ tuæ dirigantur.	129 P E D E S, vel inceffus.
130	Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram, auerte pedem tuum à malo.	Verf. 27.	Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram : remove pe- dem tuum à malo.	130
131	Si enim Sapiens fueris, ti- bimet ipse eris : si autem illu- sor, solus portabis malum.	Prou. 9. Verf. 12.	Si Sapiens fueris, sapiens e- ris tibi : si verò illusor, solus lues pœnas.	131
132	S A P I E N T I A M & D I S C I - P L I N A M qui abiit infelix est : & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inuti- lia Opera illorum.	Sap. 1. Verf. 11.	Nam qui S A P I E N T I A M D I S C I P L I N A M que pro ni- bilo ducit, miser est, spesque ta- lium vana : & labores infructuo- si, atque opera eorum inutilia.	132

III. GRADVS PRO- LOGETICVS TERTIVS.

133 *Quid sit SAPIENTIA, & quomodo orta fuerit, referam, nec celabo vobis Myſteria: ſed à prima origine inueſtigabo cognitionem eius, atque in apertum proferam, neque veritatem præteribo.*

Sap. 6.
verſ. 24.

133 *Quid eſt SAPIENTIA, & quemadmodum facta ſit, referam, & non abſcondam à vobis Sacramenta DEI, ſed ab initio natiuitatis inueſtigabo, & ponam in lucem ſcientiam illius, & non præteribo veritatem.*

134 *Eſt enim SPIRITVS in Ea Intelligens, Sanctus, Simplex, Multiplex, Subtilis, Mobilis, Illuſtris, Impollutus, Perſpicuus, Innoxius, Boni ſtudioſus, Acutiſ, Expeditus, Beneficius,*

Sap. 7.
verſ. 22.

134 *Eſt (etenim) in SAPIENTIA ſpiritus Intelligentiæ, Sanctus, Vnic⁹, Multiplex, Subtilis, Diſcretus, Mobilis, Incoinquatus, Certus, Suavis, amans Bonum, Acutus, qui nihil vetat Beneficere,*

135 *Humanus, Stabilis, Certus, Securus, omnia perſpiciens, atque per omnes Spiritus intelligentes, puros, ſubtiliſſimosque permeans.*

Verſ. 23.

135 *Humanus, Benignus, Stabilis, Certus, ſecurus, omnē habēs virtutem, omnia proſpiciens, & qui capiat omnes ſpiritus, Intelligibilis, Mundus, Subtilis.*

136 *Nullius enim eſt motus, quem agilitate ſua non ſuperet SAPIENTIA, qua propter ſuam puritatem per omnia pertinet ac permeat.*

Verſ. 24.

136 *Om nibus enim mobilibus mobilior eſt SAPIENTIA: attingit autem vbique propter ſuam munditiam.*

137 *Eſt enim Vapor Virtutis DEI, & deſluxus gloriæ Omnipotentis ſincerus: quapro-*

Verſ. 25.

137 *Vapor enim eſt virtutis DEI, & Emanatio quædam eſt Claritatis Omnipotentis*

ſincera:

	sincera: & ideo nihil inquinatum in eam incurrit.		pter nihil polluti in eum cadit.	
138	Candor siquidem est LV- CIS aeternæ, & Speculum si- nemaculæ DEI MAIESTA- TIS, & imago BONITATIS illius.	Verf. 26.	Etenim Lucis aeternæ splen- dor est, atque speculum virtu- tis DEI, nulla aspersum, eius- que imago BONITATIS.	138 Hebr. i. Verf. 3.
139	Est (quoque) SAPIENTIA (hæc) speciosior SOLE, & su- per omnem dispositionem stellarum, luci comparata inuenitur prior.	Ibid. Verf. 29.	Est (etiam) IPSA speciosior SOLE, supraque omnem astro- rum situm collocata, & luci comparata prior inuenitur.	139
140	Illi enim succedit nox, SAPIENTIAM autem non vincit malitia.	Ve. 30.	Hanc enim nox excipit, SA- PIENTIAM autem non vin- cit malitia.	140
141	Attingit ergo à fine usque ad finem fortiter, & disponit OMNIA suaviter.	Sap. 8. Verf. 1.	Pertingit autem ab extre- mo ad extremum fortiter, at- que omnia utiliter moderatur.	141
142	Clara (etiam) est, & quæ nunquam marcescit SAPI- ENTIA.	Sap. 6. Verf. 13.	Præclara est, & quæ nun- quam marcescit SAPIEN- TIA.	142
143	Generositatem illius glo- rificat, contubernium ha- bens DEI: sed & omnium DOMINVS dilexit illam.	Sap. 8. Verf. 1.	Nobilitatem Eius hoc illu- strat, quod una cum DEO vi- uit, DOMINVS quæ omnium illam dilexit.	143
144	(Hæc) præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat.	Sap. 6. Verf. 14.	Anteuertens, sui studiosis se offert cognoscendam.	144
145	Quoniam dignos se, Ipsa circuit quærens, & in viis o- stendit se illis hilariter, & in omni prouidentia occurrit illis.	Verf. 17.	Quia se dignos Ipsa quærit circumueundo, atque in viis be- neuolè se illis ostendit, in omni- que cogitatione eis occurrit.	145
146	Hanc (SAPIENTIAM) a- maui, & exquisiui Eam à iu- uētute mea, & quæsiui spon- sam mihi Eam assumere, & a- mator factus sum formæ illiæ.	Sap. 8.	Hanc ego dilexi, & à iuuen- tute mea quæsiui, ac sponsam mihi studui adiungere, amore- que pulcritudinis eius captus sum.	146

	147	<i>Eam sine fraude percepi, sine inuidia communico, diuitiasque eius non abscondo.</i>	Sap. 7. Vers. 13.	Hanc sine fictione didici, & sine inuidia communico; & honestatem illius non abscondo.	147
Sap. 9, 9.	148	<i>JEHOVAH possedit me principio viae suae ante opera sua ex eo tempore.</i>	Prov. 8. Vers. 22.	Nunc, de sese, sic inquit SAPIENTIA DOMINVS possedit ME in initio viarum suarum, antequam quicquam faceret à principio.	148
Ecc. 1, 4, 14.	149	<i>A seculo principatum habui, à principio, ante Terram.</i>	Vers. 23.	Ab aeterno ordinata sum; & ex antiquis antequam Terra fieret.	149
	150	<i>Quum nondum essent voragine, formata sum, quum nondum essent fontes abundantes Aquis.</i>	Vers. 24.	Nondum erant Abyssi, & Ego iam concepta eram, nec dum fontes Aquarum eruperant.	150
	151	<i>Antequam montes fundati essent, ante colles formata sum.</i>	Vers. 25.	Nec dum montes graui mole constiterunt ante colles Ego parturiebar.	151
	152	<i>Nondum fecerat Terram, & plateas, & summitatem puluerum Orbis.</i>	Vers. 26.	Adhuc Terram non fecerat, & flumina, & cardines orbis Terrae.	152
	153	<i>Quando preparabat Caelos, illic eram: quando describebat circulum in superficie Abyssi:</i>	Vers. 27.	Quando preparabat Caelos, aderam: quando certa lege & gyro vallabat Abyssos:	153
	154	<i>Quando firmabat caelos desuper, quando roborabat fontes fontes Abyssi:</i>	Vers. 28.	Quando aethera firmabat sursum, & librabat fontes Aquarum.	154
	155	<i>Quando ponebat mari statum suum, & aquis, ne transirent litus suum: quando describebat fundamenta Terrae:</i>	Vers. 29.	Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat Aquis, ne transirent fines suos: quando appendebat fundamenta Terrae,	155
	156	<i>ERAM apud EVM, velui alumnus, & eram in latuitis quotidie, & ludo coram illo omni tempore:</i>	Vers. 30.	Cum Ego ERAM cuncta componens: & delectabar per singulos dies, ludens coram Eo omni tempore:	156

157	Ludēs in orbe Terrarum : & delitiæ meæ esse cum filiis hominum.	Verf. 31.	Ludo in Orbe Terra eius, & delectationes meæ cum filiis ho- minum.	157
158	Ego (חוכמה HHOCHMAH) SAPIENTIA habito in con- silio, & eruditis intersum co- gitationibus.	Ibid. Verf. 12.	Ego (חוכמה CHOCHMAH) SAPIENTIA habito in astu- tia: & scientiam cogitationum inuenio.	158
159	TIMOR DOMINI odit malum, arrogantiam & su- perbiam; & viam prauam, & os bilingue detestor.	Verf. 13.	TIMOR JEHOVÆ est odio habere malum, superbiam & arrogantiam, & viam malam, & os loquens peruersitates odi.	159
160	Ego diligentes ME, diligo: & qui manē vigilant ad ME, inuenient ME.	Verf. 17.	Ego diligentes me diligo; & querentes me, inueniunt me.	160
161	In viis IUSTITIÆ ambu- lo, & in medio semitarum iudicii.	Verf. 20.	Per semitas IUSTITIÆ deduco in medio semitarum iu- dicii.	161
162	DOMINVS SAPIENTIA fundauit Terram, stabiliiuit Cælos PRVDENTIA.	Prou. 3. Verf. 19.	Audiamus iterum Sapientem. JEHOVAH in SAPIEN- TIA fundauit Terram, stabili- uit Cælos in INTELLIGENTIA.	162
163	SAPIENTIA illius eru- perunt Abyssi, & nubes rore concresecunt.	Verf. 20.	In SCIENTIA eius abyssi ruperunt sese, & Cæli stillant rorem.	163
164	Quis ascendit in Cælum atque descendit? Quis con- tinuit Spiritum in manibus suis? Quis colligauit Aquas quasi in vestimēto? Quis sus- citauit oēs terminos Terræ? QVOD NOMEN EST EIUS, & quod NOMEN FILII EI- us sit, nosti?	Prou. 30 Verf. 4.	Quis ascendit in Cælum & descendit? Quis collegit ven- tum in pugillis suis? Quis con- gregauit Aquas in vestimento? Quis stabiliiuit omnes terminos Terræ? Quod Nomen eius, & quod NOMEN FILII eius, si nostis?	164
165	Comede (itaque) fili mi, MEL, quia bonum est, & fa- uum dulcissimū gutturi tuo:	Prou. 24 Verf. 13.	Comede, fili mi, mel, quia bonum est: & fauum, qui dulcis est palato tuo:	165
166	Sic & Doctrina SAPIEN- TIÆ Animæ tuæ; quam cum	Verf. 14.	Sic cognitio SAPIEN- TIÆ suauis erit animæ tuæ, si	166

*inuenies eam : & erit merces :
& expectatio tua non excide-
tur.*

*inuenieris, habebis in nouis-
simis spem, & spes tua non
peribit.*

IV. GRADVS PRO- LOGETICVS QVARTVS.

Sapientia,
Scientia &
Intelligen-
tia dona
Dati sunt.

167

*JEHOVAH dat SAPIEN-
TIAM, ex ore eius egreditur co-
gnitio & Intelligentia.*

Prou. 1.
Verf. 6.

*DOMINVS dat SAPIEN-
TIAM, & ex ore Eius PRV-
DENTIA & SCIENTIA.*

167

168

*Recondet reſtīs eſſentiam,
ſcutum erū ambulantibus per-
ſectē,*

Verf. 7.

*Custodiet reſtorum ſalu-
tem, & proteget gradientes
ſimpliciter,*

168

169

*Vt custodiant ſemitas iudi-
cū : & viam miſericordiarum
eius custodiet.*

Verf. 8.

*Seruans ſemitas I V S T I-
TIÆ, & vias ſanctorum cu-
ſtodians.*

169

*

*Tunc intelliges Iuſtitiam &
Iudicium, & Reſtitutiones, &
omnem ſemitam bonam.*

Prou. 2.
Verf. 9.

*Tunc intelliges Iuſtitiam.
& iudicium, & æquitatem,
& omnem ſemitam bonam.*

*

170

*Quo notum eſſet, Solem ad
gratias tibi agendas præueni-
endum eſſe, atque te ſub lucis
ortum ſaluandum.*

Sap. 16.
Verf. 18.

*Vt notum omnibus eſſet,
quoniam oportet præuenire
SOLEM ad BENEDICTIO-
NEM TVAM, & ad orientem
LVCIS TE adorare.*

170

171

*Tu (JEHOVAH) docuiſti
hoſtes noſtros, te eum eſſe, qui om-
ni ex malo eripis.*

Sap. 16.
Verf. 8.

*Tu (DOMINE) es, qui li-
beras ab omni malo.*

171

172

*Tu (JEHOVAH) vitæ &
mortis poteſtatem habes, ad
portasque inferorum deducis
& reducis.*

Verf. 13.

*Tu es, DOMINE, qui vitæ
& mortis habes poteſtatem,
& deducis ad portas mortis
atque reducis.*

172

173

Benedictio JEHOVÆ di-

Prou. 10.
Verf. 21.

Benedictio DOMINI di-

173

uites

uites facit, nec sociabitur eis afflictio.

174 Turris fortissima NOMEN DOMINI: ad ipsum currit iustus, & exaltabitur.

175 Multæ cogitationes in corde viri, voluntas autem DOMINI permanebit.

176 Equus paratur ad diem belli, DOMINO autem salutem tribuit.

177 Multi requirunt faciem principis, & iudiciū a DOMINO egreditur singulorū.

178 Sicut diuisiones aquarum, ita cor Regis in manu DOMINI: quocūque voluerit inclinabit illud.

179 Omnis via viri recta sibi videtur: appēdit autem corda DOMINVS.

180 Sortes mittūtur in sinum, sed a DOMINO temperātur:

181 (Quocirca) habe fiduciam in DOMINO ex toto corde, & ne innitaris Prudētiæ tuæ.

182 Reuela DOMINO opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ.

183 In omnibus (igitur o mortalis) viis tuis recognosce DOMINVM: & IPSE diriget semitas tuas.

184 Ne sis sapiēs apud temetipsum: Time DEVM, & recede a malo.

185 Mihi dedit DEVS dicere ex sententia digna horum

tet, nec apponit JEHOVAH dolorem et benedictioni.

Ut turris fortis est NOMEN JEHOVE: ad ipsum curret iustus, & exaltabitur.

Multæ cogitationes sunt in corde viri, cōsiliū autem JEHOVE permanet.

Equus paratus est ad diem belli: sed JEHOVE est ipsa salus.

Multi quarunt faciem dominantis: & a JEHOVA proficiunt iudiciū vniuscuiusq;.

Velut riuuli aquarum est cor Regis in manu JEHOVE: ad omne quod vult, inclinat illud.

Omnis via recta est in oculis eius: ponderat autem corda JEHOVA.

In sinum proicitur SORS, & a JEHOVAH est omne iudiciū eius.

Fide JEHOVE toto corde tuo, & intelligētiæ tuæ ne innitaris.

Deuolue ad JEHOVAM opera tua: & firmabuntur cogitationes tuæ.

In omnibus viis tuis recognosce Eum, & Ipse diriget semitas tuas.

Ne sis sapiens in oculis tuis: time IEHOVAM, & recede a malo.

DEVS mihi dedit ex sententia dicere, ac pro dignitate

Prou. 18
Vers. 18.

Prou. 19.
Vers. 21.

Prou. 21
Vers. 31.

Pro. 29.
Vers. 26.

Prou. 21
Vers. 1.

Vers. 1.

Prou. 16
Vers. 33.

Prou. 3.
Vers. 5.

Prou. 16
Vers. 3.

Prou. 3.
Vers. 6.

Vers. 7.

Sap. 7.
Vers. 15.

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

Deo confidendum.

Psal. 37, v. 5.
1. Pet. 5. 7.

eorum quæ dantur, cogitare:
quoniam Ipse & Sapientie dux
est, & Sapientum moderator.

186 Nam in manu Ipsius sumus
tum nos, tum sermones nostri,
omnis etiam prudentia, scien-
tiaque opificiorum.

187 Mihi autem dedit D E V S,
eorum quæ sunt in Natura ve-
ram cognitionem.

188 S A P I E N T I A ædifica-
uit domum suam, excidit colu-
mnas suas septem:

189 Immolauit victimam suam,
miscuit vinum suum, etiam ap-
parauit mensam suam.

190 Misit puellas suas, vocauit:
super summities excelsorum
ciuitates; dicendo,

191 Quisquis est simplex, decli-
net huc. Carenti corde dixit
quoque

192 Venite, comedite panem
meum, & bibite de vino quod
miscui.

193 Relinquit simplices viam ve-
stram, & viuetis: & incedit
per viam Intelligentiæ.

Verf. 16.

Verf. 17.

Prou. 9.
Verf. 1.

Verf. 2.

Verf. 3.

Verf. 4.

Verf. 5.

Verf. 6.

quæ mihi dantur, quoniam
IPSE SAPIENTIÆ dux est,
& Sapientum emendator.

In manu enim Illius &
nos, & sermones nostri, & o-
mnis SAPIENTIA, & ope-
rum SCIENTIÆ & DISCI-
PLINA.

Ipse mihi dedit horum,
quæ sunt SCIENTIAM VERAM.

Hæc, porro, quàm dat D E V S
SAPIENTIA ædificauit
sibi domum, excidit colu-
mnas septem;

Immolauit victimas suas,
miscuit VINUM, & propo-
suit mensam suam.

Misit ancillas suas, vt vo-
carent ad Arcem, & ad mœ-
nia ciuitatis.

Si quis est paruulus, veni-
at ad ME: & insipientibus lo-
quuta est,

Venite, comedite panem
meum, & bibite VINUM, quod
miscui vobis.

Relinquit (ergo) infan-
tiam, & viuite, & ambulate
per vias PRUDENTIÆ. (Quas
Ego fideliter monstraui, & pater-
ne commendo vobis.)

SAPIENTIA
ad se inui-
tat omnes.

V.
GRADVS PRO-
LOGETICVS
QVINTVS.

194	Qui BONVS est, hauriet gratiam à DOMINO : qui autem confidit in cogitationibus suis, insipiens est.	Prou. 12 Vers. 1.	<i>Bonus hauriet beneplacitum à JEHOVAH, & virum malitiarum cogitationum condemnabit DEVS.</i>	194
195	Viri mali non cogitant iudicium: qui autem inquirunt DOMINVM , animaduertunt OMNIA .	Prou. 28 Vers. 5.	<i>Viri mali non intelligunt iudicium: querentes autem JEHOVAM intelligunt omnia.</i>	195
196	Benedictio DOMINI super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitas.	Prou. 10 Vers. 6.	<i>Benedictiones sunt super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitatem.</i>	196
197	Abominatio DOMINI est omnis illusor, & cū SIMPLICIBVS fermocinatio eius.	Prou. 3. Vers. 31.	<i>Abominatio JEHOVE est peruersus: & cum Rectis secretum Eius.</i>	197
198	IPSE deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam.	Vers. 34.	<i>Profecto illusoribus IPSE illudit, & humilib. dat gratiā.</i>	198
*	Abominabile DOMINO cor prauum, & voluntas eius in iis q. simpliciter ambulat.	Prou. 11. Vers. 20.	<i>Abominabile JEHOVE sunt peruersi corde: & perfecti via beneplacitum eius.</i>	*
199	Qui peruersi cordis est, non inueniet BONVM , & qui vertit linguam, incidet in malum.	Prou. 17. Vers. 10.	<i>Peruersus corde non inuenit bonum: & qui vertitur in lingua sua, cadet in malum.</i>	199
200	Melior est pauper ambulās in simplicitate sua, quā diues in prauis itinerib. suis.	Prou. 28 Vers. 6.	<i>Præstantior est pauper, qui ambulat in perfectione sua, quā peruersus viis, & ipse diues.</i>	200 Prou. 19. v. 1.
201	Quid prodest stulto habere diuitias, cum SAPIENTIAM emere non possit?	Prou. 17 Vers. 16.	<i>Vt quid est pretium in manu stulti, ut emat SAPIENTIAM, & cor non est ei.</i>	201

202	<i>TIMOR JEHOVÆ, eruditio SAPIENTIÆ: & ante gloriam humilitas.</i>	Prou. 15. Verſ. 33.	<i>TIMOR DOMINI</i> Disciplina SAPIENTIÆ: & gloriam præcedit HVMILITAS.	202
203	<i>Quum venit superbia, venit & ignominia: & cum humilibus Sapiaentia:</i>	Prou. 11. Verſ. 2.	Vbi fuerit superbia, ibi fuerit & cõtumelia: Vbi autem est Humilitas, ibi & Sapiaentia.	203
204	<i>Prouerb. 16. v. 5. Abominatio JEHOVÆ est omnis elat° corde. In corde intelligentis requiescit SAPIENTIA: at in medio stultorum ipse cognoscitur.</i>	Prou. 14. Verſ. 33.	Prou. 16. v. 5. Abominatio .n. DOMINI est omnis arrogas. In corde Prudentis requiescit SAPIENTIA: & indoctos quosque erudiet.	204
205	<i>Qui graditur cum Sapientibus, sapiens erit: sed qui est amicus stultis, conteretur.</i>	Prou. 13. Verſ. 10.	Qui cum Sapiētibus graditur, sapiens erit: amicus stultorum similis efficietur.	205
206	<i>Etiā absque scientia, desiderium non est bonum.</i>	Prou. 19. Verſ. 1.	Vbi non est SCIENTIA ANIMÆ, non est BONVM.	206
207	<i>Neque verò cum eo qui inuidia contabescit iter habebō: quoniam huiusmodi non erit Sapiaentia particeps.</i>	Sap. 6. Verſ. 15.	Neque (etiā) cum inuidia tabescente iter habebō, (inquit Sapiens) quoniā talis homo non est particeps Sapiaentia.	207
208	<i>Derisorem effici vinum, tumultuantem efficit Séchar: & omnis qui se oblectat in ea, non erit sapiens.</i>	Pro. 20. Verſ. 1.	Luxuriosa res est VINVM, & tumultuosa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit sapiens.	208
209	<i>Cor intelligens querit SCIENTIAM, & os stultorum pascetur stultitia.</i>	Prou. 15. Verſ. 14.	Cor sapientis querit DOCTRINAM: & os stultorum pascitur imperitia.	209
210	<i>TIMOR JEHOVÆ principium SCIENTIÆ: Sapiaentiam & Eruditionem stulti despiciunt.</i>	Prou. 1. Verſ. 7.	TIMOR DOMINI principium SAPIENTIÆ. SAPIENTIAM atq; DOCTRINAM stulti despiciunt.	210
211	<i>TIMOR JEHOVÆ velut vena vitæ, vt recedatur à laqueis mortis.</i>	Prou. 14. Verſ. 27.	TIMOR DOMINI fons vitæ, vt declinet à ruina mortis.	211
212	<i>Principium SAPIENTIÆ TIMOR JEHOVÆ: & scientia sanctorum, intelligentia</i>	Prou. 9. Verſ. 10.	Principium SAPIENTIÆ TIMOR DOMINI: & Scientia sanctorum PRVDENTIA.	212
213	<i>Ne amuletur cor tuum pec-</i>	Prou. 23. Verſ. 17.	Non (igitur) æmuletur cor	213

tuum peccatores, sed in Timore DOMINI esto tota die.

214 Quia habebis spem in nouissimo, & prestolatio tua non auferetur.

215 Sentite (ô mortales) de DOMINO in bonitate, & in simplicitate cordis quaerite illû :

216 Quoniâ inuenitur ab his, qui non tentant illum: apparet autem iis, qui fidem habent in illum.

217 Peruersæ enim cogitationes separant à DEO: probata autem virtus corripit insipientes.

218 Quoniam in maleuolam animam non introibit SAPIENTIA: nec habitat in corpore subdito peccatis.

219 Si enim SAPIENTIAM inuocaueris, & inclinaueris cor tuum PRUDENTIÆ,

220 Si quaesieris Eam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam:

221 Tunc intelliges Timorem DOMINI, & Scientiam DEI inuenies.

222 NOSSE enim TE (ô DOMINE) consummata IUSTITIA est, & scire IUSTITIAM & VIRTUTEM tuam, radix est immortalitatis.

223 Propter hanc OPTAUI, & datus est mihi sensus: & INVOCAUI, & venit in me SPIRITUS SAPIENTIÆ.

catores, imo potius in Timore JEHOUÆ esto tota die.

Quia reuera est merces: & spes tua non succidetur.

Sentite (ô homines) de DOMINO in bonitate, atque in simplicitate cordis eû quaerite:

Quoniam inuenitur ab iis, qui non tentant eum, & illis patefit, qui ei non diffidunt.

Cogitationes namque peruersæ separant à DEO, cuiusque potentia dum tentatur, insipientes arguit.

Quoniam in animam maleuolam non introibit Sapientia, nec in corpore peccatis obnoxio habitabit.

Indò, si ad Intelligentiam clamaueris, & intelligentia dederis vocem tuam:

Si quaesieris eam tanquam argentum, & sicut thesauros scrutatus fueris eam.

Tunc intelliges TIMOREM JEHOUÆ, & cognitionem DEI inuenies.

Nam nosse TE, consummata est iustitia, & tuam intelligere potentiam, radix immortalitatis.

Quapropter optaui, & prudentia mihi data est: inuocaui, & spiritus Sapientiæ obuenit mihi.

Dent. 4. 29.
2 Paralip.
15. 9. 4.
Quomodo
Deus quæ-
rendus; & a
quibus in-
ueniatur.

224	<i>Sceptris ac solis illum anteposui, præ eaque diuitias pro nihilo aestimaui.</i>	Verf. 8.	Et præposui illam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius.	224
225	<i>Nec verò ei Lapidem pretiosum comparavi, quoniam aurum cum ea collatum arena pauca: & lutum aestimabitur argentum, cum illa comparatum.</i>	Verf. 9.	Nec comparaui illi lapidē pretiosum: quoniam omne aurum, in comparatione illius, arena est exigua, & tanquam lutum aestimabitur argentum in conspectu illius.	225
226	<i>Supra sanitatem ac formam pulchritudinem dilexi illam: atque ea malui quam lucē frui, ut cuius splendor non potest suppressi.</i>	Verf. 10.	Super salutem & speciem dilexi illam, & proposui pro Luce habere illā: quoniam inextinguibile est Lumen illius.	226
227	<i>Facile perspicitur ab iis qui eam diligunt, & inuenitur ab illis, qui illam querunt.</i>	Sap. 6. Verf. 13.	Facile (equidem) videtur ab his, qui diligunt Eam, & inuenitur ab his, qui quærunt illam.	227
228	<i>Anteuertens, sui studiosis se offert cognoscendam.</i>	Verf. 14.	Præoccupat qui se cōcupiscunt, ut illis se prior ostēdat.	228
229	<i>Qui manē surrexerit ad illam, non laborabit: assidentem enim suis foribus eam inueniet.</i>	Verf. 15.	Qui de L V C E vigilauerit ad illam, nō laborabit: assidentem enim illam foribus suis inueniet.	229
230	<i>Nam de illa suscepta cogitatio, prudentiæ est perfectio: & qui propter eam vigilauerit, continuò securus erit.</i>	Verf. 16.	COGITARE ergō de illa, sensus est consummatus: & qui vigilauerit propter illam, citō securus erit.	230
231	<i>Quia se dignos ipsa querit, circumeundo, atque in viis beneuolē se illis ostendit, in omni que cogitationē eis occurrit.</i>	Verf. 17.	Quoniam dignos S E, I P S A circuit quærens, & in viis ostendet S E illis hilariter, & in omni prouidentia occurret illis.	231
232	<i>Initium enim ipsius est verissima eruditionis cupiditas: cura verò eruditionis, amor.</i>	Verf. 18.	Initium enim illius verissima est D I S C I P L I N Æ concupiscentia.	232
233	<i>Amor autem, observatio legum ipsius: rursus legum ob-</i>	Verf. 19.	Cura ergō D I S C I P L I N Æ, dilectio est: & dilectio	233

custodia **LEGVM** illius est :
custoditio autem legū, con-
summatio incorruptiois est.

234 Incorruptio autem facit
proximum esse **DEO**.

235 **CONCVPISCENTIA** ita-
que **SAPIENTIAE**, deducit
ad **REGNUM PERPETVVM**.

236 Intrans (itaque) in domum
meam, conquiescam cum il-
la. Non enim habet amari-
tudinē conuersatio illius,
nec tedium conuictus illius,
sed lætitiā & gaudium. *¶.18.*
Circūibam quærens, ut mihi
Eam assumerem.

237 Ne temerē quid loquaris,
neque cor tuum sit velox ad
proferēdum sermonem cor-
rā **DEO**: **DEVS** enim in Cæ-
lo, & tu super Terrā; iccirco
sint pauci sermones tui.

238 (Et) Si quid vouisti **DEO**,
nē moreris reddere; displi-
cet enim ei infidelis & stulta
promissio: sed quodcunque
voueris, redde.

239 Multoque melius est non
VOVERE, quā post **VO-**
TVM promissa non reddere.

240 Victimæ impiorum abo-
minabiles **DOMINO**: **VOTA**
iustorum placabilia.

241 Eruditus in **VERBO** repe-
riet Bona: & quis perat in
DOMINO, beatus est. *Proti.28.*
¶.25. Quis perat in **DOMI-**
NO, sanabitur.

*seruatio est immortalitatis con-
seruatio.*

Verf.10 Porro immortalitas facit ut
proximē ad Deum accedamus.

Verf.11. Sapientia igitur cupiditas
ad regnum perducit.

Sap.8.
Verf.16. In hac domum meam, in-
gressus conquiescam, nullam e-
nim acerbitatem habet consue-
tudo ipsius, nec ullā molestiam
eius conuictus, sed lætitiā &
gaudium. Verf.18. Circumeun-
do quærebam, ut cum apud me
reciperem.

Ecc.1.
Verf.1. Ne festines ore tuo, neque
cor tuum acceleret proferre ver-
bum ante **DEVM**: quia **DEVS**
est in Cælo, & tu super Terram,
iccirco sint verba tua pauca.

Verf.3. Quum voueris votū **DEO**,
nē tardes reddere illud; quia
non est beneplacitum **DEO** in
stultis: quæ igitur voueris, red-
de.

Verf.4. Melius est ut non voueas,
quā ut voueas, & non red-
das.

Proti.11.
Verf.3. Sacrificium impiorum est ab-
ominatio **JEHOVE**: Oratio
autē rectorum beneplacitū eius.

Proti.16
Verf.10. Intelligens rem inueniet bo-
num: & confidens in **JEHO-**
VAH, beatus est. *Proti.28. v.25.*
Qui fudit **JEHOVE**, impin-
guabitur.

237 Non teme-
rē apud
DEVM pro-
buaria-
dum.

238 **VOTVM.**
Dout.25,21.

240 Ecc.14,23.

241

242	<i>Qui fiduciam suam in eo habent, veritatem intelligent: & fideles in charitate, in eo permanebunt: quoniam gratia & misericordia erga sanctos eius, & ratio electorum eius habebitur.</i>	Sap. 3. Vers. 9.	<i>Qui CONFIDVNT in Illo, intelligent V E R I T A T E M: Et fideles in dilectione acquiescunt Illi; quoniam donum & pax est electis eius.</i>	242
243	<i>Longinquus est J E H O V A H ab impiis: sed orationem iustorum exaudit.</i>	Prou. 15. Vers. 19.	<i>Longè est D O M I N V S ab impiis, & O R A T I O N E S iustorum exaudit.</i>	243
244	<i>Qui remouet aurem suam, ne audiat legem, etiam oratio Eius erit abominatio.</i>	Prou. 18 Vers. 9.	<i>Qui declinet aures suas, ne audiat L E G E M, O R A T I O eius erit execrabilis.</i>	244
245	<i>Qui tegit scelera sua nunquam aget prospere: qui verò confitetur, & derelinquit, misericordiam consequetur.</i>	Vers. 13.	<i>Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autè confessus fuerit, & relinquit ea, M I S E R I C O R D I A M consequetur</i>	245
246	<i>Misericordia & veritate redimitur iniquitas: & in timore J E H O V A receditur à malo.</i>	Prou. 16 Vers. 6.	<i>Misericordia & veritate redimitur iniquitas, & in T I M O R E D O M I N I declinatur à malo.</i>	246
247	<i>Nonne errant cogitantes malum? misericordia autem & veritas cogitantibus bonum.</i>	Prou. 14 Vers. 12.	<i>Errant (igitur) qui operantur malum, M i s e r i c o r d i a autè & V e r i t a s præparant Bona:</i>	247
248	<i>Qui sectantur iustitiam & misericordiam inueniet vitam, iustitiam & gloriam.</i>	Prou. 21. Vers. 21.	<i>Qui (ergò) sequitur J u s t i t i a m & M i s e r i c o r d i a m, inuenient vitam, iustitiam & gloriam.</i>	248
249	<i>Eram autem puer, eximii ingenii indole præditus, bonamque animam sortitus.</i>	Sap. 18. Vers. 19.	<i>Puer autem eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam.</i>	249
250	<i>Imò vero cum essem bonus, in corpus introiui impollutum.</i>	Vers. 20	<i>Et cum essem magis bonus, veni ad corpus incoinquinatum.</i>	250
251	<i>Quum autem intellexissem, ne non aliter eius compotem fore, quam si D E V S eam daret,</i>	Vers. 21.	<i>Et vt sciui, quoniam aliter non possem esse continens, nisi D E V S det; & hoc</i>	251

ipsum erat Sapientia, scire eius esset hoc donum: adii DOMINVM, & deprecatus sum illum, & dixi ex totis precordiis meis.

252 DEVS patrum meorum, & DOMINEM misericordiae, qui fecisti OMNIA VERBO tuo,

253 Et SAPIENTIA tua constituiti hominem, ut dominaretur creature, quæ à te facta est,

254 Ut disponat orbem Terrarum in Æquitate & Iustitia, & in directione cordis iudicium iudicet:

255 Da mihi sedium tuarum assistricem SAPIENTIAM, & noli me me reprobare à pueris tuis:

256 Quoniã seruus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ, homo infirmus & exigui temporis, & minor ad intellectum Iudicii & Legum.

257 Et si quis consummatus inter filios hominum, si ab illo abfuerit SAPIENTIA tua, in nihilum computabitur.

258 Tu elegisti me Regem populo tuo, & iudicem filiorum tuarum, & filiarum:

259 Et dixisti me ædificare Templum in monte sancto tuo, & in ciuitate habitationis tuæ altare, ad similitudi-

quod ipsum erat Prudentia intelligere cuius hoc esset beneficium, adii DOMINVM eumque orau, ac dixi toto corde meo,

252 DEVS patrum ac DOMINE Misericordiae, qui omnia creasti Verbo tuo,

253 Atque hominem tua Sapientia effecisti, ut rebus abs te conditis dominaretur,

254 Et administraret mundum in Sanctitate ac Iustitia, rectitudineque cordis iudicium exerceret:

255 Da mihi assidentem thronis tuis SAPIENTIAM, & ne me numero seruorum tuorum summoucas.

256 Quoniam ego seruus tuus sum, ac filius ancillæ tuæ, homo imbecillus, ac vite brevis, & minor quàm ut iudicium ac Leges possim intelligere.

257 Nam etiamsi quis fuerit perfectus inter filios hominum, tamen si Sapientia absit tua, nihil æstimabitur.

258 Tu me elegisti regem populi tui, & iudicem filiorum tuorum, ac filiarum.

259 Iussisti me ædificare Templum in monte sancto tuo, & in vrbe habitationis tuæ altare instar tabernaculi sancti,

SAPIENTIA ergo vera precibus & votis assiduus celsitus est accersenda.
ORATIO Salomonis pro Sapientia habenda.

3. Reg. 3. v. 9.

Psal. 115. v. 16.

1 Paral. 28. v. 5.
2. Paral. 1. 9.

quod præparasti ab initio.

260 *At tecum est Sapientia, quæ tu nouit opera, quæque tunc affuit cum Mundum efficeret, quæ scit quid in oculis tuis gratum sit, ac rectum in præceptis tuis.*

Verf. 9.

261 *Hanc demitte è Cælis sanctis, atque à folio gloriæ tuæ eam mitte, ut præsens mecum laboret, atque intelligam quid acceptum sit apud te.*

Verf. 10.

262 *Nouit enim ac intelligit omnia, ac me deducet in actionibus meis moderate, atque in gloria sua custodiet.*

Verf. 11.

263 *Et erunt accepta opera mea, ac rectè populum tuum diuidicabo, eroque dignus folio patris mei.*

Verf. 12.

264 *Quis enim homo consilium DEI intelligit? aut quid velit DEVS animo comprehendet?*

Verf. 13.

265 *Nam cogitationes mortalium timidae sunt, ac nostræ opinioniones fallaces.*

Verf. 14.

266 *Corpus enim corruptioni obnoxium aggrauat animam, ac terrenum domicilium plenum curarum mentem deprimit.*

Verf. 15.

267 *Ac vix quæ in terrâ sunt, coniectura assequimur, & quæ in manibus versantur, cum labore inuenimus, quis autem ea peruestigauit quæ sunt in cælis?*

Verf. 16.

nem Tabernaculi sancti tui, quod præparasti ab initio.

Et tecum SAPIENTIA, quæ nouit opera tua, quæ & affuit tunc cum orbem terrarum fingeres, & sciebat quod esset placitum oculis tuis, & quid directum in præceptis.

Mitte illam de cælis sanctis tuis, & à sede Magnitudinis tuæ, ut mecum sit, & mecum LABORET, ut sciam quid acceptum sit apud TE.

Scit enim illa OMNIA & intelligit, & deducet me in operibus meis sobriè, & custodiet me in sua potentia.

Et erunt accepta opera mea, & disponam populum tuum iuste, & ero dignus sedium Patris mei.

Quis enim hominum poterit scire Consilium DEI? aut quis poterit cogitare quid velit DEVS?

Cogitationes enim mortalium timidae, & incertae prouidentiae nostrae.

Corpus enim, quod corrumpitur, aggrauat Animam; & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.

Et difficile estimamus quæ in terris sunt: & quæ in conspectum sunt inuenimus cum labore, quæ autem in Cælis sunt, quis inuestigabit?

268	Senſum autem tuum quis ſciat, NISI TU DEDERIS SPIRITUM SANCTUM de ALTISSIMIS:	Verſ. 17.	<i>Conſilium autem tuum quis nouit, niſi tu dederis SAPIENTIAM, ac de altiffimis Spiritum ſanctum tuum miſeris?</i>	268
269	Et ſi correctæ ſint ſemite eorum qui ſunt in Terris, & quæ tibi placent didicerint homines?	Verſ. 18.	<i>Nam ita. via eorum qui Terram incolunt, directæ fuerunt, ac quæ tibi placent, didicerunt,</i>	269
270	Nam per SAPIENTIAM ſanati ſunt quicunque placuerunt tibi DOMINE à principio.	Verſ. 19.	<i>Et ſunt SAPIENTIA conſeruati.</i>	270
271	DVO (inſuper) rogaui TE, ne deneges mihi antequam moriar,	Prou. 30 Verſ. 7.	<i>Duo poſtulaui à te, ne prohibeas à me, antequam moriar,</i>	271
272	Vanitatem & verba mendacia longè fac à me. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi: tribue tantum victus mea neceſſaria.	Verſ. 8.	<i>Vanitatem & verbū mendax remoue à me: paupertatem & diuitias ne dederis mihi: ale me cibo qui conuenit mihi:</i>	272
273	Ne fortè ſatiatus illiciar ad negādum, & dicam, Quis eſt DOMINVS? aut egeſtate compulſus, furer, & periurem NOMEN DEI mei. Ecce.	Verſ. 9.	<i>Ne fortè ſatier, & abnegem, dicamq; quis eſt J E H O V A H ? & ne fortè efficiar pauper, & furer, aſſumamque in vanum nomen DEI mei.</i>	273
274	Post INDVSTRIAM (hanc verò tandem) ſequitur SAPIENTIA!	Eccl. 10 Verſ. 10.	<i>At excellentia reſtificationis eſt Sapientia.</i>	274
275	Verum, tu DOCTRINÆ fili, qui, I E H O V A gratiâ, ſic adeptus eſ SAPIENTIAM Eiusve DONA quædam ſingularia,	Prou. 9. Verſ. 9.	<i>Dā Sapienti increpationem, & ſapientior erit: doce iuſtum, & addet doctrinam.</i>	275
276	Da (quoque) Sapienti occaſionem, & addetur ei SAPIENTIA: doce iuſtum, & feſtinabit accipere.	Prou. 23 Verſ. 9.	<i>In auribus ſulti ne loquaris: quia condemnet prudentiam eloquiorum tuorum.</i>	276

	82			
277	Exultando exultabit pater iusti : & generans sapientem, letabitur in eo.	Vetf. 24.	Exultat gaudio pater iusti : qui Sapientem genuit, lætabitur in eo.	277
278	Auris, quæ audit increpationem vitæ, in medio Sapientum commorabitur.	Prou. 15. Verf. 31.	Auris quæ audit increpationes vitæ, in medio Sapientum commorabitur.	278
279	Qui negligit Disciplinam, spernit animam suam : sed qui audit increpationem, possidet cor.	Vetf. 32.	Qui abiicit Disciplinam, despicit animam suam : qui autē acquiescit increpationibus, possessor est cordis.	279
280	Paupertas & ignominia erit deferenti correctionem : sed qui custodit increpationem, honore afficietur.	Prou. 13. Verf. 18.	Egestas & ignominia ei, qui deferit Disciplinam : qui autem acquiescit arguenti, glorificabitur.	280
281	Corrumpens derisorem, accipit sibi ignominiam : & increpans impium, accipit maculam suam.	Prou. 9. Verf. 7.	Qui enim erudit derisorem, ipse sibi iniuriam facit : & qui arguit impium, maculam sibi generat.	281
282	Ne increpes quæ derisorem, ne foris odio habeat te : increpa sapientem, & diliget te.	Vetf. 8.	Noli arguere derisorem, ne oderit te, argue sapientem, & diliget te.	282
283	Quærit derisor Sapientiam, & non inuenit : at scientia intelligenti est facilius inuenta.	Prou. 14. Verf. 6.	Quærit (quidē) derisor SAPIENTIAM, & non inuenit : doctrina prudentium facilis.	283
284	In conspectu intelligentis apparet SAPIENTIA : & oculi stulti sunt in extremo terræ.	Prou. 17. Verf. 24.	In facie prudentis lucet SAPIENTIA ; oculi stultorum in finibus Terræ.	284
285	Etenim operibus suis cognoscitur puer, an mundum & an rectum sit opus eius.	Pro. 20. Verf. 11.	Ex studiis suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera eius.	285
286	Qui ambulat fraudulenter, reuelat secretum : fidelis autem spiritus, celat rem.	Prou. 11. Verf. 13.	Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana : qui autem fidelis est, celat amici commissum.	286
287	Qui reuelat secretum, incedit fraudulenter : & cum eo qui allicit labijs suis, ne misceas te.	Pro. 20. Verf. 19.	Qui reuelat mysteria, & ambulat fraudulenter, & dilatat labia sua, ne commiscearis.	287

188	Multi homines misericordes vocantur, virum autem fidelem quis (facile) inueniet?	Verf. 6.	<i>Multitudo hominum prædicat vniuscuiusque misericordiam: virum autem veracem quis inueniet?</i>	188
289	Ne (igitur) moliaris amico tuo malum, cum ille in te habeat fiduciam.	Prou. 3. Verf. 29.	<i>Ne cogites contra amicum tuum malum, quum ipse habet securè tecum.</i>	289
290	Qui (enim) reddit mala pro bonis, non recedet malum de domo eius.	Prou. 17 Verf. 3.	<i>Est conflatorium argento, & camino, at probat corda JEHOVAH.</i>	290

VI. GRADVS PRO- LOGETICVS SEXTVS.

291	VENERVNT mihi (Vir sapiens attestatur) ONNIA BONA, pariter cum (SAPIENTIA) illa, & innumerabilis honestas per manus Illius.	Sap. 7. Verf. 11.	<i>Accesserunt autem mihi bona simul omnia cum illa, diuitiæque per manus illius innumerabiles.</i>	291
292	Et lætatus sum in omnibus: quoniam antecedebat me ista SAPIENTIA, & ignorabam, quoniam horum omnium mater est.	Verf. 12.	<i>Lætatus autem sum in omnibus, quoniam eorum author est Sapiencia: ego verò ignorabam eorum ipsam esse matrem.</i>	292
293	Infinitus enim thesaurus est hominibus; quo qui vti sunt, participes facti sunt Amicitia DEI, propter DISCIPLINÆ dona commendati.	Verf. 14.	<i>Inexhaustus enim hominibus thesaurus est: quo qui vti amicitiam cum DEO coierunt, propter dona discipline commendati.</i>	293

294.	<i>Mibi enim dedit DEVS,</i> <i>eorum quæ sunt in Natura ve-</i> <i>ram cognitionem, ut Mundi</i> <i>constitutionem, & omne Ele-</i> <i>mentorum intelligam:</i>	Verf. 17.	<i>IPSE enim dedit mihi ho-</i> <i>rum, quæ sunt SCIENTIAM</i> <i>veram: ut sciam dispositio-</i> <i>nem orbis Terrarum, & vir-</i> <i>tutes Elementorum,</i>	294
295	<i>Initium, exitum, medium-</i> <i>que temporis, solstitiorum vi-</i> <i>cissitudinem, ac tempestatum</i> <i>varietatem,</i>	Verf. 18.	<i>Initium & consummatio-</i> <i>nem & medietatem tempo-</i> <i>rum, vicissitudinum permu-</i> <i>tationes, & consummatio-</i> <i>nes temporum,</i>	295
296	<i>Annorum circuitus, ac se-</i> <i>tus stellarum:</i>	Verf. 19.	<i>Morum mutationes, & di-</i> <i>uisiones temporum, Anni cur-</i> <i>sus, & stellarum dispositiones,</i>	296
297	<i>Naturas animalium iraf-</i> <i>que bestiarum, ventorum vim,</i> <i>& cogitationes hominum, dif-</i> <i>ferentias plantarum, radicum-</i> <i>que facultas,</i>	Verf. 20.	<i>Naturas Animalium, & ir-</i> <i>as bestiarum, vim ventor-</i> <i>um, & cogitationes homi-</i> <i>num, differentias virgulto-</i> <i>rum, & virtutes radicum,</i>	297
298	<i>Omnia denique quæ sunt</i> <i>recondita & aperta cognoui:</i> <i>nam omnium Artifex Sapien-</i> <i>tia me docuit.</i>	Verf. 21.	<i>Et quæcunque sunt abs-</i> <i>consa & improuisa didici. O-</i> <i>mnium enim Artifex docuit</i> <i>me SAPIENTIA.</i>	298
299	<i>Quum autem unica sit, o-</i> <i>mnia potest: in seipsa que ma-</i> <i>nens innouat omnia, ac singu-</i> <i>las per etates in sanctas se</i> <i>transferens animas, amicos</i> <i>DEI, Prophetasque efficit.</i>	Verf. 27.	<i>Et cum (SAPIENTIA) sit</i> <i>vna, OMNIA potest: & in se</i> <i>permanens omnia innouat:</i> <i>& per nationes in Animas</i> <i>sanctas se transfert, Amicos</i> <i>DEI & Prophetas constituit.</i>	299
300	<i>Neminem enim diligit DEVS,</i> <i>nisi qui cum Sapiencia consue-</i> <i>tudinem habeat.</i>	Verf. 28.	<i>Neminem enim diligit</i> <i>DEVS, nisi eum, qui cum SA-</i> <i>PIENTIA inhabitat. Et,</i>	300
301	<i>Quum placuerint JEHO-</i> <i>VAE viæ viri, etiam inimicos</i> <i>eius peccatos reddit ei.</i>	Prou. 16 Verf. 7.	<i>Cum placuerint DOMI-</i> <i>NO viæ hominis, inimicos</i> <i>quoque eius conuertet ad</i> <i>pacem.</i>	301
302	<i>Est enim perita Scientia</i> <i>DEI, atque ei initiata, eius-</i> <i>que operum electrix.</i>	Sap. 8. Verf. 4.	<i>Doctrina (etiam) est DISCI-</i> <i>PLINÆ DEI, & electrix o-</i> <i>perum illius.</i>	302

303 Et si diuitiæ appetuntur
in vita; quid SAPIENTIA lo-
cupletius, quæ operatur O-
MNIA?

304 Si autem sensus operatur:
quis horum quæ sunt: ma-
gis quàm illa est artifex?

305 Et si IUSTITIAM quis
diligat; labores huius ma-
gnas habent virtutes: Sobri-
etatem enim & PRVDEN-
TIAM docet; & IUSTITI-
AM & VIRTUTEM, quibus
utilius nihil est in vita homi-
nibus.

306 Et si multitudinem SCI-
ENTIAE desiderat quis: scit
præterita, & de futuris æsti-
mat: scit versutias sermonū,
& dissolutiones argumentorū:
signa & monstra scit ante-
quam fiant, & euentus tē-
porum & seculorum.

307 Proposui ergo HANC ad-
ducere mihi ad conuiuen-
dum; sciens quoniam me-
cum cōmunicabit de bonis,
& erit allocutio tædii mei.

308 Habebo propter HANC
claritatem ad turbas, & ho-
norē apud seniores iuuenis:

309 Et acutus inueniar in iu-
dicio, & in cōspectu poten-
tium admirabilis ero,

Et facies principum mi-
rabuntur me.

310 Tacentē me sustinebunt,
& loquentem me respicient,

Vetf.5.

303 Quod si diuitiarum est in
vita possessio desiderabilis: quid
SAPIENTIA, omnia operan-
te locupletius?

Vetf.6.

304 Si autē Prudentia agit, at-
que opera efficit: quid illa in re-
rum natura artificiosus est?

Vetf.7.

305 Si verò IUSTITIAM quis
diligat: labores huius virtutes
sunt: Temperantiam enim do-
cet, & Prudentiam, Iustitiam
ac Fortitudinem, quibus nihil
est hominibus in vita uti-
lius.

Vetf.8.

306 Præterea si quis multarum
vsum rerum desiderat, hac an-
tiqua nouit, & futura conie-
ctat, sermonum versutias at-
que enigmatum explicationes
intelligit, signa & prodigia
prænoscit, euentusque tempe-
statum ac temporum.

Vetf.9.

307 Itaque hanc decremi mihi
ad vsum vite ac consuetu-
dinem adiungere, certo sciens
eam bonorum consularicem mi-
hi fore, curarumque ac molestia
consolatricem.

Vetf.10.

308 Gloriam in vulgus propter
hanc adipiscar, & honorem a-
pud seniores iuuenis.

Vetf.11.

309 Acutus inueniar in iudicio,
in conspectuque potentum ero
admirabilis.

Vetf.12.

310 Me tacentem expectabunt,
loquentemque attentē audient,

atque dum pluribus disseram,
ori suo manus opponent.

311 Propter hanc, immortalitatem obtinebo, ac reliquam memoriam posteris sempiternam.

312 Populos gubernabo, nationesque mihi subditæ erunt.

313 Tyranni formidabiles quum audierint, me extimescent, in multitudine bonus videbor, in bello strenuus.

314 Hæc apud me reputans, summaque animi cura perpendens esse immortalitatem in cognatione Sapientie.

315 Et bonam in amicitia illius delectationem, diuitiasque inexhaustas in laboribus manuum eius, atque in congressione colloctioneque eiusdem prudentiam, atque in communicatione sermonum gloriam.

SAPIENTIA
laus.

316 Beatus homo, qui inuenit Sapientiam, & homo qui producit in lucem intelligentiam:

317 Quia melior est negotiatio eius negotiatione argenti: & auro melior est prouentus eius.

318 Pretiosior est margaritis, & omnia desiderabilia tua non æquantur ei.

319 Longitudo dierum in dexte-

Verf. 13.

Verf. 14.

Verf. 15.

Verf. 17.

Verf. 18.

Prou. 13.

Verf. 13.

Verf. 14.

Verf. 15.

Verf. 16.

& sermocinante me plurá, manus ori suo imponent.

Præterea habebō per Hæc immortalitatem; & memoriam æternam his qui post me futuri sunt relinquam.

Disponam populos: & nationes mihi erūt subditæ.

Timebunt me audientes Reges horrendi; in multitudine videbor bonus, & in bello fortis.

Hæc cogitans apud me, & commemorans in corde meo, quoniam immortalis est in cogitatione SAPIENTIAE.

Et in amicitia Illius delectatio bona, & in operibus manuum illius honestas sine defectione, & in certamine loquelæ Illius SAPIENTIA, & præclaritas in communicatione sermonum IPSIVS.

Beatus homo qui inuenit SAPIENTIAM, & qui affluit PRUDENTIA. (Legitur &, effluit Prudentiam.)

Melior est acquisitio Eius negotiatione auri & argenti, primi & purissimi fructus eius.

Pretiosior est cunctis opibus: & omnia quæ desiderantur, huic nō valent comparari.

Longitudo dierū in dexte-

ra Eius,

ra Eius, & in sinistra Illius diuitiæ & gloria.

320 Viæ eius pulchræ, & omnes semitæ illius pacificæ.

321 Lignum vitæ est his qui apprehenderint Eam; & qui tenuerit Eam, beatus.

322 SAPIENTIA (etenim) aperuit os mutorum, & linguas infantium facit disertas.

323 Mecum (ulterius inquit SAPIENTIA ipsa) est CONSILIUM & ÆQUITAS, mea est PROVIDENTIA, mea est FORTITUDO.

324 Per me Reges regnant, & Legum conditores iusta decernunt.

325 Per me Principes imperant, & potentes iusta decernunt.

326 Mecum sunt diuitiæ & gloria, opes superbæ & iustitia.

327 Melior est fructus meus auro & lapide pretioso: & gemina mea argento electo.

328 Ut dicæ diligentes me, & thesauros eorum repleam.

329 Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à DOMINO.

330 Qui autem in me peccauerit, lædet animam suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

331 Per me (verò) multiplicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ.

332 Fili mi, (iterum paternè admonet

Verf. 17.

Verf. 18.

Sap. 10.
Verf. 21.

Prou. 8.
Verf. 14.

Verf. 15.

Verf. 16.

Verf. 18.

Verf. 19.

Verf. 21.

Verf. 35.

Verf. 36.

Prou. 9.
Verf. 11.

Prou. 3.
Verf. 21.

ra illius: & in sinistra illius diuitiæ & gloria.

Viæ eius, viæ delectabiles: & omnes semitæ eius pax.

Hæc lignum vitæ est apprehendentibus eam: & qui tenent eum beati.

Quoniam Sapientia os mutorum aperuit, linguasque infantium fecit disertas.

Penes me est consilium & Sapientia, Ego sum Intelligentia, mea est fortitudo.

Per me Reges regnant, & Principes decernunt iustitiam.

Per me Principes dominantur, & principes & omnes iudices Terræ.

Diuitiæ & gloria mecum sunt, substantia stabilis, & iustitia.

Melior est fructus meus auro & obrizo: & prouentus meus argento electo.

Ut diligentes me hereditare faciam esse perpetuum; & thesauros eorum repleam.

Nam qui inueniet me, inueniet vitam: & haurit voluntatem à JEHOVAH.

Qui autem peccat contra me, spernit animam suam: omnes qui odio habent me, diligunt mortem.

Per me enim multiplicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ.

Fili mi, ne recedant hæ ab o-

culis tuis: custodi Legem & cō-
gitationem.

333 Et erunt vita anima tuā,
& gratia gutturi tuo.

334 Tunc intelliges Iustitiam, &
iudicium, & reſtitutiones, & om-
nem ſemitam bonam.

335 Tunc ambulabis cum fidu-
cia viam tuam, & pes tuus non
impinget.

336 Si accubueris, non timebis:
quum quieſceſ, ſuauiſ erit ſo-
mnus tuus.

337 Non timebis à pauore re-
pentino, & à deſolatione impio-
rum quum venerit.

338 Quia JEHOUAH erit fi-
ducia tua, & cuſtodiet pedem
tuum à captione.

339 Cultores ſuos Sapientia erum-
nis liberauit.

Tob. 4. 7.
Luc. 14. 13.

340 Honora JEHOUAM de di-
uitiis tuis, & de primitiis om-
nium prouentuum tuorum.

341 Et implebuntur horrea tua
ſaturitate, & vino nono torcu-
laria tua ſeſerumpent.

Proptiis la-
borib. vult
nos viuere,
eoſque aliis
impertiri.

342 Bibe aquam de cifterna tua,
& fluenta de medio putei tui.

343 Deriuetur ſotes tui foras, &
in plateis & aquas tuas diuide.

344 Sint tibi ſoli, & non alienis
tecum.

345 Bonorum enim laborum glo-
riofus eſt fructus: nec radix
Prudentiæ decedit.

Sapientis noſter) ne effluant hæc
ab oculis tuis. Custodi LE-
GEM atque CONSILIUM.

Et erit vita Animæ tuæ, &
gratia faucibus tuis.

Tunc intelliges Juſtitiam
& Iudiciū, & Equitatem, &
omnem ſemitam bonam.

Tunc ambulabis fiducia-
liter in via tua, & pes tuus nō
impinget.

Si dormieris, nō timebis;
quieſceſ, ſuauiſ erit ſomnus
tuus.

Ne paucas repentino tē-
rore, & irruentes tibi poten-
tias impiorum.

DOMINVS enim erit in
latere tuo, & cuſtodiet pe-
dem tuum ne capiaris.

SAPIENTIA hos, qui ſe ob-
ſeruarūt, à dolorib. liberauit.

Honora (ergo) DOMINVM,
de tua ſubſtātia, & de primi-
tiis omnium frugū tuarum.

Et implebuntur horrea
tua, & vino torcularia tua
redundabunt.

Bibe aquā de cifterna tua,
& fluenta putei tui.

Diſpergant ſeſe fontes tui
foras: in plateis, riuu aquarū.

Habeto eas ſoluſ, nec ſint
alieni participes tui.

Bonorum enim (enim) la-
borum glorioſus eſt fructuſ,
& quæ non condidit radix
SAPIENTIÆ.

VII.

GRADVS PROLOGE-
TICVS SEPTIMVS.

346 Ne delecteris in semitis
impiorum, nec tibi placeat
malorum via.

347 Fuge ab ea, neq̃ tranſeas
per illā; declina & deſere eā.

348 Eſt (enim) via, quæ videtur
homini recta; & nouiſſima
eius deducunt ad mortem.

349 Iuſtorū autē ſemita quaſi
Lux ſplendens procedit, &
creſcit uſq; ad perfectā diem.

350 Via impiorum tenebroſa,
neſciunt ubi corruant.

351 SENECTVS (quidem) venera-
bilis eſt, non (tamen) diuturna;
neq; annorū numero cōpu-
lata. Canities autē ſunt ſen-
ſus hominis. Verſ. 9. Et ætas ſe-
nectutis vita immaculata.
Prou. 16. v. 31. Corona dignitatis
ſenectus, quæ in viis IUSTI-
TIÆ reperitur.

352 Prouerbiū eſt, Adoleſcens
iuxta viam ſuam; etiam cum
ſenuerit, non recedet ab ea.
Ib. 27. v. 22. Si contuderis ſtultū
in pila quaſi priſanās, ferien-
te de ſuper pilo, non aufere-
tur ab eo ſtultitia eius. Siqui-
dē Eccleſi. 1. v. 15. Peruerſi difficile
corrigan- tur, & ſtultorum in-
ſinitus ſit numerus.

353 Illuſor nō audit cū arguit.
354 Reſponde igitur ſtulto

Prou. 4.
Verſ. 14.

Verſ. 15.

Prou. 14.
Verſ. 12.

Prou. 4.
Verſ. 18.

Verſ. 19.

Sap. 4.

Prou. 11.
Verſ. 6.

Prou. 13.
Verſ. 1.
Prou. 26.
Verſ. 5.

Per ſemitam impiorum ne
ingrediaris: & ne ingrediaris
in via malorum?

Deſere eam, ne tranſeas per
eam; declina ab illa, & tranſi:

Eſt via recta coram viro:
& exitus eius, via mortis:

Semita autem iuſtorum ve-
luti lux luciferi: progreditur &
illuminatur uſq; ad perfectum
diem:

Via autem impiorū ſicut cali-
go: neſciunt in quid impingant.

Honorata enim eſt ſenectus,
non diuturnam adepti a vitam,
neque numero annorum deſi-
nita: verſ. 9. Sed canities homini-
bus Prudentia eſt; & ætas ſe-
nectutis vita nulla labe macu-
lata. Prou. 16. verſ. 31. Corona glo-
riæ eſt canities: in via iuſtitie in-
uenietur.

Imbue puerum iuxta viam
ſuam: etiam quum ſenuerit,
non recedet ab ea. Ibid. 27. v. 22. At
ſi contuderis ſtultum in mor-
tario in medio triticorum con-
tuſorum piſtillo, non recedet ab
eo ſtultitia eius. Siquidem Eccleſi.
1. v. 15. peruerſum non poteſt di-
rigi, & deſectus non poteſt nu-
merari. (tionem.

Deriſor non audit increpa-
Reſponde ſtulto ſecundum

	<i>stultitiam suam, ne forte sit sapiens in oculis suis.</i>		<i>iuxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.</i>	
355	<i>Occurrere vrsæ orbatæ, satius est viro, quàm stulto in stultitiâ sua.</i>	Prou. 17 Vers. 12.	<i>Expedit (certè) magis vrsæ occurrere fœtibus raptis, quàm fatuo confidenti sibi in stultitiâ sua.</i>	355
356	<i>Via stulti recta est in oculis eius: & qui obtemperat consilio, sapiens est.</i>	Prou. 12 Vers. 15.	<i>Via stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens est, audit consilia.</i>	356
357	<i>Qui increpat hominem retrocedentem, gratiam inueniet magis quàm is qui blanditur linguâ.</i>	Prou. 18 Vers. 23.	<i>Qui (iustè) corripit hominem, (merito) gratiâ (quandoque) postea inueniet apud eum magis, quàm ille qui per linguâ blandimenta decipit.</i>	357
358	<i>Vir increpatus qui indurat ceruicem, repente conteretur, nec erit illi sanitas.</i>	Prou. 19 Vers. 1.	<i>Viro, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur.</i>	358
359	<i>Qui ambulat in rectitudine sua timet J E H O V A M; sed peruerteret vias suas, despicit eum.</i>	Prou. 14 Vers. 2.	<i>Ambulans recto itinere, & timens D E V M, despicitur ab eo qui infami graditur via.</i>	359
360	<i>Abominatio iustorum est vir iniquus: abominatio autem impii est rectus via.</i>	Pro. 29. Vers. 27.	<i>Abominantur iusti virum impium: & abominantur impii eos, qui in rectâ sunt via. (Sed)</i>	360
361	<i>Perfectio rectorum deducit eos: peruersitas autem prauaricatorum perdit eos.</i>	Prou. 11. Vers. 3.	<i>Simplicitas iustorum dirigit eos: & supplantatio peruerforum vastabit illos.</i>	361
362	<i>Fortitudo perfecti est via J E H O V A E: & paucor operantibus iniquitatem.</i>	Prou. 10 Vers. 29.	<i>Fortitudo simplicis via D O M I N I: & paucor illis, qui operantur malum.</i>	362
363	<i>Timor hominis ponit laqueum, & qui fidit J E H O V A E, exaltabitur.</i>	Prou. 29 Vers. 25.	<i>Qui timet hominem, citò corruet: qui sperat in D O M I N O, subleuabitur.</i>	363
364	<i>Omnis sermo D E I velut ignis purgatus, clypeus est sperantibus in se.</i>	Prou. 30 Vers. 5.	<i>Omnis (enim) sermo D E I ignitus clypeus est sperantibus in se:</i>	364
365	<i>Ne addas verbis eius, ne forte increpet te, & mendax deprehenderis.</i>	Vers. 6.	<i>Ne addas quicquam verbis illius, & arguaris, inueniariisque mendax.</i>	365

INTERPRETATIONES & ANNOTATIONES

HEXRICI KHVXRATH LIPS. THEO-
SOPHIÆ *amatoris fidelis, & MEDICINÆ*
utriusque DOCTORIS.

Quibus TEXTVS PROLOGI præcedentis, non solum à Ver-
borum, quod quidem per alios sufficienter factum, verum po-
tius à RERVM, in Theosophicis sublimioribus, obscuritate,
quod hætenus per neminem ITA præstitum, (demonstra,
quæso, nasute, contrarium!) veritatis Theosophicæ normâ
Catholica triunâ, (quæ est SS^a. Scriptura Biblica; Liber Natu-
ræ macrocosmicus; & Testimonium Conscientiæ in mi-
crocosmo:) IEHOVAH auxiliante triuno, seculo
demum hoc igneo, & orthodoxè &
summopere necessariò
vindicaretur.

I
GRADVS
PROLOGETICVS
PRIMVS
EXPOSITVS.

Hic inferatur figura Gradus primi.

NOVA
PROVERBIORVM
ex Hebræo;
SAPIENTIÆ
ex Græco
TRALATIO.

VERSIO
vetus, seu
vulgaris.

LOCA
SS. SCRIPTVRÆ.

AVDI, fili mi, inquit, SE-
LOMON, filius DAVID,
Prophetæ & Regis ISRA-
EL, Rex Sapiens, SAPIEN-
TIÆ ÆTERNÆ, solius veræ
præco magnificus, omniū-
que longè spectabilis; AV-
DI, fili mi, inquit, PARABO-
LAS meas, ad sciendum SA-
PIENTIAM & ERVDITIO-
NEM, ad intelligendum elo-
quia INTELLIGENTIÆ,

Prouer.
vers. 1.

Ibidem
vers. 2.

AVDI, fili mi, inquit
SALOMON, filius DA-
VID, Prophetæ & Regis ISRA-
EL in Ierusalem, Rex Sapiens;
SAPIENTIÆ ÆTERNÆ,
solius veræ, præco magnificus,
omniumque longè spectabilis,
AVDI, fili mi, inquit, para-
bolas meas & ad sciendam
SAPIENTIAM & DISCI-
PLINAM, ad intelligenda ver-
ba PRVDENTIÆ.

SOLOMON
SAPIEN-
TIÆ DIVI-
NA ORACU-
lum.

VIS, VSVS
& FRVCTVS
studii SA-
PIENTIA
vetæ.

Sequuntur

Prologi

EXPLICATIONES.

AVDI] Auribus tam rationis, intellectus & mentis, quam sensuum siue
corporis: ne in numero reperiaris istorum, qui aures habent & non
audiunt, oculos & non vident, quos surdastros, mutos ac cæcos reddidit
princeps Mundi huius immundi malitiosa superbia cæcus. *Fili]* Filius
perinde est Hebræis, atque Latinis HOMO, siue VIR: hinc, cum Rex sa-
piens alloquatur omnes, voce hac Catholica vtitur. Vocat enim SA-
PIENTIA omnes, Prou. 8, vers. 4. & 9, 4. Hæc incarnata dicit: *Venite ad me*
omnes, qui laboratis & onerati estis: ego reficiam vos. uat. i. ex lxxd. hoc est, secun-
dum præstantiam, Filius; puta, DOCTRINÆ, & DISCIPLINÆ, SA-
PIENTIÆ ÆTERNÆ, hæres fidelis dilectus intelligitur. *Præco magni-*
ficus] Quia Rex, Regis filius, & à IEHOVAH IPSO, SAPIENTIÆ
DIVINO SPIRITU, (3. Reg. 3.) illuminatus, doctus ac ductus. Cui, vt
experto, nec non à SOPHIA SVPERCELESTI in hunc vsu, sapien-
ter electo, constitutoq; maximè credendum: *Ad sciendam SA-PIEN-*
TIAM, &c.] Omnia hæc; quorum hoc loco fit enumeratio, Bona &

ratio et
Intellectus

Solus do-
ctus filius
procul
aut ab
propheta

Dona sunt DE I Misericordis atque Benigni, qui ex mera Bonitate sua per SAPIENTIAE Spiritum sanctum, suis diuersimodè, hoc est, vel mediatè, vel immediatè, largitur, pro tempore & loco (secundum quod videtur conferre ad gloriam nominis sui diuini, & prodesse illis proximisque eorum, quibus distribuit aut dono dat) diuersis. Nec vni dat cuncta DEVS; Doctrinæ filiis, hoc est, fidelioribus & dexteritate præditis debita, certisq; quibusdam electis, (qui pauciores) meliora, secretiora, certa & selectiora vt conueniunt, ita communicantur. Vndè Lilius, de Lapide Philm. verba faciens, Si, inquit, DEVS sciret in homine mentem fidelem, vtique ei veritatem intimeret. Sis ergo in Timore DE I (indutus vestimentis Christiano-Cabalisticis DECEM, figura Amphit. huius secunda annotatis) totus reiiciendo Binarium, & Ternarium per Quaternarium ad Monadis simplicitatem, pro viribus Diuinitus concessis, reducendo, quærens Regnum DE I & Iustitiam eius ex toto corde, totâ animâ, totis viribus, totâ mente, aut quærere saltem Theosophicè studens, nō respuit IEROVAM tuum velle: quia in bonis, instinctu optimi) benè voluisse sat est. Est aliquid prodire tenus, si non datur ultra: Cumq; desint vires, tamen est laudanda voluntas. Gott gefällt der gehorsam wol. Nec solet DEVS, teste D. Paulo, extinguere ellychnium candens. Si scopus tibi gloria DE I, & phy diaboli; proderitque tibi & proximo tuo, (est enim cur, cui, quando & quantum) ascendendo per Scalam Coniunctionis & Vnionis, necnon descendendo per Gradus Decem Cognitionis, à IEROVAM quod petis, Orando & Laborando, feliciter impetrabis; imò ad cognitionem OMNIVM, quæ sunt verè, aut sensu, aut scientia, aut fide, ab imò ad summum ascendere poteris. Faciet enim DOMINVS (nihil certius) voluntatem tuam, qui times eum, Psal. 145, 19. vide vers. 169. & 334. Secedat igitur à te dubitatio (conceptus diaboli in te) omnis: Sapienter adlaborans crede DEO & in DEVM, fiducia firma, non hæsitans fide, inuenies, quod quæris; dabitur tibi; accipies; fiet. O bestiam incredulitatem! Ora DEVM, vt augeat tibi fidem. Fides DE I Donum. Hanc à me ne auferas, obsecro Domine!

Et suscipiendam ERUDITIONEM DOCTRINÆ, IUSTITIAM, & IUDICIUM & ÆQUITATEM:

Ibid.
vers. 3.

Ad suscipiendum ERUDITIONEM INTELLIGENTIÆ, IUSTITIAM, & IUDICIUM & RECTITVDINES:

Et suscipiendam] Eruditio, quæ Diuinitus contingit, magna solertia, cælesti & sancto desiderio amplectenda venit. Notanda etiam hic est erudita Intelligentia; non vulgaris illa, communis & cuius obuia; sed quæ cælestem eruditionem sapiat, Theologicam, macro & microcosmicam. Hanc distribuit in Iustitiam, quæ animam hominis concernit; in Iudicium, quod corpus; in Rectitudinem, quæ spiritum, mores, & cuiusque officium ac vocationem conformat: vt sanctè agat in diuinis, iustè in humanis, rectè in propriis, erga Deum, homines, ac seipsum.

3 **¶** Ut detur paruulis Vers. 4.
¶ Astutia, adolescenti sci- Ad dandum simplicibus
 ENTIA & INTELL- calliditatem, puero SCIEN-
 CTVS. TIAM & COGITATIO-
NEM.

¶ **¶** *Ut detur paruulis*] Paruulos hic vocat (quemadmodum & vers. 39.) simplices, qui se consiliis suis expedire non possunt, proinde auxilium expectant à DOMINO & Adiutrice DEI SAPIENTIA; qui non apud semetipsos sunt prudentes, Prouerb. 3, 7. vt sunt sapientes huius seculi, Roman. 12, 16. his enim abscondit DEVS Sapiētiā suā: quo nomine Saluator noster Patri suo cælesti agit gratias, Matth. 11, 25. *¶* **¶** *Paruulis*, inquit, *reuelasti hæc.* *¶* **¶** *Astutia*] Astutia hic significat circumspectionem & cautionem, ne dolis mundi capiamur & seducamur: sed vt simus prudentes, sicut serpentes, & simplices sicut columbæ, Matth. 10, 16. hoc est, (quemadmodum interpretatur D. Paullus Roman. 16, 19.) *¶* **¶** *sapientes in bono, simplices in malo.* Intelligite igitur, o paruuli, Astutiam, & insipientes animaduertite. *¶* **¶** *Scientiam, &c.*] Scientia & cogitationes hic coniunguntur, vt discamus meditari, meditando inuestigare scientiam, inuestigando precari DEVM, & precando laborare.

gradus
cognitionis

4 Audiet Sapiens, & addet Vers. 5.
 Doctrinam, & intelligens,
 consilia possidebit. Audiet Sapiens, & sa-
pientior erit: & intelligens gu-
berniacula possidebit.

¶ **¶** *Sapientior erit*] Vt enim dies posterior, præceptor est prioris; sic sapiens sapientis. Sunt gradus inter Doctrinæ filios; vnus præcellit alium: nullus tamen horum contemnendus. *¶* **¶** *Laudato ingentia rura, exigua colito*; rectè mouit Virgilius. Quasi diceret Solomon: *¶* **¶** *Intelligentiā præditus*, seruans mandata mea, artes nō solum vulgares, sed & secretiores ac reconditiores artes acquirat, sicque sapientior erit: & tum, iudicio, sapientiā experientiaque confirmatus, pollens, ingeniosa de die in diem consilia subtiliaque inuenta; in quouis scibili, Theosophicè consequetur. *¶* **¶** *Qui autem SAPIENTIÆ operam dant, accipere eam oportet, à Sapientiori, à SAPIENTISSIMO DEO; Orando Theosophicè, & PhysicoChemicè Laborando.* *¶* **¶** *Consilium*] Est ratio rerum agendarum, respiciens semper ad DEVM, ad Hominem, ad seipsum. Hoc Diuinitus Orando accipitur, vt salutaris exitus sequatur.

Id est qui
habet intelligentiam
et fideliter laborat
inuestigando
et inuestigando
animum suum
gratias agens

5 Animaduertet **¶** parabo- Vers. 6.
 las & **¶** interpretationem,
 verba Sapientum & ægni- Ad intelligendum parabo-
 gnata eorum. lam, & elocutionem, verba
Sapientum, & ænigmata eo-
rum.

¶ **¶** *Parabolas*] Sermones occultos plenos mysteriorum & rerum absconditarum nemo intelliget, nisi SAPIENTIA DEI reuelante.

nota

Talibus tentasse Regina Sabæa Solomonem legitur. Has Diuinitus edocti fuerunt Ioseph Patriarcha, & Regius Propheta David: talia multa habent Prophetæ & Apocalypsis Iohannis: hisce celebres fuerunt Ægyptii, qui mysteria sua hieroglyphicis notis occultarunt. Hinc imagines illæ mysticæ, quibus Magi Mysteria Diuina, Theologica, Politica, Naturalia, & reconditam rerum naturam, admirando artificio, depinxerunt. Hinc illa, Tabulæ Smaragdinae Hermeticæ, ænigmata, & insignes lapidis Philosophorum picturæ. Disce hic (qui sitis veritatis nectar, ex Sapientum inuolucris) viam ac methodum perueniendi ad intellectum ænigmatum, parabolarum, allegoriarum, mysticorumque sermonum, veterum Sapientum, in Cabalisticis, Magicis, Chemicis; **OMNIBVS. Si SAPIENTIAM sororem habes: & PRUDENTIAM, amicam,** (vt est ver. 106.) Theosophicè intelliges ac disces **OMNIA.** Interpretationem.] Mensuram, vt loquuntur Hebræi, & pondus verbi. Huc pertinet Cabalistarum Gimetria; *Tenosrafche*; & *Neoteriken*. Siuè, (vt Ioannes à Dee Londinensis exprimit, in suis ad Parisienses Aphorismis, & in Præfatione ad Regem Maximilianum Monadi Hieroglyphicæ præfixâ) Geometria, *Notariacom* & *Tzyrph*. Et hanc quidem ex signatura vocat *Cabalam Realem*, siue *ἑρμηνεία*; illam autem vulgarem, *Cabalisticam Grammaticam*, siue *ἑρμηνεία*; quæ notissimis literis, ab homine scriptibilibus insitit. Huc apponere lubet versus quos ante annos viginti septem, vir Clarissimus Iohannes Olearius Theologiæ Doctor, & Linguae Hebraicæ in Illustri Academia Julia Professor, in laudem Cabalæ, ad Paulum à Pragâ scripsit:

Nullus apex, nullum de lege peribis tota,

Nulla Prophetali litera scripta stylo.

Autor id asseruit Christus. Quis credere posset

Exiguus tantum pondus inesse notis:

Aspice Christigenæ Rabbi, de nomine IESV

Fonibus Hebræis eruta; certus eris.

Nilequidem tota reperiri crede Cabala

Pulchrius: aut animis hoc mage dulce piis.

Ergo sane sancto studio, & mysteria plura

Offeras vt Christo Paullus hic, adde preces.

6 Audi, fili mi, & suscipe eloquia mea, & multiplicabantur tibi anni vitæ.

Prou. 4
verf. 10.

Audi, fili mi, & suscipe verba mea, vt multiplicentur tibi anni vitæ.

6

Multiplicabuntur.] Mediante **PHYSICO-CHEMIA**, (quæ **SAPIENTIAE** veræ, in hoc seculo, pedissequa est fidelis, & virgo quasi cubicularis à secretis naturalibus) filio Disciplinæ industrio, **DOMINA** benignè largitur Vegetabilium, Animalium, partiumque eorumdem, Mineralium, Lapidum, Gemmarum, Margaritarum, & Metallorum essentias pretiosas, subtilitatesque salutariter efficacissimas: imò & **LAPIDEM PHILOSOPHORVM** restorationis ac conseruationis nostræ verissimam Medicinam Catholicam: ex quorum vfu legitimè Medico longitudo dierum. Prou. 3, 2. Et cap. 9. v. 11.

 Viam

7

Viam SAPIENTIAE Verit. mōstrabo tibi, ducam te per semitas **ÆQUITATIS**.

Verit.

Per viam SAPIENTIAE docuite incedere: calcare feci te semitas rectas.

7

Viam SAPIENTIAE] **Via SAPIENTIAE** Regia est **TIMOR DOMINI**, quaitur ad astra Diuinitatis. Semitæ **ÆQUITATIS** sunt **LEGES** atque **MANDATA VERBI DIVINI**. Hæc lux & lucetna **Menti, Spiritui ac Corpori**, ad **BONVM HOMINIS (DEI, DONVM)** tertium, catholicon, **SVMMVM**, de quo in Amphitheatro agitur hoc, feliciter adipiscendum. Felix, terque quaterque felix, rectâ incedens.

conuile
fig 2semitæ
cognatishis locutionibus
Annu. Dicit

8

Quum ambulaueris, non artabitur gressus tuus: & si cucurreris, non impinges.

Verit.

Quas cū ingressus fueris, non artabitur gressus tui, & currens nō habebis offendiculum.

8

Currens.] In stadio siue curriculo totius vitæ tuæ; tam actiua, quàm contemplatiua. **Non habebis**, &c.] Nec seducēris, per philosophiam & inanem fallaciam, à veritatis Theosophicæ centro, ad lubricam sophismatum mundanorum mendaciorumvè diabolicorum circumferentiam. In centro, veritas: in circumferentia mendacium. Centralis esse studeto; nam **Medio tutissimus ibis**.

Philosophi
fig 1

al. p. h. h. h. h.

9

Quando filius fui patri meo tenet, & vnicus inter filios matris meæ.

Ibid.
Verf. 3.

Nam & Ego filius fui patris mei, & tenellus & vnigenitus coram matre meâ:

9

Tenellus] Etiam pueros, tenellos, iuuenes, ab ineunte statim ætate, instituendos, educandosque in **SAPIENTIAE VERÆ DISCIPLINA**, exemplum atque mandatum huius loci clarè docent. Omnesne? Vtinam: sed nō ex quouis ligno Mercurius fingitur: & **ξύλον ἀγχύλον ἀδένει ὄργαν**, hoc est, **Lignum prauum, haud vnquam rectum**: quod hēmistichium apud Galenum legitur. Quosnam igitur quæso? Eximii ingenii indole præditos, sicuti est verf. 249. bonamque animam sortitos. Non expectanda cum iis senectus annorum. Nam, vt verè inquit Horat. **Quo semel est imbuta recens seruat odorem Testa diu**. Ad eò à teneris assuescere multum. Prouerbiū est, inquit Sapiens, Prouerb. 22, 6. **Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea**. Possunt enim, nisi in tempore adhibeatur institutio, etiam depruari & seduci indoles bonæ. Admonetur quoque iuuentus, vt exemplo Regis, cum tenelli sint, obædientes atque morigeri sint parentibus, & parentum loco præceptoribus fidelibus.

filip. de
mna quia
dignus
p. p. p. p. p.
p. p. p. p. p.
p. p. p. p. p.

D

10

Sum quidē & Ego mortalis homo, & similis omnibus, & ex genere terreno illius qui prior factus est, & in vêtre matris figuratus sum caro.

Sap. 7.
Verf. 1.

Sum quidem & Ego mortalis homo, similis omnibus, atque ab homine, qui primus ex terra formatus est, procreatus.

10

Eadem in
vitâ introi-
tus & exitus
omniū ho-
minum cō-
ditio,

Sum quidem & Ego mortalis homo.] Diceret aliquis; quid DEVS reuelaret mysteria sua; quid communicaret Naturæ secreta mihi? Mihine? Quis ego sum? nonne peccator, atque ob id mortalis? & per consequens, tantis DEI Bonis atque Donis, hoc est, thesauris SAPIENTIÆ Æternæ infinitis, quorum in hoc Prologo fit mentio, indignus. Fateor quidem, respondendo, talibus, quod sum indignus, attamen indigus. Audi Regem Sapientem, qui nondum perfecte ambulans in præceptis Davidis patris sui, (immolabat enim in excelsis, & accēdebat thymiana) tamē in vnius noctis somnio, omnium superiorum & inferiorum Sapientia repletus est à DEO. 3. Reg. 3. Simul atque rerum gerendarum prudentia, adeo, vt nullus ei par extiterit: Sum, inquit ille, & ego mortalis homo, similis omnibus, &c. Talis etiam (dicere pergo) fuit Bezeleel; impletus nihilominus Spiritu DEI, Sapientiâ, Intelligentiâ, & Scientiâ in omni opère, ad excogitandum quicquid fabrefieri posset ex auro & argento, ære, marmore, gemmis, & diuersitate lignorum: cui datus socius Achaliab: & in corde omnis eruditi posita à DOMINO SAPIENTIA, vt facerent cuncta, quæ præcepit Moisés, Exod. 31. 3. Talis quoque David, qui cum literas non didicerat, tamen vñtione Spiritus DEI, ex pastore effectus est Vates, & Diuinarum rerum Doctor præcipuus; quibus adeo suos compleuit Psalmos, vt omnes, quamuis exquisitissimi Poëtæ, ipsi longo cedant interuallo. Peccator erat, scortator, homicida: attamen iusti nomen non amittebat, quoties per poenitentiam semper resurgebat. Helias, inquit Iacob. 5. 17. (obiectioni præsentitè pestiue occurrens) homo erat SIMILIS NOBIS (seipsum, quamuis Apostolus, minimè eximens cœtui communi) affectionibus obnoxius: & oratione orauit, vt non plueret super terram, & nō pluit annos tres, & menses sex. Et rursum orauit, & cælum dedit pluuiam, & terra fructum suum. Hæc ille. Instares obiiciendo: Noli, amice, te cōparare hisce; ad singularia organis istis singularibus singulariter DEVS est vsus: Vocationes considerans horum & tuam diuersas, diuersum ipse iudicabis. Est aliquid, respondeo, bone vir, quod dicis: & reuera me deterruisset, nisi tam SAPIENTIÆ ipsius; quàm Sapientis, obstarent tot, tales ac tantæ vocationes, inuitationes, admonitiones, adhortationes Catholicæ; imò comminationes, etiā sub pœna iræ Diuinæ grauissima, passim in hoc Prologo, me reuocarent: VERITATIS QVE Æternæ obstaret refocillaretq; Promissio Catholica; inuitans omnes, excludens neminem, toties repetita, paullo post annotata. Huic vni plus credo soli veraci, quam dubitationum tuarum plastro fallaci. SAPIENTIAM igitur & Sapientem sapienter sequar vocantes, Diuinitus me ad Diuina patienda stimulantes. Cur memetipsum excluderē, si non excludar à DEO? Iterum quis dubitaret: Iuuenis sum; dicens, nondum incanui. Oppono: DEVS non est acceptor personarum, &c. vers. 38, 184, 299. nec in sola multitudine annorum DEO grata consistit & docta senectus, sed, &c. vt vers. 351. Sit quoque solatio tibi atque exemplo iuuentus Ioseph; Davidis, Solomonis, Danielis, Hieremias, Timothei, &c. aliorumque (etiam nostro seculo) innumerorum, non insipientium, thesaurorum SAPIENTIÆ inexhaustorum (DEI gratia) possessorum. Idem sit responsum ad obiectionem defectus vel carentiæ linguarum variarum, puta, Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, &c. Solet enim DEVS excitare quoque

Sapientes & Doctores ex iis, qui solam & vnicam callent linguam mater-
nam. Exempla in promptu sunt, innumera, ex omni gente. I E H O V A H
est, qui dat os & S A P I E N T I A M, Exod. 4. 11. Matth. 10. 19. Marc. 13. 11.
Luc. 12. 11. & 12. *Spiritus Domini locutus est per me*, inquit Daud; 2. Sam. 23. 2.
& sermo eius per linguam meā. Spiritu S. inspirati locuti sunt sancti D E I
homines. 2. Pet. 1. 21. Non est, igitur, cur diffidas de gratia D E I, cuius mi-
sericordia ab æterno in æternum, super timentes eum, Psalm. 103. 17. Ex-
ceptiones istæ tam caluæ non possunt patrocinari pigritiæ ac diffidentia
tuæ, vers. 216. & 324. Bone D E V S, quàm prolixum possem ab antiquis
recensere catalogum (etiam Ethnicis non exclusis) Scientiarum & Ar-
tium inuentorum, inter quos pars maxima linguarum experts variatum;
nostroque seculo Earum instauratorum & excultorum, omnium Diuina-
rus excitatorum Theosophiceq; doctorum & ductorum, nisi inhiberet ca-
lamū Lex præfationis. Hi omnes, in quā, fuere mortales, sicuti ego, tu, nos
sumus; quin & peccatores. D E V M nos hodie habemus eundem, quem tū
illi: Vnius eiusdemque E L O H I M Creatoris (ad cuius imaginem & simi-
litudinem formari omnes) sumus fabrica: Forundem, quorum illi, Spiri-
tum bonorum vtimur (mittente eos D E O) ministerio, consolatione, de-
fensione, custodia & directione viarum nostrarum: Eādem in Mundo eo-
dem fruimur Naturā: Eadem quæ cæteris, vnius eiusdemque S A P I E N-
T I A E T E R N A E in plenitudine temporis incarnatæ P R O M I S S I O ve-
racissima, Catholica, & Nobis data. Quānam, dices, est illa, de qua tanto-
pere gloriaris? cui tantum fidis? Probe respondeo: S A P I E N T I A, quam
incarnandam audisti & audies in Prologo hoc; eadem incarnata, ipsissima
V E R I T A S, inquit, Johan. 14. 12. Amen, Amen, dico vobis, hoc est, Omnibus,
cunctis, singulis, ac vniuersis, *qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet,*
& maiora his faciet: quia ego ad Patrem vado. Et, *qui quid petieritū Patrem in no-*
mine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in filio. Si quid petieritū me in nomine
(vers. 174.) meo, hoc faciam. Matth. 17. 19. accesserunt discipuli ad I H E S V M
secretō, & dixerunt: Quare nos nō potuimus eicere dæmonium illud: di-
xit illis I H S V H, P R O P T E R I N C R E D V L I T A T E M V E S T R A M.
(Reuerā & hodie!) Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granū sinapis,
diceris monti huic, transi hinc, illuc: & transibit, E T N I H I L I M P O S S I B I L E
E R I T V O B I S. Hoc autem genus non escitur, nisi per orationem & ieiunium. Lu-
cæ 17. 6. dixit D O M I N V S: Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, diceretis huic
arbori moro: eradicare & transplantare in mare: & ob: dicit vobis. En habes. Cla-
memus igitur cum C H R I S T I discipulis (ex eodem cap. v. 5.) O D O M I-
N E, adauge nobis fidem. Modo tu, qui Christo dedisti nomen, Theosophi-
co exercitio didiceris, rogare Patrē in nomine I H S V H C H R I S T I C R V-
C I F I X I, & C R E D E R E, poteris O M N I A. Vterius instas, dubitator, in-
quiens: Dixit hæc Christus Apostolis tantum, sicut & illud, Marc. 16. 17.
Signa eos, qui in me crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia eicient, &c.
Nō igitur vniuersaliter pertinent ad omnes Ecclesiæ Catholicæ ministros
(nedum Christianos) nec omni vel tempore, vel loco. Querō Domine mi,
nonne hæc quoque Apostolis? Accipite Spiritum sanctum, quorum remisistis
peccata, remissentur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Ioh. 20. 22. Et, Euntes
in mundum vniuersum, predicate Euangelium omni creatura. Qui crediderit & ba-

ptizatus fueris, &c. Marc. 16. 15. Maximè. Si igitur illa tantum Apostolis, cur non & hæc? si illa vos excludunt, cur hæc potius (quemadmodum dicitis) includunt? Mādātum separatorium exhibete. Si promissiones de fidei virtute non sint Catholicæ, cur cōsolatoriè iis vtimini pro concione ad vniuersos? sin autem, cur (ne dicam durius) fabulamini? o capita sinistra! Cap. 11. Epist. ad Hebr. mecum est contra vos: Veteor, si rediret omnium Christianorum magister, ne incredulitatē & duritiem cordis egregiè vobis exhiberet; quia iis, quæ (Conscientiæ testimonio conuicti veritatis) scitis cum vobis quoq; dixisse, non credidistis. Non igitur desperet quisquam, de Bonis ac Donis SAPIENTIÆ Æternæ Theo-Sophicè adipiscendis: nō est abbreviata manus DOMINI omnibus in fide ac veritate inuocantibus eū. Historiam claudi sanati per fidem; Act. 3. tibi commendo. Oculis nunc, mi frater, & Mente contemplantur Amphitheatrum hoc nostrum totū, in luce æterna te inuenire docebit Lucem veritatis OMNIS. At spiritu SAPIENTIAE illuminatū esse oportet spectatorem, qui vult pertingere ad cētrum. aliās, hæc Diuinitus per nos Theosophica, nox erunt. Hoc addo: Blasphemum est, primitiuā suam pigritiam (vers. 93.) & diffidentiam non Christianam, giganticè velle excusare Ecclesia, miraculis confirmanda. VERITAS habemus promissionem Catholicam, semel datam pro semper, Æternæ, quæ nō deficit in æternum: incredulitas tua est (teste Christo Matth. 17. 20.) quæ Bonis ac Donis DEI mirificis obstat. DEI Opt. Max. constants, firma ac rata semper fuit, est, & erit promissio, sigillo DEI (quod est EMES, VERITAS, figura Amphitheatri huius prima) roborata atq; firmata: videas modō tu, ne malitia diffidentiaq; tua illius leuiter excutias aut impediās operationem atq; effectum. Multi Theologorum (sic dictorum) multa ē suggestis historice blaterant de Fide; qui ne atomo virtutis fidei operosa præsentiam effectū demonstrant. Negant isti; de bonis non loquor; vita & factis, quod ore aiunt. Contrarium patrum, & nostra memoria factum à Theologis non contemnēdis scio, scitis ipsi, sciunt ac testantur alii. Mira & rara per Fidem operari ac impetrare debes, non pro Religionis Doctrina confirmanda, quam (etiam absq; tuo monitu) satis superq; cōfirmatam esse scio: sed (notes hoc velim) pro Fidei virtute (vt deceat Fidelem, à Fide sic dictum) Charitatisq; officio in Proximum egenum Christiane exercendo. Idcirco velim credat omnium nemo, quod ii sint verè Theologi, quantumcunq; senes, quantumcunq; præditi contentiosa loquacitate, qui vitiorum quolibet genere sēdatis, superbiā, hypocrisis, auaritiā, odio, inuidiā, inebriatione, & sæpè (tectā religione) luxuriā, neglecto Fidei dono operosa, mentisq; lumine, affectiones sequuntur animales. AXIOMA: Quā-tum quisq; patitur Diuinū, tantum habet & Fidei: quantum fidei, tantum mirifica virtutis. Fidem intelligo non mortuam illam, Iacob. 2. (quæ non magis Fides est, quam diabolus Sanctus, aut homo mortuus, homo) sed viuam & operosam, qualis describitur 2. Pet. 1. SYMMA: Christianè crede; Theo-Sophicè viuē, ieiunans Ora in Spiritu ac Veritate, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius; DE VM testor, Sapienter collaborando, fiet, quod à IEHOVAH (ip̄ honorem sui, Proximi egeni, Tuiq; ipsius utilitatem honestam, & phydiaboli) Christianè petis. Vide vers. 335. Similis omnibus ¶ Ex Adā protoplasto, hoc est, primū formatō, qui comedit malū,

propagatus

propagatus terrigena, eadem conditione ac Lege, qua ceteri: Quapropter, Hodie Rex, cras cādaueſcit. *Mors ſceptra ligonibus aequat.*

11 ¶ Decem menſiū tempore coagulatus ſum in ſanguine ex ſemine hominis, & delectamento ſomni conueniente.

Verſ. 1.

In utero matris caro decem meſium tempore formatus ſum, in ſanguine coagulatus, ex ſemine viri ac voluptate ſomnum comitante.

11 Iob 10.
Verſ. 10.

Decem menſium, &c.] Vt plebeius, in utero materno, cuius ſitus inter veſicam & inteſtina. Hinc exclamatio Realdi Columbiani anatomici Romani: *ô homo quid inani faſtu ſuperbis, inter urinam & ſtercora natus!* Conſidera, quæſo, mi frater, quid ſis, & ſuperbire deſines: nonne fœtor in exortu, bulla in omni vita, eſca vermium in morte? Aliàs etiam in ſacris homo vocatur *luterum*, Gen. 2, 7. Iob. 10, 9. *pulvis*, Gen. 3, 19. *cinis*, Gen. 18, 27. *Quid ergo ſuperbis terra & cinis?* Eccleſiaſt. 10, 9.

Cum finis & limus, cum ſex turpiſſima ſimus:

Quare ſuperbumus, neſcimus quando perimus.

12 ¶ Quin etiam natus communem hauſi aerem, atq; in terram iuſdem incommotis malisque obnoxiam decidi, ac mam vocem eandem quàm omnes, plorans emiſi.

Verſ. 3.

Et ego natus accepi communem aerem, & in ſimiliter factam decidi terram, & primam vocem ſimilem omnibus, emiſi plorans.

12

Primam vocem.] Quæ illa? fortassis A maſculorum; E femellarum: quemadmodum annotauit Nobilis ab Eib, I. V. D. de coniugio agens; & affirmant quæ obſeruatunt, obſtetrices. *Plorans.]* Eſtque ſic, (vt inquit Auguſtinus) propheta ſuæ calamitatis futuræ. Vnde Iob 13, 1. *Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miſeriis.* Rationem addit Syracides cap. 40. Eſt enim, teſte Seneca, *Vnius mali finis paraſcne alterius.* Quod egregiè expertus Iob inquit cap. 7. verſ. 3, & 4. *Habui meſes vacuos, & noctes laborioſas enumeravi mihi. Si dormiero, dicam: quando conſurgam? & ruruſum expectabo veſperam, & replebor doloribus uſque ad veſperam.* Melior ergo eſt dies mortis, die natiuitatis. Eccleſ. 7, 2.

13 ¶ In inuolumentis nutritus ſum, & in curis magnis.

Verſ. 4.

In ſaciis curiſque ſum educatus.

13

14 ¶ Nemo enim ex Regibus aliud habuit ¶ Natiuitatis initium.

Verſ. 5.

Nullus enim Rex aliud naſcendi initium habuit.

14

Nemo ex Regibus.] &c. Quare Petronius Arbitr. *Hen! Hen! quàm totus ho-*

muncio nilest: Initium habuit] Ne vllam superbiendi causam haberet. Ex vna corrupta massa omnes sumus conflati.

Iob. 1. 21.
1. Timoth. 6, 7.

15

Vnus ergò introitus est omnibus ad vitam; & si-
milis exitus.

Vers. 6.

Sed vnus in vitam introitus est omnium, & idem exitus.

15

Similis exitus] Lex Catholica omnibus posita, semel mori. Hebr. 9, 27. *Calcanda omnibus via lethi*: Horat. 1. Carm. Rectè Cornelius Gallus:

Omnibus est eadem lethi via, non tamen vnus

Est vita cunctis exitiisq; modus.

Perpende propterea, mi frater, quàm sit hæc vita fumo fugacior, vmbra inanior. *Siquidem dies vite nostra ceu vmbra fugiunt.* 1. Paral. 29, 15. Iob. 8, 9. & 14, 2. Psalm. 109, 23. & 144, 4. Eccles. 7, 1. Sap. 2, 5. & 5, 9. *Sicut fumus deficiunt.* Psalm. 102, 4. *velocius transiunt, quàm à texente tela succiditur.* Iob. 7, 6. *cursores velocius sunt.* Iob. 9, 25. *meditantur, sicut aranea.* Psal. 90, 9. *custodia sunt in nocte.* Psalm. 90, 4. & 6. *Vita nostra est ventus,* Iob. 7, 7. *vapor ad modicum parens, & postea exterminatur.* Iacob. 4, 14. *sicut nubes pertransit.* Psal. 7, 9. *Omnis caro fenum, & omnis gloria eius, quasi flos agri manens florens, & vespere decidens.* Esa. 40, 6 & 7. Iob. 14, 2. Psalm. 90, 4 & 6. Eccles. 14, 18. Hanc vitæ humanæ fragilitatem ex vna parte, ex altera verò infinitam Diuinæ maiestatis amplitudinem, considerans Propheta Regius, ad stuporem rapitur, & quasi attonitus in hanc erumpit vocem: *Quid est homo, quod merore eius?* Psalm. 8, 5. Quod idem etiam Xerxi & duci strenuo & potentissimo Regi, cum aliquando de sublimi celsoq; loco infinitam hominum multitudinem & innumerabilem vidisset exercitum, lachrymas extorsit, eò quod nullus eorum, quos tunc cernebat, post centum annos superfuturus esset. Hanc ergo vitæ breuitatem bonitate & integritate compensâ, tu, qui Christianum te profiteris; nec quàm diu, sed quàm benè viuas, cogita. Et cum nihil certius sit morte, at nihil horâ mortis incertius, sanctò in Timore DEI viuendo, benè mori discito.

16

Et docebat Me (Pater meus),
atque dicebat: Suscipiat ver-
ba mea cor tuum, custodi
præcepta mea, & viues.

Prou. 4.
Vers. 4.

*Ipse docebat me, dicebatque
mibi: Teneat eloquia mea cor
tuum: custodi præcepta mea, &
viues.*

16

Et viues] Longæuis eris super terram, vitæque fruëns posthac in æternum, in Iobilaio vltimo. Ex verbo vitæ, vitæ promanat. Verbum DEI est Spiritus & vitæ: Ergò custos verbivivifici, mercedem habebit vitam.

17

Posside SAPIENTIAM,
posside PRUDENTIAM: ne
obliuiscaris; & neque de-
clines à verbis oris mei.

Vers. 5.

*Compara SAPIENTIAM,
cõpara INTELLIGENTIAM:
ne obliuiscaris, neque declines
ab eloquiis oris mei.*

17

Posside SAPIENT.] Neminem enim diligit DEVS, nisi qui cum SA-

hæc pōvū
cogita quæ
sunt vltima
in vita

Sapientiam
cuiusque fru-
ctum & vi-
am quæren-
dam præci-
pit

PIENTIA inhabitat, aut consuetudinem eum ea habet, inquit Sapiens; vers. 300. *Ne declines.* Qui ab eloquiis DEI discedit, nunquam ad DEVM ipsum, ad fontem SAPIENTIAE accedere potest.

miserum
nota

18 *Ne dimittas Eam, & custodiet te: Dilige Eam, & conseruabit te.*

vers. 6.

Ne dimittas Eam, & custodiet te: dilige Eam, & conseruabit te:

18

Ne dimittas Eam. Nam qui dimittit SAPIENTIAM, ipsum SAPIENTIA iure vicissim dimittit: qui spernit eam, dignus est, ut ab eadem rursus spernatur. *Dilige illam.* Dilige, & diligeris. Sapiens, quod obseruatione dignum, filium instituens ad SAPIENTIAM veram, tantum operæ sumit (passum in hoc prologo) in hortando ad SAPIENTIAE amorem, quantum in docendo, quali SAPIENTIAM amasse, propemodum præparasse sit. O vim magnam amoris! Amor in vera fide viuens potest Omnia, vide vers. 230.

scilicet unius
nis

19 Principium SAPIENTIAE, acquire igitur SAPIENTIAM, & omni substantia tua acquire INTELLENTIAM.

vers. 7.

Principium SAPIENTIAE, posside SAPIENTIAM, & in omni possessione tua acquire PRVDENTIAM.

19

Principium SAPIENTIAE. Proræ & puppis consilii, in omni actione tua, theoretica & practica, sit Spiritus SAPIENTIAE DEI, RVACH HÖCHMAH-EL, magni consilii Angelus. A Iove, hoc est, IEHOVA, SAPIENTIA IPSISSIMA, Musa Musarum, Principium Musæ, etiam Ethnica sapienter dixit antiquitas. *Omni substantia.* Bonis Corporis, Animi atque Fortunæ dictis, præ vniuersis quæ possides: toto corde, tota anima, omnibus viribus, tota Mente, DEO eam inspirante ac dante. Vnde Sapiens vers. 251. *Adis DOMINVM, cumq; orauit, ac dixi ex toto corde meo.*

n

20 Exalta eam, & exaltabit te: glorificabit te quum amplexatus fueris eam:

vers. 8.

Arripe illam, & exaltabit te: glorificaberis ab ea, cum eam fueris amplexatus.

20

Exaltabit te. Ut præsis, thesaurarius, gazophylacio eius: constituëris enim thesaurorum ipsius (qui quales sint, ex sequentibus latius patebit) inexhaustorum hæres in hac vita, & possidebis Regnum perpetuum, Sabbatho Sabbathorum, in ultimo Iobilaio.

possessio
sapientia
glorificabit
te

21 Dabit capiti tuo augmentum gratiarum, & corona in clyta proteget te.

vers. 9.

Dabit capiti tuo augmentum gratia, coronam decoris tradet tibi.

21

Proverb. 1.9

Augmentum gratiarum. Seruum gratia elegans. Lauream coronaberis gratia diuinæ, non tantum coram populo, sed & creatura vniuersa: scies enim præ multis aliis multa. Vide vers. 25. & 308. cum aliquot sequentibus.

Scilicet

Ornamentum gratiæ, Doctrinæ & Disciplinæ filii, SAPIENTIA sui hæredibus fidelibus dilectis; nō solum sancte in prologo hoc promittit, sed & realiter in vita vtraque præstat. *Corona inclita.*] Honoris propter timorem DEI, qui fons est omnium virtutum. Seneca: *Nunquam slygis mergitur undis Inclita Virtus.*

DISCE.

22

O fili mi, ne obliuiscaris LEGIS meæ, & Præcepta mea cor tuum custodiat.

Prou. 3.
Vers. 1.

O, fili mi, LEGIS meæ ne obliuiscaris, & Præcepta mea custodiat cor tuum.

22

Fili] Suauissimi filii nomen, paternum fideliter instituentis affectum indicat. *Custodiat*] Ne loco Legis meæ, spiritus malignus, impostor, fallax, occupet cor tuum, & sedem ibi figat.

Sapientia
mundana
mundanaSAPIENTIA
vera, cuius
studium in-
defectum,
annos vitæ
& pacem af-
ferit. Deut.
8, 1. Et, 30,
16.

23

Quia longitudinem dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi.

Vers. 1.

Longitudinem enim dierum, & annos vitæ & pacem apponent tibi.

23

Pacem] Vtramque: externam, temporalem & mundanam; vnde Sapiēs, (Prou. 16, 7.) cum placuerint DOMINO viæ hominis, inimicos quoque eius conuertet ad pacem: Et, internam, animi, æternam ac supercelestem, quam SAPIENTIA incarnata, vna & sola, dono dat, mundus dare non potest inmundus. Ad hanc perueniēdi vera ratio est, si cum nobismetipsis bellum geramus, tam corporale, quàm spirituale, externum & internum: *LIBINARIUM* (vnde est figura Amphitheatri huius secunda) *Christianè relicimus*, quod est, cum vitiis nostris acriter depugnemus, eaque in SAPIENTIA vincamus. Cum ergo militia sit omnis vita nostra super terram, Iob. 7, 1. *milita bonam militiam, habens fidem & bonam conscientiam.* 1. Tim. 1, 18. & 19. Pugna huius spiritualis arma describit Paulus Ephes. 6, 13. & seqq. Vincet in hoc certamine, qui seipsum prius vicerit: nemo autē vincet, nisi qui est Israëlita. Vide vers. 320. *LEHOVAM* cum DAVIDE, Psalm. 144, 1. inuocemus, qui doceat manus nostras ad prælium hoc, & digitos ad bellum erudiat, nobisque ad vincendum vires suppediet, noxiam DVALITATIS bestiam. Vera pax animi in solo IHS VCHRISTO, pace nostra consistit, ac in vera fide, quæ nititur merito Christi, Rom. 5, 1. Pax DEI, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda nostra & intelligentias nostras in Christo lesu.

Sapientia
fructus
superioris
in vna
receptione
salutis
oportet.Sapientia
verum.Misericor-
diæ & Veri-
tatis inue-
niendi ra-
tio.

24

Misericordia & Veritas te non deseret: & circumda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis tui:

Vers. 1.

Misericordia & Veritas ne deserant te, liga eas ad guttur tuum, scribe eas in tabula cordis tui:

24

Misericordia, &c.] O hominem beatum, circumfusus Misericordia & Veritate diuina, in omnibus actionibus & laboribus suis! hic quæcunque vult, feliciter impetrat (*Orando & Laborando*) à LEHOVAH. In hisce vt sitis toti, moneo vos, qui queritis SVM MVM BONVM. *Circunda eas, &c.*] sūt Leges meæ semper in ore, corde, gutture, & lingua: præfige eas oculis,

tum animi tum corporis, inque eis meditare, lege, stude, die ac nocte, tota vita, Eructet cor tuum verbum DOMINI, non diaboli. *In tabulis cordis tui.* Quibus Lex Diuinitus inscripta nobis.

25 Et inuenies gratiam ac Disciplinam coram DEO & hominibus.

Vers. 4.

Et inuenies gratiam & intellectum bonum in oculis DEI & hominum.

25

Gratia & succellus ante oculos Dei & hominum, quomodo inueniendus.

per scriptura
etiam
intelligitur
quod semper
fuerit in
ea

Inuenies gratiam, &c.] Vt virtus magna, placere magnis, hoc est, bonis; nam solum verè magnum, quod bonum: sic maxima, placuisse opt. max. Vox audita de caelo, Matth. 3, 17. *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacitum est. Hunc audite.* Hunc si audieris, Christianeque (tanquam Archetypum) imitatus fueris, etiam tu filius eris DEI adoptiuus in filio genuino; dilectus in dilecto; Sapiens, in SAPIENTIA, placebis DEO, quoniam inhabitas cum SAPIENTIA, vers. 300. eris amicus DEI, vers. 293. & 299. inueniesque gratiam, &c. vt est in textu. Vide vers. 27. & 308. cum aliquor sequentibus.

26 Ne recedant ab oculis tuis, sed custodi ea (eloquia mea) in medio cordis tui:

Prou. 4.

Vers. 21.

Ne recedant ab oculis tuis, custodi ea (eloquia mea) in medio cordis tui.

26

Adhortatio ad custodiā & contemplationem illius Doctrinæ, Legis vel Preceptorum.

In medio cordis tui.] In extrema ac solitaria Mētis, a sensibilib. separata, in DEVM retractione; in profundiss. suæ sublimationis aut exaltationis recessu, obseruetur ante oculos tibi. Si. n. ex intimis cordis tui recesserit, memoria & reuerentia DEI succedet phantasia diabolicæ, carnales atque mundanæ.

27 Vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersæ carni suæ sanitas.

Vers. 12.

Vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersa & carni sanitas.

27

Sanctus et expertus non esset foris nisi daret salutem

Vita sunt.] Verba vitæ sunt, prodeuntia e vitæ fonte, dantia vitam. Sciunt hoc non nisi experti. Turba Lepitarum dulcedinem vitæ non gustauit, nec gustabit vnquam. Oret DEVM omnis homo, vt sui misereatur, seque recipiat in numerum SAPIENTIÆ filiorum; fruaturque vita, DEO. *Carni sanitas.]* Caro nostra, affectibus, desideriis & concupiscentiis, carnalibus, seu putidis, ac purulentis vulneribus lethaliter (proh dolor!) vulnerata, non nisi per viuum DEI verbum cuncta viuificantur sanari potest. Quod sit reiectione Binarii, vt est in figura Amphitheatri huius secunda.

28 Cum ambulaueris, gradiantur tecum, cum dormieris, custodiant te, & cuigilans loquere cum eis.

Prou. 6.

Vers. 12.

Quum deambulaueris, deducet (illa Doctrina Legis vel Preceptorum) te: quum dormieris, custodiet te, & quum experges factus fueris, ipsa colloquetur tecum.

28

Imper et in omni loco medi trada sunt verba ista

Cum ambulaueris, &c.] Vbiuis locorum; omni tempore, die, ad Lampadam Solarem, nocte etiam ad Lunarem, aut artificiosè ad tudentem, in LEGE & VERBO DOMINI, Biblicè, Macro & Micro. Cosmice tradita & scripto meditare, SAPIENTIAM folius SAPIENTIS alloquere; ore ac corde colloquia cū IHOVĀ Theosophicè exerce: Votis fidelib. precibusque piis RVACH HHOCHMAH-EL, hoc est; Spiritum SAPIENTIÆ

DEI inuica, vt sit familiaris tibi, auctor & præceptor omnium consilio-
rum, laborum, totiusque vitæ; consule in Oratorio SAPIENTIAM
DEI, quæ optimè tibi consultum vult esse; inque Laboratorio, sapienter
sequere consilia eius, vtroquæ, publico atq; secreto: te non prænitebit. Af-
flari enim Numine; Diuinitus affici; rapi; transfigurari; doceri te, Spiritus
sancti vñctione, experieris: si primum & ante omnia (vt diximus) reli-
giosè, si cum veneratione debita, si meditationibus & soliloquiis I E H O-
V A M Theosophicè adieris. Remoueuntur signacula, aperieturque tibi
LIBER SS^{us}. Scripturæ, Naturæ, & Tui ipsius, ter triunus, Catholicus, si-
gillis septem (de quibus aliàs) sigillatus: oculis Mentis & Corporis videbis
(sponsæ beatæ delicias: habebis ex SAPIENTIÆ Laboribus Christiano-
Cabalisticis, Physico Magicis & Physico Chemicis opes ditissimi Solo-
monis: possidebisque Physicè, Physico Medicè, Physico Chemicè, &c. vt
est figuris Amphitheatri huius secunda, tertia & quarta, infinitos SAPI-
ENTIÆ veræ Thesaurus. Dies enim eructabit diei verbum; Liber librum
aperiet, & nox nocti indicabit scientiam. Hic verè philosophandi modus
Sapientum. Hac methodo Sapienti, se tibi videndum exhibebit in Libro
DEI Catholico, tertriuno, Omnipotentia, Misericordia, infinitaq; Bóni-
tas supremi; cui nomen I E H O V A H, cuius Gloria Maiestate pleni sunt
Cæli, plena est Terra, plenum Mare, plena omnia. *Hallelu-jáh: Hallelu-
jáh: Hallelu-jáh.* O visionem beatam, omnia videntem. *Emigilans.* Pri-
mò à somno sensibili, summo manè, etiamnum lætè decumbens: deindè,
à sopore peccatorum, nocte tenebrarum mentis penitentialiter discussa,
vt exorietur in te SOL veritatis OMNIS. Vide vers. 160.

29

Quia vt lucerna est MANDATVM, & LEX vt lux: & via
vitæ sunt increpationes edu-
cationis.

Vers. 15

¶ Quia MANDATVM
lucerna est, & LEX lux, &
via vita increpatio DISCI-
PLINÆ.

29

Quia MANDATVM lucerna est. Sit quæso, ó I E H O V A H, VERBYM
tuum, Biblicè, Macro & Microcosmicè scriptum, lucerna, non tantum pe-
dibus meis, sed & Menti, Intellectui, rationi ac sensibus, in omnibus actio-
nibus meis: vtque ex eo solo triuno, omnium rerum vener veritatem, be-
nignè largire mihi, ó *Elohim* est: QUI ES VIA, VERITAS & VITA.
Amen.

30

Acquirere SAPIENTIAM,
multo præstantius est, quam
acquirere aurum pretiosum: &
acquirere intelligentiam mul-
tò præstantius est quàm acquirere
electum argentum.

Prou. 16.

Vers. 16.

¶ Posside SAPIEN-
TIAM, quia auro melior
est; & acquirere PRVDEN-
TIAM, quia pretiosior est
argento.

30

Posside SAPIENTIAM. Huc quadrat vetus hoc:

Auro quid melius? Lapis: quid lapside? Virtus:

Quid virtute? DEVS: quid DEITATE? nihil.

DEVM;

quædam
S. J. et J. H.
tramen.

Pro reno-
uandis
signacula

Dei fons

In figurâ
de atri-
o agitur

*Dii Præceptorem sancti voluere Parentis
Esse loco.*

Laude dignus Alexander Magnus egregiè dicens, se Aristoteli Præceptori non minus debere, quàm Patri: quod à Patre viuendi, à Præceptore benè viuendi initium accepisset. Totum tamen hoc à voluntate DEI dependet. *Non enim est humanitas volentis aut per se currentis, sed miserationis (& præcurrentis) DEI.* Vel, inquit Paulus Rom. 9. 16. & 7. 18. *adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio.* (Cooperatote igitur DEO opus est.) Et paulò post vers. 22. *Condelector enim Legi DEI, secundum interioremem hominem: Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem Legi Mentis meae, & captiuantem me in Lege peccati, quae est in membris meis,* (Perficiende igitur DEO opus est.) Sic DEVS à seculo cooperatus est, Ecclesiast. 1. 11. Sic Christus Apostolis, in vniuersum mundum, vt prædicarent Euangelium omni creaturæ, missis, cooperatus est, & sermonem eorù sequentibus signis confirmauit, Marc. 16. vers. ult. Vt ergò tui misereatur DEVS, MISERICORDIAM Misericordis animo fidei implora.

33 Fili mi, si sapiens fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor meum.

Prou. 23.
Vers. 15.

Fili mi, si sapiens fuerit cor tuum, letabitur cor meum, etiam ego laborabor.

33

Si sapiens fueris, &c.] Vers. 277. rectè inquit Sapiens noster: Qui Sapien-tem genuit, letabitur in eo. Idem & hoc loco: Exultant præ gaudio parentes, exultant præceptores, videntes se doctrinam bonam benè collocasse, margaritasque boum calcibus non conculcari. Dico hæc & ego omnibus, quibus Amphitheatrum hoc nostrum videre contingit.

34 Exultabunt etiam renes mei, quò labia tua loquentur quæ recta sunt.

Vers. 16.

Et exultabunt renes mei, cum recta loquuta fuerint labia tua.

34

Cum recta loquuta fuerint, &c.] Hoc est, cum fassus fueris veritatem, de vtili & fidei institutione mea. Quod si astutia malitiosa reticueris verum, me non enecat reticentia tua ista, sed dico cum Cicerone: *Vbi verum testimonium adfuit, quid opus est verbis? Conscientia mens recti fama mendacia ridet.* Solo mea placeant bono. Consolatorium Tertulliani hoc: *Cum damnatur à mundo, absolui mur à DOMINO.*

SAPIENTIA
seipsam cõ-
mendat, &
ad se vo-
cat omnes.

35 Nonne (חוכמה CHOCMAH) SAPIENTIA clamat, & INTELLIGENTIA dat vocem suam?

Prou. 8.
Vers. 1.

Sedage!
Nunquid חוכמה HCHOCMAH) SAPIENTIA clamat, & (בונה BINAH) PRVDENTIA dat vocem suam? (En, illa ipsa est! vel illa ipsa sunt!)

35

SAPIENTIA clamat, Vbinam? in toto Vniuerso; puta, in libris Naturæ atque Creaturæ, SS. Scripturæ, & Conscientiæ propriæ, quinimò in omnibus sese offert conspiciendam: clamant Astra lucendo, & ad Lucem Aeternam nos inuitant; clamant Venti, & Spiritum DOMINI annunciant, qui in omnibus habitat; clamant Aquæ, & ad Crvstallinum

flumen

Interiorem
sensum
et exterium

author
loquutus
est
labia
sua
recte
sunt

ortum
et labo-
ratorum

flumen Paradyfi nos vocant, & ad occultas illas Philosophorum lymphas; clamat terra, mille vocibus, & floribus & fructibus, & tot colores Naturæ & Philosophicos depingit; clamat terra, quando tremis, & concutitur, vt ruinam intelligamus mundi. *Dat vocem suam* Quamnam? Triunam: Naturæ; SS.^a Scripturæ; & Legis conscientiæ, quæ scintillæ iustitiæ Diuinæ. Vocem hanc Catholicam auribus haurimus sensuum, rationis, Intellectus ac Mentis: in Oratorio, Orando; in Laboratorio Laborando, Micro & Macro Cosmice, Physicæ, Physico Medicæ, Physico Chemicæ, &c. Vt est figuris Amphitheatri huius secunda & quarta. Vox DEI, in Omnibus, per Omnia, de Omnibus, ad Omnes. Vide expositionem vers. 185.

fig 2 et
A har-
esth-donut

36

In summis excelsisq; verticibus *supra* viam, *in* mediis semitis stans.

Vers. 2.

In summitate locorum excelsorum, iuxta viam, in loco semitarum stat:

36

Supra viam] Totius Vniuersi, hoc est, per Omnia, quæ sunt in toto Vniuerso, quemadmodum annotauimus in quarta huius Amphitheatri figura. *In mediis semitis*] Coram omnibus, cunctis, singulis ac vniuersis; vbiuis locorum: coram Deo; Angelis; Homnibus; Mundo.

fig 2 et
A har-
esth-donut

37

In iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur, dicens:

Vers. 3.

In loco portarum in ostio ciuitatis, in ingressu ostiorum clamat:

37

Iuxta portas] Tanquam in publico; omniumque conspectu, palam omnibus, per totum Vniuersum creatum, vt nemo se possit excusare. In portis enim ciuitatum veteres ius dicebant. vers. 49. *Loquitur*] Qua voce? certè mirabili: nec mirum, si, vt inquit Hugo, *Mirabilis mirabilia operetur*. Voces SAPIENTIAE has, linguas ve varias, vide annotatas, figura Amphitheatri huius quarta: & præfatione in Zebelem, à me publicatum. Notatu dignum, quod SAPIENTIA Altissimi, amore nostri amoris, vt se nos amemus, e throno Celsitudinis suæ ad profundum humilitatis nostræ, seletam alte demittat, coniungat ac vniet lumen immortalitatis suæ, cum limo mortalitatis nostræ. Vide expositionem vers. 157. Hæc fermentatio mirabilis, mortalem reddit immortalem. Lapis Philm. hic hyperphysico Magicus, & verè Diuinus, solis Christiano Cabalistic cognitus. O SAPIENTIA, mentis meæ aperi oculos, vt te videam; aures, vt te audiam; sensus purga, Rationem & Intellectum, vt te intelligam; cordis tange linguam; vt te gustem; denique fac, quæso, Magnetis tui tractu leuer, Spiritus tui igne sublimet, coniungat & vniet tecum.

ut sup

tau

38

Ad vos, ô viri clamo, & vox mea ad filios hominū.

Vers. 4.

O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum.

38

O viri, &c.] Viri, hoc est, secundum Hebræos, genere & Doctrina Nobiles: & filii hominum, id est, humiles, obsecuri atque plebei. Non est DEVS acceptor personarum, sed in omni genere, ordine, ætate ac statu, qui timet DEVM, & operatur Iustitiam, acceptus est illi. Actor. 10, 35. Quapropter

SAPIENTIA sine discrimine vocat omnes verſ. 1. In conſpectu DE I, ruſticus æquipollet Nobili: ratio eſt, quod vno eodemque prærio ex diaboli ſint poteſtate ambo redempti. Tanti hic, quanti ille. Imò *μὴ δὲ γὰρ*, hoc eſt, ne gry ſolo genere Nobilis melior plebeio probò atque honeſto: etiam in hac vita. Humilitas nobilitat virtus. Scis quæ vera ſit Nobilitas? Audi Iuvenal. Satyr. 7. *Nobilitas ſola eſt atque unica virtus. Virtute decet, non ſanguine niti. Contempta res eſt homo, niſi virtutem curet.* Propter genus, diuitias, officia, honores, ſuperior quidem aut maior eſt & dicitur homo: melior, ob ſolam virtutem. Hac etiam ex plebæ inſimus præditus eſſe poteſt; carere, generis Nobilitate ſummus. De nomine ſolo Nobilibus Italus quidam non inconcinne dicit: *Gentilis eſt beſtia, ſedens ſuper beſtiam, habens beſtiam ſupra manum; beſtias circumcirca ſeſe curſitantes; perſequens & inſectans beſtiam.* O propriam iſtorum nobilium deſcriptionem! Et Regem indoctum, Rex Alphonſus dixit *aſinum eſſe coronatum.* Et alius contra iactantiam ex diuitiis, ſtemmate, nobilitate ac prole venientem, ſic cecinit:

*Sis licet ingenuus, claris que parentibus ortus,
Eſſe tamen vel ſic beſtia magna potes.
Adde decus patris, claros tibi ſume propinquos,
Eſſe tamen vel ſic beſtia magna potes.
Sint tibi diuitia: ſit longa & munda ſupellex,
Eſſe tamen vel ſic beſtia magna potes.
Denique quicquid eris, niſi ſit prudentia tecum,
Magna quidem dico, beſtia ſemper eris.*

Audi nunc, quem DEVS, parens & auctor nobilitatis, velit nobilitare, 1. Reg. 2, 30. Propterea ait DOMINVS DEVS Iſraël: *Loquens locutus ſum, vt domus tua, & domus patris tui miniſtraret in conſpectu meo, uſq; in ſempiternum. Nunc autem dicit Dominus: Abſit hoc à me: ſed quicumque honorificauerit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.*

39 Intelligite ſimplices aſtutiam, & ſtolidi intelligite corde.

Verſ. 5.

Intelligite & paruuli & aſtutiam, & inſipientes animaduerte.

39

[Paruuli] Simples, qui facile huc & illuc impelluntur, malè perſuaſi atque ſeduſti. Ita & verſ. 3. Oremus SAPIENTIAM veram, vt quæ paruulos & verè humiles mirifica veritatis dulcedine reficere, inenarrabilique gaudio ac lumine exhilarare conſuevit, nos totos noſtrosque in Oratorio & Laboratorio labores, cæleſti benedictione gratiaque ſua Diuina replere dignetur. Obſeruandum: Cum ſuccellus continuæ felicitatis totus à voluntate deriuetur Diuina, videat ne defectiue peccet in puncto Impetrationis hoc, Cabalam, Magiam & Alchimiam exercens. Vt tibi faueat IEROVAH, ſolis ſuper cæleſtis radius tibi, laboribusque tuis aſfulgeat, ſolerte memento. [Aſtutiam] ſubintelligitur, bona. Calliditas, ſolertia. In bonam namque partem hoc Prologo vocabula hæc accipiuntur.

40

Audite, quoniam honorabilia loquar, & apertio

Verſ. 6.

Audite, quoniam & de rebus magnis loquutura ſum,

40

labiorum meorum erit recti-
tudines:

*aperientur labia mea, & vt
recta prædicent.*

Audite] AVDITE, videte, obseruate SAPIENTIAE sermones, cum attentione accurata, non oscitanter. *Derebus magnis]* Reuera magnis, & SAPIENTIA Maximi maxima dignis, quæ expiato à perturbationibus animo diligenter sunt auscultanda, expurgatoque Theosophicè Intellectu, & veritati veluti clavis (illuminationis Diuinæ manu) cum sera coaptato, rimanda, percontanda & obseruanda. Quod si feceris, fructus SAPIENTIAE nancisceris, theoricè & practicè insignes. *Vt recta prædicent]* Quicquid igitur cum SAPIENTIAE Aeternæ VERBO, Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè scripto, de Physicis, Hiperphysicis, atque Diuinis, harmonica ratione non concordat, rectum aut verum esse non potest: fucet de fendatque mundus immundus diaboli sophismata, vtut possit ac velit.

41 *VERITATEM* medi-
tabitur guttur meū, & labia
mea detestabuntur impium.

Verf. 7.

*Quia VERITATEM loque-
tur palatū meū: & abominatio
labiorum meorum est impietas.*

41

Veritatem] Veritas ipsa, non nisi meram proferre vult ac potest verita-tem. Hæc incarnata: EGO SVM, VIA, VERITAS & VITA. In huius ore non inuentus dolus. Ad imitationem SAPIENTIAE veræ, omnes alumni eius meditabuntur veritatem, & labia illorum detestabun-
tur impium, derisorem, stultum, quantumvis etiam siue generis, siue do-ctrinæ mundanæ nobilitate præcellentem. Ego, DEVM testor, nauci & nihili æstimo istos Centauros, Thraones; sibi sui quæ similibus tantum no-biles; DEO & sapienti, ignobiles. Abominatio sunt in conspectu meo ta-les. Veræ nobilitati ne gry detractum volo. Scis ipse, quod ollæ contrita, reperiantur ubique.

Iohan. 14.

Verf. 6.

Ego SVM
VIA
VERITAS
& VITA
prophetia

42 In Iustitia sunt omnia elo-
quia oris mei: non est in eis
prauum nec peruersum.

Verf. 8.

*fusi sunt omnes sermo-
nes mei, non est in eis prauum
quid, neque peruersum.*

42

Iusti sunt, &c.] SAPIENTIAE sermones, vt omnes, ita & hosce oracula mera (sicuti sunt) esse putato, de Diuinæ mentis adyto Sapienter profecta, veracia, iusta, recta. A fonte enim Iustitiæ, Bonitatis, Sapientiæ, Vitæ, ni-hil aliud quam iustum, bonum, Sapientia plenum, viuificum, dimanare potest.

43 Vniuersa ipsa recta sunt
intelligenti, & recta inueni-
entibus scientiam.

Verf. 9.

*Recti sunt intelligenti-
bus, & aequi inuenientibus
Scientiam.*

43

Recti, &c.] Plani, obuii, intellectu faciles. At quibus? Intelligentibus, hoc est, Sapientibus, siue sectantibus SAPIENTIAM veram; à qua sola intelligendi modus nobis inest, & fruendi possessio. Non nominat Sapiens hoc loco Intelligentes eos, qui Etymologi, secundum idiomata lingua-
rum, Hebraicè, Græcè, Latine, &c. ad literam aliquid intelligunt, sed

procul
hæret
ab
hæret
hæret

qui nucleum mentis percipiunt, & assequuntur medullam. Intelligentes ab Intelligentia, quæ SAPIENTIA dicitur, vocantur. De his loquuntur Philosophi Physico-Chemici, dicentes: *Nos scribimus intelligentibus & scientibus, non ignorantibus.* Addo: Cui SAPIENTIAE luminis radius (Micro, vel Macro Cosmicè) non affulsit, aut in Oratorio, aut Laboratorio, aut per Magistrum Sapientem, ignorans est, cæcus, & nihil veri de SAPIENTIA veræ laboribus sciens; nihil intelligens; opinans omnia. Quapropter vanæ omnes theoriæ, vanique labores eius.

44

Accipite DISCIPLINAM meam, & non pecuniam: DOCTRINAM magis quam aurum eligit:

Versio.

Accipite Eruditionem meam, & non argentum: Scientiam potius, quam aurum electum.

44

Accipite disciplinam, & non, &c.] Sapiens hortatur, ut venemur SAPIENTIAM, non pecuniam; Regnum DEI & Iustitiam eius, non opulentiam. Quam artem calluit & exercuit Regius Propheta David: quemadmodum inquit Psalm. 119, 14, *In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis.* Ausim ego sanctè affirmare, *Philosophia aut theologia*, hoc est, avaritiam, non minimum esse obstaculum, cur tam pauci (inhiantas toti divitiis tantum pecuniariis) adipiscantur Lapidem Philm.: quasi principalis Philosophi scopus sit, auro atque argento abundare! Erras, erres; Tertia & quarta huius Amphitheatri figuræ, de altioribus te admonebunt SAPIENTIAE, per Cabalam, Mageiam, & Physico-Chemicam v. suum fructibus. Aurum & Argentum inter Lapidem Philm. fructus infimum occupant locum: at nostri laborantes querunt SAPIENTIAE thesauros propter solas divitias, vanosque mundi honores; hic scopus illorum, cum tamen nihil minus, quam hoc deberent cogitare. Si quærerent primum Regnum DEI & Iustitiam eius, cætera omnia (inter quæ & aurum & argentum) adicerentur illis. Cum igitur faciant *verge desirer*, dasi sic die Koffi, hinder den Wagen spannen, & legitimum sibi non proponant finem, deviant à veritatis linea recta, longèque errantes, miserè evanescent in vanitatibus suis. Rectè igitur Philosophus: Si DEVS inueniret cor fidele, utique reuelaret ei Scientiam & artem.

n equila
cro. figu
24
quæ restat
tot primo
negotium
Dei, 22. p. 14
titulum
eius

SAPIENTIA
auro præfe-
renda.

45

Quia melior est SAPIENTIA margaritis: & omnia desiderabilia non æquabuntur ei.

Vers. II.

Melior est enim SAPIENTIA cunctis opibus pretiosissimis: & omne desiderabile ei non potest comparari.

45

Melior est, &c.] Quia dat OMNIA, ut est vers. 30, 314, & 315. Quare & auro atque argento, negotiatione mundana, quantumvis etiam pecuniosa, totiusque mundi immundi gloria vana, longè pretiosior, eligibilior, optabilior; quod minimè credunt mundani immundi; *Die reichen Schindhünd glauben solches nicht.* At qui se moriturum esse seriò cogitat, faciliè omnia contemnir mundana immunda. Ut sanctè olim moriaris, benè vivere discere; utq; piè possis vivere; discere mori. Vide vers. 324, 317, 318 & 127.

46

Nunc igitur filii obtemperate mihi; & beati qui vias meas custodient.

Ibidem
verf. 32.

Nunc ergo filii audite me, beati qui custodiunt vias meas.

46

Nunc] Posteaquam audistis, quæ, qualis & quanta **sim ego, SAPIENTIA.** *Qui custodiunt vias meas*] Hoc est, qui seruant aut faciunt mandata mea. Vos, inquit Christus, **SAPIENTIA** incarnata, Iohan. 15, 14. amici mei estis, si **FECERITIS** ea, quæ ego præcipio vobis. Et ibidem cap. 13. verf. 17. **Beati eritis, si FECERITIS** ea. Luc. 8, 21. *Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum DEI audiunt & faciunt.* Facere quæ præcipit **SAPIENTIA DEI**, est ambulare in viis eius. Quare emendet vitam, vt induatur vita, qui vult acquirere vitam. Christus, Archetypus; hunc, qui nouit, induit & imitatur, & Sapiens, Beatus, vereque Christianus. Notandum: Quamuis dum in cute hac hæremus, nos oporteat esse ac viuere in Mundo, debemus tamen fugere quotidie & derelinquere mundum immundum. Quomodo hoc, Si, inquam, corde, verbis ac factis, mundanis non adhæremus immundis, hoc est, mundanè cum mundo immundo non viuimus: tunc induimur Christo, & imitamur, vita Theo-Sophica, Archetypum. Hoc, approximare est **DEO.** Qui approximauit, illuminatur, iungitur atque vnitur. Spiritualis, bonus & mente sublimis fiat in Spiritu Opt. Max. necesse est, qui spirituum bonorum consortium, sublimiores contemplationes, **DEIFICAM** que optat vñionem. Similium enim sit coniunctio & vñio, non dissimilium. In circumferentia mundana se ita amittere, est in Centro, hoc est, **DEO** se inuenire, **DEVM** que in se reperire. Vide verf. 132. Hac **SAPIENTIA** via, cum Christo secedis è mundo, quamuis vias & conuerferis quotidie in Mundo, etiam in medio inter mundanè viuentes: Tu non mundanè, sed Theosophicè in & cum Christo. Cum peccatoribus, publicanis, Phariseis, hæreticis, &c. conuersabatur ac comede-
bat Christus; poteris & tu, modo non vt peccator enormis, Publicanus, Phariseus, hæreticus, &c. In centro maneto: hoc sibi vult Cabalisticum illud, Nunquam tam bonum est exire, quin sit intus manere melius. **O IEHOVAH** mane in me, vt maneam in te, Christophorumque me constitue, vt è vadis mundi huius immundi emergam, & scopulos prætergressus, in portu stem pede lato ac firmo salutis tutus, custodiens vias tuas. Amen.

Sanctum
mundum
notum

Christus
Inductus
et ens
in mundum
bram
reuerens

conspice
resistit
in se
pessima

47

Audite **ERVDITIONEM**, & sapientes estote, & nreppellatis eam.

Verf. 33.

Audite DISCIPLINAM, & estote Sapientes, & nolite abiicere eam.

47

Disciplina
audientes
sunt sapi-
entes.

Audite DISCIPLINAM] Quàm sit **SAPIENTIA** Diuinæ studium Nectare quouis atque Ambrosiâ dulcius, non nisi intelligunt, qui iam inde à pueris Sapientum parere monitis didicerunt, atque ita **DISCI**

PLINÆ amaritudinem prius degustârunt. Hinc tanto studio, tantaque fidelitate nos admonet Sapiens, vt propria voluntate Diuinæ subiectâ, quid Spiritus DEI RVACH HHOCHMAEL, præceptor noster fidelissimus, in aures Mentis nostræ suauiter infusurret, diligenter auscultemus. O sancta DISCIPLINA.

48

Beatus homo qui auscultat mihi, excubando iuxta fores meas quotidie, obseruando postes ostiorum meorum,

Verf. 34.

Beatus homo, qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie: & obseruat ad postes ostii mei.

48

Qui vigilat ad fores meas] Fores & postes SAPIENTIAE ÆTERNÆ, sunt numero tres, puta, Biblia SSa. Creatura atque Natura, hoc est, Macro. Cosmus cū tota cælestis exercitus Spiritus militiæ totus; & Micro. Cosmus, secundum corpus ac Spiritum: denique, Mens siue anima in homine Diuina. O felix terque quaterq; felix, & tam in vita hac, quàm futura beatus, qui ad fores SAPIENTIAE hasce manet (vt est verf. 170.) vigilat quotidie (verf. 28, 158.) audit,) Theo. Sophicè videt per totam vitam ad postes eius sapienter obseruat sapientiam veram mirabiliter loquentem, respondentem, atque docentem. Hic, sic resciscet, si velit, OMNIA. verf. 5. Vide fig. Amph. huius.

liber ter
trinitatis
ca. 1. 1. 1.

Conqueri-
tur SAPI-
ENTIA scilicet
Sophistis
contemni:
& exitum
cōtemp-
rum prædi-
cit.

49

SAPIENTIA (insuper etiam, iterum inquit Rex Sapientissimus) & foris prædicat, in plateis dat vocem suam.

Prou. 1.
verf. 20.

SAPIENTIA (insuper etiam, iterum inquit Rex Sapientissimus.) foris clamitat in plateis ipsa dat vocem suam:

49

SAPIENTIA] Hebraicè ad verbum, SAPIENTIAE. Legitur enim Hhohchmoth, quod est plurale: ratio est, quod illa sit Spiritus multiplex, Sap. 7, 22. & πολυμικλ, hoc est, multiformis, Ephes. 3. 10. Vide tertiam Amphitheatri huius partem. Quæst. quarta. *Foris prædicat.*] Publicè, & palam omnibus, in Macro & Micro Cosmo (verf. 37.) vt non sint excusabiles, in die iudicii, mortales. Rom. 1, 20. Non tantum SSa Scriptura, verum quoque tota Creatura atque natura, (præsentemque DEVM quælibet herba docet, rectè cecinit Poëta Christianus) Hominiſque conscientia Creatorem & Conditorum omnium mirificè loquitur Triunum; Semetipsam, hoc est, SAPIENTIAM, Bonitatem & Potentiam eius infinitam, Theo. Sophicè, Physicè, Physico. Medicè, Physico. Chemicè, Physico. Mageicè, Hyperphysico. Mageicè atque Cabalicè nobis ob oculos ponit in toto Vniuerso, tanquam in loco editiore, ex quo possit ab omnibus, omni tempore & loco, audiri, videri, obseruari atque agnosci.

na. Sa. Ave
pa. d. b. s.
multiplex
et m. i. l. t.
f. m. i. l. t.

primi
universa
id. s. i. e.
s. i. l. t. a. n. t. a.
ca. 1. 1. 1.

50

In capite turbarū clamitat & in foribus portarū vrbis profert verba sua dicens:

Verf. 21.

In capite tumultuantium clamitat, in ostiis portarum, in vrbe ipsa eloquia sua dicit.

50

In foribus portarum] More iudicum, qui apud veteres ius dicebant in portis vrbium, tanquam in loco publico, in omnium conspectu, & inter turbas hominum. Ibi SAPIENTIA distinguere personas, ordinat iudicia,

figit

figit leges, administrat iustitiam, exercet vindictam; vt admiranda DE I iusti iudicia appareant & manifesta fiant; omniumque oculis patefcat; non humana, sed Diuina Prouidentia & Sapientia. Mundum regi. Quando enim iustus iudex, è Throno suo, iudiciu emittit, & sententiam suam, iustissima & inopinata vindicta, promulgat; contremiscit terra, & silet.

verba
notanda

51 Vsq; quo simplices diligetis simplicitatem: & derisores derisionem desiderabunt, & stulti odio habebunt Scientiam?

Vers. 12.

Vsq; quo ¶ paruuli diligitis ¶ infantiam, & ¶ stulti ea quæ sibi sunt noxia cupient, & imprudentes odibunt Scientiam?

51 Esa. 63, 12.
Et 66, 4.
Iere. 7, 13.

Paruuli] Paruuli hoc loco sunt, qui vers. 3. *Infantiam*] Imperitiam, stoliditatem & ignauiam. *Stulti*] Vt vers. 201 & 205. malitiam; superbi, animi elationem, DE I Proximique contemptum: detractores, detractio- nem. Est querela SAPIENTIAE, ex iusta condolentia profecta. O insipientes & stulti, quò ruitis?

52 Conuertimini ad increpationem meam, en depro- nam vobis Spiritum meum, scire vos faciam verba mea.

Vers. 13.

¶ Conuertimini ad correptionem meam: en ¶ proferam vobis SPIRITUM meum, & ¶ ostendam vobis verba mea.

52

Conuertimini] Resipiscite, ô stulti, quorum plena omnia, & malè sani. *Proferam vobis Spiritum meum*] Effundam; aut efflabo super vos Spiritum meum, qui vena est Intellectus, SAPIENTIAE fons, Scientiæ flumen, diuitiarumque tam Corporalium quam Spiritualium thesaurus inexhaustus, omnem longè superans Persarum gazam. Vers. 106. & 223. *Ostendam*] Quomodo? Biblicè, Macro & Micro- Cosmicè: scireque vos faciam de Omnibus (quæ prouident vobis) mentem, voluntatem & sententiam meam, per Christiano Cabalam, Diuino Mageiam, & Physico Chemiam: quod studium Triunum, verà THEOSOPHIA Catholica. Vers. 142.

theatru
miraculo
sumar
secretoru
totius
vniuersi

53 Quia vocaui; & renuistis: ¶ extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret.

Vers. 14.

¶ Propterea quod vocaui, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui attenderet.

53

Extendi manum] More indicantis silentium & attentionem, aut digito vocantis. Manus Sapientiæ, mystico quoque sensu sunt omnes creaturæ, quibus ad Creatorem trahimur: Porrigit nobis SAPIENTIA manum, quocunque nos vertimus, & ambit amicitiam nostram, monstrando & offerendo nobis Bonitatis ac Benevolentia suæ riuulos.

- 54 **¶** Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. 54

Verf. 25.

Et cessare fecisti omne consilium meum, & increpationem meam noluisse.

Despexistis consil.] Amore & illecebris Mundi huius immundi capti & excæcati, deludendo Legem atque Doctrinam meam; Mei ipsam, hoc est, DEVM deluxistis, & Spiritus sancti ductum neglexistis. O vesani corde! Certè quemadmodum malum consilium consultori pessimum; ita derisio, derisori.

- 55 Etiam ego in contritione vestri ridebo: subsannabo, cum venerit timor vester. 55

Verf. 26.

¶ Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, advenierit.

Ego quoque, &c.] Horrendum profecto, à DEO irrideri: nihil miserius homine à DEO deserto: quod exempla Pharaonis, Saulis, Francisci Spieræ, aliorumq; quamplurimorum testantur. Quemadmodum fama, oculus & conscientia; ita nec DEVS potest ferre iocum. Inviolabile Numen.

- 56 Quum inquam venerit sicut desolatio, timor vester: & contritio vestri veluti turbo venerit, quum venerit super vos tribulatio & angustia. 56

Verf. 27.

Cum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio & angustia.

Tribulatio & angustia] Tribulationes & angustias patiuntur etiam fideles; at exitu aut fine longè diverso: quia DOMINVM habent, qui liberat eos à malo, amicum: cuius auxilio prorsus destituuntur impii, derisores & stulti, non cognoscentes diem visitationis suæ: ideò miserè pereunt, & portio sunt tartaro, furiis vlticibus destinati.

- 57 Tunc inuocabūt me, & non exaudiam: manè quærēt me, & nō inuenient me: 57

Verf. 28.

Tunc inuocabunt ME, & non exaudiam: manè consurgēt, & non inuenient ME:

Non exaudiam] Quia post festum veniunt. In tēpore venire est omnium optimum. Admonemini, quæso, similitudine de virginibus decē, quinque prudentibus, & quinque fatuis, Matth. 25. Oleum Spiritus sancti pro lucernis mentium vestrarum, Doctrinam pro animabus, gratiæ tempore gratis comparate: vt nutrimentum habeat, vobisque fructuosè luceat lampas Mentis vestræ Diuinitus accensa, à luce Patris luminum lucente in tenebris mundi, & fugante tenebrarum potestates, à quo omne Bonum ac Donum perfectum. Manè, igitur, cum audieritis veræ SAPIENTIÆ vocem, nolite obturare aures vestras. *Non inuenient*] Quia non insistentes viæ vnicæ ac soli ad SAPIENTIAM Regiæ, (quæ TIMOR DOMINI) non rectè quærunt nec inueniunt eam: in sophismatibus ambulat, fanaticisque sapientiæ mundanæ insipientis deliriis; quare per

vias tenebrosas hâcce, seducen-tes à veritate, deuiant à linea recta ad fini-
stram, nihilque prodest iis, quamuis summo surrexerint manè. Discamus
igitur, impossibile esse, DEVM sinè DEO quærere, inuenire & nosse; aut,
loqui de DEO sinè DEO. Vnde illud; *Non loquari de DEO absque lumine*.
Nam sinè eius Numine, sinè eius Lumine, nihil est in homine, nihil est in-
noxium, vt canit Ecclesiâ.

*docemur
per sapi-
entiam, ad
sapientia*

58 Eò quod exosam ha-
buerint DISCIPLINAM, &
TIMOREM DOMINON
susceperint.

Verf. 29.

Eò quòd oderunt Scientiam,
& TIMOREM J EHOVÆ
non elegerunt.

58 *Causa, cur
deuierunt
à veri-
tatis line-
a recta, in
quouis sci-
bili.*

59 Nec acquieuerint CON-
SILIO MEO, & detraxerint
vniuersæ correptioni meæ.

Verf. 30.

Nec acquieuerunt consilio
meo, spreuerunt vniuersam in-
crepationem meam.

59

Eò quòd, &c.] Quapropter, qui aures habet ad audiendum, audiat, quid
Spiritus veritatis dicat filius hominum. *Hab. regni dei, et iustitiam su-*

60 Comedent igitur de fru-
ctu viæ suæ, & consiliis suis
saturabuntur.

Verf. 31.

 Comedent igitur fructus
viæ suæ, suisque consiliis satu-
rabuntur.

60

Comedent igitur, &c.] Fruantur igitur studiorum laborumque suorum
fructibus, pugnantibus è diametro cum fructibus Theo- Sophiæ. At qui-
nam sunt isti? Egregii scilicet, puta, vanitas, dolositas, sophismata, avaritia,
(radix omnium malorum) superbia, (cui resistit DEVS) confidentia men-
dax, stultitia, desperatio, ignominia, tristitia, conscientia malæ stimulus,
(cuius vermis nō moritur) cōfusio, & mors æterna, quæ infernus. Ad satu-
ritatem, imò ad nauseam vsque vtantur consiliis suis peruersis. Cum no-
luerint obedire SAPIENTIÆ veræ, dantur (iusto DEI iudicio) in sen-
sum reprobum, vt obediunt spiritui tenebrarum, mendacii, errorum at-
que seductionis, abeuntque toti in pus corruptum. Nec fit volenti iniuria:
deseruerunt DEVM, quapropter & contra, DEVS iure deseruit illos, vt
suo se consilio peruerso, peruerse regant ac perdant. Perditio illorum ex-
pitis. Voluerunt; habeant.

*De the-
sophia*

61 Quia requies simplicium
interficiet eos: & prosperi-
tas stultorum perdet eos.

Verf. 32.

 Auersio paruulorum in-
terficiet eos, & prosperitas
stultorum perdet eos.

61

Auersio paruulorum, &c.] Defectus siue rebellio hæc, deducit eos ad in-
teritum: nam, malum consilium, consulti pessimum. *Prosperitas stult.]*
Rebus mundanis coram mundo benè succedentibus, exæcantur corda
impiorum, quo minus possint admittere correctionem salutarem. Crux &
tribulatio, vox DEI ad penitentiam.

62 Qui autem ME audie-
rit, absq; terrore quiescet, &
 abundantia perfruetur,
timore malorum sublato.

Verf. 33.

Qui autem obædit mihi, ha-
bitabit confidenter, & requie-
scet à timore mali.

62

Qui me audierit, &c.] Vide vers. 336. & 337. cum aliquot tam præcedentibus, quàm subsequētib. Pietas nullum potest asserere timorem mali, sed spem & præmium vitæ: est enim arbor vitæ, cuius fructus pax & gaudium Spiritus. *Abundantia perfruetur.]* Dominus pauperes implet bonis, & diuites dimittit inanes. Gloria & diuitiæ in domo timentium Dominum.

Quapropter, rectè ac sapienter
vir sapiens concludit
& admonet:

63

Melior est SAPIENTIA, quàm vires: & vir prudens quàm fortis.

Sap. 6.
Vers. 1.

In Græco non extat Codice.

Prou. 16, 32.
Ecclef. 9, 18.
Ecclesiast.
7, 20.

Melior est SAPIENTIA, &c.] Est enim fons omnis Boni, quemadmodum à Sapiente sapienter passim in Prologo hoc docemur. Vide vers. 45. & 327. Et certè SAPIENTIA Diuina præstat omni robore: nam vnica sæpe seria piaque precatione magna frangitur potentia. Sic Moses, eleuatis manibus, fregit potentiam Amalek, Exod. 14, 11. Iosaphat vnico hymno fregit robur filiorum Ammon & Moab, dissipauitque exercitum eorum, 2. Paralip. 20, 22. Quoties David seuitiam Saulis, aliorumque hostium, hymnis suis, fregit: Qui occultam rerum Naturam intelligunt, multa possunt edere talia documenta, quæ vulgus pro miraculis habet. Et naturalibus viribus multos adiutos esse heroes, testantur historia. Quoties verò insigni prudentia obtinetur victoria aut causa aliqua, aut seruatur populus? nonne Iosephi Sapientia seruata Ægyptus? Danielis, Persia? Moïsis, populus Israeliticus? Hic certè Sapientia melior fuit, quàm vires.

Magnates
adiuticium
& Sapientiam
adhortatur
Sapiens.

64

Audite igitur Reges,
& attendite, & discite iudices
finium terræ.

Vers. 2.

*Audite ergo (quoque) Reges, & intelligite, discite iudices
finium Terræ.*

64

Audite ergo Reges.] Qui omnia vestra præsidia collocatis in arma & milites; cur non potius conducitis milites Sapientia, qui Diuinæ Cabalæ & Cælesti Mageiæ incumbunt, qui armis Sapientia & Prudentia pugnent, & regiones vestras sospitent? Iosephos & Daniele conquirite, qui præsidia firmissima, & arma habent in virtute, Diuina & Naturali Sapientia. Intelligit hic quoque Sapiens per Reges, Magistratus omnes; Rectores ac gubernatores Ecclesiasticos, Politicos atque Scholasticos, è quorum nutu ac gubernatione administratio pender totius Orbis Terrarum.

65

Præbete aures vos, & qui
continentis & multitudines,
& placetis vobis in turbis
Nationum.

Vers. 3.

*Aures præbete moderatores
populi, quique Nationum mul-
titudine gloriāmini.*

65

Qui

Qui continetis, &c.] Tam in statu Ecclesiastico & Scholastico, quàm Politico. Vos SAPIENTIAE veræ, Bonorum & Donorum eius, qui gaudetis appellari interpretes & possessores, in Vniuersitatibus, Academiis, &c. Vos, inquam, qui continetis, hoc est, regitis ac gubernatis multitudines iuuentutis, vos (dico, & ipsi, officiorum nominibus attestantibus, dicitis) Reges quoque, id est, Rectores populorum estis: & vos, inquit Sapiens, discite atque docete SAPIENTIAM: non tantum ex Ethnicorum quorundam malè sanorum (inter quos tenebrius ille Aristoteles princeps & antesignanus) fanaticis deliramentis; verùm potius ex fontibus librorum SS.^m Scripturæ atque Naturæ, & ex DEO ipso, loquente in vobismetipsis Theosophicè purgatis Diuinitusque illuminatis. Ad legem igitur & testimonium dictorum librorum probet ac iudicet SAPIENTIAE veræ amator OMNIA; IGNIS professor DEI Physicus Physico Chemicè Veritati testimonium perhibebit; Experientia, quæ refutat syllogismum, Praxeos suo sigillo Veritatem confirmabit. Non igitur hominis mendacis in Scholis regnet auctoritas, sed sola Diuinæ voluntatis, iuxta SS.^m Scripturam, Naturam & Conscientias vestras rectas, VERITAS. Multitudines.] Non gloriandum est de multitudine populi, sed de prudenti administratione, quæ sit ope Sapientum virorum, qui animos hominum flectere, vobis conciliare, & in officio continere possunt, qui vtilia prospicere, damna præuidere, aduersa profligare possunt, pietate, virtute, oratione, prudentia.

*Ignis qui
est natura
divina
singula*

66

Quoniam à DOMINO
vobis dominatio data est,
& potestas ab Altissimo, qui
in opera inquireret vestra, &
consilia perscrutabitur.

Vers. 4.

Quoniam data est à DOMINO potestas vobis, & virtus ab ALTISSIMO, qui inquireret opera vestra, & cogitationes scrutabitur.

66

Rom. 13, 1.

Virtus ab ALTISS. &c.] Nec enim sufficit habere regiones, populorum multitudines, in eisdemque potestatem, sed necesse est Sapienciam quoque & prudentiam regendi populum, à DOMINO petere, petendo inquirere, inquirendo apprehendere, apprehendendo exequi. A Summo enim rerum omnium gubernatore potestas in populos, & Sapientia rectè eà vendi, dimanat. Non igitur vestris & solis humanis consiliis populum regite, sed consiliis diuinis, quæ per Sapientiam Theo-Sophicam inquirenda & apprehendenda est. *Qui interrogabit, &c.]* Videte ergo Tyranni, ut habeatis quod respondeatis pro tyrannide, tam erga peregrinos, quàm subditos vestros: Theosophistæ, defanatico, impio, blasphemò & insaniabili, quo insolenter laboratis, disputandi cacoëthe: iure peruersi, pro iniustitia, quàm strenuè exercetis: Pseudo-Medici & Academici nonnulli (reperiuntur enim Orthodoxi) pro in Naturæ secretis cæcis & claudicantibus, Antesignanis patronisvè vestris quibusdam, quorum auctoritates pestilentissimæ (malitiose à vobis postpositis SS.^m Scripturæ atque Naturæ libris; DEO ipso, SAPIENTIAE suæ Spiritum non audientes, IGNE, Naturæ artificiosissimo ac sagacissimo interprete; EXPERIENTIA, denique, Veritati testimonium acclamante) peruersè imprægnant ac regunt

n

ſenſus, rationes, mentesque veſtras: quibus imbuti atque ſeduſi, in Doctrinæ ſalutaris capitibus ſummè neceſſariis, & vos (reclamantibus interdum conſcientiis nonnullorum propriis) ſiniſtrè imbutis, pernicioſiſſimè ſeducitis, ac delirare facitis blandiſſimum iuuentutis florem. Væ, væ, in die iudicii vobis qui talia & tanta perpetratis. Non ſingo hæc; ante me, ſuper malo iſto diabolico, ex animo conquieſti ſunt multi ſancti Patres, conquerrunt mecum viri anterioris noſtræque ætatis Doctiſſimi, inter quos *Reuchlinus, Eraſmus, Lutherus, H. C. Agrippa, Philippus Theophrastus Paracelſus, Vigeliuſ*, aliique ſtudio SAPIENTIÆ veræ inclyti, fere innumeri; imò omnes, qui veritatem ex animo ſartam tectam volunt. Reſipiſcite ergò aliquando toties admoniti, & conuertimini ad melius, emendateque peruerſum & docendi & diſcendi methodum veſtram, ac veritati palmam tandem concedite. Sed vereor, vt canes rabidi ferant lorum. O tempora! o mores!

67 Quoniam cum eſſetis miniſtri Regnorum & nō rectè iudicaſtis, nec cuſtoditiſtis & LEGEM IUSTITIÆ, neque ſecūdum & voluntatem DEI ambulatiſtis.

Verſ.

Quoniam quum eſſetis miniſtri Regni & eius, non rectè iudicaſtis, neque legem conſeruaſtis, nec conſilium DEI eſtis ſequuti.

67

Miniſtri Regni eius] Hinc patet clarè, Regna eſſe DEI, & principibus perſonis ad tempus ſolummodo conceſſa. Cum ergò, o Reges & Principes omnes, miniſtri ſolum ſitiſ DEI Regnorumque eius; nolite ex veſtra, ſed DEI, DOMINI veſtri, voluntate, Regnum adminiſtrare. Iuſtitia DEI, eſt voluntas DEI, quā per SAPIENTIÆ Spiritum inquirete: ſi ſecus, nondum rectè iudicare didiciſtis. *Non rectè iudicaſtis*] Non rectè docuiſtis, vos qui eſtiſ mancipia Græcorum quorundam mendacium: fuiſtiſ & eſtiſ ſeduſtores & deprauatores teneræ iuuentutiſ. O audaciā peſtilentem! Quocirca admoniti à Sapiente noſtro SAPIENTIÆ que tot ac tantis interpretibus fidelibus dilectiſ, Ethnicorum quorūdam non illuminatorum falſitatum luminis dereliſtiſ, & vltra montes Caſpios in exilium relegatiſ, ad veritatem tandem conuertimini, & ad SOPHIÆ ſuperceleſtiſ Fontem anhelanteſ Theoſophicè, Chriſtiano Cabaliſticè, Diuino-Magicè, & Phyſico-Chemicè, ſecundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, Orando ac Laborando, properate catholicon, triumum, ad libros, inquam, SS. & Scripturæ; Naturæ, & voſmetipſoſ pœnitentię methodo regeneratoſ, Theoſophiæ que radio illuſtratoſ: illic laticem haurite æthereum, & bibite pro ſalutitate mentium veſtrarum. Huius venas non Sophiſticè, ſed Theoſophicè ſcrutemini: reperietis ibi SAPIENTIÆ Mineram; & ex hac aquaſ viuaſ ſalienteſ in veritatem Phyſicam, Phyſico-Medicā, Phyſico-Chemicam, Phyſico-Magicam, Hyperphyſico-Magicā, Ethicam, Politicam, Cabaliſticam, Theoſophicam; OMNEM. Phyſicæ & Ethicæ Chriſtianæ Danaï, (vt taceam aliorum in hoc argumento labores & ſcripta) pudeſcient Veritatiſ antagoniſtaſ. *Legem iuſtitiaſ*] Diuinā: in SSa. Scriptura, Natura & Conſcientiis veſtriſ Diuinituſ collocatam, triumum.

Voluntatem

non iuſtitia, et
nec iuſtitia
D. T. et
11 de p. 11

Latet
actier

Voluntatem DE I] Reuelatam & traditam in prædictis Biblicè, Macro & Microcosmicè.

- 68 Horrendè & citò ¶ apparet vobis: quoniam ¶ iudicium durissimum in his, qui præsumunt, fiet. *Verf. 6.* Horribiliter superueniet vobis & repente, quoniam iudicium in proceres seuerissimum exercetur.

Apparebit] Veniens enim veniet, & non tardabit DOMINVS. Habac. 2, 3. *Iudicium durissimum*] Quemadmodum timent faciem Regis ministri: ita vos timete Regem summum, cuius ministri estis. Nam vis illata populo, & iniuria, quâ lædatur Iustitia, magnam vim contra se excitat: & Iustitia stringit gladium aduersus eum, qui eam iniuste administrat.

- 69 ¶ Exiguo enim cōcedetur Misericordia, ¶ potētes autē potēter tormēta patiētur. *Verf. 7.* Nam infirmi homines digni sunt misericordia: in potentes verò inquireretur acriter.

Exiguo concedetur, &c.] Nam, cui plus datum est, plus ab eo requireretur. *Potentes autem, &c.*] Quemadmodum procera arbor cæsa, aut fulmine icta, magnum edit strepitum: ita tragicos & horrendos exitus habent, qui abusi sunt magna potentia. Igitur Spiritu sapientiæ opus est, qui consilia gubernet, auxilia præstet, euentum dirigat.

- 70 Nec enim personæ cuiusquam parceret omnium DOMINVS, nec magnitudinem verebitur, quoniam tam infinitum quàm summū IPSE creauit, & pariter prouidentiam habet omnium. *Verf. 8.* Non enim subtrahet ¶ personam cuiusquam DEVS, nec verebitur magnitudinem cuiusquam, ¶ quoniam pusillum & magnum IPSE fecit, ¶ & equaliter cura est illi de omnibus.

Deut. 10, 17.
1. Par. 19, 7.
Iob. 34, 19.
Eccl. 35, 16.
Act. 10, 34.
Rom. 2, 11.
Galat. 2, 6.
Ephes. 6, 9.
Coloss. 3, 25.
1. Pet. 1, 17.

Personam] Nemo DEO placet, quantumuis magnus & illustis, qui non est cultor SAPIENTIÆ, in quo Timor IEOVÆ sedem suam non habet. A quo recessit Spiritus IEOVÆ, ille cum Saule ruit in exitium. In quo nihil est Diuini, hunc deserit DEI Consultrix SAPIENTIA. *Pusillum & magnum, &c.*] Pauperem & diuitem, vt habet Sapiens in Prouerbiis. *Equaliter est illi cura, &c.*] Hæc est vera Sapietia, intelligere, DEVM, curam agere omnium hominum, & radios beneuolentiæ suæ in omnes spargere: Bonitatem omnibus communicare, inuidere nemini. Ergo nemo contemnendus, nemo opprimendus, nemo abominandus. Magnum DEVS non plus curat quàm pusillum: nec nauci præferet nobilem (vt magis ei parceret tempore computationis, wen er heisset / redde rationem villicationis tuæ) plebeio. Er schenckst es keinem / er tastet einem so wol auff die schwarzen als dem andern. Vide vers. 38. & 41.

- 71 Potentibus verò vehemens instat inquisitio. Vetf. 9. ¶ Fortioribus autem fortior instat cruciatio. 71

Fortioribus, &c.] Fortem DEVS fortius prostermit, quicumque fortitudine sua contra DEVM & homines abutitur. Quia magna fortitudine fortes prosterrendi, & pusilli erigendi veniunt. Non audiat illud: Dat veniam corvis, vexat censura columbas. *Er brauchet vnd administret das rechte Recht.*

- 72 Non (enim) est Sapientia, nō est prudentia, non est cōfiliū ¶ contra DOMINVM. Pro. 21. Vetf. 30. Non est Sapientia, neque intelligentia, neque consilium contra JEHOVAM. 72

Contra DOMINVM.] Cum omnis vera Sapientia sit à DEO; contra DEVM, vera Sapientia militare non potest: Sapientia autem, quæ contra DEVM est, non est DEI Sapientia, sed mundi, nec habet DEVM auctorem, sed diabolum. Stultitia igitur est, si tenebræ militant aduersus Lucem, sicut muscæ contra elephantem. SAPIENTIA DEI Lux est, quam nulla humana Philosophia obfuscare potest; Lucidior est omni humana & serpentina calliditate: ideo penetrabit, perrumpet, & palmam obtinebit contra omnem sophisticam. Quando illucescet hora & dies veræ Sapientiz, euanescant omnes larvæ vmbra-tilis philosophiæ. Quemadmodum, orto Sole Iustitiæ Iesu Christo, omnes vmbre & larvæ profanarum religionum euanuerunt; & adhuc Solem illum splendenter extinguere frustra nituntur tenebræ falsarum religionum; (Quod enim DEVS decreuit, non potest ab hominibus mutari.) Et sicut Iudæi frustra conantur extruere & instaurare templum Hierosolymitanum: ita veniet propediem tempus, quo emergit NOVALVX THEOSOPHICÆ, quam Sapientuli nostri, frustra extinguere conabuntur.

(Nam)

- 73 Tuam verò manum ut quis effugiat, fieri non potest: quippe Mundus ipse iustorum vindex est. Sap. 16. Vetf. 15. ¶ Tuam, ô DOMINE, manum effugere impossibile est: etiam vindex est ORBIS iustorum. 73

Tuam manum, &c.] Manus DEI in omnibus creaturis. Estque duplex: Auxiliatrix, & Vltrix. Auxilium manus DEI sentimus, quando Sol nobis fulget; quando nobis spirat Aer; quando vernat Terra; quando humectat aqua. Vltricem verò DEI manum sentimus, quando Sol negat influxum; violentia ventorum ingruit; terra sterile scit; aquæ inundant; omnes creaturæ vindictam in nos exercent; & quando totum Macro-Cosmum DEVS in nos concitat, ut Cælum fundat fulgura, pestes, fames. Et quia DEVS manu suâ Cælum & Terram concludit, ideo effugere ipsius manum, impossibile est. Si Microcosmum respicias, quam facile est DEO, auferre

mentem,

*Ensohr
p. 4
Ignorantia
p. 11
p. 12
p. 13
p. 14
p. 15
p. 16
p. 17
p. 18
p. 19
p. 20
p. 21
p. 22
p. 23
p. 24
p. 25
p. 26
p. 27
p. 28
p. 29
p. 30
p. 31
p. 32
p. 33
p. 34
p. 35
p. 36
p. 37
p. 38
p. 39
p. 40
p. 41
p. 42
p. 43
p. 44
p. 45
p. 46
p. 47
p. 48
p. 49
p. 50
p. 51
p. 52
p. 53
p. 54
p. 55
p. 56
p. 57
p. 58
p. 59
p. 60
p. 61
p. 62
p. 63
p. 64
p. 65
p. 66
p. 67
p. 68
p. 69
p. 70
p. 71
p. 72
p. 73
p. 74
p. 75
p. 76
p. 77
p. 78
p. 79
p. 80
p. 81
p. 82
p. 83
p. 84
p. 85
p. 86
p. 87
p. 88
p. 89
p. 90
p. 91
p. 92
p. 93
p. 94
p. 95
p. 96
p. 97
p. 98
p. 99
p. 100*

*Etiā CREA-
TURA vin-
dictam ex-
ercent iustā
in malos.
S. p. 5. p. 18.
& vsque in
finem.
& cap. 19.*

mentem, immittere, huius loco, insaniam ac furorem; auferre Sapientiam, & in brutum conuertere, vti testatur exemplum Nebucadnezaris. Auxiliatrix ergo DEI MANVS IN OMNIBVS Agnoscenda: Vltrix verò IN OMNIBVS Timenda.

74

Ad vos igitur spectant sermones mei, **Q**uod tyranni, vt discatis SAPIENTIAM, neque offendetis.

Sap. 8.
Vers. 10.

Ad vos ergo Reges (non abs re Sophus noster iterum accollamat) sunt hi sermones mei, **Q**uod vt discatis SAPIENTIAM, & non excidatis.

74

O Tyranni] Tyrannos appellat Reges ac Principes, in bonam partem. *Τύραννος*, Dominus, vel Rex: Sic enim Trogus, Reges, inquit, ad huiusmodi fastigium maiestatis, spectata inter bonos moderatione proiecti, Tyranni ob fortitudinem vocabantur. *Τυραννία*, regno. Hinc Euripidis illud, *Σοφοὶ τύραννοι ἢ σοφῶν αὐτοκράται*, hoc est, Sapientes sunt Reges Sapientum consuetudine. Et sic nomen illud apud veteres contumeliosum non fuit, nec magis inuidiosum, quàm Regum. Postea verò, malitiâ crescente, cum superbi regnare coepissent Reges, Tyranni nomen ad illos tantum translatum est, qui non iure & legibus æquis, sed vi & animi libidine dominabantur, fecerunt crudelitatem eorum, vt nomen illud malè audierit. vers. 64. Græcus textus eos *Βασιλεῖς*, hoc est, Reges appellauit. Intelligit autem non tantum Magistratum Politicum, verum quoque (vt ante dictum) inclusiue Ecclesiasticum atque Scholasticum. *Vt discatis Sapientiam*,] Discite, quemadmodum decet Philosophos genuinos; SAPIENTIAM VERAM: nã (certum est) maior pars vestrum in vestibulis potius hæret & corticibus, viisque versatur labyrinthis Scientiarum & Artium earum, quæ riuuli sunt Bonorum & Donorum SAPIENTIÆ, quàm Scientiis & Artibus ipsi; nedum circa SAPIENTIÆ nucleum, aut SAPIENTIAM IPSAM: cum Sophiæ pedissequas & Virgines quasi cubiculares ne vix è limine salutetis extremo, nedum labia earum, osculo theoriæ aut praxeos, Theosophicè osculemini mellita: imò, pedibus conculcetis, anathematis fulmine diabolicè percutiatis; ob solum, quod dolendum, abusum!) & ad amatores illarum Christianos, non Christianè damnetis: Vide vers. 113. Hoc maiores nostri quamplurimi questi sunt, hoc nos querimus, hoc posterius nostri querentur, euersum esse vetustissimorum CABALISTARVM & MAGORVM, hoc est, SAPIENTVM, philosophandi modum Sapientem: regnare sophismata, in deterius & in omne nefas lapsos sapientes mundi huius immundi insipientes omnes, secumque trahere (O DEVS!) ad interitum, qui sequuntur eos. Vide vers. 112. cum aliquot sequentibus. Item 28. & 187.

75

Qui enim iura officiaque Sanctitatis sanctè conserauerint & sancti censebuntur; hisque instituti, habebunt quod respondeant.

Vers. 11.

Qui enim custodierint **Q**uod IUSTITIAM, iuste iudicabuntur, & **Q**ui didicerint iusta, inuenient quid respondeant.

75

In Libro
triuino
periplo

[IUSTITIAM] Diuinam: in SS.^a Scriptura, Natura & Conscientiis nostris Diuinitus traditam ac scriptam. Qui hanc iustitiam custodierint, iuste iudicabuntur: quia SAPIENTIA ipsa, eorum patre suo testimonium perhibebit illis, ipsos fuisse ac esse Doctrinæ ac Disciplinæ filios, SAPIENTIÆ fideles dilectos. *Sancti censentur*] Non qui umbram iustitiæ & sanctitatis sectari sunt, *μὴ φωνῆς ἔχοντες τῆς εὐσεβείας*, Die nur einen Schein haben der Gottseligkeit: sed qui fuerunt vera iustitiæ, pietatis & sanctitatis organa, per quæ fides viuæ, & Spiritus sanctus, vera exercuit iustitiæ & pietatis opera: sancti iudicabuntur, hoc est, habebunt viuæ pietatis & fidei saluificæ testimonia, quæ pro ipsis respondebunt. *Didicerint iusta*] Quæ vera, recta & iusta sunt, in OMNISCIBILI. At unde? Ex libro DE I CATHOLICO, triuno, videlicet, SS.^a Scripturæ, Naturæ, Mentisque nostrę purgatæ Diuinitus illuminatæ. Est enim Mens mentis I EHOVAH. Et quomodo? TheoSophicè, Phycicè, Phycico Medicè, Phycico Chemicè, &c. vt docet Amphitheatrum hoc: Orando ac Laborando. vers.187.

76 Concupiscite ergò sermones meos, diligite illos, & habebitis DISCIPLINAM.

Verf.12.

Expetite itaque sermones meos ac desiderate, & Eruditionem consequimini.

76

Et habebitis DISCIPLINAM] Et, per consequens, omnes Disciplinæ utilitates atque fructus, passim in hoc Prologo à Sapiente nostro enumeratos.

77 Si delectamini sedibus & sceptris ô Reges populi, diligite SAPIENTIAM & vt in perpetuum regnetis.

Ibidem
Verf.21.

Si itaque solius sceptrisq; delectamini, Reges populorum, honorate SAPIENTIAM, vt perpetuum regnetis.

77

Vt in perpetuum regnetis] Vt sitis hæredes SAPIENTIÆ æternæ, Solius enim pietatis atque virtutis flos (qui SAPIENTIÆ) perpetuus.

78 Diligite, (ô diligite) LUMEN SAPIENTIÆ omnes, qui præestis populis.

Verf.23.

In Græco non habetur.

Lumen SAP.] Omnes qui (siuè Politicè, Ecclesiasticè aut Scholasticè) præestis populis, LUMEN SAPIENTIÆ Æternæ diligite: Lumen, inquam, Veritatis Diuinæ Diuinum, Diuinitus ortum & lucens in SS.^a Scriptura, Libro Naturæ, & Anima aut Mente, hominis Theosophicè purgati, mundata. Mundus noctua ad Lucem hanc. O Lumen de Lumine æterno æternum, illumina (quæso) mentē meam radio Lucis tuæ Diuinæ, luceas, oro, in Minerarum templo Micro-Cosmico meo, vt cognoscam te in me, & me in te, in SAPIENTIA ÆTERNA, sola vera, Amen, vers.170. In tuo enim Lumine videbo Lumen triunum, SS.^a Scripturæ, Naturæ Mentisque meæ ignorantix ac superfluitatum tenebris (ah turpiter!) obscuratum. Vide vers.226.

Num. 27, 15
2. Reg. 14, 11.
3. Reg. 3, 9.

veritas
electio
libro 3. triuno

Amari

79

Sapientum autem multitudo est Mundi salus, & Rex prudens stabilimentum populi:

Vers. 26.

*Multitudo enim Sapientum
sanitas est orbis Terrarum,
& Rex Sapiens stabilimentum populi sui.*

79

Sanitas orbis Terrarum] Quærunť multi, cur mundus totus in malignitate positus? Respondeo, loci huius doctrina monitus: Quia stultorum plena sunt omnia: aliás, mundus non esset immundus. Nam multitudo Sapientum, sanitas est orbis terrarum. Vndè autem tot insipientes? Propterea quod non obediunt monitis Sapientum, vers. 32. Cur non obediunt? Propria malitia, quæ etiam arguet eos, Ierem. 2, 19. Voluerunt, habeant. Rex sapiens, &c.] Væ populo, exclamat Solomon, Ecclef. 10, 16. Væ populo cuius Rex, (Politicus, Ecclesiasticus aut Scholasticus) puer est: (hoc est, insipiens, vers. 205. & cuius Principes manè comedunt. Beata Terra, cuius Rex (virtute) Nobilis est, & cuius Principes vescuntur in tempore suo, ad reficiendum, non ad luxuriam. Firmus enim populi status consistit in Sapientia & Prudentia Regis: debilis, in luxuria helluonum, quos perdit crapula. Est certè anima sicca, prudentissima. Notate hoc vos, qui estis amphoræ Bacchi; & emendate sinistram hunc viuendi ac bibendi modum: *Consien sauffet iſr euch zu Narren/ franck/ arm/ vnd endlich zum teuffel gar in die Helle.* Vers. 305.

80

Ergò accipite DISCIPLINAM & per sermones meos, & proderit vobis.

Vers. 27.

*Quapropter sermonibus meis
erudimini, & utilitatem percipietis.*

80

Per sermones meos] Per Legem atque Doctrinam meam, quam vobis trado: quæ in Amphitheatro hoc, ex fonte catholico triuno, dextrè proponuntur. Qui SAPIENTIÆ fructus desiderat, arborem eius, quæ est Verbum & Eloquentium DEI, plantet in corde tuo, & tunc vescetur fructibus eius.

Discite igitur, ô mortales, SAPIENTIAM!

Et,

81

Diligite IUSTITIAM, qui iudicatis Terram.

Sap. 1.
Vers. 1.

*Diligite IUSTITIAM,
qui iudicatis Terram.*

81

1. Reg. 3, 3.
Esaie 56, 1.

Iustitiam] Id quod iustum & æquum est, in SS. Scriptura, Libro Naturæ, & Conscientiis vestris rectis. *Qui iudicatis*] Ecclesiasticè, Politicè atque Scholasticè.

Hic inferatur figura secundi gradus.

II. GRADVS PROLOGETICVS SECVNDVS EXPOSITVS.

Sapientiam
cuiusque fru-
ctum & via
quaredam;
inque illa
constanter
perseueran-
dum docet;
ac admonet
sapient.

82 Audite filii Disciplinam Patris: & attendite ad sciendam Intelligentiam. 82

Prou. 4
Versi.

¶ Audite filii DISCIPLINAM patris, & attendite, vt sciatis PRUDENTIAM.

Audite filii] Viam legitimam ad SAPIENTIAM cuiusque fructum feliciter adipiscendum, monstrat hic Sapiens disciplinam nempe Patris audire, qua vitiosi in primis corriguntur affectus, vt luminis diuini fiant capaces. Quò enim magis caro domatur, eò plus Spiritus illuminatur. Audire doctrinam, & audiendo obedire, & obediendo gubernationem à DEO petere, est initium veræ ILLUMINATIONIS:

83 Quia doctrinam bonam do vobis: Legem meam ne derelinquatis. 83

Verf. 2.

¶ DONVM bonū tribuam vobis, LEGEM meam ne derelinquatis.

DONVM bonum] Bonum, idque Donum. Quodnam? Summum, quo nihil maius, Catholicon, Tertriunum, videlicet, I E H O V Æ, Creaturæ atque Naturæ, & vestri ipsius Agnitionem, Cognitionem, Cognationem, Vnionem atque Fruitionem: de quo feliciter adipiscendo, agit Amphitheatrum hoc nostrum. Sed quomodo hoc? Respondet SAPIENTIA ipsa: Legem meam, inquit, ne derelinquatis. Quasi diceret, ah, rogo, vos filii charissimi, ne derelinquatis Legem meam: ecce, si fideliter adhæseritis mihi, si permanseritis in Lege mea, tribuam vobis mea Bona & Dona infinita, abscondita in VERBO meo, Biblicè, Macro & Micro- Cosmicè tradito ac scripto.

Correctio
Dni cum
lætitia fe-
renda,

84 DISCIPLINAM DOMINI, fili mi, ne abiicias, 84

Prou. 3.
Versi. 12.

¶ CORRECTIONEM JEHOVÆ, fili mi; ne abiicias, & ne ta-

¶ nec

¶ nec deficias cum ab eo
corripieris.

¶ *deo afficiaris propter increpationem eius:*

Hebr. 12, 5.
Apoc. 3, 17.

Nec deficias, &c.] Omnis enim afflictio vox DEI ad poenitentiam. Hinc Psal. 119. 71. *Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discerem iustificationes tuas.* Consolatorie inquit I E H O V A H Psal. 50, 15. *Inuoca me in die tribulationis, & ego eripiam te.* Orate igitur, ieiunantes, sine ira & haesitatione: sine ira, ne irascimini, existimantes vos aut sine DEI consilio, aut iniuste affligi: (o quam saepe sic tentantur etiam pii! expertis crede) sine haesitatione, firmiter credentes; DEVM vobis opitulaturum. Disciplinam igitur accipite, tanquam beneficium paternum, quo vocemini ad poenitentiam, & cognitionem misericordiae Diuinæ. Afflictione fides confirmatur, cum experimur nos a DEO iuari. Non tentatus qualia scit? Tribulatio est Schola practica, & parit experientiam.

85 ¶ Quem enim diligit
DOMINVS, corripit: & qua-
si pater in filio, cōplacet sibi.

¶ Vers. 12.

¶ *Quem enim diligit JEHO-
V A H, increpat, & veluti pa-
ter filium quem valde amat.*

85

¶ Quem diligit DOMINVS, &c.] Huc pertinet Psal. 73. totus: qui est Asaph. Hunc lege.

86 Apprehende correctio-
nem, ne dimittas: custodi
eā, quia ipsa est ¶ vita tua.

¶ Prou. 4.
¶ Vers. 13.

¶ *Tene ¶ DISCIPLINAM,
ne dimittas eam: custodi illam,
quia ipsa est via tua.*

86

DISCIPLINAM:] Doctrinam & pietatem, quæ ad OMNIA vtilis: hoc est, Timorem DOMINI. *Vita.*] Emendet igitur vitam, & ambulet in SAPIENTIAE viis, qui vult acquirere vitam. Impossibile est, sine vita acquirere vitam. Disciplinæ fructus, est vita; ferociae, exitium.

fy nias sap
vina sunt
verba vita
proderunt
vita, dicitur
vita, dicitur
vita, dicitur

87 VERITATEM eme, &
ne vendas: eme Sapientiam
& eruditionem, & intelli-
gentiam.

¶ Prou. 23
¶ Vers. 23.

¶ *¶ VERITATEM eme, &
noli vendere SAPIENTIAM,
& DOCTRINAM & INTEL-
LIGENTIAM.*

87

VERITATEM eme] Da operam, ut hauriendo a DOMINO volunta-
tem, tibi compares Veritatem: nec postponas SAPIENTIAM veram;
Ethnicorum quorundam, Diuinitus non illuminatorum, nugis falsitatem.
Hoc significat, non vendere SAPIENTIAM, vide vers. 201. *Mundus vult
decipi; velis tu sapienter erudiri.* Quomodo autem emitur Veritas? nullo sa-
ne argento: sed pia inuestigatione, assiduus precibus, & laboribus indefes-
sis in Oratorio & Laboratorio.

Sapientia
reputatur
secretum
alijz uero

88 Manè semina semē tuum,
& vespere ne quiescere facias
manū tuam.

¶ Eccl. 11.
¶ Vers. 6.

¶ *¶ Mane (quoque) semina se-
mentem tuam, & vespere ne
cesset manus tua.*

88

Manè semina, &c.] Quemadmodum cælum Macro-Cosmum, matutino & vespertino rore terram fecundat, & Micro-Cosmum quoque recreat: ita tu *manè* semen sparge piarum precationum, & vesperti Laudum Divinarum. Et quemadmodum auroram Musis amicam veteres dixerunt; ita tu auroram Angelis bonis amicam statuito. Fecundissimum est semen, oratio ad DEVM: fructuosissimum semen est, liberalitas, beneficentia & eleemosyna: Opera charitatis semina sunt latissima: emendatio totius vitæ est semen optimum. Hanc sementem in flore iuventutis, vsque ad vespem senectutis, seminabis, donec sequatur messis vitæ æternæ.

89 Dulce (enim) L V M E N,
& delectabile est oculis vi-
dere S O L E M.

Verf. 7.

*Dulcis quidem est Lux, &
iucundum est oculis intueri So-
lem.*

L V M E N, &c.] Summa, purissima, immaculata L V x D E V s est, L V x vera Christus est, & S O L Iustitiæ: L V x & L V M E N S A P I E N T I Æ. S p i r i t u s s a n c t u s e s t ! L V x e s t A n g e l u s : L V x e s t, v e r i t a s, v i a, l i t t e r a : L V x e s t a m i c t u s, e s t v e s t i m e n t u m D E I. O q u a m i u c u n d u m e s t L u c e m i l l a m : f e r n a m, i n f i n i t a m, o c u l i s M e n t i s i n t u e r i, & M e n t e a t t i n g e r e; I n c r e a t a m & i n c a r n a t a m L V C E M f i d e a m p l e c t i i n S a l u a t o r e: c r e a t a m L V C E M i n A n g e l i s c o n t e m p l a r i: f u l g e n t e m i n M a c r o C o s m i c o L V M I N E N a t u r æ, i n L u m i n a r i b u s C æ l i a d m i r a r i: L u c e n t e m i n a n i m a M i c r o - C o s m i e x c i t a r e; & a d m i r a b i l e i l l u d V R I M i n L a p i d e B e n e d i c t o, S o l e P h i l o s o p h o r u m c e r n e r e. D u l c e e n i m h o c L u m e n & d e l e c t a b i l e, c l a r i u s A u r o r a, p u l c h r i u s L u n a, s p l e n d i d i u s S o l e. E f f i g i e s e n i m e s t f u l g e n t i s, r e s p l e n d e n t i s & c l a r i f i c a t æ f a c i e i, & L u c i s C a n d o r e a l b a n t i c u m v e s t i u m S a l u a t o r i s. D i l e c t u s e n i m m e u s c a n d i d u s & r u b i c u n d u s, c u i c o r p o r a n o s t r a r e g e n e r a t a & g l o r i f i c a t a e r u n t p e r q u a m s i m i l l i m a, q u a n d o f u l g e b u n t i n s t a r l u m i n a r i u m c æ l i, O d u l c e L u m e n, & o c u l i s d e l e c t a b i l e !

90 Vade ad formicam pi-
ger, vide vias eius, & sapi-
ens esto:

Prou. 6.
Vers. 6.

¶ Vade ad formicam, ô piger, & considera vias eius, & discite SAPIENTIAM.

Vade ad formicam] Non ad formicam tantum, sed etiam ad animalia quavis: in vnoquoque enim horum Sapientiæ aut Prudentiæ experiëris relucere scintillam. Auentinus, in annalibus Boiorum, proluxa probat historia, C I C O N I A M coniugalis castitatis esse studiosissimam, ad eò, vt sociam propriam, adulteram si fortè deprehenderit (quod ore potest) vnà cum pullis in adultero à matre conceptis laniet ac discerpat. De C A N Y M fidelitate phalecion extat non inelegans Iacobi Mycilli, cuius initium est:

Inter quadrupedes, canis fidelis,

Inter quadrupedes, canis voluptas.

Inter quadrupedes, canis Patronum

Cognoscit, veneratur & tuetur, &c.

Canum fidelitatis exempla egregia multa vide apud Plutarchum lib. de industria animalium. Ideam fidci, constantiæ, ferociæ, venustatis, lenitatis,

Plal. 104, 2.
reuerſite
diligente
ſig^{am}
Ammiſſa
Fangelia
noſtri ad
Deum et
Iude ad n
quiditabo

Excitetur
piger ad la-
borem &
Sapientiae
studium at
que inuesti-
gationem.

in Adamantio, lepidissimo Iulii Cæsaris Scaligeri catello, docet tumulus illius, parte poematum Domini sui prima. Nec desunt exempla aliorum, vbiuis ferè locorum. ELEPHAS, animalium terrestrium maximum, docile, clemens, prudens, memoria valens, *Φιλαθέων*, iuxta Plinium, lib. 8. Natural. histor. & *Iustum Lipsium* in Epistolis, teste quoque experientia hodierna: sciunt enim testes oculares & fide digni, quæ præstiterit magnauimitatis documenta Antuerpiæ, Vlyxeponæ, atque Viennæ, nostro tempore. ALAUDA nomen habet apud doctos, à laude, quod mire laudet DEVM, eique gratias agat pro Donis ac Bonis suis: septies etiam obseruatum est, ipsam volare in altum, seseque dimittere, priusquam assumat de terra granulum vnum pro victu. Hoccine est rationale quid laudare DEVM, eique gratias agere: Sapientiores in hisce sunt abundè multis hominibus inhumanis. Quis docuit hirundinem domum sibi tam artificiosam extruere? Quatuor, inquit Agur, filius Iace, (Prou. 30, 24. &c.) sunt minima terræ, & ipsa sunt sapientiora sapientibus: Formicæ, populus infirmus, qui præparat in messe cibum sibi: lepulculus, plebs inualida, qui colloca in petra cubile suum: regem locusta non habet, & egreditur vuerfa per turmas suas: stellio manibus nititur, & moratur in ædibus regis. Magnus hic de vestigiis Sapientiæ, Prudentiæque in animalibus discernendi aperitur campus; sufficiant tamen in præsentia (loco quamplurimorum) hæc pauca. Hoc addam: Sensit Plutarchus hæc, quæ dicuntur *ζῷα ἀλογα*, id est, bruta animalia, esse *λογικὰ*, hoc est, ratione prædita: (si non totali, saltem rationis atque virtutum scintillis vel atomis aliquibus dixisse potuisset) quod & Lactantius statuit, & nostro tempore Guilielmus Onciacus de mysteriis numerorum scripto peculiari agens, defendit. Et benè hi omnes (meo quoque iudicio) senserunt: dum enim scintilla Sapientiæ Diuinæ lucet in animalibus omnibus, puta terrestribus, aqueis & volatilibus, non illa prorsus irrationalia sunt, sed tantum in prudentiæ gradu hominibus inferiora: in hominibus enim relucet Sapientia longè vberior. Vereor, si quibusdam Animalibus (nec homines omnes sunt æquali gradu vel sapientes, vel prudentes) à creatore esset concessum beneficium linguæ, ne illa ipsa quodammodo satisfacerent reclamantibus. Loquelæ linguæ defectum refarciet loquela operum atque factorum. Iudicium esto penes expertos. Ingemiscencia Creaturæ ad Rom. 8, 22. non sibi vult nihil. Obiicis Psalmistæ illud: *Quibus non est intellectus*. Debile ceriè. Nonne idem de hominibus vehementibus, iracundis atque ferocibus dici solet, aliàs ratione non destitutis? Mirabilis DEVS in operibus suis; cuius Bonitatem, Omnipotentiam & Sapientiam (tam particulariter quàm vniuersaliter) loquitur, fatetur, ac profitetur totū vniuersum: modo essent, qui obseruarent DEVM macrocosmicè loquentem, eumque intelligerent.

91 Cui cum non sit dux, nec præfectus, nec dominus. Vest. 7. Quæ cum non habeat *ἡγεμόνα*, nec præceptorē, nec principē. 91

Ducem] Visibilem aut externum: internum habet, Naturam videlicet, præptricem (quæ eam non insipienter instruit) fidelissimam ac sapientem.

92

Tamen parat in æstate cibum suum, cōgregat in messe escam suam.

¶ Parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat.

92

Parat in æstate, &c.] Laborandum esse, etiam à formica sapienter docemur. Theosophicè Orandum & sapienter Laborandum cuius nostrum. Ideò Paulus Ephes. 4. 28. præcipit, vt laboret vnusquisque manibus suis quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatem patiendi. Hæc DEI, qui otium execratur, voluntas: quia *otia dant vitia. Otium pulvinar Sathana.* Apud Ezech. inter peccata Sodomæ, etiam otium numeratur, vbi c. 16, 49. sic legitur: *Hæc fuit iniquitas Sodomæ, superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius & filiorum eius: & manum egeno & pauperi non porrigebant. Et eleuata sunt, & fecerunt abominationes: & abstulit eas: sicut vidisti.* Otium hoc loco intelligitur mane, cessatio & vacatio turpis, quod iucundum malum, & vitæ caries hecticaque ægritudo omnium bonorum: non honestum illud ac liberale, de quo infra vers. 205. Cum Minerva manum mouendam esse, rectè vèneranda præcipit Antiquitas: & quidem in æstate, hoc est, in tempore opportuno. Vide vers. 170. Studium igitur & labores SAPIENTIÆ verè noli differre in crastinum, seu longum: hodie, hodie Ora, disce, obserua, annota, quicquid Theosophicè suggerit tibi Spiritus veritatis: hodie, hodie Labora, & cibum SAPIENTIÆ corpori, Spiritui ac Animæ para, tu Christiano Cabalæ, Phisico-Magiæ, & Phisico-Chemiæ studiose. Rationis rutina diligenter perpende, ex negotio negotium feri, donec nascatur labyrinthus, ex quo nunquam extricèris. Sequere igitur bene monentem, bonosque labores (mentales & manuales) de die in diem nequam differ. *Was du guetst thun vnd laboriren wilt, das thue bald. Nam vita brevis, ars longa.*

93

Vsq̃uequo piger dormies? quando confurges & à somno tuo?

Vers.

Vsq̃uequo piger dormies? quando surges à somno tuo?

93

À somno] Non tantum pigritiæ, sed quoque malitiæ, derisionis, incredulitatis, ignorantiæ ac negligentiae, tam famæ, quam vitæ, animæ & corpori, perniciosissimò. Prou. 20, 13. *Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos, & saturare panibus.*

94

Paululum dormies, paululū & dormitabis, paululum conferes manus vt dormias.

Vers. 10.

¶ Parum somnorum, parum dormitationum capiendo, parum complicationis manuum ad dormiendum:

94

Paululum dormitabis, &c.] Illud paululum solet crescere in immensum: iuxta illud, *Paruus error in initio, magnus in fine.* Piger morando, fugit seipsum, & dona DEI.

95

Et veniet tanquam viator

Et veniet tanquam viator

95

egestas

egestas tua, & paupertas
tua tanquam vir clypeo ar-
matus.

*Egestas tua, & pauperies, qua-
si vir armatus. Si verò impi-
ger fueris, veniet ut fons messis
tua, & egestas longè fugiet à te.*

Ora & La-
bora: Deus
dabit sine
mora.

Egestas & pauperies] Non panis tantum, verum etiam SAPIENTIAE, Prudentiæ ac Intelligentiæ, tam in Naturalibus, Artificialibus, Mechanicis, &c. quam in Metaphysicis atque Diuinis. Huc quadrant Prouerbia: *Labores recusans, honores recusat. Honos & onus concurrunt. Qui vult sentire com-
moda, sentiat & onera.* Sic Prou. 10, 4. *Egestatem operata est manus remissa: ma-
nus autem fortium diuitias parat.* Et, ibid. 14, 23. *In omni opere bono erit abundan-
tia, ubi autem verba sunt plurima, ibi frequenter egestas.* Nullus liquidem fructus
prouenit, ex sermone prolato. Germani inferiores dicunt: *Es ist mit seg-
gen nicht gethan.* Manus sunt in nomine Domini ad mouendæ; & tunc se-
quitur protectus aut emolumentum. *Si impiger, &c.*] Hinc illud: *Auff-
recht vnd vnuerdrossen/ hat sehr offit genossen. Primus surgat toro Paterfamilias,
ultimus cubet.*

96

Qui cōgregat in æstate,
filius intelligens est: qui verò
dormit in messe, filius est
confundens.

Prou. 10
Vers. 5.

Qui congregat in MES-
SE, filius Sapiens est: qui autem
stertit in ÆSTATE, filius confusio-
nis.

96

In messe] Occasionis aut temporis opportuni. Nam, *Fronte capillata est
post hæc occasio calua.* Notetur vox Ferdinandi Imperatoris; *Sæpe dat vnus dies,
quod aliis integer non dedit annus.* Tempus igitur, locum, personas, & occasio-
nem in rebus gerendis obserua: vigeatque vnusquisque oblata sibi à
DEO occasionem benè gerendæ rei. Paulus in eandem sententiam iubet
seruire tempori, Ephes. 5, 16. *Ætas est, non anni tantum, sed & iuuentutis,
cotius vitæ, occasionis, temporis, amicorum, præceptorum, promotio-
num, bonorum Corporis, Animæ atque Fortunæ dictorum: Genus aut
Spiritus tuus bonus potest ac vult: Potest autem & vult, cum te impellit,
quando motum in te percipis bonum. Motus ille, illa impulsio æterna &
externa, est vocatio Diuina, in qua, iuxta Apostoli doctrinam, Orando &
Laborando, fideliter permanendum.* 1. Cor. 7, 20. Vide vers. 176, 177.

97

Mulier stulta & cla-
mosa, plenaque illecebris, &
nihil omnino sciens.

Prou. 9.
Vers. 13.

Mulier stulta tumultua-
tur, simplex est, & nescit quic-
quam.

97

Mulier stulta, &c.] Sapiencia mundana est mulier illa stulta, quæ pro-
pterea stulta vocatur, quia non est radio aliquo Sapienciæ Cælestis illustra-
ta. Summa stultitia est, quicquid humanum ingenium parturit abque il-
luminatione Spiritus sancti; ex qua stultitia deinde sequuntur clamoræ,
streperæ, & tumultuosæ contentiones, quæstiones, subtilitates, sophis-
mata, quæ tandem in ventos & fumum abeunt. Nihilominus tamen

hæc fatua meretrix, fūco picta & purpurata veste induta, fraudibus suis illecebrisque inescat multos, & speciosis titulis palliat suam stultitiam, & per omnes gradus stultitiæ ducit alumnos suos, usque ad supremam larvam. De hac vide plura vers. 107. & 117.

98 Et sedet ad ostium domus suæ super sedem, in locis excelsis ciuitatis. 98

Vers. 14.

Sedet ¶ in foribus domus suæ super sellam ¶ in excelsis vrbis loco.

In foribus, &c.] Quemadmodum ostium Sapientiæ verè est timor DEI & assidua preces: ita ostium domus stultitiæ est DEI ignorantia, & propria phantasia, quæ in ludicris verborum tricis hæret, seque fastuosè ostentat. Et quemadmodum vestibula domus solent esse pulchra & splendida: sic ostium stultitiæ magnis verborum ampullis est adornatum. In excelsis, &c.] Etiam si præter fucum & lenocinia verborum inanum, mundana sapientia nihil habeat: tamen sedem in loco excelsi ciuitatis sibi extruxit, hoc est, opinionem Sapientiæ sibi conciliat, homines in admirationem sui rapit, & quasi numen quoddam ab omnibus colitur, verà Sapientiā oppressā & explosa: quemadmodum Scribæ & Pharisei & summi Pontifices in loco excelsi sedebant, id est, in magna autoritate erant, Christo Salvatore nostro, qui est vera Sapientia, profligato.

99 Vt vocet transeuntes per viam, qui dirigunt semitas suas, dicens. 99

Vers. 15.

Vt vocaret ¶ transeuntes per viam, & pergentes itinere suo.

Transeuntes per viam] Multi alliciuntur ad stultitiæ limites, vanis titulis, honoribus, stipendiis, laude eruditionis, & acquiescunt in umbratili illa & verbosa philosophia, ignari veræ Sapientiæ, quæ longè aliā viā inuestiganda & acquirenda est. Quam viam sapientissimus Rex nobis monstrat in libro Sapientiæ. Ah transeuntes per viam breuissimā & miserrimā vitæ huius, prudenter & piè discite dirigere semitas vestras, ut ad portam & portam Sapientiæ Aeternæ perducamini.

100 Quis est paruulus, declinet ad me, & ¶ vecordi loquuta est. 100

Vers. 16.

Quisquis est simplex, declinet huc, & carenti corde dixit,

Vecordi loquuta est] Insipiens & vecors & amens est, qui patitur sibi imponi à mundana sapientia, quæ inescat simplices honoribus, voluptatibus, opibus, quæ fumi instar diffugiunt & evanescent. Filii Sapientiæ querunt honores per humilitatem, voluptates per sobrietatem, opes per benignitatem, gaudium per lachrymas, scientiam per experientiam in Oratorio & Laboratorio.

101 Aquæ furtiæ dulciores sunt, & ¶ panis absconditus suauior. 101

Vers. 17.

Aquæ furatæ dulces sunt: & panis absconditus suavis est.

Aquæ

*Aqua furtiua, &c.] Omnes Scientiæ non diuinitus, aut Diuino-Magice, & Christiano-Cabalicè acquiruntur per preces & lachrymas sunt aquæ furtiue, nõ Diuinitus datæ; ideo non sunt dona perfecta à patrè luminum profecta; igitur deceptorum, fucata, nullius emolumenti. Dulces sunt, quia acquiruntur sine carnis mortificatione, sine vera penitentia, sine vero timore DEI; ideo carni sunt dulces. *Panis absconditus]* Furtim acquisitus, non est panis Sapientiæ & vitæ, quo anima alitur, sed est panis voluptatis mundanæ, opum & honorum futiliũ; ideo suavis carni, at læthalis animæ.*

102

Et nescit simplex, quod mortui sunt ibi, in profundis inferni sunt inuitati ab ea.

Vers. 18.

Et ignorauit quod ibi sint gigantes, & in profundis inferni conuine eius.

Ex Septuaginta.

Qui enim applicabitur illi, descendet ad inferos: nam qui abscefferit ab ea, saluabitur.

102

Exhortatio ad SAPIENTIAM, & obseruationem Præceptorum.

In profundis inferni, &c.] Hic est finis Sapientiæ mundanæ immundæ, huc quoque omnes diuertunt eam imbuti, inflati, turgidi. Hic splendor eorum in tenebras, lux in miseriam, voluptates in cruciatus, gaudium in ciuitatum, honores in ignominiam, opes in sceditatem abominabilem conuertuntur. Qui enim in hac vita non est domicilium SAPIENTIAE Aeternæ, Lucis Diuinæ, & Spiritus sancti; habitaculum erit tenebrarum, & horroris infernalis, spirituum malorum: eo quod Lucem à tenebris, Veritatem à mendacio petiit. *O Aeterna Veritas, doce nos; Aeterna via, dirige nos; Aeterna Vita, viuifica nos; Aeterna Lux, illumina nos; Aeterna Salus, salua nos: ne in profundis inferni epule nostræ, sed in altissimis ad Sapientiæ Aeternæ mensam assideamus, satiati aspectu Diuino in aeternum.*

103

(O) fili mi, custodi sermones meos, & Præcepta mea reconde apud te.

Proph. 7. Vers. 1.

(O) fili mi, custodi sermones meos, & præcepta mea reconde tibi.

Ex Septuaginta.

Fili, honora DOMINVM, & valebis: præter eum verò, ne timueris alienum.

103

Fili mi] Conuertat te DEVS in melius, qui supercilio ignobili & mundano spernis admonitiones Sapientis, tam paternas fraternasque meas. *Præcepta mea reconde tibi.]* Multa & ferè innumerabilia, obiciunt spiritus maligni & impostores, humanis ingeniis impedimenta, quibus viam ad Salutarem conuersionem & illuminationem intercludunt. Quot enim, obsecro, sunt Mundi illecebræ? quot voluptates, quibus quasi visco retinentur corda mortalium, quemadmodum canit Poëta: *Viscus merus, vestra est blanditia.* Et quemadmodum opio conuertuntur in somnum, eo qui videntur: ita stygio & infernali opio, animi mortalium conuertuntur in somnum lethæum, & profundam obliuionem rerum Cælestium. Ideo mo-

ner hic Sapiens, vt filius Theosophiæ, præcepta eius in intimos cordis penetralibus recondat, & fideli iugique memoria custodiat. Obliteratis enim viuis DE I sermonibus in pectore humano, recedit Spiritus Illuminationis & Sapientiæ, & succedit spiritus tenebrarum & stultitiæ.

Adhucatur
ad contem-
plationem
Verbi Dei
quò recta
timur à
[coratione
Mentis &
Corporis.

Dei tunc
et uia dicitur
cuius obiectum

104

Serua MANDATA mea,
& viues: & LEGEM me-
am quasi pupillam oculi tui.

Verf. 2.

Custodi Præcepta mea, &
viues: & Legem meam tanquam
pupillam oculorum tuorum.

104

Et viues] Quia vita sunt inuenientibus ea. Vide verf. 27. O præclaram sententiam, plenam Sapientiæ! Quemadmodum enim pupilla sedes est radiorum visuiorum & luminis visui; ita præcepta DE I sunt lux & radii luminosi in mentibus hominum.

105

Alliga ea digitis tuis; scri-
be ea in tabula cordis tui.

Verf. 3.

Liga Eam in digitis tuis,
scribe illam in tabulis cordis tui.

105

Liga eam in digitis] Tanquam in annulo recordationis. Hic ANNVLVS assistentiæ Spiritus boni, Theoprophorum. Liga præcepta mea in corde tuo inger, & circumda gutturi tuo Prou. 6, 21. Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo: & narrabis ea filiis tuis, & mediteris sed: in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens: & tibi gabis ea quasi signum in manu tua, eruntque & mouebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine & ostiis domus tue, Deut. 6, 6. Omnia, scitò, nobis ad doctrinam esse scripra. Quamobrem, hic, discere. In tabulis cordis] Hoc PENTACVLVM Solomonis virtuosum: non illud Nigromanticorum seu Cacomagorum phantasticum atque blasphemum: è collo Mentis tuæ suspendendum. Vide figuram Amphitheatri huius quartam.

106

Dic SAPIENTIÆ, soror
mea es tu: & propinquam,
INTELLIGENTIAM voca:

Verf. 4.

Dic SAPIENTIÆ, soror
mea es; & PRVDENTIAM
voca amicam tuam.

106

Dic SAPIENTIÆ, &c.] DEVS bone, quid hoc est? dicere SAPIENTIÆ Æternæ, SOROR MEA ES, & PRVDENTIAM DEI vocare Amicam meam! Ego ne mortalis hoc audeo? Quid faciam? Sapienter obtemperabo; optansque ex totis præcordiis meis, stimulo SAPIENTIÆ ipsius impulsus, lachrymasque pœnitentiales, primordiale Regenerationis vñlu, præ gaudio interno effundens, dico dicam que semper SAPIENTIÆ IEHOVÆ, sis amica mea, formosa mea, columba mea! Te eligo, cui dico, tu mihi sola places! Veni in hortum Menris meæ! Veni, veni, veni, o corculum meum! delitiæ meæ! O Hohchmabel! o Benabel! o fructuosissimum in nos SAPIENTIÆ veræ aduentum! Perplacet mihi vox, quam Socrates Atheniensis Philosophus sigillo suo gerebat in sculptam, hæc: Amicus hominis, Sapientia eius: Inimicus stultitia. Quid, quæso, congruentius Sapientis nostri, loci citati, verbis, si de SAPIENTIA Æterna, solâ verâ, piè ac Christianè hoc inrelligamus? Amicus, IHS V H

CHRISTVS, *Ἰεσοῦς Χριστός*, (SAPIENTIA DEI, nostri causa caro facta) certus, imò frater suauissimus, qui in te incerta cernitur. Amicus nonne magnus, qui moritur hostis amore? In hoc Archetypum fideliter imitantes, sapimus, possumus ac impetramus OMNIA. Christiano Cabalisticè, Physicomagicè, & PhysicoChemicè, Theosophicè. Per SAPIENTIAM conseruati sunt, quicunque placuerunt DOMINO à principio, vers. 270. Vide cap. 10. lib. Sapient. totum. Porro: Dixisti optimè frater, Matth. 8, 20. *Vulpes foueas habent, & volucres calididos, at filius hominis non habet vbi caput reclinet.* In me, obsecro, caput reclinat: totus, tibi pateo: totus sum tuus: non vt tu conqueas, sed mihi, Corpore, Spiritu & Anima, ex te sit quies (QVI ES) æterna. Concordat cum hisce nostris D. Augustinus, Medit. cap. 7. & 8. inquit: *Amo te, DEVS meus, amore magno, magis que te amare cupio, da mihi vt amem te semper quantum volo, quantum d. bro, vt tu solus tota intentio mea, & omnis meditatio mea, te mediter per dies sine cessatione, te sentiam per soporem in nocte, te alloquatur Spiritus meus, tecum fabuletur Mens mea; lumi re sancta visionis tue illustratur cor meum, vt te duce, te rectore, ambulem de virtute in virtutem, tandemque videam te DEVM Dierum in Sion, nunc quidem per Speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem, Amen.* Erue, Doctrina fili, quæ volo.

*Aut et nro
gubernatorem
et prauitatem
gubernatorem
sua.*

107

Vt custodiat te à muliere aliena, ab extranea quæ sermones suos lenit.

Vers. 5.

Vt custodiat te à muliere extranea, & ab aliena, quæ verba sua dulcia facit.

107

[*Amuliere extranea*] De qua vers. 117. Fornicatio cum ea, ad æternum ducit perniciem: mel enim habet in ore, sed arsenicale (rodens interiora) in corde.

*Sapientia
instructa a
mentibus
extraneis*

108

Ne declinet ad vias eius cor tuum, neque oberres in semitis eius.

Ibidem
Vers. 15.

Ne abstrahatur in viis illius mens tua, neque decipiaris semitis eius.

108

[*Ne abstrahatur, &c.*] Mundana sapientia meretrix est, illecebris suis carnalibus, utpote fastu, arrogantia, superbia, voluptatibus, honoribus, diuitiis, mentes hominum alliciens; quibus tamen Mens humana non illuminatur, sed tenebris obscuratur, corrumpitur, sedatur. Semitæ etiam ipsius deceptoræ, non perducentes ad verum finem hominis, ad veram & æternam Sapientiam, sed ad mortem & confusionem. Diuina Sapientia virgo est, quæ non iungitur, desponsatur aut copulatur cum impuris animis, sed DEI Timore imbutis, quos puritate sua illuminat, & ad fontem SAPIENTIÆ, & ad primæuam lucem Christum Iesum perducit, & cum eodem coniungit. Vide infra vers. 117.

*mens humana
per sapientiam
humana
corrumpitur*

109

Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea.

Vers. 26.

Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea.

109

*et d. b. 2
et d. 2*

Multos vulneratos deiecit.] Multi qui concubuerunt cum meretrice hac, viri (quidam) ingenii aliàs non admodum pravi, veneno eius subtili, tanquam epidemica lue, graviter infecti, vix tandem, in mortis agone, aliquid leuaminis senserunt: multi, fortissimi, hoc est, docti & sapientissimi (à sui similibus) habiti, (cum tamen erant stultissimi) in Sapientiæ tam insipientis caligine, lethali ter fauciati, decumbentes, miserè expiraverunt (exempla sunt in promptu innumera) & perierunt in vanitatibus suis, inque tenebrarum abyssò sepulti iacentes manent. Alterius igitur exemplo, fili, discito. Nam *felix, quem faciunt aliena pericula cautum.*

110

 Via inferi domus eius, penetrantes interiora mortis.

Vers. 7.

Via inferni, domus eius, descendentes ad cubicula mortis.

110

Via inferi, &c.] Ducentes eò, vnde venerunt. Sapientiæ Diuinæ viæ rectæ sunt ad cælestia æternaque perducentes, penetrantes interiora vitæ: ad viæ inferni sunt viæ impietatis, ad interiores mortis acerbitates perducentes. Finis Sapientiæ veræ ac Diuinæ, vita est: falsæ ac mundanæ mors. Serpentina enim illa astutia mortem in mundum introduxit: Diuina vero Sapientiæ (incarnata, filius DEI) vitam mundo dedit.

Quotab
ilms s
pntia
gunt
inte. ita

SAPIENTIA
ab impioru
via & cor-
tatione cū
Sophistis
liberat &
dirigit in
viam bo-
nam.

111

Quādo intrauerit SAPI-
ENTIA cortuum: & cog-
nitio animæ tuæ dulcis fuerit:

Prou. 1.
Vers. 7.

*Si intrauerit SAPIEN-
TIA cortuum, & SCIENTIA
animæ tuæ placuerit.*

111

Si intrauerit] Si nectar SAPIENTIAE gustauerit cortuum. Placuerit.] Ita, vt decernas ad vsum vitæ ac consuetudinem tibi adiungere eam, vers. 307. eique ex toto corde dicere, Soror mea es, & PRUDENTIAM vocare amicam tuam, vers. 106. Sponsam eam tibi assumere, vers. 146. & conquiescere cum illa, vers. 236, O quanta multitudo dulcedinis diligentibus te Domine?

112

Cogitantia custodiet te,
& intelligētia cōseruabit te.

Vers. 12.

*Consilium custodiet te, &
Prudentia seruabit te.*

112

Consilium custodiet te] Non humanum sed Diuinum, quod IEROVAH misit de altissimis. Ne in deceptionum & errorum lapidem impingat pes mentis tuæ. Et sic corriguntur viæ hominum in terra, & discunt salutaria vitæ & actionum consilia.

113

Vt eruat te à via mala,
à viro loquente peruersita-
tes:

Vers. 14.

*Vt eruaris] à via mala, &
ab homine] qui perversa lo-
quitur.*

113

À via mala] Hoc est, à dogmate Sapientiæ mundanæ aut secularis: quæ Philosophia vt prorsus destituta luce Veritatis, ita tota sophistica & insipiens, stultitiaq; coram DEO, teste Paulo 1. Cor. 1, 20. Vnde ad Coloss. 2, 8.

Videte, ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum. Id est, per Philosophiam, quæ caret spiraculo DEI & illustratione Diuinâ: innitentem prudentiæ suæ phantasticæ atque mundanæ, non luci veritatis, in Libris SS. & Scripturæ, Naturæ & Conscientiæ Diuinitus scriptæ, traditæ ac manifestatæ. *Qui peruersa loquitur*] In quocunque vis scibili. Diabolus ille sit, aut Jureperuersus, Cacomedicus, Pseudophysicus, Sophista, aut quis alius, pro rectis falsa substituens, specie veritatis fucata. Adeo in quouis status genere (super quo conqueritur omnis Iustitiam amans) rerum gerendarum isti gubernacula passim hodie tenent, vt inter Sapientes, hoc seculo ferè minimè tutum sit, SAPIENTIÆ Doctrinam purè profiteri. Tantum inualuit malitiæ fumus! Nam, si qui sunt, (Diis geniti) qui VERITATI totos se dedicant, infani, ignari, irreligiosi, interdum hæretici vocantur, odio habentur, etiam periculum capitale in eos constituitur, contumeliis afficiuntur, sæpè lucis huius vsura priuantur. Hæc præmia SAPIENTIÆ amatorum, apud mundum immundum: hisce iniuriosè affecta ipsa SAPIENTIA incarnata caput: similia patienter feramus, membra. Est enim summa felicitas, propter Optimum, pati à pessimis. O tempora! ô mores! DEUS, det istis funem & finem. Amen, dicat omnis Theosophiz amator.

peruersi
capitale
sæpe constituitur
ipsi qui profitentur
Sapientiam
doctrinam
quia gubernacula
mundi immundi
ad se habent
Christi ueluti

114

Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas.

Vers. 13.

Qui derelinquunt semitas rectas, & ambulant per vias tenebrosas.

114

Qui derelinquunt, &c.] Nimirum, semitas SAPIENTIÆ veras: quos propterea SAPIENTIA vicissim relinquit, & iure optimo tradit (Rom. 1, 28. & seqq.) in reprobum sensum, vt ambulent per vias tenebrosas, & faciant ea, quæ non cōueniunt; repleti omni iniustitia, (perpendite hæc, queso, qui Ecclesiasticè, Politicè atq; Scholasticè, Terram iudicatis, vers. 65. & seqq.) scortatione, versutiâ, auaritiâ, malitiâ, pleni inuidiâ, cæde, contentione, dolo, malis præditi moribus, susurriones, obrectatores, DEI osiores, contumeliosi, elati, gloriosi, excogitatores malorum, parentibus iminorigeri: expertes intelligētæ, pastorum haud quaquam tenaces, alieni à charitatis affectu, nescii fœderis, immisericores. Lapidum Lydio huic affricet vnusquisque (cuiuscunque sit ordinis, status ac facultatis) Conscientiam, examinetque acta & facta sua qui vult ac gaudet SAPIENTIÆ veræ filius esse & nominari. SIGNATURÆ hæc certo certius demonstrant, tales qui sunt, nihil firmi, solidi aut recte scire, opinari tantum: dum opinantur, sunt semper discentes ac disputantes, ad veritatis finem nunquam peruenientes. Nimirum enim altercando; iuxta P. Clodii atque Varronis prouerbium, veritas amittitur.

quia sunt
finita
Sapientia
necesse
contumelias
ad se habent
et alia
magis

115

Qui latantur facere malum, exultant in peruersitatibus mali.

Vers. 14.

Qui latantur & cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis:

115

Cum male fecerint] Cum falsum pro vero, iniquum pro æquo, nefas pro iure, fraudulentissimi subdolè substituerint atque defenderint: apud quos Ius & Iustitia, Veritas & Conscientia, nihil est, nisi publica merces vanæque, apud vulgum imperitum & profanum, qui ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat, gloriæ aucupium. Pereant, qui candidum vertunt in nigrum. *In rebus pessimis*] Væ autem illis: quia committunt, quod haud facile remitteretur, peccatum contra Conscientiam.

116

Quorum **¶** viæ peruersæ sunt, & infames gressus eorum.

Vers. 15.

Quorum semita peruersa sunt, & peruersi sunt in viis suis.

116

Via peruersa] Ah, cur non peruersæ? Cum larvas superbiæ, sophismatum, mendaciorum, litigiosarum rationum conclusivularumve, deceptionum & falsitatum perniciosissimas, supercilio alto malitiöse præfentant formosæ veritatis faciei. Ob quod verè infames gressus eorum.

117

Vt eruaris **¶** à muliere aliena, & **¶** ab extranea, **¶** q̄ mollit sermones suos.

Vers. 16.

Vt eruat te inquam à muliere extranea, ab aliena, qua eloquia sua emollit,

117

Scortatio, nem tã rationis ac mentis, quã corporis vitandam.

A muliere aliena] Sapiens, hîc non simpliciter de scortatione agit carnali, verum quoque sensuum, rationis ac mentis, quemadmodum versu apparet 108. Vt enim corrumpunt bonos mores colloquia praua; sic bonas mentes dogmata falsa. Sapientia mundana, vulpecularis, tumida, superba, litigiosè disputatoria, ampullosa, verborum inanum garrulitate sine mente sonos blaterans, & dialecticis præstigiis (distinguo, amice Lector, verum verum ab abusu) per sophismatum ambages, seductionum retia tendens, est illa illex, blada & aliena & mulier (Prou. 7.) extranea, stulta & clamorosa, quæ mendacissimo titulo, pro SAPIENTIA vera, se diabolicè venditat stultis: cū, iuxta Paulum, nulla verior sit stultitia apud DEVM, quàm terrena sapientia; dediscenda ei, qui verè cupiat sapere. In Philosophicis Ludouicum Viues audite Philosophum (cui, vt artificii in sua arte credendum) senem, doctrina & experientia valentem: Quæ, inquit, in iuuentute elato supercilio putabam esse thesauros in Philosophia, iam conuersus & senex, video vix stercorea esse, & tantum remoras vitæ piæ, studiorumque necessariorum fuisse. Hæc ille. Sanctos etiam Patres, Hieronymum, Ambrosiū, Augustinum, Cyprianum, Hilarium, Basilium, Cyrillum, Tertullianum, Bernhardum, Prudentium, Isidorum, multosque alios viros pios & doctos (quorum possem, si ferrent tempus & locus, prolixum instituere catalogum, scriptis illorum id abundè testantibus) non parum pernituit insumptæ operæ, quam locarunt in tractanda Philosophia seculari, semper disputatoria, Ethnica, terrena; omnesque post, multos in illa exanthlotos labores, in eo tandem conueniunt, istam pestem esse veritatis, scientiæ solidæ, Legisque DEI, & Religionis Christi. Fugite ergo, fugite, o adolescentes, meretricem: &, exemplo Imperatoris Maximiliani I.

phra mul-
tans p̄bri,
& meretricis
inhibita
solida

Ethnicè aut profanè philosophantes, audire vt ranas, non vt philomelas. Qui (diabolo non impediēte) potest capere, capiat & se emender. *Ab extranea*] peregrina, Græca, mendaci, quæ non comprobatur testimonio Spiritus sancti interno, Ratio est, quia Sapientia non acquiritur fucatis & phaleratis Rhetoricæ verbis, nec syllogismorum tortuositatibus, quibus Extranea hæc paruulos & incautos in sui (heu turpem & meretricium!) amorem pellicit: sed Lumine mentis Diuinitus illustratæ (Enthusiasticè) cadente super intellectum, & mouente liberam credendi voluntatem: quæ nobilissima est omnium rerum sciendarum via. *Qua mollis sermone suos*] Dialecticè, Rhetoricè. Seneca: *Mellitum venenum, blanda oratio. Qui facile credit, facile decipitur.* Proinde Cicero rectè dixit: *Vires & nerui sunt Sapientia, non facile credere.* Et Euripides: *Prudenti diffidentia nihil melius & utilius hominibus.* Discite ergo nunc, ô mortales, tot tantorumque monitis, hanc cauere, non ipsorum in iuuentutis ignorantiz feruore erratium imitari errorem potius, quàm ætate deinde plus sapientium penitentiam.

118

Et relinquit ducem | *Verf. 17.*
pubertatis suæ, & pacti
DEI sui oblita est.

Qua deserit ducem adole-
scientiæ suæ, & pacti DEI sui
oblita est.

118

Ducem pubertatis] Hoc est, *DEVM* ipsum: qui per *SAPIENTIAM* suam, in Libro Naturæ magno, Lege (in Micro & Macrocosmo) Diuinitus tradita, Verboque suo scripto, ab usque initio Mundi, à malitia ad Regiam *VERITATIS* viam, auocauit, inuitauit: hodie inuitat, vocat. *Pacti DEI sui, &c.*] Exemplo Parentis, hoc est, diaboli, qui in veritate non permansit. Iohan. 8, 44. cuius illa filia obcedentissima. Omnes qui iungunt & coniungunt secum hanc matrimonio, perditè obliuiscuntur pacti *DEI sui*, & generi fiunt diaboli, focorumque habent hostem *DEI*. Creaturæ atque Naturæ, totiusque generis humani. Eine christliche Gesellschaft. *Vt caueas, monitor tibi sum, amicus.*

nota bene

sequere
pactum
natura
et fidei
m. b. d. a. c. n.

119

 Inclinata est enim ad | *Verf. 18.*
mortem domus eius, & ad
inferos semitæ ipsius.

Quia inclinauit ad mortem
domus eius, & ad mortuos se-
mitæ eius ducunt.

119

Inclinata est] Ducit ad interitum Corporis, Spiritus & Animæ, in vita hac & in æternum, doctrina illius [at, Lex Sapientis, fons vitæ, vt declines à ruina mortis. Prou. 13, 14.

falsi illi
sunt inuenerunt

120

Omnes ingredientēs ad | *Verf. 19.*
eam, non reuertētur, nec ap-
prehendunt semitas vitæ.

Omnes qui ingrediuntur
ad eam, nō reuertentur, nec ap-
prehendent semitas vitæ.

120

Qui ingrediuntur, &c.] Qui docendo & exercendo tractant eam, delectantur ea, associantur illi, amplectuntur & sequuntur eam: qui bibunt ex cratere illius, repētē ex hominibus, tanquā aliquo Circæ poculo inebriati, incantātur, trāsformātur in beluas & sues immūdas. *Semitas vitæ*] *DECEM:*

It fideliter sunt annotata In archetipo fig 2as qui iustitiam in se habent
 regenerationis decem, id est qui ambulant in timore dei & ambulant
 in illis. Cum itaque, et sic videtur deus locutionis huius dicit

In ista
 in ista sunt
 ista quae
 in ista sunt
 in ista sunt

quas vide Figura Amphitheatri huius secunda. Qui vestimentis Regene-
 rationis decem Theosophicè vestitus ambulat in illis, VNITVR DEO:
 ad vitæ fontem, SAPIENTIAE Oceanum, feliciter deducunt Magos Ca-
 balistarum ab Oriente (vult vers. 170.) venientes, prælucente SAPIEN-
 TIAE stella, Micro & Macrocosmicè orta.

Cum bonis
 ambula.

121 Vt ambules inquam per vi-
 tam bonorum, & semitas iu-
 storum custodias.

Verf. 20.

Vt ambules in via bo-
 na: & calles iustorum cu-
 stodias.

121

Vt ambules in via bona] Via bona est via sapientiae, iustitiae, sanctificatio-
 nis, redemptionis, veritatis, vitae, 1. Cor. 1. 30. Et vniuersæ viæ Domini mi-
 sericordia & veritas, Psal. 25. 10. Via bona est via humilitatis, mansuetudi-
 nis, constantiae, taciturnitatis, fidei, charitatis, spei, patientiae. Iohan. 8. 31.
 dicebat SAPIENTIA incarnata ad eos, qui crediderunt ei, Iudæos, Si vos
 manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veri-
 tas liberabit vos. Quapropter maneat, suadeo, in SAPIENTIAE sermone,
 vt discipulus sis SAPIENTIAE, præceptoris fidelissimæ, & fallere ne-
 sciat: cognoscas VERITATEM OMNEM, tam in Physicis & hyper-
 physicis, quàm diuinis ambules, Cabalista, Magus, PhysicoChemicus, in
 via bona: & veritatis dogmate libereris ab errore & deuiatione. Calles iu-
 storum] Sunt exempla virtutum, pietatis, & in primis imitatio vitæ Christi
 Saluatoris nostri. Vnde Apostolus 1. Cor. 11. 1. Imitatores mei estote, sicut ego
 Christi. Hac viâ incedendum est in Oratorio & Laboratorio. Imò hæc ipsa
 via tibi monstratur in hoc Amphitheatro synopticè, & in Prologo per 7 il-
 los gradus, qui ad penetralia Sapientiae aeternæ solius veræ nos perducunt.

122

Quare seduceris, fi-
 li mi, ab aliena, & foueris
 in sinu alterius?

Prou. 5.
 Verf. 20.

Et vt quid delectaberis, fili
 mi, cum aliena, & amplecteris si-
 num extraneæ?

122

Quare seduceris, &c.] Diuina Sapientia, tanquam sponsa amanda com-
 plectendaque est. Sapientissimus enim Rex decreuerat sibi eandem de-
 sponsare. Et sanè libentissimè Illa coniugium init cum mentibus nostris.
 Et hoc quoque sine SAPIENTIA DEI Incarnata, per incarnationem,
 cum genere humano contraxit matrimonium. Vide quàm intimè se tibi
 coniunxit Sapientia DEI, sibi que ex natura humana parauit domicilium,
 in quo tota plenitudo Deitatis habitaret. Ah cur tu te ingeris in sinum me-
 retricis, (sapientiae mundanae immundae) cum caelestis te virgo iam dudum
 deperire cœperit, pura, casta, illibata, plena gratiarum, donorum, benefi-
 ciorum immortalium. Amore igitur Diuino opus est ad capiendam &
 desponsandam hanc virginem. Amor mundi meretricem illam ambit &
 lambit, mundanam & fatuam sapientiam, quæ indulget foedissimis affe-
 ctibus.

123

Quando coram oculis
 JEHOVAH sunt viæ viri, & o-
 mnes semitas eius pöderat.

Verf. 21.

Respicit DOMINVS vias
 hominis, & omnes gressus
 eius considerat.

123

Vias hominis, &c.] Cum animus tuus inhiat rebus mundanis, honoribus, voluptatibus, opibus; peruerſa ſunt via tua, & deuias à's VMMO BONO. *Gressus eius consideras]* Studia, conſilia, technæ, inſidiæ, calliditates, ſtulta deſideria tua, ſunt gressus tui, quos Dominus conſiderat; contuentur Angeli; accuſat & obſeruat conſcientia; numerant diaboli. *DEVS* qui ſcrutatur omnium corda & renes, & vniuerſas mentium cogitationes intelligit, 1. Paral. 28, 9. abominatur cordis prauitatem, & puniendam tradit, (ni reſiſpiſcas) creaturis vlttricibus, quæ vindictam exercent erga omnes, quos *DEVS* abominatur. Maxima autem eſt miſeria, imò infernus ipſe, à *DEO* relinqui.

124

Iniquitates ſuæ capient
ipſum impium & funibus
peccati ſui tenebitur.

Verſ. 22.

*Iniquitates ſuæ capient im-
pium, & funibus peccatorum
ſuorum conſtringitur.*

124

Iniquitates] Omnis iniquitas ſibiipſi prenas & plagas infligit: nullum eſt vitium, quod non peculiarem ſuum morbum pariat. Quemadmodum enim ipſa quidem virtus ſibi met pulcherrima merces: ita, omne quidem vitium ſibi met deterrima merces. Omne enim ſemen fructum ſuum proprium proſert. Miſericordiæ fructus eſt, miſericordia: benignitatis merces eſt, benignitas: & è conuerſo; immiſericordiæ fructus eſt immiſericordia & crudelitas. *Funibus peccatorum conſtringitur]* Peccatum certè eſt maxima ſeruitus atque captiuitas, impium ita conſtringens, vt nequeat pœnas effugere. Sapientia Diuina, ingenua eſt libertas, quæ animum hominis liberat à ſtultitiæ vinculis, à tenebrarum erroribus, à vitiorum plagis, à deſperationum laqueis.

*ſeruitus
peccati
captiuitas
tenebrarum
erroribus
vitiorum
laqueis*

125

Ipſe morietur, quia non
habuit DISCIPLINAM, &
in multitudine ſtultitiæ
ſuæ decipitur.

Verſ. 23.

*Ipſe morietur, eo quod non au-
diuit eruditionem: & propter
multitudinem ſtultitiæ ſuæ er-
rabit.*

125

Errabit] Animus humanus non illuminatus luce Sapientiæ Diuinæ, plenus eſt erroribus, ita vt ne quidem minimæ eius actiones errore careant. Si *DEVM* aſpicit, errat: Si Naturam, delirat: ſi ſeipſum, fallitur: ſi proximum, decipitur. Summa: nec minimam Cæli ſtellulam, nec herbulam terræ abſque errore poteſt intueri; quia omnes cogitationes eius ſunt errores. Hæc ſanè eſt multitudo ſtultitiæ, quæ nihil aliud niſi mortem & interitum ſecum afferre poteſt. Delapſus enim eſt homo à fonte Lucis, in tenebrarum abyſſum, ex qua eluctari minimè poteſt, niſi Sapientiæ Spiritum diuinitus fuerit adeptus,

126

Omni (igitur) cuſtodia ſer-
ua & COR tuum, quia ex
ipſo vita procedit.

Prou. 4.
Verſ. 23.

*Præ omni cuſtodia (ergo) ſer-
ua COR tuum: quia ex ipſo
ſunt egreſſus vitæ.*

126

COR.

COR tuum] In Corde SAPIENTIA sedem habet: caue igitur, ne se dem hanc occupet & impleat fatua sapientia. Serpens enim ille antiquus excæcat mentem, & instillat virus suum multis insidiis: libidine cor inquinat, superbia inflat, ira incendit, odio vastat, quæ omnia sunt opera diaboli. Tu vide, vt ab hoc veneno **COR tuum** custodias: serues autem illud & aperiis Cælesti Sapientia, timori **DEI**, fidei incorruptæ, (quæ purificat cor) charitate infusæ, spei immotæ, patientiæ infractæ, humilitati amabilissimæ. **COR tuum** officina sit orationis & precum, instrumentum sanctissimorum gemituum, & domicilium pietatis.

OS.

127

Remoue à te peruersitatem **ORIS**, & prauitatem labiorum elonga à te.

Verf. 24.

Remoue à te **Os prauum**, & detrahentia labia sint procul à te.

127

Os prauum] Ad constantiam & grauitatem in dictis & factis te assuefacito. Angeli enim vigiles tui sunt Spiritus constantes & graues, ofores omnis leuitatis: sunt Spiritus veraces, & veritatis amantes. Spiritus autem apostatæ sunt mēdaces, deceptores, illusores, leues, inconstantes, quando loquuntur mendacia, de proprio loquuntur, & proprium aperient thesaurum, quia diabolus calumniator est pater mendacii: **DEVS est verax**; **Christus veritas**; **Spiritus sanctus, spiritus veritatis**. **Sola Sapientia Diuina est vera, verior, verissima.**

OCVLL

128

OCVLI tui ad rectum aspiciant, & palpebræ tuæ dirigant viam tuam coram te.

Verf. 25.

OCVLI tui recta videant, & palpebræ tuæ præcedant gressus tuos.

128

OCVLI tui, &c.] Oculi mentis tuæ intenti sint semper & indefinenter ad **DEI** misericordiam, iustitiam, sapientiam, omnipotentiam, veritatem, benignitatem, & ad imitationem exempli vitæ Christi; ita rectè dirigitur vita tua. In Sole, intue **Solem Iustitiæ**, in stellis electos; in floribus, **Paradysum**; in homine, **miseriam tuam**; in **DEO** Patre, gratiam infinitam; in Christo, fraternitatem amabilem; in Spiritu sancto, charitatem communicabilem; in Angelis glorificationem; in Macrocosmo Diuinam prouidentiam; in Microcosmo, **Diuinam Sapientiam**.

PEDES,
vel Incessus.

129

Dirige semitam **PE-**
DIBVS tuis, & omnes viæ
tuæ stabilientur.

Verf. 26.

Pondera semitam **PEDVM**
tuorum, & omnes viæ tuæ
dirigantur.

129

PEDIBVS tuis] **PEDES** significant officia vocationis legitimæ. Vide primum habeas legitimam ad res gerendas vocationem: deinde, ne extra vocationem quicquam tentes; infelicissimum enim habebis successum.

Angeli,

Angeli, Spiritus administratorii ad certum genus vocationis nostræ Diuinitus sunt destinati. *In viis enim tuis te custodient*, ait Psalter, Psalm. 91, 11. Ergo extra vocationis vias te deferent, & tu ad lapides ruinæ allides pedes tuos.

130	Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram, auerte pedem tuum à malo.	Vet. 27.	Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram: remoue pedem tuum à malo.	130
-----	--	----------	--	-----

Ad dexteram, &c.] Ad dexteram inclinant, qui prosperis rebus insole-scunt; ad sinistram, qui aduersis franguntur. Ad dexteram declinant, qui promissis; ad sinistram, qui minis à recto defleunt. Non sis nimium animosus, nec nimium deiectus: (*medo tutissimus ibis*) nec sis auarus, nec prodigus: sed liberalis, ita vt nec profundas tua bona, nec thesaurum tuum tenacitate abscondas: vtrumque enim malum est, à quo remoue pedem tuum. Diabolus enim & mundus casses, & retia tam ad dexteram, quam ad sinistram expandunt, vt si non laqueo luxuriæ poteris capi, capiaris funibus & vinculis auaritiæ, quibus cor hominis demergitur in perditionem.

131	Si sapiens fueris, sapiens eris tibi: si verò illusor, solus lues pœnas.	Prou. 9. Vet. 12.	 Si enim sapiens fueris, tibi metipseris: si autem illusor, solus portabis malum.	131
-----	--	----------------------	--	-----

Si sapiens fueris, &c.] Satiùs igitur est obtemperare SAPIENTIAE veræ, & suo sapere commodo, quam illusoribus, & suo delirare detrimento. Frustra sapit, qui sibi non sapit. Impietas seipsam vlciscitur.

S V M M A:

132	Nam qui SAPIENTIAM DISCIPLINAMQUE pro nihilo ducit, miser est, spesquet alium vana: & labores infructuosi, atque operarum inutilia.	Sap. 3. Vet. 11.	 SAPIENTIAM & DISCIPLINAM qui abicit, infelix est, & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera illorum.	132
-----	---	---------------------	--	-----

SAPIENTIAM & DISCIP.] Tu, qui excutis, respuis, pedibus conculcas ac deseris SAPIENTIAM & DOMINI TIOREM, qui felix esse poteris. *Vacua est spes illorum*] Sunt semper quærentes, in omni mysterio, scibili secreto; ad Veritatis finem nunquā peruenientes: miserrimeque euanescentes in vanitatibus cogitationum, opinionū atq; laborū suorum:

& q'ia SAPIENTIAM veram, eiusque initium, Timorem DOMINI abiciunt, Theosophicè Orare non possunt, nec sapienter & cum fructu Laborare. Cumque contra DOMINVM non valeat Consilium, etiamsi omnes mundi huius immundi sapientes insipientes manus conferrèt, oriatur Babel, id est, confusio, in sensibus, ratione & mentibus eorum, danturque in reprobum sensum, vt (quid pro quo sumentes aut operantes) cadant de errore in errorem. Notare hoc, vos, qui quæritis Lapidem Philm. quique affectatis Cabalisticè, Magicè, Chemicè, Theosophicè, &c. intel ligere, scire possidete & præstare ea, quæ quarta huius Amphitheatri figura sapienter sunt annotata: Vosmetipsos, inquam, prius Theosophicè sic tractare discitote, vt (De o misereunte, dante & operante) enodemini, è peccatorum sordibus extrahamini, superfluitatibusq. impuritarum liberemini, solvamini, separemini, depuremini, coniungamini, (Cò abyssum mysterii DEI! non est in hoc vnionis Diuinæ puncto, volentis, per se aut currentis, sed miserentis DEI. *Enoph! Enoph!*) ad plusquam perfectionis gradum (Diuino Diuini ignis artificio) sublimemini, hoc est, exaltemini, & cum DE o ipso in Spiritu & Veritate mentaliter fermentemini; priusquam dico, Lapidem Philm. & ceteros SAPIENTIAE thesauros, è SAPIENTIAE Minera, quæ vera MAGNESIA est Catholica Theosophorum, effodere aggredimini: aliàs (credite veridico) Æthyopem & laterem lauabitis. Bona & Dona DEI sunt, fuerunt, eruntque semper hæc, de quibus agit Amphitheatrum hoc nostrum, à solo DE o pendentia: qui, cui vult, largitur aut subtrahit, sublimis, gloriosus, omni Iustitia ac Bonitate repletus. Nota: HOMO, Later dealbandus, & Corpus, quod stat, DEVS, Anima quæ viuificat: SPIRITVS sanctus, vinculum; cuius virtute fit VNIO; qui tingit & dat ingressum ad Regnum perpetuum. O harmoniam mirandam Macro & MicroCosmi Regeneratoriam! Non nisi regenerationis studiosus, & quidem singulari DEI ductu, Regenerationes intelliget hæc: Cæteris sunt sylux Bo-

hemica, erraticæ ac tenebro sæ.

Figura tertii gradus hic inferatur.

III.

GRADVS

PROLOGETICVS

TERTIVS

EXPOSITVS.

133

QVID SIT SAPIENTIA, & quomodo orta fuerit, referam, nec celabo vos **MYSTERIA:** sed à prima origine inuestigabo cognitionem eius, atque in apertum proferam, neque Veritatem præteribo.

Sap. 6.
Vers. 14.

QVID EST SAPIENTIA, & quemadmodum facta sit, referam, & non abscondam à vobis **SACRAMENTA DEI,** sed ab initio natiuitatis inuestigabo, & ponam in lucem scientiam illius, & non præteribo veritatem.

133

Facta sit] Hoc est, extiterit: quomodo genita sit æterna ab æterno, ex vtero (Psal. 110, 3.) Diuinitatis imperscrutabili atque æterno. **SACRAMENTA DEI**] Hoc est, **MYSTERIA DEI.** Non modò illud, quod gratiæ signum practicum est, quæ est præcipua Sacramenti significatio: sed omne illud, quod cognitu necessarium, pulchrum & vtile est, de **DEO, NATURA & HOMINE, Sacramentum** dicitur. Est enim vera **SAPIENTIA TERTRIVNA,** complectens Theologiam, Medicinam, Astronomiam: seu, vt cap. 7. & 8. Sap. traditur, Diuinorum mysteriorum cognitionem; politicæ administrationis & gubernationis prudentiam; totiusque Naturæ rerum ordinem, causas, affectus, cælestium virtutes, & terrestrium vires: ex quibus mirificè emicat Creatoris Omnipotentia, Sapientia, Misericordia, Veritas, Iustitia & Iudicium.

nota de
sacramen
toquid sit
Sapientia
tertrivna

134

Est (etenim) in **SAPIENTIA** **SPIRITUS** **INTELLIGENTIÆ,** **SANCTUS, VNICUS, MULTIPLEX,** **SUBTILIS, DISERTUS, MO-**

Sap. 7.
Vers. 22.

Est enim SPIRITVS IN EA **INTELLIGENS, SANCTUS, SIMPLEX,** **MULTIPLEX, SUBTILIS, MOBILIS,** **ILLUSTRIS, IMPELLUTUS, PERSPI-**

134

SPIRITVS
SAPIEN-
TIA.

bilis, Incoquinatus,
Cerrus, Suavis, amans Bo-
num, Acutus, qui nihil vetat
Benefacere,

cus, Innocens, Boni studiosus,
Acutus, Expeditus, Bene-
ficus,

Est in SAPIENTIA Spiritus, &c.] Est & dicitur *πνεῦμα μονογενὲς καὶ μό-
λυμαres*, Vnigenus siue Vnigenitus, & Multiplex, quod ab illa simplici Vni-
caque DE I Natura ortus & profectus, se per has Mundi partes innume-
ras, quasi per ramos diffundat. Multiplicitas huic Spiritui DE I etiam tri-
buitur ob varietatem virtutum ac virium Rebus insularum, in quibus ver-
satur. Vide vers. 223. & figura Amphitheatri huius 3. Quast. 4. & 6. Grata
DE O, rectè inquit Augustinus, *in pluribus unitas* : & (addo ego) *in unitate
pluralitas. Subtilis*] Tenuis, nulla mole crassitieque corporea grauatus, sed
leuis atque expeditus : & propterea, *κύριος* &c. id est, Mobilis, in quo sum-
ma est celeritas. *Illustris*] Splendidus ac lucidus. vers. 137. 138. *Incoin-
quatus*] Incontaminatus, hoc est, purus, omni labe maculaque vacuus.
Nam cum Natura sit lucidus & splendidus, splendorem habet purum : sic-
ut Ioh. Epist. 1. cap. 1. 5. DE V s lux est, in eo nulla sunt tenebræ. *Expedi-
tus*] Prohiberi nescius, aut, qui non possit prohiberi : nam vi sua peruadit
omnia, impedimenta que pertrumpit.

135

Humanus, Stabilis, Cer-
tus, Securus, omnia perspi-
ciens, atque per omnes Spi-
ritus intelligentes, puros
subtilissimosque permeans.

Vers. 23.

Humanus, Benignus, Sta-
bilis, Certus, Securus, om-
nem habens virtutem, omnia
perspiciens, & qui capiat om-
nes Spiritus, Intelligibilis,
Mundus, Subtilis.

135

Certus, Securus] Tutus, sollicitudine vacuus; quietus & tranquillus. *Om-
nem habens virtutem*] Qui omnia potest, siue omnipotentia præditus. Est
enim Spiritus DE I Omnipotentis. Qui, nisi DE I esset, Omnipotens esse
non posset.

136

 Nullus enim est mo-
tus, quem agilitate sua non
superet SAPIENTIA, quæ
propter suam puritatem per
omnia pertinet ac permeat.

Vers. 24.

Omnibus enim mobilibus
mobilior est SAPIENTIA:
attingit autem ubique propter
suam munditiam.

136

Nullus est motus, &c.] Omni motu mobilior SAPIENTIA, id est, cele-
ritate motus sui omnem motum vincit, vaditque per OMNIA, propter
suam puritatem & subtilitatem. Hic, fili, meditare, quid sibi voluerint Sa-
pientes, de MOTU PERPETVO Philosophantes. Hic MOTVS (lo-
quar cum Hermete, ex tabula, à VIRIDITATIS Benedictæ fecundita-
te, quæ VENVS Philosophorum, ob cuius tractationem conscriptio illius
instituta, sic appellata Smaragdina) est totius fortitudinis fortitudo fortis :

Quia vincit omnem rem subtilem, & omnem rem solidam penetrabit. OMNIA animat, viuificat, sapienter mouet, potenter conseruat. NATVRAM (quam veteres omnes & orthodoxi Patres verissimè & pienssimè affirmarunt *scilicet Philo*, hoc est, vocem DEI) si Theosophicè noueris, & in abstracto, & in concreto, vniuersaliter & particulariter: nosti (crede veridico) MOTVM PERPETVVM Sapientum. Ad versum te relego 154, & 178. Tertiàque Amphitheatri huius figuram Lapidis Philm. definitionem ac expositionem: Ibi studere memento: DEVM orans, vt Theosophicè cooperans, veritatem tibi inspiraret atque ostendat. Multos noui in Aulis Dominantium, Motum perpetuum ligneum, Chalybeumvè, &c. mechanicè (ah frustra) querentes: si SS.^m SCRIPTVRAM, NATVRAM, & SEMETIPSO indagassent Theosophicè, Physicè, Physico-Medicè, &c. vt est 2. & 3. Amphitheatri huius figuris, reuera intuenissent MOTVM non solum perpetuum, verum quoque Aeternum, Diuini & Naturalem, in Mundo vtroque Sapientum. Hunc CATHOLICON, solum verum, vanus non percipit vulgus, spiritu seductionis impeditus. Cecus carum ducit, quapropter vani labores eorum. Motum mouendum exhibent Sophistæ, non mouentem.

137

VAPOR. n. est **V**irtutis DEI, & **E**MANATIO quædam est **C**laritatis Omnipotentis sincera: & ideo nihil inquinatū in eā incurrit.

Vers. 15.

Est enim Vapor virtutis DEI, & defluxus gloriæ Omnipotentis sincerus: quapropter nihil polluti in eum cadit.

Vapor] Spiritus: Ruach, vt vocant Hebræi. Virtutis DEI] Essentia Diuina. OMNIA IN OMNIBVS. Vers. 303. En Sophi En Sophi profunda profunda Obmutesco. Hoc non recte dico: Cum SAPIENTIA hac incarnata typicè conser Lapidem Philm. quis, qualis & quantus sit ille: & contra: reperiens harmonia mirabili hac Seruatoris Mundi maioris cum Saluatore Mundi minoris mysterium VAPORIS VIRTUTIS DEI EMANANTIS IN VNIVERSVM) mirandum: de quo præstat silere, quàm mundo in mundo margaritas prolicere pedibus conculcandas. *har ipse lux v-* TER QVÈ sic nominatur. Nam, vt scimus aliàs ex Paulo ad Coloss. 1, 20. DEVM per FILIVM (*θεὸς ὁ υἱος*) reconciliare cuncta, & pacificare per sanguinem crucis eius (est enim Crux Sancta Christus ipse crucifixus, figura Amphitheatri huius prima, CRVCIFORMITER vincens diaboli regnum, in quo veterum Magorum charactere & nos Theo-Sophicè vincemus) quæ sunt in terris, & quæ in Cælis: Et ad Ephes. 1, 10. *instaurare omnia, quæ in Cælis sunt, & quæ in terris*, hoc est, non solum Angelos, Solem, Lunam, Stellas, aërem, sed & terrestres bestias, arbores, herbas, Terram ipsam, Mare, fluuios, fontes, & quæ in aquis viuunt: Maledicta enim terra propter hominem, Genes. 3, 17. Quamobrem etiam ingemiscit CREATOR à pro liberatione, simulque nobiscum parturit in hoc tempus, &c. Rôman. 8, 22. clamans voce sua: *Libera nos à malo*: (Sanguis Christi, reuera, haud sine mysterio profusus in terram) ita Experientia constat, FILIVM MVNDI MAIORIS CATHOLICON (*θεῖος οὐρανός*) etiam mirificè extendere

quoniam forma veri
omnis in interioribus
natura
Id est veri communis
substantia in abstracto
et in concreto (notandum
sine) non erit apertum
et clarum ut debemus
si non tu perfectum
sapientia habere vel

Ad duas fig. (scilicet
notandum quod in
suis doctrinis amphi-
theatri
Anus.

137

SAPIENTIA quid.

virtutis & essentia
substantia figurarum
nature

typicè conser

vires, & operari in genus humanum. Vtinam Theologi nonnulli, hodie-
no die parum Christianè disputantes, in hoc (verustiores imitantes Patri-
archas, Cabalistas, Magos aut Sapientes) operam quoque collocarent su-
am, vt discerent legere, videre, tangere, cognoscere M A S C H I A M typo
reali in Libro Naturæ Catholico; veracius certè / lumine sic simul ducti
Naturæ, S P I R I T V S S A P I E N T I Æ manu / quàm verbosa disputatione
cognoscerent & deprehenderent Doctrinam de D E O, Christi persona,
officio, omnibusq; Christianæ Religionis articulis. Liber enim Naturæ ex-
plicat librum S S = Scripturæ: Et contra. Discite ergo nosse S A L S A P I
E N T I Æ A N T I Q V I S S I M V M, V I T R I O L V M N A T V R Æ C A T H O
L I C O N, quod Catholice reperitur in sola S A P I E N T I Æ M I N E R A:
& O M N I A in O M N I B V S Theo-Sophicè noueritis. Et, quamuis Se-
cundum Seculum nihil ignominius ferè, despectius, inhonoratius Mine-
ra hac; tamen, quam mundus iniquè contemnit, hanc dignè glorificat
Theo-Sophus. Vide versl. 157. 162. 187. & Amphitheatrum hoc passim
totum. Largire mihi, ô I E H O V A H, intus ne paueam, foris ne formidem
Theo Sophistarum fulmen, Amen. Scis, quod sitiam veritatem. *Ema-*
natio Emanationes D E I Cabalisticè ex Sacris fontibus numerant D E C E M,
quas appellant S E P H I R Y T H, huc, (vt Hebræorum multi hodiè pronun-
tiant) S P H I R V S, hoc est, Numerationes aut Emanationes, inter quas
S A P I E N T I A M loco numerant secundo. De quibus partem consulo
Amphitheatri huius primam, & passim Cabalistarum scripta. vide versl.
174. Ex D E O Emanans certè Diuinum, S A P I E N T I A, D E I E M A N A
T I O est; quare Diuina, æterna. Emanationes D E I, scintillæ & radii Diui-
nitatis. Obseruandæ phrales: Ego ex D E o processi, Iohan. 8. 42. Misisti
me, Exiui à patre, Iohan. 17. 8. Ex hoc Emanationis loco firmatur defi-
nitio Philosophiæ veræ, versl. 167. Claritatis Omnipotentis, &c.) Hinc S A
P I E N T I A incarnata Iohan. 17. 4. Pater, ego te clarificauis super terram; opus
consummaui, quod dedisti mihi, vt faciam: Et nunc clarifica me in pater, apud te met-
ipsum, claritate, quam habui, priusquam Mundus esset, apud te. Et paulò post: Quia
ate exiui, hoc est, emanauit. Vide cap. 17. libr. 2. Capnionis de verbo Mirifi-
co. Nihil inquinatum] Antecedentia cum consequentibus, Prologum
cum Amphitheatri figuris huius, & contra, Sapienter (vt sapias) conferre
discito: ex hoc fundamento quoq; intelliges, cur L A P I S Phil. Catholicus
Phyfico Chemicus diabolicis resistat potestatibus; aliq; non minus præ-
stantia mitificè operetur innumera. Vide figuram Amphitheatri huius
quartam.

138

Etenim lucis æternæ splē-
dor est atque Speculum Vir-
tutis D E I, nulla macula a-
persum, eiusque imago BO-
N I T A T I S.

Versl. 6.

¶ Candor siquidem est L V-
C I S æterna, & ¶ Speculum si-
ne macula D E I M A I E S T A
T I S, & ¶ imago B O N I T A
T I S illius.

138

Emph Candor lucis æternæ] L V x diuina, æterna, ab æterno (certè) non fuit sine
candore: critigitur S A P I E N T I A (de qua agitur hñc) æterna. Hæc illa
lux in tenebris lucens, quam tenebræ non comprehenderunt, Iohan. 1. 5.

Speculum

Speculum sive macula, &c.] Super hoc SPECULO eiusque typo reali in Macro & Micro Cosmo, tam particulari, quam vniuersali. SECRETISSIMO, Harpocraticè meditare. Vide vers. 222. Fari (quamuis vellem) non omnia licet, propter Mundum immundum. Maneat igitur Mysterium hoc alta mente repositum. Quid fuerint VRIM & THVMIM, Exod. 28, 30. Christiano Cabalicè, Diuino Magicè, & Physico Chemicè percontare: DEVS Celi, qui reuelat mysteria, Dan. 2, 28. dare potest, cui vult. Imago bonitatis illius] Hac imagine Theosophicè vtitur Christiano Cabalista: absint imagines cacomagorum, Hebr. 1, 1. & seqq. Multifariam multisque modis olim DEVS loquens patribus in Prophetis: nouissimè diebus istis locutus est nobis in FILIO, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & seculum. Qui, cū sit splendor gloriæ & figura (χαρακτήρ) substantiæ (συστοιχίας, subsistentiæ) eius, PORTANSQUE OMNIA VERBO VIRTUTIS SVÆ, (vers. 154) purgationem peccatorum faciens, sedens ad dexteram maiestatis eius, in excelsis: tantò melior Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen hæreditauit. Qui est IMAGO DEI, 2. Corin. 4, 4.

139

Est (quoque) SAPIENTIA
(hæc) & speciosior SOLE,
& super omnem dispositio-
nē stellarum, & Luci com-
parata inuenitur prior.

Ibidem
Vers. 19.

Est (etiam) IPSA speciosior
SOLE, supraque omnem astro-
rum sitū collocata, & luci com-
parata prior inuenitur.

139

Speciosior SOLE.] Cur non? Est enim SOL Iustitiæ, Malach. 4, 2. æternus, super Omnia lucens, & nos visitans Oriens ex alto, Luc. 1, 78. Vnde Salomon in Schir haschirim, hoc est, Cantico Canticorum, cap. 6, 9. Quæ est illa, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata? Luci comparata, &c.] De LVCE vide vers. 261.

140

Hanc enim nox excipit,
SAPIENTIAM autem non
vincit malitia.

Vers. 30.

Illi enim succedit nox, SA-
PIENTIAM autem & non
vincit malitia.

140

Illius, &c.] SOL, Lumini, in Firmamento, maiori quod præest dici. Genes. 1, 16. Non vincit malitia] FVIT enim, EST & ERIT SAPIENTIA hæc PETRA veritatis solida, fixa & firma, contra quam non præualebunt nec præualebunt vnquam portæ inferni: flumina de ventre eius fluent aquæ viue, Iohan. 7, 38. Cuius typus realis Lapis Philm. in libro Naturæ magno. Felix cui indicans, & indicatum ritè cognita. IHSVH CHRISTI Persona, Passio & Resurrectio: LAPIDIS PHIL. Materia, Præparatio & in corpore glorificato plusquamperfectio: Tuique ad imaginem & similitudinem DEI formati, secundum Corpus, Spiritum & Animam Regeneratio: Plurima, harmoniâ Catholica, tibi manifestabunt secreta. Harmoniam librorum SS. & Scripturæ atque Naturæ obserua: Librum vnum ex alio Sapienter legere ac intelligere discere: Biblia, in Natura

*typus est
personæ passionis
et resurrectionis
in cuius materia
præparatio et
perfectio Lapis
tunc regeneratus
scilicet in corpore
spiritus et anima*

& Temetipso: Naturam, in Bibliis, ac Temetipso: Te, in Bibliis atque Natura: & tunc Sapiens eris. I E H O V A M & quem misit I H S V M C H R I S T V M reperiēs, & in SS^a Scriptura atque Natura; vniuersaliter, in Lapide Philm. Particulariter, in toto Vniuerso creato, per singulas creaturas; in Temetipso, modo utroque. NAT V R A M, catholicè ex & in V E R B O scripto, necnon incarnato; ex & in temetipsa, in Lapide Phil. atque Teipso; Particulariter in SS.^a Scripturæ ac Mundi partibus vtriusque T E I P S V M ex & in Teipso; Naturâ ac Creaturâ; & D E O, in C H R I S T O V E R B O que scripto; Vniuersaliter & Particulariter, vt antea: Theosophicè, Physicè, Physico Medicè, Physico Chemicè, Physico Magicè, Hyperphysico-Magicè, Cabalicè, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius: Influentiâ, Lumine & Motu Diuino. Hoc, O M N I A in O M N I B V S & in O M N I A Catholicè, typicè. Hic S A P I E N T I A.

Perseuerat
in laudibus
Sapientiz.

141

Attingit ergo à fine
vsque ad finem fortiter, &
disponit omnia suauiter.

Sap. 8.
Vers. 1.

Pertingit autem ab extre-
mo ad extremum fortiter, atque
omnia utiliter moderatur.

141

Attingit à fine, &c.] Spiritus ille S A P I E N T I Æ, quo Mundi totius machina regitur, omnia quæ Cælum concludit, occupat, penetrat, replet. Atque licet is vnicus sit & simplex, tamen innumerabilibus, incomprehensibilibus, ineffabilibus proprietatibus, donis, ideis, scientiis, virtutibus, seminariis rerum rationibus, spiritualibus & vniuersis viribus præditus est, tam mirificè distinctis, vt varietatem eius Mens humana admirari & assequi satis nequeat. Hi Spiritus sunt authores & origines generationum & corruptionum, specificarum virtutum, omnium rerum, & ab his dependet totius Naturæ cognitio. Atque ita est & potest hic Spiritus S A P I E N T I Æ, O M N I A in O m n i b u s ac in O M N I A. *Disponit omnia]* Quia M O T V S perpetuus catholicus. Dico pauca, at (certè) plura meditationi Sapientis lubens relinquo. Ora, vt I E H O V A H tibi à consiliis, & tunc demum intelliges. S A P I E N T I Æ filium, id est, attentum, stimulo radii Solis Diuinæ illustrationis impulsus, humilem animo atque mansuetum volo, non sciolum præcocem aut arrogantem, hoc est, sophistam.

142

Præclara est, & quæ nun-
quam marcescit S A P I E N-
T I A.

Sap. 6.
Vers. 13.

Clara (etiam) est, & quæ
nunquam marcescit S A P I-
E N T I A.

142

Clara est] Reuera admodum clara: est enim Emanatio claritatis Omnipotentis D E I sincera, & candor lucis æternæ, illuminans Mundum Intelligibilem, Maiorem & Minorem: Et S O L super O M N I A lucens. Vide vers. 7. 8. 13. *Nunquam marcescit S A P.]* Ratio est: quia æterna. Solum Æternum, sub corruptionem non cadit in æternum. Nota: Quod nunquam marcescit, æternum est: S A P I E N T I A est talis, ergo Æterna: & per consequens, D E V S. Vers. 156.

Nobilita-

143

Nobilitatem Eius hoc illusttrat, quòd vnà cum DEO viuìt, DOMINVSq; omnium illam dilexit.

Sap. 8.
Verf. 3.

Generositatem illius glorificat, contubernium habens DEI, sed & omnium DOMINVS dilexit illam.

143

Generositatem illius glorificat, &c.] Generositatem illius magnificè illustrat, habens Aeterna cum DEO Aeterno coniunctum aeternum. Diuinitus ortum, cur non familiariter viueret cum DEO? Et consequentur (suo modo) quoq; ii, quibus familiaritas intercedit cum illa? Ascendo, inquit hæc incarnata, ad Patrem meum, & Patrem vestrum, DEVM meum, & DEVM vestrum, Ioh. 20, 17. Vt vbi sum ego, & vos sitis. Ibid. 14, 3. Hinc est, quod Amici fiant DEI, constituenturque Prophetæ, quibus DEVS (vt amicus amico) mediâtè vel immediâtè reuelat arcana sua, inspirat atque communicat Bona & Dona SAPIENTIA thesaurorum inexhaustorum innumera. Tu igitur, ad imaginem & similitudinem DEI homo factus, imitare Creatorem, SAPIENTIAM eius quoque dilige vt (Theosophicè sic reformatus) in puncto hoc conformis viuas Archetypo, in vitam æternam. Omnium DOMINVS dilexit illam] Sic SAPIENTIA incarnata, Ioh. 17, 24. Pater dilexisti me, ante constitutionem Mundi; & ibidem verf. 26. *vi dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in eis.*

144

(Hæc) Præoccupat, qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat.

Anteuertens sui studiosis se offert cognoscendam.

144

SAPIENTIA
se offero
querenti-
bus se

Præoccupat, &c.] Anticipat cupidos sui, vt prænoscat, vt prius se illis cognoscendam exhibeat & vltro offerat: adeo in delitiis habere esse cum filiis hominum, quemadmodum est verf. 145, 157. Est enim *φθονος* (quâ voce hîc vtitur Sapiens) occupare partes priores in re aliqua, vt in mutuo amore & beneficiis, ita in studio SAPIENTIAE cognoscendæ offert se priorem SAPIENTIA illis: Quibusnam? Illis qui concupiscunt eam: qui diligunt eam, verf. 18. Qui optant, qui inuocant, verf. 142 & 223.

145

Quia se dignos Ipsa quærit circumeundo, atq; in viis beneuolè se illis ostendit, & in omni que cogitatione eis occurrit.

Verf. 17.

Quoniam Ipsa dignos se, Ipsa circuit querens, & in viis ostendit se illis hilariter, & in omni providentia occurrit illis.

145

Dignos se, &c.] Qui verè, hoc est, ex toto corde (verf. 251.) tota anima, tota mente, totis viribus, Biblicè, Macro & Microcosmicè amant, quærunt, audiunt, vident, obseruant eam; inque LEGE DEI die nocteq; Theosophicè meditantur: plerunque etiam (nam deridetur Iusti simplicitas, Iob. 12, 4.) cum irrisione coram mundo immundo. Væ autem mundo, SAPIENTIAM veram malitiosè spernenti; spernetur vicissim ab Ea, vt quidem cum damno suo aeterno. verf. 198. Qui perseverabit usque ad finem, coronabitur. Assidua enim meditatione exercetur, stabilitur & fixa redditur

dignus Me est
habere sapientiam
qui in diebus meis
in lege domini
statuit et
non deridet eum

attende ad signum
in diebus meis
in lege domini
statuit et
non deridet eum

Mens nostra in superis non est (crede mihi) labor dici vnus. A malis ad Bona; a corporalibus ad Spiritualia; a sensibilibus ad Metalia; a terrenis ad Diuina nos pedetentim migrare oportet, si Bonorum, si Spiritualium, si Diuinorum velimus esse capaces. Sunt gradus ascensionum. Vide vers. 218. *Ipse circuit, &c.* Hoc est, Circumquaq; quærit, vbiuis terrarum, omni tempore & loco, num reperiatui cui verè cordi sit SAPIENTIA vera, vt suam sollicitudinem & benevolentiam erga sui amatores fideles dilectos, re ipsa; hoc est, communicando ei thesauros suos infinitos, significet atq; declaret. Vide vers. 142. 144. 160. Situ quæsieris SAPIENTIAM, quæreris & magneticè attraheris vicissim ab ea; inuenies & inuenieris. Wie man sich gegen sie erzeigt vnd verhält, also sie auch hinwiderumb. In viis. Quæ sunt istæ viæ? Non aliæ, quam Libri SS.^a Scripturæ, Naturæ & Mentis nostræ penitentiæ Christianè purgæ, (versu 61.) In hisce, in quâ, SAPIENTIA viis Sapienter ambulantis nobis, si Theo-Sophicè Oramus, si Sapienter Laboramus, mirabiliter mirificeq; ostendit se SAPIENTIA DIUINA. Vide vers. 48. In omni cogitatione, &c.] Ipsorum opinione, sententia ac mente concepta, comprehensa atq; informata benignè. Est enim *Phantasia* (quæ vox hoc loco legitur) *imaginari, & cogitatione ac mente aliquid in formare.* Ita SAPIENTIA dicit, se in eorum mentibus ac cogitationibus sit versari, vt se amicè illis ostendat atq; communicet. Videt DEVM hominibus cui apparet DEVS; cui videndum se exhibet; cui SAPIENTIA DEI sese repræsentat: quod non vulgariter fieri solet in SS.^a Scriptura, Natura & Mentis speculo Theosophicè lotæ atque mundatæ. vers. 336. Ingens est, & satis æstimari nequit Numen, quod in homine viger; qui ratione præstans, ita (DEI voluntate ac iussu) dominatur Creaturis, vt non tantum præsentibus indigens vtatur, sed etiam remotiora & arcana petuagans, Genio & ingenio (DEI ductu) vtatur atque fruatur. Et quidem miratu dignum est, quid non experta & erudiens ætas prodat! imò, quid non illa Ratio & λόγος, in hoc mortali vermiculo condita! cui dedit omnem æternitatem totiusque machinæ mundanæ latum, altum & profundum cognoscere: vt creatis cognitis Creatorem obseruet, hoc fastigium Metaphysicum vigenis principium rationalis mentis, audiat & intelligat. Hoc sui totum ratione capiat; mente colat, & sensibili vigore id ipsum spiret: huic sit, quicquid est. Et demum, sagaci relicta humana Philosphia, studeat patrizare. Cuncta enim quæ fecerat, erant valde bona. Det DEVS, dicat omnis SAPIENTIAM amans, Amen.

98

146

Hancego dilexi, & à iuuentute mea quæsiui, ac sponsam mihi studui adiungere, amoreque pulchritudinis eius captus sum.

Sap. 8.
Vers. 2.

Hanc (SAPIENTIAM) amavi, & exquisiui Eam, à iuuentute mea, & quæsiui Sponsam mihi Eam assumere, & amator factus sum forma illius.

146

Hanc amavi] Cur non? Cum DOMINVS IPSE (vt sequitur) amet eam. Hanc, suadeo, & tu, mi frater, ama: non Nigromantiam vel Cacomagiam,

aut So-

aut Sophisticam, (vers. 118.) diaboli filiam genuinam; amo SAPIENTIAM (iussu Sapientis, vers. 106. inuitationeque SAPIENTIAE ipsius) & ego: vtque IPSA me vicissim amet, egoque nunquam deficiam ab Amore eius, benignè largire, ô LEHOVAH, mihi, Amen. O Artem Amoris Diuini mirabilem, mundo incognitam immundo! Felix, qui poculum gustat amatorium SAPIENTIAE, felicissimus, eò qui inebriatur. *Et que fini cam, &c.*] Manè; Ætate: à prima ætacula; ab adulescentia mea, in qua amor SAPIENTIAE & studii eius in animo meo exarsit. Sed quomodo? Theosophicè, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius. Consilium sequere Theosophiæ amatoris fidele: In ieiunio piè orando; meditando; soliloquia exercendo; *audi, vide, observa:* Sapienterque ad Laborandum, SAPIENTIAE fido promissis. *Nescit fidèntem deseruisse DEVS. Et, qui sic inquirunt DOMINVM, animaduertunt (intelligunt) OMNIA.* Prou. 28, 5. Vide vers. 9. 96. & 170. *Sponsam mihi assum.*] Vt sponso cum sponsa coniunctio intercedit artissime lumina, ita (opto) & mihi vt sit in sempiternũ (det DEVS) cũ Sapientia æterna; quæ columbula mea, pulchra mea, formosa mea. Incipe, obsecro, tu mystica concubina Abyssus. Sumanites cubare in sinu meo: tu sancto feruore calefacias mentem meam, tuis amplexibus frigentia membra cõfove, Animula! Corculum! *A-mator factus sum forma illius*] Amaui formã eius, quia tota pulchra est Amica mea, vers. 320. Quæ (vt rectè de SAPIENTIA scripsit Cicero Ethnicus ex Platone Diuinitus illuminato) si oculis cerneretur carnalibus, mirabiles omnibus excitaret amores. Solomoni (oculis Mentis qui eam aspexit, sicuti & Nos Theosophiæ amatores deçet, quales ac quantas excitauerit, ex præsentibus sufficienter patet. Omnium rerum formas SAPIENTIA Diuina complectitur, pulchritudine certantes. Quis enim quæso pulchritudinem DEI Patris cogitare satis potest? Quis speciosum illum formã præfiliis hominum satis demirari? Quis Spiritus sancti latam flammulam, omnia viuificantem satis amare poterit? Pulchritudo Sapientiæ in Angelis splendor est, in Altis fulgor, in Cælis candor, in Aère lux, in Terra viriditas, in Aqua limpeditas, in Floribus color, in Animalibus preportio, in Homine decor & figura, in Anima ratio, in Fidelibus fides. Quis ergo sibi hanc non eligeret sponfam, nisi stultissimus omnium? quis non caperetur huius pulchritudine? Quocumque te vertis, faciem tibi suam ostendit, siue cælestia, siue terrestria contemplère. At verò internam rerum pulchritudinem & formam intueri: hoc demum Sapientiæ cubiculum est, hoc Sponsæ huius oculum est intimum. Aperiigitur mihi soror mea, speciosa mea, ostende mihi faciem tuam genuinam, non externam duntaxat formam & pulchritudinem rerum, sed internam & intimam; nec enim amas me, nisi cor tuum mihi aperias.

147

Eam sine fraude percepi, sine inuidia communico, diuitiasque eius non abscondo.

Sap. 7.
Vers. 13.

Hanc & sine fictione didici, & sine inuidia communico; & honestatem illius non abscondo.

147

1. Reg. 13.

Sine fitione didici] Sine frustratione; aut non malè: non enim fuit frustratus Sapiens suã opinione, quã de SAPIENTIA habuit, quia Doctrinam

peruicax Josephi
fratruum

multiformis

In omnibus
habitat,

2. Joseph

qui sensu uerabit
in studio sacro
in ueris non
peruicax

eius veram, vtilem fructuosamque est expertus. *Sine invidia communi:co*]
Vide vers. 207.

Nunc de sese,
sic inquit
S A P I E N T I A.

Sap. 9. 9.

148

I E H O V A H possedit
me principio viæ suæ, an-
te opera sua ex co tempo-
re.

Prou. 8.
Vers. 22.

¶ D O M I N V S possedit ME,
¶ in initio viarum suarum, an-
tequam quicquam faceret à prin-
cipio.

148

D O M I N V S possedit ME] Hoc est, acquisiuit siue genuit me. Verbum *Canah*, quod acquirere significat, pro possidere seu gignere ponitur Gen. 4. 1. Possedi virum à I E H O V A H. Contra veritatem nonnulli legunt, *creauit me. In initio viarum suarum*] Viæ, (hoc est, Esse D O M I N I) æternæ. Eterni ab æterno; æternaigitur est S A P I E N T I A eius. Initium, æternitas ipsa. Dicas mihi (calumniator) initium viarum D E I, dicam tibi initium S A P I E N T I A E eius. Non ergo (vt patet ex toto contextu) S A P I E N T I A creata est, sed creaturæ omnis creatrix.

Ecc[esi] 24.
14.

149

¶ Ab æterno ordinata
sum, & ex antiquis ante-
quam Terra fieret.

Vers. 13.

*A seculo ¶ principatum
habui, à principio, ante Ter-
ram.*

149

Ab æterno] Apage sis, diabolè, S A P I E N T I A E D E I æternitatem malitiosè negans. Increpet te I E H O V A H. *Principatum habui*] Aequalem cum D E O potestatem habui, antequam Mundus crearetur. *Nasac enim* (quod hic legitur) Hebræis *dominari* significat. Vide Sap. 11. v. 18. & seqq.

150

Nondum erant Abyssi, &
E G O iam *¶* concepta eram,
necdum fontes Aquarum e-
ruperant.

Vers. 4.

*Quum nondum essent vo-
ragines, formata sum, quum
nondum essent fontes abun-
dantes Aquis.*

150

Concepta eram] A quo? à solo D E O. Aliud enim, præter D E V M, erat ni-
hil. Vbi nam? In vtero vel sinu Diuinitatis inperferutabili. Psal. 110. 3. ex
vtero ante luciferum genui te. Terra, noli nimis altum sapere, sed siste gra-
dum, ne percontantem opprimat Maiestas.

151

Necdum *¶* montes gra-
ui mole constiterant, ante
colles *¶* E G O parturiebar.

Vers. 25.

*Antequam montes funda-
ti essent, ante colles formata
sum.*

151

Montes graui, &c.] Ad verbum, immerfi essent Aquis, & in Terram de-

fixi seu collocat. *Parturiebat*] Conceptione vt *Diuina* concepra ita & partu enixa seu genita, nobis imperceptibili, quare & inenarrando; Diuinitus genita. Enloph, infinitudo, abyssus, nox, insipienter percontanti; Lux, Sol, fidei, simplicem SS. * Scripturę veritatem sapienter credenti. Credunt thechnographi & artifices cuius in sua arte perito: Acquieuerunt Pythagorei in suo *autē*, & *Pa*, ipse dixit: *Meckablim*, h.e. Cabalistę in suo *emoru* *Hachamim*, dixerunt Sapientes: sequere tu, qui Christianum te profliteris, Christianorum *miservu*, crede: cui? illi, in quem credis. Conceptum & genitum à D E O, nonne D E I filius iure esse ac dici meretur? Quidni?

152

Nondum fecerat Terram,
& plateas, & summitatem puluerum Orbis.

Vers. 16.

*Adhuc Terram non fecerat,
& flumina, & cardines orbis
Terrę.*

152

Et plateas] Et quę extra sunt. Per id intelligitur portio Terrę habitabilis, quę extra aquam apparet, quam mox summitatem siue caput puluerum Orbis, appellat: ac si diceret, nondum discooperuerat faciem Terrę, necdum fecerat eam habitabilem.

153

Quando preparabat Cælus, illic eram: quando describebat circulum in superficie Abyssi:

Vers. 17.

*Quando pręparabat Cælus,
sideram: quando & certa lege
es gyro vallabat Abyssos:*

153

Certa Lege, &c.] Cum disponeret Centrum Terrę, quod est purissimum in medio eius, & redigeret Abyssum, hoc est, Aquam & Terram, in figuram sphericam aut circularem, hoc est, globum Mundi inferiorem constitueret, certam ei indidit E L O H I M Creator Legem atque præscripsit, quam prætergredi, citra ipsius voluntatem, nec audet, nec potest. S A P I E N T I A I E H O V A immensę infinitęque Patientię argumentum luculentissimum. Nota: Terram purissimam reperi in centro Terrę, vox est visitata Philosophis vtrisque, hoc est, tam cæcutientibus & claudicantibus, quàm videntibus, necnon via Regia incedentibus, S A P I E N T I A V E R A Doctrinę filius. C E N T R V M Terrę Physicum, ubi sit, miseri isti ignorant monoculi; valeat istorum imaginatio. Cupis realiter discere? dicam. Adi Vulcanum; is ex quouis corpore terreno, obstetricante Nepruni limpidissima manu, centrum eius candidissimum Physico Chemicę manifestando, ad sensus omnes tibi demonstrabit: videbis illud; tanges; gustabis; audies; olfacies. Visne quid amplius? Philosophus me intelliget; non sophista. Magnum hoc quod dixi. Vide figuram Amphitheatri huius tertiam.

agua acutula abba -
q. Distincta fortitudo
firmitate nro utitur
magis tenebris
A. g. 1. 2.
Terra in figura octo
lora certat in t. h. u.
N. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
sel. iter erit. d. 1. 2.
at aqua p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
fig. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

154

Quando & æthera firmabat sursum, & librabat fontes Aquarum:

Vers. 18.

*Quando firmabat Cælus de
super, quando roborabat fontes
Abyssi.*

154

spiritu, æthereus
corpora in nichilo
a thero spirituale

Æthera firmabat sursum] Quando Spiritum æthereum, hoc est, Cælum, Gen. i. i. Creatum, firmabat, FIRMAMENTVM QVE VERBO suo solidando sic constitueret, Gen. i. 6. De Cælo, quid sit, consule tertiam Amphitheatri huius partem, Quæst. 5. & vers. 261. Euanescent igitur vanitates sciorum quorundam, fabulantium totam totius machinæ Mundanæ NATVRAM, nostris temporibus non esse tam vegetam, sanam, incolumem atque valentem, vt erat ætate maiorum aut patrum nostrorum: Cælum cadendo demisisse se ad miliaria 8000: Solem, Lunam, Stellas multum amisisse de lumine pristino suo: Herbas, flores, fructus, &c. Animalia terrestria, Aquatica & volatilia, hodie non esse tantæ virtutis, efficaciz aut operationis, quantæ annis abhinc centum, vel mille: imò Naturam adhuc de die in diem totaliter senio debilitari, viribusq; ob nostra peccata, frangi: Magnum verbum, si esset verum. Si intelligeretis, Domini mei, NATVRÆ NATVRAM, hoc est, quid sit, quod eius Esse, quæ, quanta & qualis Lex eius, à quo indita Creaturæ, in quem vsu, aliter loqueremini. Ad Cælum quod attinet, dicatis mihi quæso, obseruastis vnquam circumferentiam firmatam circulariter cecidisse ad centrum? Nonne legitis, VERBO DOMINI Cæli firmati sunt: & spiritu oris eius, omnis virtus eorum. Psal. 33. 6. Et, fiat Firmamentum: vocauitq; DEVS firmamentum, cælum, Gen. i. 8. Si cecidisset; quale esset firmamentum? egregium, scilicet. Hæcce tam præclara VERBO DOMINI cælorum firmatio! ô sciolos! Dixit præterea DEVS, fiant luminaria in firmamento Cæli, & diuidant diem ac noctem: & sint in signa & tempora, & dies & annos: vt luceant, & illuminent terram. Et factum est ita: Fecitq; DEVS duos luminaria magna: luminare maius, vt præesset diei: & luminare minus, vt præesset nocti: & stellas. Ibid. vers. 14. seqq. Nonne hæc, virtus Cælorum, Spiritu oris IEHOVÆ firmata? Quis mente sanus negabit, Solem, Lunam, Stellas, diuidere diem ac noctem, esse in signa & tempora; dies & annos; lucere & illuminare terram, præesse diei ac nocti, tam benè etiamnum hodiè, ac ante annos mille? Vbi res ipsa loquitur, quid opus est probatione prolixiore? VOX DEI; GERMINET TERRA herbam virentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram: PRODVCANT Aquæ reptile Animæ viuents, & volatile super Terram sub firmamento Cæli: PRODVCAT Terra animam viuentem in genere suo, iumenta & reptilia, & bestias Terræ secundum species suas: Vox, inquam, DEI hæc Genes. i. impleta; PRODUCTA, Benedictione Diuina, CRESCITE & MULTIPLICAMINI, animata roborataque, creuerunt & multiplicata sunt, ab vsque initio Mundi: crescunt & multiplicantur, hodierno die: crescent (vigore LEGIS semel pro semper Diuinitus indita) & multiplicabuntur, vsque ad Mundi totius, per IGENEM, renouationem. VERBUM DOMINI manet in æternum, Esaïæ cap. 40, vers. 8. Sicerit VERBUM meum, inquit IEHOVAH, Esaïæ cap. 55, vers. 11. quod egreditur de ore meo: non reuertetur ad me vacuum, sed faciet quæcunque volui, & prosperabitur in his, ad quæ misi illud. Wechst derentwegen heutiges Tages noch gleich also gut Gras / als vor tausend Jahren. Dic quæso quid hoc? Cælum sedes mea, Terra autem scabellum pedum meorum, Esa. cap. 66. v. i.

Matth. 5, 35. Act. 7. 49. **IOVIS OMNIAPLENA.** Ora Iehovam, ut tibi à consiliis. Nihil, bone foci, te iuuat locus, quem obiciis, Pauli ad Rom. 8, 22. Fit ibidem mentio duntaxat ingemiscientiæ Creaturæ; non defectus Naturæ. **O BENEDICTA VIRIDITAS, FACIENS RES CUNCTAS GERMINARE.** Contemplantur **VIRIDITATEM**, figuris Amphitheatri huius prima, secunda, & tertia, reperies tu Theosophe, **RYAH ELOHIM:** Cabalista, **LINEAM VIRIDEM, GIRANTEM VNIVERSVM:** Mage, **NATVRAM:** Phylisco Chemista, **LEONEM VIRIDEM;** **DYENEGH VIRIDE;** **ADROP;** **ESSENTIAM QVINTAM.** Sat. Quis enim reuocante & receptui canente Harpocrate, properaret frangere Cæleste Taciturnitatis sigillum? Vnicum addam singulare, Obseruationibus aut Demonstrationibus Mathematicis vestris respondens: Terræ globus potuit accrescere, virtute centri sui viuidi Motusque perpetui vegetatiua, propinquiorque fieri Cælo, crescendo; non Cælum Terræ, cadendo. Sed de his in præsentia satis. Doctrinam hanc loco referuo commodiori.

ag. 710 universalis

155

Quando ponebat mari statutum suum, & aquis, ne transirent litus suum: quando describebat fundamenta Terræ:

Vers. 29.

Quando circumdabat & mari terminum suum, & legem ponebat Aquis, ne transirent fines suos: quando appendebat fundamenta Terræ,

155

Mari terminum] Vnius DEI decretum causa est, cur se intra suos certosque limites aut terminos mare contineat, in iis ludat, fluat, refuatque. Quod Psal. 104, 9. & Iob. 26, 10. confirmatur. Hoc perpetuum suæ Potentiæ ac Bonitatis erga nos testimonium miraculosum proponit nobis **DOMINVS:** aliter enim futurum erat, ut vniuersam Terram iterum & statim operirent aquæ. Animo igitur grato ouantes exclamemus: Misericordix DEI Omnipotentis est, quod non absorpti sumus.

156

Cum **ERO** & **ERAM** cuncta componens: & delectabar per singulos dies, & ludēs coram eo omni tēpore.

Vers. 30.

ERAM apud EVM veluti **ERAM** apud **EVM** veluti *alumnus, & eram in litiis* **ERAM** apud **EVM** veluti *quotidie, & ludo coram illo omni tempore:*

156

ERAM] **EHIEH.** Notandum: Exod. 3, 14. dixit **DEVS** ad Mosch: **EHIEH ESER EHIEH, ERO QVIERO.** Dixit præterea, sic dices filiis Israel: **EHIEH, ERO, misit me ad vos.** **LXX^a** & vulgata editio hoc in præsentitranstulerunt: **SV M QV I SV M**, pro, **ERO QVIERO.** Frequens enim est Hebræis futurum pro præsentit poni. Scribunt autem Hebræi, istâ locutione æternitatem significari: asseruntque ea innui summam, omnimodam & sempiternam DEI stabilitatem, qui semper fuit, est & erit. **DEVS** solus dicere potest: **SV M & ERO.** Nam omnia tempora, cum de **DEO** loquimur, confunduntur. Nomen hoc DEI Græcè expressit Iohannes Apocal. 1. 4. dicens: **ὁ ὢν, ὁ ὢς, ὁ ἔρχόμενος**, i. e. ab eo **QV I EST**, & **QV I**

meros, diaboli squamas. Si ergò SAPIENTIA antè secula; si Filius DEI; si Patri Mundum creanti præstò fuit; si & nunc societate hominum delectatur, & manet in æternum; quis religione sanus dubitet illam æternam esse & pronuntiare? *Ludens*] Ludo (ab æterno) Diuino; quare ineffabili & inenarrando. Quid dicam? In Diuinis humana fragilitas ignorantia atque nox est: imò, merum NIHIL. Habeat ergò locum Christianorum illud, CREDE; Cui? ei; in quem credis. Credendo subiugaris DEO; subiugatus, times DEVM; quem timens, rectè viuus; rectè viuendo, cor mundas; mundo corde, quod credis, videbis.

157

Ludo in orbe Terræ eius, & delectationes meæ cum filiis hominum.

Vers. 31.

Ludens in orbe Terrarum: & delitiae meæ esse cum filiis hominum.

157

Ludens in orbe, &c.] Voce suâ mirificâ, (quemadmodum quarta Amphitheatri huius figura annotatum) mirificisq; operationibus, Macro & MicroCosmicè: varia virtute & efficacia, Donis ac Bonis, tam Spiritualibus quàm corporalibus, Seipsam, & Patris Infiniti Omnipotentia Bonitatemque inexhaustâ, innumerabiliter nobis exponens: mirabiliter dicendo atq; docèdo in Libris Naturæ, SS. & Scripturæ, Mentibusq; nostris penitentialiter lotis atq; mundatis. Ipsa ludit quoq; in orbe Terrarû; quia regit, seruat, terret, consolatur, viuificat, adfert vitam æternam, defendit aduersus Sathanam & portas inferni. *Esse cùm filiis hominum*] Adeo etiam, vt illa ipsa in plenitudine temporis facta sic homo, habitaret & versata sit inter homines corporaliter: atque ita suam erga homines beneuolentiam declarauit. Quid dicam? Gaudio & admiratione magnitudinis miraculi perfusus, obmutesco. Obseruandum: Filium DEI, propter immensum & ineffabilem suum erga genus humanum amorem, incarnandum fuisse, etiamsi peccatum non introiisset in Mundum, Alexander de Ales, Iohannes Scotus cum aliis Scholasticis Theologis affirmauerunt; de amore SAPIENTIAE Diuinæ erga Hominem, ad imaginem & similitudinem DEI formatam, tam benè sperantes. Thomas de Aquino, etsi diuersum sentit, nihil tamen certi se habere satis confitetur, cum dicit, hoc se solum scire, quod oblarus sit, quia voluit. Quinetiam Gabriel Biel inter recentiores Sententiariorum facilè dexterrimus, clarè dicit, hac de re probabiliter intrinsecus partem disputari, donec altera reueletur. Iudicet de hoc Ecclesia. Denique, sanctas hominum mentes (confirmauit experientia crebra) sic SAPIENTIA Aeterna inter delitias habet, vt eas in seipsam transformet; ita, vt Homo mentaliter migrat in consortium & sanctuarium Angelorum DEI bonorum; imò, in DEVM (etiam in hac vita) ipsum, & DEVS habet in homine; sedens Rex in throno suo Microcosmico, triuno, renato, verè catholico. Vide vers. 132. O Diuinissimum in DEVM transitum hunc! Qui sit, non nisi reiectione Binarii. Phy Diabolo, qui dissensionem aut diu similitudinem introduxit DEI & Hominis voluntatem. Hoc VNVM (DEVS) quod nunquam à se discordauit, vult VNVM; estque omnibus binis dissentientibus contrarium: Vtque me ad Monadis simplicitatem plenariè perducatur, dies noctesque Christianâ humilitate suspiro, inuoco, oro,

maximè in omni
per omnia ad
et inuoluntate
conuenit inuoluntate
ita scriptura nunc
et nobis inuoluntate

ra

rilibus, obscenis, impiis, blasphemis, turpibus, stultiloquio, aut scurrilitati, qui ad rem non pertinet, Ephes. 5, 4. nec verbis maledicis, rabiose ac scabiose in proximū debacchantibus. Sapientiam qui quatit veram, hæc fugiat, sitque ab iis prorsus alienus. Iacet, inquit, pia mente, doctus Erasmus, in sepulchro pectoris putre cadaver, vnde eiusmodi exhalant fetores, & proximum quemq; inficiunt. Nihil spirant de Sophia Cælestis balsamo. Piorum corpora templa sunt beneolentia & benedocentia Spiritus SAPIENTIAE sancti; impiorum, sepulchra cadaverum. Neque vllum corpus mortuum tam est destitutum anima, quam mortua est anima relicta à DEO; cuius signatura, phy, tanti fetores. Neq; vllum corporeum cadaver sic obolet naribus hominum, vt fetor animæ sepultæ iam quatriddum offendit nares Diuinos omniumq; Cælitum, hoc est, Spirituum bonorum. Viva verba DEI loqueretur lingua, si illic adesset vita, DEVS. TERNARIUM, reiectione Binarii, per Quaternarium, vt est secunda Amphitheatri huius figura, ad Monadis simplicitatem, in nomine SAPIENTIAE manifestatæ in carne, hoc est, IHSVH CHRISTI crucifixi, pro viribus Diuinitus tibi concessis, Theo-Sophicè reducere stude; siq; sic corpus, Spiritus & Anima tua (tu totus) congregata fuerint in nomine IHSVH; iam de SAPIENTIA Christiano ieiunio in Oratorio meditare; soliloquia in spiritu & veritate religiosè exerce; tuis profecto, H H O C H M A - E L (quod de Hebræo DEI SAPIENTIAM sonat) intererit cogitationibus, orationibus, soliloquiis, meditationibus; mundum in te creabit & conseruabit cor; Spiritum innouabit rectum in visceribus tuis; Sanctos, sapientes & artificiosos, in te inueniet cogitatus; prudentiæ spiritu te replebit (Exod. 28. 3.) *ἁγιασμός*, hoc est, Diuinitus inspirando, te instituet deducetq; in veritatem Agnitionis, Cognitionis, Cognationis, Vnionis atque Fruitionis (quemadmodum habet operis huius inscriptio) IEHOVÆ, CREATURÆ atque NATURÆ, nec non TVI IPSIVS; erisque DEO optimo id, quod homini bono sua est manus: me iuuat esse DEO, quod iubet esse DEVS. **SUMMA:** Theosophicè (Crede, Viue, Ora, & Labora, certò certius, quæ dixi, vt alii, sic & tu experieris. Quiautem hæsitat fide, non æstimet se quicquam impetraturum à DEO, attente Iacobo, in sua Canonica prima, c. i. v. 6. & 7. Quemadmodum contra negantem Principia non est disputandum, nisi de Principiis; ita carenti Fide, de nullo alio incumbit Orandum & Laborandum, nisi de Fide vera: vt, nimirum, Fides (quæ DEI Donum) Diuinitus sibi inspiretur, in se oriatur, augeatur ac conseruetur. Qua habita, OMNIA tibi necessaria vtiliaque Theosophicè impetrabis à DEO, prospereque & Orando & Laborando tibi succedent.

*Philodone
nita*

Seneca in omni

TIMOR DOMINI
odit malum, arrogantiam,
& superbiam; & viam pra-
uā, & os bilingue detestor.

Verf. 19.

*TIMOR JEHOVÆ est odio
habere malum, superbiam & ar-
rogantiam, & viam malam, &
os loquens peruersitates, odi.*

U. 11. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.
TIMOR DOMINI odit malum, &c.] Quare, quia DOMINVS, quem (vt DOMINVM) timet, BONVS: odit arrogantiam & superbiam; quia timet Maximum, Æternum, Terribilem, Fortem: odit viam prauam; quia timet omnia videntem, Zelotem, iustum: os bilingue detestatur; quia timet Optimum, solum Sapientem, Veracem: & sic TIMOR DOMINI INITIVM SAPIENTIAE, quod est, frui IEHOVAH Longanimi, Misericordi, multoq; Benignitate. Vide figuram Amphitheatri huius secundâ. Hæc nostra ad Archetypi exemplar, ad cuius imaginem & similitudinem (Gen. 2.) sumus formati, reformatio. Benè homini, qui timet DOMINVM. Huic enim credenti nihil impossibile, quia DOMINVS facit voluntatem timentium eum, Psalm. 145. 19.

160

Ego diligentes me diligo; & quærentes me inveniunt me.

Verf. 17.

Ego *¶* diligentes ME, diligo: & qui *¶* manè vigilant ad ME, inveniunt ME.

160

Diligentes me, diligo] Lege talionis, qui amat, est dignus amari: Vide verf. 145. *Qui manè vigilant]* Quia primâ iuuentute, die ac noctu, tempore ante lucano, priusquàm cubitu surgat, meditando in Lege mea triuna, videlicet Naturæ, SS^æ Scripturæ & conscientiz, vigilanter me quærit, me inueniet. verf. 28. sic Elcana cum vxoribus suis surrexerunt manè, & adorauerunt Dominum, 1. Reg. 1. 19.

161

Persemitas IUSTITIAE deduco, in medio semitarum iudicii.

Verf. 14.

¶ In viis IUSTITIAE ambulo, & in medio semitarum iudicii.

161

In viis IUSTITIAE] Quam primum anima fidelis sibi desponsauit Sapientiam Diuinam, & illa mentem piam sibi copulauit cælesti matrimonio, ornat Sapientia sponsam suam amore Iustitiæ, & implet illam odio iniustitiæ, hoc est, iniuriarum in DEVM & proximum; donatq; animam illuminatam; iudicio dextro, recto, sincero, incorrupto, de omnibus, quibus aut DEI Gloria illustratur, aut salus proximi promouetur. In Iustitia enim & iudicio Gloria DEI & salus populi consistit.

Audiamus iterum
Sapientem.

162

¶ DOMINVS SAPIENTIA fundauit Terram, & stabiliiuit cælos PRVDENTIA.

Prou. 4. verf. 19.

IEHOVAH in SAPIENTIA fundauit Terram, stabiliiuit Cælos in INTELLIGENTIA.

162

DOMINVS SAPIENTIA fundauit, &c.] Quapropter, si rectè cupis institui de Mundi creatione, de Chao; de TAH primordiali, suæ Materia prima: de Mundi Anima, dicta Natura; de Medio, hoc est, Spiritu Æthereo, (qui cælum) duo extrema, Materiam puta & Formam; Corpus

ac Ani-

ac Animam, in globo sublunari (DEI nutu) copulante & vniente; de Cælo, hoc est, Spiritu æthereo, superius firmato, vnde Firmamētum: de Principiis, Elementis, eorumque Fructibus: de omnibus quæ à supremo Cælo ad infimum Terræ Centrum continentur; deque toto ornatu Macro ac Microcosmi: (quod Cabalistic est Opus de Bereshith, hoc est, SAPIENTIA NATVRÆ, si cupis, inquam, in Bereshith, (vt certò scias, non opineris) erudiri, institui ac informari; SAPIENTIAM IEHOVÆ (DEI VERBUM, per quod omnia facta sunt; & sine eo factum est nihil, quod factum est, Ioh. 1, 3.) iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, Theosophicè adiro; hanc audi, vide, obserua in SS.^a Scriptura, Libro Naturæ, & Mente tua Diuinitus illuminata, mirabiliter docentem; inuenies eam solam & vnicam præceptricem veracem, & teque ducentem in veritatem Naturalem, hyperphysicam atque Diuinam; OMNEM Tu Christiano-Cabalista, Physico-Mage, & Physico-Chemista, Orando & Laborando (quemadmodum docet Amphitheatrum hoc) sapienter ingrediendo per quinquaginta Intelligentiæ portas, circa quas studia tantopere desudant Cabalistarum, Diuinitus à Mosah DEI seruo receptas, & Gen. 1. ordine miro annotatas, olei Spiritus sancti vnctione imbutus, ascendes (veluti per scalam Iacob) ad Opus de MERCAYA, quod est, SAPIENTIA Diuinitatis, de sublimioribus contemplationibus, scientia verè spiritalis; vt fruaris DEO Paterno, Fraterno atq; Amico; quod est Sabbathum Sabbathorum, lobel vltimus, æternus. Hæc via ad LAPIDEM (quem anxii multi sinistrè quæsiuerunt, & adhuc quærunt) inueniendum Philosophorum Regia, eaque Catholica, à IEHOVAH Saturninè collocatum in Centrum Mundi. Cæteræ, ambages Labyrinthæ, omnes. Tu, qui seis SAL SATVRNI Catholicon, cuius mysterium in Denario Philosophicè fulgens, sile. Dandum est fœnum boui, pistracō faccharum tantum. ô stulti & impii, qui posthabentes vnctionem Spiritus sancti, laboratis à perfidis nonnullis Ethnicorum Philosophis (spiritibus malignis, errorumque magistris) discere ea, quæ à SAPIENTIA Eterna, in seculo incarnata, sola vera, Spiritus sancti afflatu in verbis ipsis sancto, ingressi, (ductu manu DEI) in vosmetipfos, suscipere possetis, cognoscereque deberetis. SAPIENTIA IEHOVÆ vnica & sola nos sapienter docere debet, potest ac vult in Libro suo triuno, videlicet, SS.^a Scriptura, Natura, & speculo Mentis tuæ. Vide vers. 160. *Stabilis est Cælos*] Id est, Spiritum æthereum, qui Cælum est & dicitur, firmavit. Hinc Firmamentum, Gen. 1. VERBO DOMINI Cæli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis ornatus eorum. Psal. 33, 6. Vide vers. 161. & figuram Amphitheatri huius tertiam. Quæst. quinta.

163

☞ SAPIENTIA illius c-
ruperunt ☞ Abyssi, & nu-
bes rore concrecunt.

Vers. 10.

In SCIENTIA eius abyssi
ruperunt sese, & Cæli stillant
rorem.

163

Sapientia illius] Cuius? IEHOVÆ. Si DEI, qui æternus, cur non & il-
la æterna. *Abyssi*] Notanda hic venit Doctrina insignis de ABYSSIS.
Abyssus est rerum Naturalium, supernaturalium, Spiritualium, Diuina-

rum, Æternarum, & Infernarium, profundissima, abstrusissima, occultissima, imperscrutabilis & ineffabilis, CAUSA. Origo. Sedes, Fons, Recessus, producens effectus admirandos, nullo humanæ rationis accimine comprehensibilis. Est autem Abyssus Creationis, de qua Moyses, Gen. 1. 2. Et tenebræ erant super faciem Abyssi: Est Abyssus Scripturæ sacræ, de qua Ezechiel cap. 47. Ecclesiastic. 1. 2. & 24. 8. Est Abyssus Providentiæ, de qua Psalmus 139. totus. Est Abyssus Omnipotentia & Sapientia Divinæ, de qua Esaïas cap. 40. Est Abyssus prædestinationis, de qua Divus Paulus, Ephes. 1. 4. & Rom. 9. Est Abyssus Dilectionis, Redemptionis & meri Christi, de qua Ioh. 3. Rom. 5. Est Abyssus iudiciorum DEI, de qua Psalm. 36. 7. iudicia tua abyssus multa. Eccl. 38. Consilia Ieius in abyssis. Est abyssus humanæ miseriæ & peccati, & pravi cordis, Ier. 17. 9. Ezech. 26. 19. Est abyssus inferni, Apoc. 9. 1 & 2. Est denique abyssus vitæ & gaudii æterni, ubi omnia carent fine & termino. Ezech. 31. 4. Exaltauit illum abyssus, id est, infinita beatitudo & prosperitas. Ex his, quantum ad præsens institutum attinet, explicabimus tantum Abyssum Creationis & Providentiæ. Abyssus Creationis & rerum Naturalium, sunt Fontes, Origines, Thesauri, Scaturigines invisibiles, purissimi, perpetui, Reconditissimi, in Elementorum purissimorum, simplicissimorum Centris: Terræ scilicet, Aquæ, Aëris & Firmamenti, in quibus occultissimis thesauris, seminatæ rerum Rationes, conservatrices specierum, perpetuæ, usque ad Mundi Resolutionem custodiuntur: utpote, Animalium, Vegetabilium, Mineralium, fluminum, ventorum, tempestatum, serenitatum, temporum, ætatum, rerumque omnium, figuræ, proportio & habitus, quibus in hanc Mundi scenam visibilem, statim temporibus prodeunt; totius vitæ humanæ Rempublicam, totiusq; Naturæ cursum, fluxum & refluxum administraturæ. Hanc Abyssum naturalem vocat Orpheus Noctem, Tenebras, Nebulam, Dianam inconspicuam, à nemine mortalium visam, nudam scilicet, in hymno qui sic incipit, *Νύξ ὕπνος μή τιμω.* Abyssus Providentiæ est ordo Conciliorum Divinorum abstrusissimus: totius Naturæ & humanæ vitæ administrator, qui tempora, ætates, mutationes, annos, menses, dies, horas, minuta. Rerum Naturalium & humanarum actionum, officiorum, vocationum, studiorum, periculorum, calamitatum, afflictionum, Liberationum, vitæ & Mortis Humanæ est auctor, moderator & dispensator. Abyssus Sapientiæ delineatur lib. Sap. 7.

164

Quis ascendit in Cælum
atque descendit? Quis continuit Spiritum in manibus suis? Quis colligavit Aquas quasi in vestimento? Quis suscitavit omnes terminos?
¶ Quod NOMEN EST EIVS, & quod NOMEN FILII eius sit, nosti?

Prou. 30
vers. 4.

Quis ascendit in Cælum
& descendit? Quis collegit ventum in pugillis suis? Quis cōgregavit Aquas in vestimento? Quis stabilivit omnes terminos Terræ? Quod Nomen eius, & quod NOMEN FILII eius, si nosti?

164

Quod

QVOD NOMEN EST, &c.) DE SAPIENTIA incarnata vaticinatur Sapiens: & de NOMINE ineffabili & admirabili IEHOVA. Quomodo sapienter Nominibus DEI uti debeamus in Oratorio, docet nos Pfalter, Psalmo 18. 2 & 3. *Domine fortitudo mea, rupes mea, propugnaculum, liberator meus, DEVS meus, petra mea, protector meus, cornu salutis mea, refugium meum.* Et, Moses Exod. 34. 6. DOMINE, DEVS noster, Bone, Benigne, Misericors, Clemens, Longanimis, multæ Misericordiæ & Bonitatis. Nomen verò IESVS est nomen supra omne nomen, in quo omne genu flectitur illorum, quæ sunt in cælo & terra, & infra terram. Hoc NOMEN omnium diuinorum miraculorum causâ effectrix est, si ritè Theo-Sophicè & Mysticè Mens sit præparata fide & inuocatione. Huic fidei, quæ sese coniunxit, copulauit, & rectè VNIVIT, cum Nomine IESVH, cedunt omnes virtutes Cælorum, omnes vires terrenæ, omnis vis diabolica, omnia quæ ex regno peccati & diaboli, hominum corpora & animos infestant.

165

Comede, fili mi, mel,
quia bonum est: & fauum,
qui dulcis est palato tuo:

Pro. 24
Vers. 13.

Comede (itaq.) fili mi MEL,
quia bonum est, & fauum dul-
cissimum gutturi tuo:

165

Mel] Melle solo, dies aliquot vixisse Democritum ægrotantem, quo cum caruisset, mortuum, scribit Athenæus: odore panis calidi, morti propinquum; vitam per triduum extraxisse, Diogenes Laërtius. Mellita SAPIENTIAE Aeternæ (quæ panis vitæ, Iohan. 6. 35.) doctrina, te, peccatorum morbo lethali ter decumbentem, cordis ore puri ac mundi piè comesta, reficiet non tantum, sed & à morte præseruabit æterna. Quemadmodum enim apiculæ ex rore & floribus mel conficiunt: ita ex Rore Cælesti, Spirituali, Diuino, videlicet, SPIRITVS SANCTO; & ex flore Mentis tuæ, hoc est, fide, amore, spe & inuocatione paratur mel Sapientia Diuinæ; cuius vel minimus gustulus ab anima pia & fideli perceptus omnem totius mundi dulcedinem, delectationem & voluptatem superat. Hinc Pfalter, *Eo quia tua*, inquit, *sunt mihi melle & fauo dulciora*: Psal. 19. vers. 11. & 119. 103. Tua, ô DOMINE, dulcedo, & mihi dulcia faciat amara omnia Mundi. Comede igitur MEL de PETRA, CHRISTO, vt Balsamo eius saluberrimo, corpore, Spiritu & Anima, à corruptione libereris annihilatus: (Deut. 32. 13.) cuius carentia, te mori sinet. Latet in melle hoc suauissimo SAL SAPIENTIAE, à sapientibus sapienter sic nominatum. Mirum, certè, Diuinæ Benignitatis documentum, phrasin hanc ad nostram vsque ætatem, permansisse superstitem, etiam inter profane philosophantes; cum miseri isti homunciones (per DEVM) non intellexerint, quid dixerint. Secreta vis locutionis huius. Disce fili.

de feg.

166

Sic & DOCTRINA
SAPIENTIAE Animæ tuæ,
quam cum inueneris, habebis
in nouissimis spem, &
spes tua non peribit.

Vers. 14.

Sic cognitio SAPIENTIAE
suauis erit anima tua, si in-
ueneris eam: & erit merces: &
expectatio tuâ non excidetur.

166

Sic & Doctrina, &c.] Est enim Flos Mellis Diuini; Mannaque Roris superælestis: Mel in ore. Mel in corde IHSVH SAPIENTIA Patris facta caro, PETRA, I. Corinth. 10, 4. supra quam ædificata Ecclesia, Matth. 16, 18. Cognitio SAPIENTIAE, &c.] Cognitio SAPIENTIAE veræ est LUX in Mente, dispellens tenebras ignorantia, & omnes opiniones falsas ac incertas. Et hæc Cognitio differt ab opinione & incertis coniecturis, tanquam lux à tenebris, & corpus ab umbra. DEVS, vt mentes nostras illuminet, exorandus est. Caue, igitur, caue ne Lucem à tenebris petas, à spiritibus malis, qui sunt apostata & mendaces. Caue, ne Lucem veram petas ab umbra, hoc est, ab hominibus, vera Luce non illuminatis, qui propriâ sapientiâ tument, & phantasias speculatiuas, atque somnia sua tibi pro Sapiencia obtrudunt & vendunt. Habebis in nouissimis, &c.] Vide infra vers. 224.

Inferatur hic figura quarti gradus.

I V.
GRADVS
PROLOGETICVS
QVARTVS
EXPOSITVS.

168

IEHOVAH dat SAPIENTIAM, ex ore eius egreditur cognitio & Intelligentia.

Prou. 1.
Verf. 6.

DOMINVS dat SAPIENTIAM, & ex ore Eius PRUDENTIA & SCIENTIA.

168

DOMINVS dat, &c.] Hinc D. Iacobus in sua Epistola cap. 1. verf. 5. *Si quis vestrum indiget SAPIENTIA, postulet à DEO, qui dat omnibus assuet, & non improperat (exprobrat,) & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hæsitan.* Qui enim hæsitat, similis est fluctui Maris, qui à vento mouetur & circumferitur. Non ergo æstimet homo ille, (summus ille sit, vel minimus, nobilis aut plebeius, Gross oder flein Hans) quod accipiet aliquid (quicquam) à DOMINO. Vir duplex animo, est inconstans in omnibus viis suis. Vide verf. 216. 251. Si igitur, quod verum, IEHOVAH dat SAPIENTIAM, frustra innititur prudentiæ nostræ soli, laborando arte aliqua humanitus eam addiscere. Liber, sine clauē Spiritus sancti, non prodest quicquam. Rectè ergo I. C. Scaliger Exercit. 359. 1. inquit: *Nostri hac in literarum studiis peregrinatio, sine superna luce, miserabilis quædam erratio est.* Apud IEHOVAM THEOSOPHICÆ, hoc est, Christiano-Cabalicæ, Diuino-Magicæ, & Physico-Chemicæ; in Oratorio ac Laboratorio, Micro & Macrocosmicæ, quaerenda est: à DOMINO, qui eam inspirat atque largitur, impetranda. Donum DEI est. Vnde doctissimus Capnio (cuius ob Cabalisticæ exercitationis diuinam peritiam memoria sit sempiterna) lib. de verbo mirifico 1. cap. 7. Philosophiam (quæ à SAPIENTIA amore nomen habet) rectè definit, Spiraculum DEI, & Illustrationem Diuinam. Vt autem Sapiencia vera Spiraculum DEI & Illustratio Diuina: ita sapientia mundi immundi (reuera stulta & insipiens) spiraculum diaboli, Cui, teste Apostolo, princeps mundi huius: cuius ad exemplar totus componitur orbis & excæcatio mentis. Quare & stultitia coram DEO, hominibusque DEI Spiritu illustratis Ex Oceano SAPIENTIAE, per Libri eius tertrinius Catholici siphones,

Sapientia.
Scientia &
Intelligentia
Dona Dei
sunt.

gratiæ diuinæ ductu, deriuandum est, in Paradysum mentis nostræ, veræ SAPIENTIAE flumen; non ex putidis principis mundi huius immundi, squamarumque istius, per sophismatum errorumque canales, steridis lacunis. Ille, rerum Diuinarum & humanarum dat Scientiam veram & salutarem: hic, vitiosam, turgescentem, vulpecularem, sophisticam, sterilem & mundanam sapientiam immundam. Vide vers. 187.

168

Custodiet & rectorum salutem, & proteget gradientes simpliciter,

Vers. 7.

Recondet rectis essentiam, scutum erit ambulanti-
bus perfectæ,

168

Rectorum salutem] Fructus Diuinæ Sapientiæ sunt infiniti: Summus autem est animæ Salus; quæ diuinitus custodita, & tanquam thesaurus aternus reposita est iusto. Et, vt Hebræus textus innuit, ipsum esse rei, seu quod omnibus rebus dar esse, est thesaurus iusti: quod nihil aliud est nisi DEVS IPSE, qui est OMNIA IN OMNIBVS. I E H O V A higitur IPSE Salus iusti: IPSE est clypeus iusti, aduersus tela diaboli, hominum inimicorum, aduersus malignas impressiones MacroCosmi. Hæc est vmbra Altissimi, & protectio Omnipotentis, aduersus horrores noctis, aduersus volancia tela interdiu, aduersus dæmonium meridianum, aduersus pestem ambulantem in tenebris. Psal. 91. Hæc mala omnia, non tangunt illos, qui ambulant in integritate; hoc est, in DEO IPSO, & filio eius I H S V H CHRISTO.

169

Vt custodiant semitas iudicii: & viam misericordium eius custodiet.

Vers. 8.

Seruans semitas IUSTITIÆ, & vias sanctorum custodiens.

169

*

Tunc intelliges iustitiam & iudiciū, & Rectitudines, & omnem semitam bonam.

Vers. 9.

Tunc intelliges Iustitiam, & iudicium, & equitatem, & omnem semitam bonam.

*

Vias sanctorum custodiens] Egregius hic est Diuinæ Sapientiæ fructus. Fa-
uore namque & gratia DEI custodiuntur pii, ne à Iustitiæ semitis aber-
rent. Sapientia Diuina est Lux perpetua, monstrans viam in tenebris, ani-
mum ab erroribus reuocans, à consiliis stultus liberans, à cogitationibus
vanis cohercens. EGO te docebo, inquit SAPIENTIA, quæ sunt vitia:
Intellectum tibi dabo, & instruam te in viâ hac, quâ gradieris: firmabo su-
per te oculos meos. Psal. 32, 8. O SAPIENTIA Aeterna doce nos, æterna
norma dirige nos, æterna regula informa nos:

*Me DEVS informa, quæ sit tua sancta voluntas,
Morigerasque manus præsta gressu: quæ sequaces:
Namque eris ecce DEVS semper mihi, tramite recto
Spiritus ille tuus diuinaque virgula ducat.*

170

Vt notum omnibus ef-
set, quoniā oportet præ-
uenire SOLEM ad BENEDI-
CTIONEM TVAM, & ad
Orientē LVCIS TE adorare.

Sap. 16.
Vet. 18.

*Quo notum esset, Solem ad
gratias tibi agendas præueni-
endum esse, atque te sub lucis
ortum saluandum.*

170

Præuenire Solem] Anteuertere Solem; oculum (iuxta Hermetem) non tantum visibilem illum, hoc est, lumen in Firmamento maius, verum quoque DIVINUM: & ad ortum lucis eius, in nobis, tibi, IEHOVAH, obuiam procedere, occurrere, te adire, cōuenire, supplicationibus, 1. Timoth. 2, 2.) orationibus, postulationibus: & gratiarum actionibus (siquidem gratiarum actio est ad plus dandum inuitatio) ad benedictionis tuæ radios, ram mentibus quàm actionibus laboribusvè nostris, benignè influendos, locoque ac tēpore opportunis, te præuenire: aut, super negotiis omnibus Theosophicè te consulere, tecumque agere. Hinc Proverb. 19, 11. Ex studiis suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera eius. NOTA: Quemadmodum Manna cibis populi Iudaici, in deserto, antè Solis ortum colligendū erat, ne radiis Solis liquefactum diffunderet: ita Diuinæ Sapientiæ Manna, matutinarum precum vasculis colligendum: &, vigilandum est manè ad fores SAPIENTIÆ. Sol noster, qui in nobis est, præueniat Solem MacroCosmicum: oriaturque citius Cæli interni Micro, quàm externi MacroCosmi. Nam vigiles ætherii, qui sunt vehicula Lucis & Sapientiæ, adsunt simul depulsuri tenebras interiores. Solem in nobis exorientem describit Canticum: *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Non immerito Psal. 78, 25. manna vocatur panis Angelorum. Manna siquidem supernaturaliter generatū per Sapientiam Diuinā, Diuinæ Sapientiæ fructus est. Igitur Sapientia, quæ ex ore DEI procedit, est verus panis Angelorum, quo ipsi aluntur suauiter. Et quia Iesus Christus, verbum Patris est, & Sapientia Patris: igitur verum manna est Christianorum credētium. Hoc, iungi corde, animo per-
uigili est suscipiendum; antequam mens nostra, afflictionibus quassetur & diffusetur curis, quas singuli secum vehunt dies nostri. *Ad orientem Lucis*] hoc est, summo manè, in crepusculo matutino, (nam benè confurgit diluculo, qui quærit bona. Prou. 11, 27.) sub exortum Solis, in aurora, quæ grata Musis, & verè aurea hora, non duntaxat diei naturalis, sed & ætatis tuæ, piæ deuotionis, conceptuum mentis bonorum, &c. confestim, cum tale quid in te exoritur, (qui exortus in schola Cabalæorum Aurora dicitur) quando impulsu Spiritus boni bonum in te sentis motum, dum cor inflammatur, dilatarur ac gliscit, ad opus tale perficiendum; tunc micro & macrocosmicè ingrediare Oratorium, & Ora, meditare, soliloquia Theosophicè exerce Christiana: (scias iam tibi fauere & inservire Tempus, Locum, Cælum, Sidera, Genium, Cælestis exercitus militiam, DEVM, hoc est, OMNIA:) audi, vide, obserua, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, quidnam IEHOVAH, in TE IPSO, in NATURA, in SS^a. SCRIPTURA, suggerit respondetq; tibi, Ingredere quoq; Laboratorium, secundumq; Cabalisticam, i.e. Receptoriam institutionem prædictam Diuinā, verè Sapientibus antiquitus vfitatū, *Sapienter Labora*: Sic DEVS dabit sine mora.

Exercitia hæc, quando Spiritus sancti vel boni stimulum sentis, noli differre: Nam *fronte capillata, quæ post occasio calca.* Omnia enim, Solomone & Experientia testibus, tempus habent suum. Quapropter, quando & quò Fata trahunt, obœdienter sequendo, eundum. Hodie, suadet Psalmographus Regius, cum audieritis vocem I E H O V A, nolite fieri sicut mulus & equus; quibus non est intellectus. Psalm. 32. vers. 9. Inuoca igitur D E V M, sole (macro & microcosmicè) oriente, non occidente. Vide vers. 96.

171 Tu (D O M I N E) es,
qui liberas ab omni ma-
lo.

Sap. 16.
Vers. 8.

Tu (I E H O V A H) docuisti ho-
stes nostros, te eum esse, qui omni
ex malo eripis.

171

Qui liberas, &c.] Mirificè D E V S Opt. Max. Sapientiæ suæ radios disposuit, illosq; in salutem & auxilium hominum, variè dispensat. Est namq; Diuina Sapientia, non inanis & vana scientia, sed virtus auxiliatrix, infinitas possidens vires auxiliatrices, quas in salutem hominum conuertit. Et cum genus humanum variis (proh dolor) imò innumerabilibus (ob commissum peccatum) obnoxium sit calamitatibus; totidem Sapientia D E I, tam Spirituales, quam Naturales, continet medelas: quas per famulas suas fidas pedissequas, ex abyssu sua, fideliter nobis distribuit.

172 Tu (I E H O V A H) vitæ &
mortis potestatem habes,
ad portasque inferorum de-
ducis & reducis.

Vers. 13.

Tues, D O M I N E, qui vitæ
& mortis habes potestatem, &
deducis ad portas mortis
atque reducis.

172

Deducis ad portas mortis, &c.] Ecce hæc est Diuinæ Sapientiæ Scholæ & *ἐκπαίδευσις*. Ita mortificat cultores suos, vt eosdem viuificet; ita ad portas mortis deducit, vt, eadem viâ, ad portas Cæli euehat. Cor contritum & humile postulat S A P I E N T I A: in hoc ipso magnificum sibi extruit domicilium. Dum igitur hominem frangit, eundem ædificat; dum destruit, renouat; dum humiliat, exaltat; dum obtenebrat, nouam lucem infundit; dum hominem, ab hominum consortio auertit, in Cælestium commercium introducit.

173 Benedictio I E H O V A di-
tat, nec apponit I E H O V A H
dolorem ei benedictioni.

Prou. 10
vers. 21.

Benedictio D O M I N I
diuites facit, nec sociabitur eis
afflictio.

173

Benedictio D O M I N I, &c.] Fructus Diuinæ Sapientiæ sunt omnis generis Dona & Bona Corporis, Animi & Mentis: Omnes enim creaturæ vitrò seruiunt, & vbertim affluunt illis tantum, quorum mentibus, tanquam Regio Solio (Regina & Domina creaturarum) S A P I E N T I A inhabitat. Quandoquidem hæc est creaturarum libertas, & præcipuus ac proprius finis, seruire Gloriæ D E I & hominibus D E o dilectis, vitæ æternæ hæredi-

bus. Quibus cum vltro feruiant, administratorii Spiritus Angeli, ex DE I ordinatione: cur non & reliquæ creaturæ, Angelorum ministerio subiectæ idem præstarent? Et quemadmodum maledictionis causa est Protoplasti inobedientia, quæ secum tulit omnis generis calamitates, Elementorum sterilitates, & rerum penuriam: ita Benedictionis causa est PIETAS, & TIMOR DEI. Hæc Benedictio nihil aliud est, quàm virtus quædam, progrediens ex ore DEI, viuifica, multiplicans & fecundans rerum Naturam, vt le quasi in agmina vbertim diffundat. Accedunt huc exempla Patriarcharum, Regum aliorumq; Sanctorum. Insuper hæc diuitiæ, quæ fontem habent veram Sapientiam, non afferunt secum dolorem, cum affluunt; nec pariunt dolorem, cum recedunt: Fontem enim diuitiarum possident pii, & fideles DEI dilecti, Sapientiam ipsam. Hæc melior est auro, vers. 30. cunctis opibus pretiosissimis, vers. 5. auro & lapide pretioso, vers. 327. Ratio est, quia dat OMNIA, vers. 291.

174

Turris fortissima NO-
MEN DOMINI: ad ipsum
currit iustus, & exaltabitur.

Prou. 18
vers. 10.

*Vt turris fortis est NO-
MEN IEHOVÆ: ad ipsum cur-
ret iustus, & exaltabitur.*

174

Turris fortissima NOMEN DOM.] Psal. 91. 14. Protegam eum. Quare? Quia cognouit NOMEN meum. NOMEN DEI est Omnipotentia, Sapientia & misericordia DEI. Huic magno & mirifico nomini qui sese committit, & ab eo solo pendet, nã ille munitissimo propugnaculo circumseptus est. Nomen DEI omnes virtutes & potentias complectitur. Qui igitur NOMINI IEHOVÆ & IHS VH confidit, is omnibus virtutibus ac potentiis munitus est. Præsentē diuino hoc præsidio, castrisque Angelicis; omnis humana potentia, quæ aduersus pios militat, dissipatur, & in ymbra soluitur: quo recedente, corruunt & vastantur fortissima quoque mœnia & regna. Rex Dauid in fuga & auxilio, nullo visibili præsidio instructus, non castris aut propugnaculis externis munitus erat: interim sub præsidio, protectione & vmbra Altissimi, tutior erat, ac si urbem munitissimam, occupasset. Discito ergo NOMEN DEI inuocare cum Seth, Gen. 4. vers. vlt. cum Abram, Gen. 12, 8. 13, 4. & (Abraham) 21, 33. cum Moseh, Exod 34, 5. cum Aaron & filiis eius, Num. 6. v. vlt. cum populo Israelitico, Deut. 26, 2. 28, 10. & 32, 3. cum Dauid & toto Israel, i. Paralip. 13, 6. & 16, 2. & 8. Psal. 115, 4. cum Solomone, 3. Reg. 8, 23, & 43. 2. Paral. 6, 20. cum Elia, 3. Reg. 18, 24. cum Eliseo, 4. Reg. 5, 11. cum Rege Asa, 2. Paral. 14, 11. cum Iosaphat Iudice, 2. Paral. 20, 6. & 9. cum Iesu Syrach, 5, 14. cum Ieremia, Thren. 3, 55. cum Azaria, in medio flammæ, Dan. 3, 26. cum tribus viris, Sidrach, Misach, Abednago, in camino ignis ardentis, ibid. vers. 52. cum Sacerdotibus, i. Maccab. 7, 37. cum discipulis Christi & omnibus sanctis ac piis, Oratione Dominica, Matth. 6, 9. Item Iohan. 14, 13. & 15, 16. & 16, 23. O DOMINE DEVS, quàm Admirabile est Nomen tuum in Vniuersa Terra, Psal. 8, v. 1. & vlt. Psallam Nomini DOMINI Altissimi, Psal. 7. v. vlt. Lætabor & exaltabo in te, psallam Nomini tuo Altissime, Psal. 9, 3. IEHOVAH est Nomen illi, Iudith 9, 10. & 16, 3. IEHOVAH

ZEBAO TH, DOMINVS EXERCITVVM est Nomen meum, Esa. 51, 15. *Omnis quicunq; inuocauerit Nomen DOMINI* (manifestatum hominibus in SAPIENTIA Aeterna incarnata, IHSVH CHRISTO, Iohan. 17, 6.) *saluus erit*, Ioel. 2, 32. Acto. 2, 21. Rom. 10, 13. Huc referenda est Doctrina Cabalistarum de nominibus DEI, & Decem SPHIROS (vers. 137.) siue EMANATIONIBVS aut Numerationibus (vt vocant) DEI, quibus totus ELOHIM TRIVNVS in vniuersitatem rerum progressus est, quali ornamentis & vestibus tanta maiestate dignis, circumdatus; quarum fimbrias quoties ipsa Mens beatorum Theo-Sophice attigerit, toties responderet DEVS; tetigit me aliquis: nam & Ego sensi virtutem de me exiisse, vers. 222. & 252. Egimus de hisce prima Amphitheatri huius figura: & DEO concedente, in explicatione illius, suo tempore, fusius tractaturi sumus. Quærat aliquis, cur introduxerim in Amphitheatrum hoc HEBRÆA? At certe si sibi esset cognita vis Sacerdotii Decreti Zoroastri (sacrorum Principis) huius, IN SACRIS NOMINA BARBARA (Hebræa intelligens) NVNQVAM MYTAVERIS; id sinistrè haud interpretaretur.

Homo
proponit,
DEVS dis-
ponit.

175

Multæ cogitationes sunt
in corde viri: consilium au-
tem IEHOVÆ permanet.

Prou. 19
vers. 21.

☞ Multæ cogitationes in
corde viri, voluntas autē DO-
MINI permanebit.

175

Multæ cogitationes, &c. Sic, Hominis est animam præparare, & DOMINI gubernare linguam, Prou. 16, 1. *Sortes mittuntur in sinum, sed à DOMINO temperantur.* Ibid. vers. 33. *Homo præparat animam, hoc est, sibi proponit, ordinat in suo cerebello deliberatque animo; DEVS autem disponit, datq; consiliorum & laborum euentum.* Cum igitur IEHOVAH solus sit, qui fortunet ac regat theorias & praxes, actiones atque labores nostros sensuum rationis, mentis manuumque debemus mente supplicii (in spiritu ac veritate) implorare auxilium ipsius, vt in omnibus det atq; inspi- ret benè velle, nosse, esse & posse. Quo volente, omnia dextrè succedunt: nolente, sinistrè. Non est enim in studio SAPIENTIÆ Laboribusq; illius volentis aut currentis per se, sed misericentis & præcurrentis DEI, cuius nomen sit benedictum in secula, Amen. Reuela, ô DOMINE, oculos mentis, intellectus, rationis ac sensuum meos; & considerabo mirabilia delege tue (Psal. 119, 18.) triuna, Catholica, videlicet, Naturæ, SSæ Scripturæ atque conscientiæ meæ. Beatus homo, Psal. 94, 12. quem tu erudieris DOMINE, & de LEGE tua (triuna, Catholica prædicta) docueris eum. *Non nobis DOMINE, non nobis, sed Nomini tuo danda est gloria.* Psal. 115, 1. Custodi, ergo, cogitationes tuas, & Disciplinam labia tua conseruent: ne lingua tibi præcurrat mentem, iuxta Chilonis consilium, ἡ γλῶσσα σου μή προερχέται τῇ νῦν, iniquientis. Lingua quasi stabellum est seditionis: quare omnibus quàm diligentissimè continenda. Hinc Zenon, linguâ in mentem intinctâ, disserere iussit. Semper cogita, lingua quò? Audicitus, dic lentus atque cautus.

Multi

176

 Equus paratur ad di-
em belli, DOMINVS autem
salutem tribuit.

Prou.21.
Vers. 31.

*Equus paratus est ad diem
belli: sed JEHOVÆ est ipsa
salus.*

176

*Equus paratur, &c.] Sapiencia Diuina victrix est mundi, & omnis mun-
danæ potentia, quin etiam diabolicæ. Cedunt enim Diuinæ Sapienciæ &
manum dant omnes creaturæ. Huic etiam ministrant stellæ Cæli, quæ
aduersus hostes militant. Huic militat æther, & coniurati veniunt ad præ-
lia venti. Quisquis igitur legitimè vti scit Sapiencia Diuina, is hostes potè-
tissimos ligare, & vincire compedibus potest, Psal. 149, 8. Hancartem si
quisquam alius, certè David fortissimus ille bellator egregiè calluit. Is in-
quit: *Hi in curribus, & hi in equis: nos autem in nomine Domini DEI nostri inno-
cabinus*, Psal. 20, 8. *Dominus confringit potentias arcum, scutum, gladium & bel-
lum*. Psal. 76, 4. Hic quoties solis precibus exercitui suo robur addidit, &
insignes obtinuit victorias: Iosaphat hymno fudit exercitum innumera-
bilem 2. Paral. 20, 22. & seqq. Angelus Domini exoratus ab Ezechia, vnica
nocte percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia,
4. Reg. 19, 35. Hæ victoriæ omnes sunt Diuinæ Sapienciæ, quæ Rerum &
Imperiorum totius Mundi sola gubernatrix est. Licet etiam multæ ruinæ
& confusiones regnorum, vrbium, principatuum, Imperiorum accendant,
tamen Sapiencia Diuina omnia secundum æternam DEI Opt. Max. iu-
stitiam prudentissime dispensat.*

177

Multi quærunť faciē Do-
minantis: & à JEHOVA pro-
ficiscitur iudiciū vniuscuiusq;.

Prou.29
Vers. 16.

 Multi requirunt faciē
Principis, & iudiciū à DO-
MINO egreditur singulorum.

177

*Multi requirunt faciē Principis] Hoc est, ambiunt familiaritatem & gra-
tiam Principis. At consiliū audi Propheta Regi, etiam Aulici, Nolite
confidere in Principibus, in filiis hominum, in quibus non est salus. Psal. 146, 3. Et,
Bonum est confidere in DOMINO, quàm confidere in homine: Bonum est sperare in
DOMINO, quàm in Principibus, Psal. 118, v. 8, & 9. Quia voluntas humana
est mutabilis: DEI verò voluntas firma, constans ac perpetua. Esai. 54, 10.
Montes enim commouebuntur, & colles contremiscunt: misericordia au-
tem mea non recedet a te, & fœdus pacis meæ non mouebitur, dixit mise-
rator tuus Dominus. Dominus DEVS est, qui dedit Danieli gratiam &
misericordiam, in conspectu Principis Eunuchorum; potest etiam, si vult,
dare tibi. Quare,*

*Tutius est prastatque DEO confidere soli,
Quam se Principibus credere mille viris.*

178

Sicut diuisiones aquarū,
ita cor Regis in manu
DOMINI: quocunque vo-
luerit inclinabit illud.

Prou.21
Vers. 1.

*Velut riui aquarum est
cor Regis in manu JEHOVÆ:
ad omne quod vult inclinat il-
lud.*

178

Ita cor Regis, &c.] DEVM promouere & annihilare cogitationes, actiones atque labores hominum, pro lubitu suo, quotidiana testatur experientia. Verum igitur illud:

Ludit in humanis Diuina potentia rebus.

Inspirat IEHOVAM tam benedictionem, quàm maledictionem, & operi & homini, cui ac quando vult. IPSE constituit Reges, atque deponit; exaltat, humiliat, ædificat, destruit; Benedicit, maledicit; OMNIA in manu sua omnipotente. Si ergò habes, quod agas coram Principibus personis, in honorem DEI, Proximi aut Tuipsum vtilitatem vergens, Theosophicè Ora atque Labora, vt sis in Amore DEI, (Ô ARTEM AMORIS DIVINI DIVINAM hanc, quam docet Amphitheatrum hoc nostrum) DEI amicus; amicus erit & Princeps (si DEO placuerit, quod quæris) clemens, gratosus atque benignus. DOMINVS enim quocunque volet, defleat eos. Semper addendum: *Fiat DOMINE voluntas tua.* Nota est historia de Alexandro Magno, Tyrum oppugnante, cumque exercitu, Hierosolymam, ob negata subsidia, contédente, quomodo ipsius animum flexerit laddus summus Pontifex, obuiam ipsi procedens cum habitu sacerdotali. Idem de Attila quoque legitur, Romam petente. Ahasuerus ab Esther flectitur, ne vno die Iudæos deleteret. Vide igitur, disce, iudica, an quemadmodum Sapiens astris dominatur, ita etiam possit animis & mentibus hominum dominari? *Flectitur iratus, voce rogante,* DEVS: Cur non homo? Sed quomodo, quâ arte, quâ industria, quo Radio? Sapientiæ Diuinæ. Noli esse tam simplici animo, vt putes, sine arte, & sine singulari Sapientia Diuina factum, quod Laban in somniis audierit vocem illam: *Cave, ne aliter loquere cum Iacobo, quam humaniter.* An putas casu factum, quod Alexander Magnus in somnis viderit summum Sacerdotem sibi obuiam, in habitu suo, procedere? Arrige aures, & inquire hanc Sapientiâ. Si enim potestatem Christiani acceperunt à DEO supra omnem vim, hostis nostri insensissimi, diaboli; cur non supra animos hominum, qui à diabolo reguntur.

175

Omnis via recta est in oculis eius: ponderat autem corda IEHOVA.

Vers. 2.

¶ Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda DOMINVS.

179

Omnis via viri, &c.] Tam profundæ animos hominum occupant tenebræ, vt præ illis intimos cordis sui recessus intueri & examinare nequeant. Quâ intentione quispiam actiones & consilia sua exequatur, solus DEVS spirituum ponderator nouit, etiamsi ab oculis hominum illam abscondat. DOMINVS enim IPSE, qui omnium corda scrutatur, & vniuersas mentium cogitationes intelligit, 1. Paral. 28, 9. Psal. 7, 10. καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ, solus corda nouit omnium, Actor. 1, 24. Multæ actiones humanæ, fucò adeo subtili pictæ sunt, vt quis rectas esse iuraret, & ex fonte rectitudinis ac iustitiæ, amoris & caritatis emanasse, quorum tamen finis est amor proprius, honor proprius, commodum proprium. Lumen autem veræ Sapientiæ, has nebulas diabolicas omnes dispellit, & Diuinæ Iustitiæ statera appendit, easque

in Lumine

in Lumine coram facie DEI sistit & manifestat. Etiam si enim actiones nostræ ad Lumen rationis humanæ adhibita, videantur bonæ, legitimæ, iustæ: tamen Diuinæ Sapientiæ Lumini admodum, ineptissimæ, falsissimæ, iniustissimæ apparent.

180

Sortes mittuntur in sinum, sed à DOMINO temperantur.

Prou. 16
Vers. 33.

*In sinum proicitur Sors,
& à JEHOVAH est omne iudicium eius.*

186

Sortes mittuntur in sinum, &c.] Si sortes mittantur de rebus secretis, absconditis, nobis absconditis, dubiis atque arcanis interim tamen vtilibus, salutaribus, & (in summis angustiis ac necessitatibus) maximè necessariis: tunc, tantum abest, vt sint illicitæ atque in sacra pagina prohibitæ, vt eadem etiam à DOMINO temperentur, hoc est, Diuinâ Prouidentia regantur, sintq; vera Diuina responsa. Cuius rei luculentissima in sacrarum literarum codice, tum mandata, tum testimonia & exempla expressa habemus ferè innumera. Testimonia hæc sunt: Esa. 34. 17. IPSE (DOMINVS) misit eius (in diuidenda populo Israëlítico terra Canaan) sortem, & manus eius diuisit eam illis in mensuram. Et, Prou. 18. vers. 18. inquit Sapiens: Contradições comprimit sors, & inter potentes quog; diiudicat. Rectè ergo Diuinus ille Vates sortes suas Domino commendat, dicens: In manibus tuis, DOMINE, sortes meæ, Psalm. 31. 16. Exempla in sacris passim reperiuntur multa: Aaron Moylis frater iubetur à DEO super duos hircos coram Domino in ostio tabernaculi testimonii sortes mittere, vnam DOMINO, & alteram capro emissario: cuius exierit sors DOMINO, offeret illum pro peccato; &c. Leuit. 16. 8. cum Israel pactum DEI præuaricatus esset, tulissetque de anathemate, vt propterea ab hostibus suis, viris vrbis Hai percussus, terga vertere cogeretur: Io sua peccatum anathematis sorte explorauit; primò tribum, ex tribu cognationem, ex cognatione domum, ex domo virum seu ipsum anathematis auctorem inuestigando, Io 7. vers. 14 & seqq. Samuel Propheta cum in eligendo & per sortem Israelitis designando Rege occuparetur, applicuit omnes tribus Israël, & cecidit sors super Tribum Benjamin: & applicuit Tribum Benjamin & cognationes eius, & cecidit supra cognationem Metri, & peruenit vsque ad Saul filium Cis. 1. Reg. 10. 20. Et paulò post vers. 24. ait Samuel ad omnem populum. *Certè videtis, quem elegit (PER SORTEM) DOMINVS, quoniam non sit similis illi in omni populo.* Vt Regius Propheta Dauid Leuitas (quomodo secundum ministeria sua Domini domum ingredi deberent) sortibus diuiserit, ipse poteris legere 1. Paral. 24. Sic Ionas per sortem deprehensus est causa esse tantæ tempestatis, vt etiam naus periclitaretur. Ion. 1. vers. 7. Sors coram Hamati in vnam missa, prodit, duodecimo mense, qui vocatur *Adur*, gentem Iudæorum debere interfici. Esther. 3. 7. Et sanè, nisi sacris induti, cineres capiti inspergentes; alta voce ad DEVM clamantes; ardentèque eum orantes, ieiuniis, vlulatu, fletuque pœnitentiam agentes Iudæi (vt est cap. 4. vers. 1. & 2.) gratiam atque misericordiam à DEO impetrassent; procul omni dubio sententia (de interficiendo Iudæos) sortis (voluntatis Diuinæ interpretis) nunquam mutata vel retractata fuisset.

Si quoque noui Testamenti exempla inrueri libet: Nonne Matthiæ locus ministerii & Apostolatus, (de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum,) sorte contigit? Act. 1. vers. ult. Hunc in finem DEVS respiciens, iussit terram Canaan Israelitis sorte distribui. Ita, enim, inquit, Num. 26. vers. 56. *Quicquid sorte contigerit, hoc vel plures accipiant, vel pauciores.* Et 33. cap. vers. 54. Diuidetis vobis Terram (quam dedi vobis in possessionem) sorte: pluribus dabitur latiore, & paucioribus angustior; singulis, vt fors ceciderit, ita tribuetur hæreditas, per tribus & familias possessio diuidetur. Et hic fortiendi ritus in vsu semper fuit. Ita enim Romani olim per tesserarum sortes Dictatores suos, Consules, Senatores, Tribunos plebis elegerunt. Ita etiam nunc hodie plerisque in locis & ferè vbique officia in quouis statu, dona, hæreditates, &c. per sortes distribuuntur. Vndè Ecclesiastic. 14. vers. 15. dicitur: *Nonne alius relinques dolores & labores tuos in diuisione sortis?* Sed hæc dixisse sufficiat. Omnia enim hic in medium afferre, quæ ad artem hanc diuinandi diuinam Geomanticam confirmandam & stabilendam faciunt, non est nostri instituti. Ex his itaque, quæ à nobis iam dicta sunt, luce meridiana clarius euadit, sortium Moderatorem, Rectorem, Austorem, Fautorem, Defensorem & promotorem esse ipsum DEVM.

Deo confi-
dendum.

181

Fide I E H O V A E toto corde tuo, & intelligentiæ tuæ ne innitaris.

Prou. 3.
Vers. 5.

(Quocirca) *Habe fiduciam in D O M I N O ex toto corde, & ne innitaris prudentiæ tuæ.*

181

Habe fiduciam, &c.] Tibi ipsi diffidas; temetipsum derelinquas, ac DEO te negotiaque tua committas. Iacta curam tuam in D O M I N O, & ipse te enutriet, Psal. 55. vers. 23. Ipse directorium tuum erit. Sit tibi Symboli loco: *Auxilium meum à D O M I N O, qui fecit calum & terram,* Psal. 121. 2. Qui sperat in D O M I N O, subleuabitur, seu (vt Hebraicè sonat) *impinguabitur*, corpore, Spiritu & Anima: ita, vt sit mens sana in corpore sano: Macro & Micro- Cosmicè; internè & externè. In summa summarum: I E H O V A H in omnibus actionibus laboribusque tuis, sit prora & puppis; Alpha & Omega. Vide vers. 329. Tu, absq; DEI inspiratione, auxilio & ductu, noli altum sapere. In solo DEO, qui O M N I A in Omnibus, Theo Sophicè poteris O M N I A. *Ne innitaris prudentiæ tuæ]* Qui innititur Prudentiæ suæ; imaginationibus, consiliis laboribusque fanaticis suis, superciliosè postposità L E G E SSæ Scripturæ, Naturæ conscientiæq; suæ rectæ stultus est: quare stultè ambulabit in omnibus viis suis. Mundus Ethnicè iudicat, quod fortuna semper sit comes prudentiæ nostræ. Vndè proueria; *Sui cuiq; mores fortunam fingunt.* Et, *vnusquisq; (ex sua prudentia) suæ fortunæ faber.* Vndè Seneca. *Sequere rationem, & ser casum.* Iuuenalis: *Nullum Numen abest, si sit prudentia.* At sapiens noster contrarium docet, quod I E H O V A H (auctor & D O M I N V S fortunæ) fortunam mittat, & prudentiam atque successum vel detrahat, vel largiatur. Obseruandum hoc quoque est in laboribus Physico Chemicis, qui, nisi orando impetremus à D O M I N O benè nosse, esse & posse, non queunt secundum veritatis in Natura lineam re-

etiam, institui & absolui. In Oratorio igitur Theosophicè sudandum, vt DEVS nos informet; ne Spiritum suum sanctum auferat à nobis, vt nobis laboribusque nostris benedicat; mentem, sensus & rationem custodiat, ne diabolicis ludibriis & phantasiis seducantur; manus & pedes, ne destruant opus. Cicero Ethnicus prudens, consiliis multis suis partim, & rationibus frustratus est, partim verò fiducia suæ, in sapientiam atque industriam suam, pœnas dedit grauissimas: Quidque effecerit cum prudentia mundana, tristes & tragicæ multæ ab exilio suo voces rescriptæ testantur, quæ in Epistolis libri tertii ad Atticum insunt, & vltimæ suæ ad Octauium. Ideò interficiendus exclamat, ô me nunquam Sapientem. Rectè igitur Psalmus 33, 17. *Fallax equus ad salutem.* Et Psal. 127. *Nisi DOMINVS custodierit ciuitatem, &c.* Eccles. 11, 5. Quomodo ignoras quæ sit via Spiritus, & qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis: sic nescis opera DEI, qui fabricator est omnium. Non igitur ratio nostra, aut temeritas ingenii arroget sibi prudentiam tantam, vt se (soli sibi comparans seipsam) sine singulari & specificâ Benedictione Diuinâ posse gubernare vitam, actiones, laboresque existimet, aut fortunam & successum sibi ipsi fabricare, suæque esse in voluntate ac potestate boni aliquid efficere: Verum in manu DEI Omnipotentis ac Misericordis Christianè collocet atque constituat OMNIA, habeatque in DOMINVM (vt Sapiens sapienter suadet) fiduciam suam, ex toto corde, ab initio vsque ad finem viarum suarum, hoc est, actionum atque laborum omnium, in Oratorio atque Laboratorio. Si in hoc non delinquendum Theosopho; multò minus sophista in suo Labyrintho: JEHOVÆ voluntas dux certior est filo Ariadnæ, nobis palpatantibus in labyrintho mundi huius immundi magno. Obtempera igitur Tu Cabalæ; Mageiæ & Alchimie studiose, & ad Lapidem Lydium hunc te examina: si erit in DOMINO fiducia tua, hauries voluntatis salutem à DOMINO, & omnia prosperè tibi succedent; terq; quaterq; felix tam in praxi quàm theoria eris; neque in æternum (quemadmodum cum SS.^a Scriptura attestatur Experientia ipsa) cõfunderis. Hinc 2. Machab. 8, 36. prædicabat Nicanor protectorem DEVM habere Iudæos, & ob ipsum INVULNERABILES esse, eò quòd sequerentur Leges ab ipso constitutas. Hoc idem sibi vult versus sequens, scriptus in aulæo veteri, in quo depicta fuit mulier fila ducens, in arce quadam Gallica, de cuius sententia sæpè disputauit Rex Gallie Franciscus:

Nensi fila DEVS mentem coniungit Olympo.

Id est, DEVS adiuuat laborem vocationis, *Füget der Spinnerin den faden zusammen*/ Et auxilium illud etiam, quod laborantibus nobis, iubet à se peti, coniungit mentem Olympo; *Heist uns hinauff gehn Himmel denken/ und beten.* Non frustra adduxi locum Hermetis, vers. 317. *Qui animæ suæ non peperit, &c.* Secretum ibi latet CONIUNCTIONIS & VNIIONIS, in Lapide suo PhysicoChemico Catholico, Diuinæ, de qua plura palam loqui, non omninò consultum. Vide vers. 132.

 Reuela DOMINO opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ.

Pro. 16
Vers. 3.

Deuolue ad JEHOVAM opera tua, & firmabuntur cogitationes tuæ.

Psal. 37. v. 5.
1. Pet. 5. v. 7.

Revela DOMINO opera, &c.] Noter hoc diligentissimè TheoSophia studiosus omnis; & tu qui Oras, quique Laboras in Scibili quous. In omnibus, priusquam incipis, Theo-Sophicè consule DOMINVM, & IPSE erit directorium tibi. versl. 181, 329.

183

In omnibus (igitur ô mortalis) viis tuis recognosce DOMINVM: & IPSE diriget semitas tuas.

Prou. 3.
Versl. 6.

In omnibus viis tuis recognosce Eum, & IPSE diriget semitas tuas.

183

In omnibus viis, &c.] In omnibus negotiis ac laboribus tuis, cogita, pro præceptore tibi propone, & sequere IPSVM, qui SAPIENTIA Parris, nobis factus SAPIENTIA, in quo (tanquam in Minera) sunt omnes thesauri SAPIENTIAE & SCIENTIAE reconditi. Coloss. 2, 3. Et ibidem, cap. 3, 17. præcipit Apostolus; omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri IHSVH CHRISTI facite. Apud IEHOVAM igitur per SAPIENTIAM eius incarnatam, SAPIENTIAE Dona ac Bona Theo Sophicè quærat omnis homo: solus IPSE (HV) dirigit gressus cogitationum laborumq; manuum mearum: Ratio est, quia solus ipse felicem largitur successum. O Hhochmahél, SAPIENTIA DEI! ô Binahél, Prudentia DEI! IHSVH SAPIENTIA IEHOVÆ incarnata, miserere mei, & doce nos veritatem: in Oratorio & Laboratorio, Amen. Vide figuram Amphitheatri huius secundam, & versl. 106.

Rom. 12, 16. 184

Ne sis sapiens in oculis tuis: time IEHOVAM, & recede à malo.

Versl. 7.

*Ne sis sapiens apud te-
metipsum: TIME DEVM,
& recede à malo.*

184

Religio Catholica,
hoc est, V.
niiversalis.

Ne sis sapiens] vt solent facere sapientes mundani academici, qui tument præscientia, Sie stecken voller dunste und funke. TIME DEVM.] Hoc est omnis homo, Eccles. 12, 13. Hæc religio verè catholica aut vniuersalis, Sap. 1, 1. Actor. 10, 35. vide versl. 299, 301. & 342. Hoc pœnitentiam agere Christianè.

185

Mihi dedit DEVS dicere ex sententia, & præsumere digna horum quæ mihi dantur: quoniam IPSE SAPIENTIAE dux est, & Sapientum emendator.

Sap. 7.
Versl. 15.

DEVS mihi dedit ex sententia dicere, ac pro dignitate eorum quæ dantur, cogitare: quoniam Ipse & Sapientia dux est, & Sapientum moderator.

185

Mihi autem dedit DEVS.] Non diabolus. Donum DEI est, versl. 187. Dat DEVS æquè hodie ac ante annos mille, mihi, tibi, aliis: videamus modo, ne impediamus nos ipsos, & desumus nobis ipsis. DEVS semper promptior est ad dandum SAPIENTIAM, quàm nos ad accipiendum.

Discere ex sententia] Hoc est, commoditatem ac facultatem orationis, quæ concepta animi ac cogitata facillimè exprimuntur. Hæc vis orationis, Facundia aut Eloquentia appellatur. *Presumere, &c.*] Cogitare dignè de iis, quæ dantur à DEO. Est enim singulare DEI Donum, audire, videre, obferuare, quæ DEV s sapienter suggerit SAPIENTIAE amatori, responderique studioso fidei dilecto. Multos alloquitur DEV s, qui tamen eum alloquentem vel respondentem nec intelligunt, neq; obferuant: imò (malum!) admoniti præceptorum peruersorum propriaque malitia seducti, Theo-Sophicè obferuare & intelligere nolunt ac respuunt. DEV s ubiuis locorum, & omni tempore nos alloquitur, in Cælo, Aëre, Terra, imò in nobis ipsis proponit clara specula nos commonefacientia. At per pauci (dolendum) vocem audiunt DEI Catholicè loquentem. Nec est multitudo inis, DEI audire sermones: quapropter clamabant ad Moysen: (Exod. 20, 19.) loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis DOMINVS: ne fortè moriamur. Hinc etià *stultorum plena sunt omnia*. Vide vers. 35, 37. & 190, & 197. Porro: nec cogitare tantum, verum etià loqui: sunt enim aliqui, qui rectè sentiunt, & tamen illud quod sentiunt, non possunt perire distinctèque dicere. Vnde videmus etiam ea, quæ per se bona sunt, si non bene quoque tractentur, boni, gratiam amittere: IPSE SAPIENTIA dux est] HV, IPSE, DOMINVS (vers. 156.) Tribuens hominibus SAPIENTIAM, eloquentiam & moderationem orationis: Sapientum est director, gubernator, prora & puppis. Nam statim subiungit, quod in manu ipsius sumus & nos & sermones nostri.

186 Nam in manu Ipsius sumus tum nos, tum sermones nostri, omnis etià prudentia, scientiaque opificiorum.

Vers. 16.

186 In manu illius & nos, & sermones nostri, & Omnis SAPIENTIA, & Operum SCIENTIAE DISCIPLINA.

In manu illius, &c.] Quamobrem etiam afflictiones ac tribulationes nostras, quas patimur, certo DEI consilio nobis accidere sapienter & patienter statuendum. Vnde Paulus 1. Corinth. 11, 32. *Dum iudicamur à DOMINO* (non temerè, casu) *corripimur, ne cum hoc mundo damnemur*. Et Christus Matth. 10, 29. Luc. 12, 6. negat pasceres mori sine voluntate Patris: quantum minus homines, ad imaginem & similitudinem DEI (Archetypi) formati. Magnum solatium hoc Christiano afflicto, tentato ac tribulato. Vide vers. 84. *Omnis sapientia, & operum, &c.*] Omnis Prudentia; theoria & praxis: actiones omnes, atque labores nostri, in Oratorio & Laboratorio, imò in tota vita, pro SAPIENTIA vera fructibusq; illius adipiscendis, Theo-Sophicè instituti: Ergo & Lapis Philm. Summum Naturæ & Artis BONVM, DEI Altissimi DONVM. Vnde Auctor contigit massæ Solis & Lunæ: Hanc scientiam necessarium est habere mentes purificatas DEO: cum sit Donum & secretorum secretum DEI, & soror Philosophiæ & Philosophorum: Quia habet esse à DEO per inspirationem. Hic & sic, Alchemista, discit Lapidem quærere Sapientum Benedictum, Catholi-

con; Catholicè, Theo-Sophicè; non particulariter, Sophisticè: in Catholicismo, non particularismo, qui solæcismus. Idem de Cabala veraq; Magia iudiciū esto. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum; desursum est, descendens à Patre luminum*, Iacob. 1, 17.

187

I P S E mihi dedit
horum quæ sunt **S C I -**
E N T I A M veram.

Vers. 17.

Mihi autem dedit D E V S,
eorum quæ sunt in Natura ve-
ram cognitionem.

187

I P S E mihi dedit.] Quis? **D E V S**: non diabolus, non spiritus malignus, nigromanticis familiaris. *Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum*, Iac. 1. vers. 17. non à principe tenebrarum. Obtenebrat nebulo iste mentem, non illuminat: excæcat, & videre non facit Veritatem: quia pater est mendacii, & spiritus diuisionis, non Vnionis, vide vers. 167. & 185. *Horum quæ sunt*] Entium, quæ reuera sunt & extant, hoc est, Rerum Diuinarum & humanarum: Operis de Mercava, & de Beresith, vt loquuntur Hebræorum Mecubalim, id est, qui acceperunt à **D E O**. *Scientiam veram.*] Non opinionem, sed scientiam; à mendacio erroreque omni longè remotam. Est enim omnium rerum (vt statuunt viri docti) sub Cælo commorantium, non humanitus (vers. 142.) quam verè Scientiam vocamus, sed opinio potius. Quapropter apud solum **D E V M** (Legeatque Doctrina Amphitheatri huius) quærenda, ab eo solo expectanda. Opinantur plerique; sciunt paucissimi. Non scit, qui opinatur.

Hæc, porro, quam dat **D E V S**

SAPIEN-
TIA DO-
MVS.

188

S A P I E N T I A ædificauit
domum suam, excidit colu-
mnas suas septem:

Prou. 9.
Vers. 1.

S A P I E N T I A ædificauit
sibi domum, excidit co-
lumnas septem,

188

Domum] Quanam est illa? **T R I V N A**, videlicet. Primò, **N A T V R A** atque **C R E A T V R A**, hoc est, Mundus maior totus, cum creaturis Spiritualibus; & Corpus ac Spiritus Hominis, id est, Mundi minoris: Secundò, **M E N S**, siue **A N I M A** homini Diuinitus inspirata: Tertiò **S S.** Scriptura; quod est **V E R B V M D E I** Biblicè scriptum. *Columnas septem.*] Super quas fundauit atque exstruxit **S A P I E N T I A** domum suam triunam: quæ sunt

C O R P V S }
S P I R I T V S }
A N I M A }

C O R P V S }
S P I R I T V S }
A N I M A }

} Columnæ
tres, in }

{ Macro }
{ Micro }

Cosmo. En columnas, **S E X**

L I T E R Æ, quibus **V E R B V M** in **B I B L I I S** scriptum, columna vna & septima. Ecce, **S E P T E N A R I V S** sacer.

Immo-

189

Immolaui victimas
suas, miscuit VINUM, &
proposuit mensam suam.

Vers. 2.

Immolaui victimam suam,
miscuit vinum suum, etiam ap-
parauit mensam suam.

189

CONVI-
VIVM.

Immolaui victimas.] Id est, sponte suâ & ex merâ Liberalitatis suæ gra-
tia, inuitatis omnibus obtulit & offert, clementer largiri gaudet; potest ac
vult, Bona & Dona sua inexhausta, tam spiritualia quàm corporalia, tem-
poralia atque æterna: Vt, nimirum, repleti Nectare Diuino, & saturati
Manna Sophiæ Cælestis, thesaurorum SAPIENTIÆ inexhaustorum fi-
ant participes Theo-Sophiæ amatores veri, fideles dilecti omnes; in quo-
rum numero (laus DEO) & me esse verè scio. Halleluia; Halleluia; Hal-
leluia. Phy diabolo.

190

Misit puellas suas, voca-
uit super summitates excel-
sorum ciuitatis, dicendo,

Vers. 3.

Misit Ancillas suas, & vt
vocarent ad Arcem, & ad mœ-
nia ciuitatis.

190

ANCI-
LÆ.

Misit ancillas.] Ancillæ SAPIENTIÆ veræ sunt SCIENTIÆ, & Ar-
tes bonæ omnes, per exercitationem cognitæ, experientiamq; probatæ,
ad finem honestè vtilem vitæ humanæ. In bonis enim Artibus bonam de
DEO & SAPIENTIA eius (partem esse famam docta rectè censuit An-
tiquitas: per illas enim nobiscum agit de mysteriis, secretis atque arcanis
suis. vers. 74. & 261. Annumerandæ sunt autem SAPIENTIÆ veræ an-
cillis, vltra maximè vſiratas multis passim cognitæ atque vulgares, adhuc
aliæ æque secretiores, & quasi virgines cubiculares quædam, (quàmuis
proh dolor! ferè vt per originis peccatum in homine DEI imago, sed dis-
simo sophistica cœno à diabolo & organis eius sint aspersæ ac summè de-
fectatæ) hæ videlicet, CABALA, (non literalis illa, vulgaris Iudæis, puta
Notarieken, Gimetria, Teuofrasche, vers. 5. quæ inferior; sed reconditior illa
& longè superior, solis Diuini tantum Influentia, Lumine & Motu co-
gnita Theo-Sophis) MAGEIA, & huic cognatæ, PHYSIOGNOMIA,
METOPOSCOPIA, CHEIROMANTIA, atque Doctrina de SI-
GNARTYRA Rerum Naturaliū omnis: ALCHEMIA; ASTROLO-
GIA quoque cum filia sua GEOMANTIA, & ALIÆ nonnullæ, DO-
MINÆ suæ mirificè mirabiliter & quasi miraculosè fabulantes ac admini-
strantes. Caue tamen, oro mi frater, mendacia principis Mundi huius im-
mundi, vitiaq; suæ errores pseudo artificum, quæ sistoribus VERITATIS
mundanis nondum Theo-Sophicè lotis atque purgatis, hoc est, fatuellis,
iussu ac voluntate SAPIENTIÆ veræ, pro VERITATE (in penam ius-
tam ac dignam) sese libenter prostituentes, Scientiis & Artibus ipsis, per
se non immundis, falsò imputes. Sic enim pro vitio virtus crimina sæpè
tulit. Sacra, verè dicitur, prophanantur, quoniam à prophanis prophanè
vsurpantur. Etiam bonum, conuersum in abusum, fit malum. *At mundus om-
nia munda*, Tit. 1, 15. Rom. 14, 20. *Et scimus, quod diligentibus DEVM, om-
nia cooperantur in bonum*, Rom. 8, 28. vers. 261. Omnia bona sunt ac mala,

respectu vsq; diuerso. Nominet mihi, quæso, aliquis vnicā siue scientiam siue Artem, in tota rerum Natura, quæ non tam abusum habeat suū, quàm vsum legitimum ac probū. Et quo, obsecro vos, priuilegio exempta fuisset præfata? Fiat ergò Iustitia; vnicuiq; quod suum est, tribuatur, nemo lædatur. Reformat D E V s hominem ex peccato descendatum; reformandæ sunt quoque Scientiæ & Artes secretiore conspurcatæ: I P S Æ, tanquam Media Theosophica, retinendæ, iisque in D E I Timore sapienter vtendum; sophistica & impia reiicienda. Man muß das besiedelte Kind waschen/ vnd nicht mit dem unreinen bade hinweg schütten. Nec tu, Calumniator, si quid nescis, reliquis id scire negatum est. Scio plaustra obiectionum proferri posse ex sacris, ex iure canonico atque ciuili, ex patribus: sed distinctione vltus veri atque legitimi ab abusu, sufficienter respondere debimus ad obiectiones garrulorum omnino omnium omnes. Miseris ignorantibus peccatum est condonandum, respiscentia optanda. Vide vers. 157, 187, & 294. *Vt vocarent, &c.*] Vt deducerent; vt mediantibus illis peruenirent Theosophiæ amatores fideles dilecti, in Agnitionem, Cognitionem, Vnionem ac Fruitionem D O M I N Æ suæ Diuinæ, fierentque participes thesaurorum S A P I E N T I Æ inexhaustorum, in domus suæ triuius (Biblicæ, Macro & MicroCosmicæ) arce, mœniis ignorantie ac superfuitatium, propter hominum peccata altissimis fortiter munitorum & absconditorum. Affirmant Sapientes, vix vnquam extitisse in operibus de Mercaua & de Beresith Sapientem, qui non obseruauerit D E V M colloquenter secum, respondentem sibi siue docentem, medio aliquo secreto, cuius interuentu methodo Theosophica humanitus sensisset Diuina.

SAPIENTIA
ad se inui-
tat Omnes

191

Quisquis est simplex, declinet huc. Carenti corde dixit quoque

Vers. 4.

Si quis est ¶ paruulus, veniat ad M E: & insipientibus loquatur est,

191

Paruulus] Simplex, vt est vers. 3.

192

Venite comedite panem meum, & bibite de vino quod miscui.

Vers. 9.

¶ Venite, comedite panem meum, & bibite V I N U M, quod miscui vobis.

192

Venite, &c.] Sic S A P I E N T I A incarnata: Venite ad me omnes, qui laboratis, ego reficiam vos. Matth. II, vers. 28. Si quis sitit, veniat ad me, & bibat, Ioh. 7, vers. 37.

193

Relinquitte (ergò) infantiam, & viuite, & ambulate ¶ per vias P R V D E N T I Æ. (Quas Ego fideliter monstrui & paternè commendo vobis.

Vers. 6.

Relinquitte simplices viam vestram, & viuetis: & incedite per viam Intelligentiæ.

193

Per vias

Per vias Prudentiæ] Vias PRVDENTIÆ & INTELLIGENTIÆ, hoc est, Gradus COGNITIONIS ac SCALAM cum DEO VNIONIS, per quam IEHOVÆ SAPIENTIA (cui delitiæ esse cum filiis hominum) benignæ voluntatis suæ clementiâ descendente, Nobis contra vestitu Regenerationis Denario (perfectionis SIGNATVRA) pœnitentialiter amictis, Theosophicè ascendentibus, Spiritus sancti interuentu approximamus, coniungimur, & vnimur DEO, vt hîc & in æternum IEHOVAH fruamur; vias, inquam, has vide figura Amphitheatri huius secunda.

Hic inscribitur figura gradus quinti.

V.
GRADVS
PROLOGETICVS
QVINTVS
EXPOSITVS.

194

Bonus hauriet beneplacitum à I E H O V A, & virum malarum cogitationum condemnabit D E V S.

Prou. 12
Vers. 1.

Qui B O N V S est, & hauriet gratiam à D O M I N O: qui autē confidit in cogitationibus suis, insipiens est.

194

*Hauriet gratiam, &c.] Quemadmodum Gratia D E I homines efficit bonos; ita illos qui pietatis & timoris diuini sunt domicilia, gratia D E I fouet, multisq; gratiæ Donis adornat. Sunt enim Donorum varii gradus. Sicut radii solares vitrum obscurum obscure etiam illuminant; si verò paulò fuerit clarius, plus illuminant; si clarissimum & pellucidum, clarissimè illuminant: sic animus humanus, si aliquo modo purgatus est, illuminatur quidem radio æternæ Sapientiæ, sed subobscurè; si magis à vitiis purgatus est, clarius illuminatur; & si purgatissimus est, oblitus fermè omnium rerum, clarissimè illuminatur, visione quadam intima D E I, teste Saluatore, Matth. 5. vers. 8. *Beati mundo corde, quoniam ipsi D E V M videbunt:* Et Hebr. 12, 14. *Sequitur sanctimoniam, sine qua nemo videbit D E V M.* Quæ autem hæc visio: Cognitio scilicet mysteriorum Diuinorum, quam vocat Psaltes occultam D E I Sapientiam, Psal. 51, 8. Hanc nullus malarum cogitationum vir hauriet à D E O; sed tenebris interioribus & exterioribus replebitur: id quod vera est condemnatio.*

195

Viri mali non cogitant iudicium: qui autem inquirunt D O M I N V M, animaduertunt O M N I A.

Prou. 28
vers. 5.

Viri mali & non intelligunt iudicium: & querentes autem I E H O V A M, intelligunt omnia.

195

Non intelligunt iudicium] Multa in vita communi accidunt, quæ verè sunt iudicia DOMINI: at impii hæc non intelligunt, sed casu quodam fieri putant, non aduertentes admirandam DEI Prudentiam. Qui autem Sapientiæ Diuinæ Spiritu præditi sunt, etiam illa diiudicant, quæ hominum aut salutem aut perniciem portendunt: quin omnes omnino hominum actiones iudicant, quem exitum seu finem illæ sint habituræ. Iudicia DEI abyssus multa. *Quærentes autem I E H O V A M, &c.*] Magna, (proh dolor!) humanæ rationis caligo est, quæ sine Diuinis Reuelationibus nullius operis DEI rationem, causam & finem perspicere potest. Quo medio verò, quaque via ad istiusmodi reuelationes sit perueniendum, luculenter Sapiens noster aureo axiomate docet: *Quærentes DOMINUM, intelligent OMNIA.* Exemplo est Ioseph Patriarcha, Daniel Propheta, & alii permulti. Memorabile est illud Iobi cap. 32. vers. 7. & 8. Sperabam, quod ætas prolixior loqueretur, & annorum multitudo doceret Sapientiam. Sed ut video, Spiritus est in hominibus, & Inspiratio Omnipotentis, dat Intelligentiam.

196	Benedictiones sunt super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitatem.	Prou. 10 Vers. 6.	<i>Benedictio DOMINI super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitas:</i>	196
-----	---	----------------------	---	-----

Benedictio DOMINI, &c.] Olim Balsamo inungebantur Reges, & summi Sacerdotes, & conuiuæ amabiles: imponebatur etiam manus capiti benedicendo: ita Sapientia Diuina Balsamo Spiritus inungit cultores suos, ornat conuiuas donis, & manus imponit salutare capiti iustorum. Quemadmodum enim caput ornamentum & decus est hominis: ita Diuina SAPIENTIA (quæ est corona capitis augustissima) ornatum homini addit longè pulcherrimum. Assiste igitur ad thronum SAPIENTIAE, flexis genibus, & Benedictionem Spiritualem ore & mente humili indefinenter & constanter efflagita: & descendet super caput tuum benedictio, instar Balsami stillantis. Sed os impiorum, quod nil nisi arrogantiam, superbiam, contumelias & immunditiam spumat, operiet confusio.

197	Abominatio I E H O V A E est peruersus: & cum Re- ctis secretum Eius.	Prou. 3. Vers. 32.	<i>Abominatio DOMINI est omnis illuſor, & cum SIM- PLICIBVS ſermocinatio eius.</i>	197	Impiis ma- ledicetur, Pijs, benè.
-----	--	-----------------------	--	-----	---

Illuſor] Peruersus corde & bilinguis, declinans à DEO, deferens Timorem DEI. Propterea quidam verterunt, abominatur I E H O V A H desertorè, hoc est, qui ab altitudine Diuinarum contemplationum actionumque auersus, vergit ad decliua mundi huius immundi, quantumvis eum Spiritus SAPIENTIAE bonus erexerit in altum. *Cum simplicibus*] Cum rectis, integris, incontaminatis, probis, nihil simulati aut dissimu-

lati habentibus, cum his, inquit Sapiens, Theo-Sophicè loquitur I E H O V A H, V E R B O suo Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè Diuinitus scripto, vsque in Oratorio & Laboratorio, Cabalisticè, Physico Magicè & Physico Chemicè reuelat atque communicat mysteria & secreta sua. Hinc Philosophus: Si D E V s reperiret cor fidele, vtique reuelaret ei veritatem secretorum suorum. Felix cui sic I E H O V A H à Consiliis. Consule quartam Amphitheatri huius figuram. *Sermocinatio eius*] O mirabilem D E I mirabilis sermocinationem! vox D E I in omnibus, per Omnia, de Omnibus, ad Omnes. Loquitur D E V s nobiscum semper & vbique. Placuit D E o Biblicè, Macro & Micro-Cosmicè fari: incumbit nobis, ad imaginem & similitudinem D E I formati, I E H O V A M (ne surdo canat) in SS^a Scriptura, Natura, & Nobis in tipsis audire, videre, obseruare sonantem, tonantem, loquentem & respondentem, vt est figura Amphitheatri huius quarra ordine annotatum. Vide versf. 35, 37. & 342.

198

I P S E *deludet* illu-
res, & *mansuetis* dabit
gratiam.

Versf. 34.

*Profectò illu-
soriis* I P S E
*illudit, & humilibus dat gra-
tiam.*

198

Deludet illos] Certè sanniones ipsa ridiculos reddit Lege talionis pari eis referens. Dirident isti S A P I E N T I A M; deridentur vicissim ab E A. L E X hæc S A P I E N T I A E incarnatæ æquissima: Eadem mensurâ, quâ mensurabitis, metientur vobis. Cum sanctis sanctus est I E H O V A H, & cum viro immaculato in hoc ens; cum electo, electus; cum peruerso, peruersus, vt est Psal. 18, 25. *Mansuetis*] Humilibus: hos enim exaltat; superbos deponit. Humilitas siue mansuetudo, & sui in Timore D E I (coram D E o) abiectio, est sui, cum fructibus S A P I E N T I A E in D E o gloriosa inuentio, exaltatio & sublimatio. Nam humiles corde D E V s exaltat sublimelque reddit. Vide versf. 202.

184

*

Abominabile I E H O V A E
sunt peruersi corde: & perfe-
cti via beneplacitum eius.

Prou. 11.
Versf. 20.

Abominabile D O M I N O
*Cor prauum, & voluntas eius
in iis qui simpliciter ambulat.*

*

Cor prauum] Hoc est, stultus, vt versf. 51, 201. & 205. *Simpliciter ambulant*] Immaculatè, innocentè, in integritate, probitate, incorruptè, non vitiosè; sed iuxta beneplacitum D O M I N I, S A P I E N T I A incarnata induti, Archetypum, ad eius imaginem & similitudinem formati, imitantes. De quibus Psalmus 147, 11. *Beneplacitum est D O M I N O super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.* His bonum velle, nosse, esse & posse, in omnibus actionibus suis inspiratur à I E H O V A H; non pè dualitatis testis. Simpliciter igitur ambula tu qui Oras, quiq; Laboras.

199

Qui peruersi cordis
est, non inueniet B O N U M,

Prou. 17
Versf. 20.

*Peruersus corde non inue-
nit bonum: & qui vertitur in*

199

& qui

& qui vertit linguam, incidet in malum.

lingua sua, cadet in malum.

Qui peruersi cordis est] Peruerso cordi coniuncta est quoque peruersa lingua, quæ cordis thesaurum aperit, & exitii foueam sibi parat. Lingua enim peruersi, patratix est proprii exitii, ita perit impius linguâ suâ. Et hinc eruditi illi peruersi, de quibus natum prouerbium, *die gelehrten / die verkerten* / h. e. qui meretricem illam fatuam, stolidam, de qua supra nobis sermo fuit, deperditè amauerunt, & ceu idolum etiamnum adorant. Qui verò Recti sunt corde & Simples, hi Sponsam sibi assumunt SAPIENTIAM Diuinam, Arcanam, Throni DEI assistricem, Mysteriorum DEI, SS^a Scripturæ, Naturæ, & Artis OMNIUM veram fidemque Doctrinam, & ita hauriunt Bonæ ac Donæ SAPIENTIÆ Aeternæ. Vide vers. 187, 294.

200

Melior est pauper ambulans in simplicitate sua, quam diues in prauis itineribus suis.

Prou. 23
Vers. 6.

Præstantior est pauper, qui ambulat in perfectione sua, quam peruersus viis, & ipse diues.

200

Melior est pauper, &c.] Pauper adheret soli DEO & SAPIENTIAE, fide simplici, & in simplicitate sua sapientissimè ambulat, quia DEO placet: placere autem DEO, summa est felicitas, & veræ diuitiæ. Contentum esse suâ sorte, habere mentem alienam ab avaritiâ, à superbia, à vanis honoribus, à voluptatibus: in simplicitate & integritate ambulare, magna sapientiæ pars. *Quam diues, &c.*] Mundus immundus avarus est terrenarum opum, quæ sunt irritamenta malorum, corruptelæ animorum, folles arrogantiae, & vanæ gloriæ, puluilli voluptatum, & tandem, præmii loco, in exitium æternum præcipitant omnes, qui adherent illis.

201

Vt quid est pretium in manu stulti, vt emat SAPIENTIAM & cornon est ei.

Prou. 17
vers. 16.

Quid prodest Stulto habere diuitias? Cum SAPIENTIAM emere non possit?

201

O diuitem stultum!

Stulto, &c.] Stultum vocat hoc loco Sapiens non tantum vacuum timore DEI, vt vers. 205. Verum etiam superbum, arrogantem, & sine causa iracundum, *Einen starrköpfigen eigensinnigen Phantasten / vnd vnbilligen posterer* / quantumuis etiam opibus valentem, *Es ist doch ein Narr vnd wenn er noch so reich vnd hoch von seines gleichen geachtet were.* Paulus inquit Gal. 6, 3. *Si quis existimat, se aliquid esse, cum nihil sit, ipse seducit.* Hoc faciunt stulti, (inquit Cato) *quos gloria vexat inanis.* Præterea qui cogitat malum facere, stultus vocabitur, Prou. 24, 8. *Vt & reuera stulti sunt, in conspectu DEI, impii irrisores, quibus nec DEVS ipse, nec LEGIS Diuinæ, nec VERBI DEI (scripti & incarnati) mysteria, nec Naturæ secreta, verè cordi sunt.* Isti, quantumuis eminentes aut Nobiles existant coram mundo immundo, in iudicii tamen die non consistent, sed (quia stulti) ignominia afficientur æterna. Vide vers. 205. *Cum SAPIENTIAM emere, &c.*] SA-

PIENTIA non venditur pecuniâ; neque hereditate transit ad liberos: precibus ex toto corde ad IEHOVAM fusis oportet nos eam à Benignitate Benigni (Buxenè ut mittat) petere ac impetrare. SYMMA: In Spiritu & Veritate pro Ea est Orandum: proque thesauris Ipsius feliciter consequendis, sapienter Laborandum. ORATORIVM igitur & LABORATORIVM, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, sapienter ingredienda. Vide vers. 87. Nota: stultus hoc loco potest etiam intelligi prophane doctus: Et diuitiæ, ingenii dotes, sine Timore DEI: Ein Sprachgelehrter Narr / Ein nârrischer Sprachgelehrter / literatus stultus, non doctus.

202 **T**IMOR DOMINI Disciplina SAPIENTIAE: & gloriâ præcedit **H**UMILITAS.

Prou. 35.
Vers. 33.

TIMOR IEHOVÆ, crucuditio SAPIENTIAE: & ante gloriam humilitas.

202

Timor DOMINI, &c.] Ut vers. 159, 210. Humilitas.] Animi. Mansuetudo, quæ lenitas & facilitas morum: quemadmodum superbia casum. Contritionem præcedit superbia, Prou. 16, 18. Hinc in Cantico Beata virgo: DOMINVS dispersit superbos, mente cordis sui. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Luc. 1. vers. 51. & 52.

203 Quum venit superbia, venit & ignominia: & cum humilibus SAPIENTIA. Prou. 16. vers. 5. Abominatio IEHOVÆ est omnis elatus corde.

Prou. 11.
Vers. 2.

Vbi fuerit superbia, ibi fuerit & contumelia: vbi autem est Humilitas, ibi & SAPIENTIA. Prou. 16. vers. 5. Abominatio enim DOMINI est omnis arrogans.

203

Vbi fuerit superbia, &c.] IEHOVAH abominatur superbos; superbi enim resistunt maiestati Diuinæ; ideo DEVS superbis quoque resistit, 1. Pet. 5, 5. Quia humiles tantum pendent à Gratia Diuina: ideo humilibus DEVS dat gratiam. Superbi quia affectant solium DEI, ideo DEVS puniat eos aut errore consiliorum, aut infelicitate euentuum, ita ut omnia consilia eorum & euentus conuertantur in ipsorum ignominiam, confusionem & ruinam: è contra verò humiles ornat Luce, & Dono Spiritus Intelligentiæ, consilii, fortitudinis, roboris, cognitionis, quæ dona sunt fontes felicitum successuum in gubernatione & actionibus humanis. Abominatio DOMINI, &c.] Vult DEVS ut noscamus & confiteamur ore & corde, esse DEI Bona & Dona, quibus fruimur in vita omni: nec quicquam adscribamus prudentiæ aut viribus nostris. Non nobis Domine, non nobis; sed Nomini tuo da gloriam. Psalm. 115, 1. Melior est patiens arrogante. Ecclef. 7, 9.

204

In corde Prudentis
requiescit S A P I E N T I A :
& indoctos quosque eru-
dict.

Prou. 14.
Vers. 33.

*In corde intelligentis requie-
scit S A P I E N T I A : at in medio
stultorum ipse cognoscitur.*

204

In corde.] Animo: quia *αγασίον* vel Sanctuarium S A P I E N T I A E; Mi-
neruæ templum MicroCosmicon. Ita Prou. 17. vers. 24. Sapiens inquit:
In facie prudentis lucet Sapiencia. Et, Eccles. 8. vers. 1. Sapiencia hominis lucet
in vultus eius: videlicet physiognomonicè, metaposcopice.

205

Qui cum sapientibus
graditur, sapiens erit: **Amicus**
stultorum similis effi-
cietur.

Prou. 13.
vers. 20.

*Qui graditur cum sapienti-
bus, sapiens erit: sed qui est a-
micus stultis, conteretur.*

205

Qui cum sapientibus, &c.] Hoc est, cum iis, qui sequuntur doctrinam Li-
brorum Naturæ, & SS^e Scripturæ, conscientiaque testimonium propriæ:
qui hoc facit, is fideliter Orando, sapienterq; Laborando, rectâ & certif-
simâ viâ ascendit ad summam Diuinarum atque humanarum rerum scien-
tiam vereque sapit. Ad leges & testimonia horum, O M N I A : sine quibus
erubescimus loqui V E R I T A T I S studiosi. Quod si animus tuus, ô fili,
S A P I E N T I A E Aeternæ radio, sic Cabalicè fuerit illuminatus; (est enim,
secundum Mercurium Trismegistum, D E V S I P S E nostræ oculus Men-
tis, sine cuius lumine (dico) manet cæca tam in Physicis quàm hyperphy-
sicis atque Diuinis; nec vnquam videbimus siue SS^e Scripturæ, siue Natu-
ræ Nostrique ipsius cognitionis lumen (tunc huius tam ineffabilis luminis
ductu, per omnes errorum tenebras securè ambulabis: tunc citra læsionem
liberè omnia disciplinarum genera, bona & mala (suo modo) fructuosè
penetrare poteris: tunc Vlyssis instar (H. C. Agrippæ vtr verbis, quem,
ex scriptis suis genuinis, noui bonum & Euangelistam philosophicum,
quia verba præsupponunt mentem Theo-Sophicam, non nigromanti-
cam) si Cyclopus specus ingrediamini, & ad inferos descenderitis, re-
migrabitis illæsi: si ad Lotophagos, ad Syrtes accesseritis, regrediemini se-
curi: si Circes poculum biberitis, non permutabimini: si Scyllam præ-
ternauigaueritis, non periclitabimini: si Sirenes audieritis, non obdormie-
tis, sed eritis de omnibus iudicantes, vtr ait Apostolus, & à nullo iudicari.
Amicus stultorum.] Ex omni omnium vitiolorum genere contracta collui-
es, à Sapiente nostro & Stoicis, grauissimis assertoribus virtutis, stultitia
vocatur; in sacris literis Malitia & Stultitia dicitur: itidem, vt omnibus lu-
is numeris absoluta Probitas, vtrisque S A P I E N T I A nominatur. Stulto-
rum, id est, viciosorum aut malorum (vtr est vers. 201. quorum, pro dolor,
pleni status, scientiæ & artes ferè omnes) consortia fuge: nullum enim
venenum, nulla pestis perinde nocet, atque istiusmodi stultorum diabo-
licorum familiaritas. In Cabalæ & Magiæ studio, nigromanticos, (tan-
quam Diabolum ipsum, cuius isti organa) deuota; in Alchemiæ, Sophisti-

cè & differentes & laborantes: quia stulti sunt. Noli dicere eis, aue; nedum familiares sint tibi. Contrahit pestem vicinus à vicino.

*Fide DEO fidus, mortali fido cautè;
Et belle ante vide, dignus an ille fide.*

Nam fidere multum, & vidisse parum, maxima damna parat. *Vna*, inquit Iuuenalis, *conspecta liuorem ducit ab vna*. Magna vis consuetudinis aut conuersationum in partem vtramque. Cum paucis iisque bonis ambulandum. Talis vnusquisque est, qualium conuersatione delectatur. Nam *no-scitur ex comite, qui non cognoscitur ex se*. Socius socii vmbra. Malitiam autem (Sapient. 7. vers. 30.) vincit SAPIENTIA: in SAPIENTIA igitur DEI, caro facta, de malitia triumphum referre queamus, si modò in ea sapuerimus, in qua & vincemus. VNVS igitur esto tecum, at non solus; quia in VNO: Triunus in TRIVNO. Dicit SAPIENTIA incarnata, vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, EGO SVM in medio illorum. Mas & foemina, DVO: Corpus, Spiritus & Anima, TREs essentiae distinctae, in persona TheoSophiae studiosi vnà congregatae in nomine IHSVH CHRISTI crucifixi, SAPIENTIAE Patris incarnatae, VNVM sunt: in medio huius horum QUIERAT, QUIEST, QUIERIT, DEVS; DEI SAPIENTIA; SPIRITVS SAPIENTIAE DIVINAE. Tunc rectius & verius (quam Scipio) dices, nunquam te minùs otiosum, quàm cum otiosus: nec minus solum, quàm cum solus. Et: Otiosum, te plura facere. ô otium beatum, haudquaquam ignauum! quod mundus non capit immundus. Hoc otio fruitur solus amicus DEI, non stultotum, qui mundanè & prophanè sapientes. Hæc non capiet homo perfrictæ frontis.

206

Etiam absque Scientia,
desiderium non est bo-
num.

Pro. 19
Vers. 2.

Ubi non est SCIENTIA ANIMAE, non est BONVM.

206

Vbi non est SCIENTIA, &c.] Vbi non sunt moderata consilia, ibi causa malè agendo corrumpitur. Docet igitur Sapientia amatorem & cultorem sui fidelem, omnia consideratè, prudenter, piè & moderatè agere, & finem semper respicere. E contra: Vulgus Sapientiae expers, ruit in negoria, sinè omni timore DEI, DEO non consulto, & rapiuntur stulti stultis consiliis, tanquam à torrente & rapido flumine. Festinatio enim improuida est & cæca, quàm malè regit & ad pessimum exitum deducit DEI obliuio.

207

Neque verò cum eo qui
inuidia contabescit, iter ha-
bebo: quoniam huiusmo-
di non erit Sapientiae parti-
ceps.

Sap. 6.
Vers. 25.

Neque (etiam) cum inuidia tabescente iter habebō (inquit Sapiens:) quoniam talis homo non est particeps SAPIENTIAE.

207

Malitiosè
inuidus,
Sophiae Di-
uinæ non
particeps.

Neque

Neque cum inuidia tabescente, &c.] Non communicabo; nihil commune habebō; non versabor cum inuido. Nam mos Philosophorum est, non inuidere. Ideo apertas esse debere Musarum ianuas, voluit pia verustas. Non tamen sine discrimine omnibus: At quibus? Solis Doctrinæ & Disciplinæ filiis. DE I enim Dona candidè ac liberaliter, non nisi candidis ac liberalibus ingeniis (ne margaritæ proficiantur porcis diabolo obsessis, vers. 344.) sunt communicanda. Rectè doctissimus Zwingerus in tabulis Hippocraticis, pag. 37. Vetus hæc artium, inquit, fuit maiestas, vt non nisi initiatis communicarentur, vel viua voce, quos *ἀρχοτάς* dixere, vndè Caba- la Hebræorum nomen habet; vel scripto, sed eo obscuro, quo profanum vulgus arceretur, & solis intelligentibus (vers. 43.) arcanum communi- caretur. Ipsa nimirum prostitutio Artibus & auctoritatem, & propter contemptum efficaciam quoque suffurari viderur. Flagris perindè digni sunt, qui artium arcana exteris temerè patefaciunt: vti propter inuidiam meritò reprehendendi, qui ne initiatis quidem communicare volunt. Hæcille. Ad hunc sensum prudenter interpretanda sunt verba Sapientis nostri citata, & ea, quæ vers. 147. Obiicies fortassis, nasute, inuidiam Phy- sico Chemicè Philosophantium, super summo in Natura & Arte Bono. Audi Rosinum Philosophum: DE I iudicium est, hanc rem scientibus in- uidiam inuenire, non propter mundi avaritiam, sed ne mali percipientes hoc, ad prophana agenda fiant promptiores, & de eorum peccatis red- dituri sint Philosophirationes. En, habes quoque verbis Zwingeri iam citatis, responsum satis honestum, sufficiens, iustum & æquum.

208

Derisorem efficit vinum,
tumultuantē efficit Séchar:
& omnis qui se oblectat in
ea, non erit sapiens.

PROV 20
Vers. 1.

*Luxuriosa res est V I-
N V M, & tumultuosa ebrie-
tas: quicumque his delectatur,
non erit sapiens:*

208

Luxuriosa res est V I N V M, &c.] Heraclitus dixit: stultitiam celare difficile est; in vino verò impossibile. Cato: Vno excepto, nemo unquam ad evertendam Rempub. sobrius accessit. Plato: In vita parum sobria Sapiens nemo efficitur unquam, moderatus verò multò minus. Seneca: Consuetudine infanz durata vitia vino concepta, etiam sine vino valent. Sapientia igitur haurienda non est ex poculis. Ex poculo verò Iosephi Patriarchæ, Gen. 44. vers. 5. argenteo, in quo prophetabatur & vaticinabatur de futuris, vt bibere tibi liceat, peroptabis. Sanè, summo artificio Diuino Magico, ex Electro philosophico, Astronomicè conflatum fuisse hoc poculum, quis ibit inficias? Extant quæ Autèolus ab Hohenheim Mysteriarcha, de Electro illo posteritate reliquit. Tale poculum propinat Sapientia in Cantico cap. 8, 2. suis amato- ribus, & inebriat eos Nectare Cælesti. Influentiæ illæ Cælestes, & thesau- ri syderei, qui sunt custodes omnis naturalis Sapientiæ, libentissimè in- fluunt & dimittunt sese in animas sobrias, sapientiæ sitientes. Die vol- len und tollen Narren aber lesset der himmel vnflüet und Tölpel bleiben.

209

Cor Sapiientis quærit Do-
CTRINAM: & os stultorum
pascitur imperitia.

Prou. 1.
Vers. 14.

Cor intelligens quærit SCI-
ENTIAM: & os stultorum pa-
scetur stultitia.

209

Pascitur imperitia] Verè Ethnicus; Homine imperito nusquam quicquam in-
iustus, Er bleibt ein Narr/wie er gewachsen ist.

TIMOR
DOMINI
Eccl. 1, 16.
Psal. 110.

210

Timor DOMINI prin-
cipium SAPIENTIÆ: SA-
PIENTIAM atq; DOCTRI-
NAM Stulti despiciunt.

Prou. 1.
Vers. 7.

Timor J EHOVÆ prin-
cipium SCIENTIÆ: SAPI-
ENTIAM & Eruditionem
stulti despiciunt.

210

Timor DOMINI] Non est hic is TIMOR, quo nocentes cruciatum
formidant, Theologus dictus SERVILIS, qui furor & nocentis consci-
entia vermis, rodens quotidie, atque vrens, malam mentem, animumvè
mali sibi consciunt: sed diuinus & salutaris à DE o ipso proveniens, dictus
FILIALIS, superior & excellentior amore, vt loquar cum Cabalisticis. Sic
quoque vers. 212. & 232. *Stulti despiciunt*] Stulti igitur sunt, qui despi-
ciunt AMPHITHEATRUM hoc nostrum; ratio est, quod ex fontibus
SAPIENTIÆ (res ipsa loquitur) DOCTRINA Eius emanauit.

211

TIMOR IEHOVÆ velut
velut vena vitæ, vt recedatur
à laqueis mortis.

Prou. 14
Vers. 27.

TIMOR DOMINI & fons
vitæ, vt declinet à ruina mor-
tis.

211

Fons vitæ] Quemadmodum inobœdientia & contemptus DEI, amor
proprius & superbia, initium & fons est mortis, omniumque calamitatum,
& verè ruina & laqueus mortis atque inferni: ita Timor IEHOVÆ, con-
iunctus cum fide & amore diuino, qui dicitur filialis, verè est fons & vena
vitæ; propterea quod Spiritus sanctus, Spiritus est Timoris DEI, hoc est,
author Timoris DEI, in quo sancto Timore, DEVS singularem suam e-
ducatur & beneplacitum habet, ita vt delectetur illo, tanquam pater filio v-
nico: reueletque ipsi arcana Sapientia: quiescente super ipso Spiritu
Scientia, Intelligentia & Cognitionis.

212

Principium SAPIENTIÆ,
Timor IEHOVÆ: & scien-
tia Sanctorum, intelligen-
tia.

Prou. 9.
Vers. 10.

PRINCIPIUM SA-
PIENTIÆ TIMOR DO-
MINI: & scientia Sanctorum
PRVDENTIA.

212

PRINCIPIUM SAP.] Vide vers. 210. & 232. Iob. 28, 28. Ecce TI-
MOR DOMINI ipsa est SAPIENTIA, & recedere à malo, INTEL-
LIGENTIA. Timor DEI filialis ipsissimus est AMOR: Timere DEVM
amare est. O fructuosissimam ARTEM AMANDI hanc! quam fideliter

docet

docet Amphitheatrum hoc nostrum. DIVINA hæc; mundana, illa Ovidiana immunda.

213

✎ Non (igitur) æmuletur cor tuum peccatores, sed in TIMORE DOMINI esto tota die.

Prov. 13
Vers. 17.

Ne æmuletur cor tuum peccatores, imò potius in TIMORE IEHOVÆ esto tota die.

213

Non æmuletur, &c.] *καὶ ἐμίση* & stulta imitatio morum prophanorum, scurrilium, voluptatum, libidinum, deliciarum, superbix, ambitionis, luxus, vsurarum, iracundiæ, dominationis, &c. multis attraxit extremum exitium. Noli transformari in eiusmodi mundanam laruam, sed indue Iesum Christum, & transformare in ipsius imaginem. *Totâ die*] Totâ vitâ: omnibus diebus vitæ tuæ: & TVN C (non prius) SAPIENTIÆ desuper rorantem mannam, (vt est secunda huius Amphitheatri figura) supercelestisque nectaream & aquæ (mentis vellere) & ignis (cordis ardore) pluuiam concipies, gustabisque Animæ, sicientis veritatem, lingua, quàm suavis & iucundus sit DOMINVS: erisque totus (Corpore, Spiritu, & Animâ) tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dat in tempore suo, cuius folium non defluit: & OMNIA quæcunque facies (orabit enim & Laborabit IEHOVÆ SAPIENTIA tecum, vers. 261.) prosperabuntur. (& sic peruenies quoque ad Lapidem Philosophorum) Psal. 1, 3. Experieris quoque verissimum esse, quod Pietas ad omnia sit utilis. 1. Tim. 4, 8.

214

✎ Quia reuera est merces: & spes tua non succidetur.

Vers. 18.

Quia & habebis spem in nouissimo, & prestolatio tua non auferetur.

214

Habebis in nouiss.] Quia habitas in adiutorio altissimi, & in protectione DEI Cæli commoraris. Dicis DOMINO, susceptor meus es tu, (asylum meum) & refugium meum, DEVS meus, sperabo in eum. Vide psal. 91. totum. Psalmus hic quemadmodum alii pœnitentiales; Benedictorii; Maledictorii; Liberatorii; Vindictorii, &c. ita, hic, dico, Antidotarius & defensorius contra aduersitates omnes. Obseruauerunt hoc Hebræi; probauerunt Christiani; experieris tu ipse, si Psalmos Davidis, singulis diebus, Dauidicè oraueris. At magnum & rarum, Dauidicè orare! Non intelligunt nisi in scholæ tucis ac tribulationum probè exercitati: his solis PSALTERIVM est promptuarium precationum instructissimum, Catholicon. Laus DEO, quod aliquantulum didicerim. De hoc secreto, loco commodiore, plura. *Spes tua non succidetur*] Non decipiet te SAPIENTIA; caret enim omni fraude: sed verissimos, dulcissimos, æternos fructus ab illa percipies. E conuerso, mundana sapientia, quia est fraudibus, erroribus & incertitudinibus plena; nullum salutarem fructum post se relinquit; sed miseriam, dolores animi, errores, cruciatus, desperationem & mortem.

215

Sentite (ô mortales) *de*
DOMINO in bonitate &
in simplicitate cordis qua-
rite illum.

Sap. 1.
Verf. 1.

Sentite (ô homines) de DOMI-
NO in bonitate, atque in sim-
plicitate cordis eum querite:

215

De DOMINO] Et de Operibus, Bonis ac Donis eius, iuxta volunta-
tem veritatis suæ in SS.^a Scriptura, Libro Naturæ, testimoniisque consci-
entiarum vestrarum. *In simplicitate*] In simplicitate columbæ, hoc est, in
integritate, imitando Archetypum: non in astutia aut calliditate diabo-
lici serpentis. Simplicitas Sancta Veritatis SAPIENTIÆ Æternæ ami-
ca. Nunquam simula, nec mala te malum esse cogant. Sis Bonus, auxilio
Optimi, in te: etiamsi omnia mala circumcirca te. Esto prudens, ne fal-
laris, & simplex, ne fallas, Matth. 10, 16. *Consilium malum consultori pessi-
mum.*

Deut. 4, 29,
2. Paral. 15;

216

4.
Quomodo
Deus qua-
rendus, &
à quibus
inueniatur.

Quoniam inuenitur ab
his, qui non tentant il-
lum: & apparet autem iis,
& qui fidem habent in illū.

Verf. 2.

Quoniam inuenitur ab iis
qui non tentant eum, & illis
patefit, qui ei non dissident.

216

Qui non tentant illum] Haud frustra monet Lex Diuina: *Non tentabis D O-
MINUM DEVM tuum*, Deut. 6, 16. Matth. 4, 7. Luc. 4, 12. Non potest
ferre iocum I E H O V A H, qui Zelotes. Huc refer canonem decimum,
partis Amphitheatri huius quartæ, in Mageiæ reformatione instauratoria
ac renouatoria; & contra, Nigromantiæ extirpatione eradicatoria. Vbi
de PROPOSITIONE agitur, *Tunc me intelliges*. Vide versf. 142, 217. & 251.
Non tentat DEVM qui Theo Sophicè consulit; sed qui temerè, iocosè
arroganter. *Apparet autem*] *Εμφανίζετω*, patefit: quod verbum cognitionem
significat, qua DEVS pius se patefacit ac declarat, aut cognoscendum ex-
hibet, quocumq; id fiat modo, mediatè, vel immediatè, Macro vel Micro-
Cosmicè. Sic SAPIENTIA æterna, manifestata in carne, I H S V H
CHRISTVS, apud Iohan. 14, 21. dicit, *ἐμφανίσω ἑαυτὸν, manifestabo ac
declabo meipsum*. Vide versf. 142. & 195. Estoque intelligens. *Qui fidem ha-
bent, &c.*] Docet Sapiens, *τὸ ἀπιστῆσαι*, incredulitatem, impedimento esse,
quo minus cognoscat veritas, & DEI Dona nanciscamur. Increduli-
tas (experientia edoctus constanter affirmo) est quasi sinistra manus, qua
DEI DONA, quæ sponte suâ nobis benignè offert, peruersè excutimus.
Quemadmodum enim ianua miraculorum, impetrandique à DOMINO
Bona & Dona mirabilia manus, est Fides; ita diffidentia siuè incredulitas,
miraculorum amissio aut expulsio, ac ad magna & mirabilia à I E H O V A H
impetrandâ, & per nos (est enim Theo-Sophus DEO id, quod homini
sua manus) perpetranda, impedimentum. Rectè igitur vir nunquam satis
laudatus Capnio lib. de verbo mirifico 2. cap. 6. *Fædus cum homine*, inquit,
DEVS percutit, non quocumque, sed cum eo, qui Sanctimonia, Pietate, Religione,

possimum

potissimum verò CREDVLITATIS fiducia clarescat. Et alius de VNIONE cum DEO mentali: Non DEV'S hanc nobis, crimina nostra negant. Crimen inter cætera, non infimum, incredulitas. Vt iustus viuit sua fide; ita videns videt fide. Nescit fidentem deseruisse DEV'S, canit poëta Christianus. Morienus Philosophus: *Omnis qui timuerit, in veritate non est perfectus*: Et maximo operè Sapientem aliquid timere non decet. Nam si time-rit, citò desperabit. Quod si desperauerit, eius animus vacillabit, nec vlla-tenus suæ intentionis consequetur effectum. Vide vers. 167. Hic mentem exerce. Clamemus igitur cum Christi discipulis, omnes: DOMINE, *au-ge nobis FIDEM*. Fidas, vt videas. Sat dixi.

217	Peruersæ enim cogitationes separant à DEO: probata autem virtus corripit insipientes.	Vers. 3.	<i>Cogitationes namque peruersæ separant à DEO, & eiusque potentia dum tentatur, insipientes arguit.</i>	217
-----	--	----------	---	-----

Peruersæ cogitationes separant, &c.] Casta DEV'S Mensest, casta vult mente (Corpore, Spiritu, Anima) *vocari*, quæri, inueniri ac retineri. Non potestis, dicit Paulus, simul esse membra scorti & Spiritus sancti. Ora DEV'M, vt, sua gratia, cum odio vitiorum, amor in te oriatur ac confirmetur virtutum: hoc est, TIMOR DEI. *Eiusque potentia, &c.]* DEI videlicet; cuius Potentia sine maximo periculo Corporis, Spiritus & Animæ, tentari non potest. Sunt autem hæc duo vitia (& signaturæ, quasi indicantes) infidelium; Vnum diffidentia, alterum audacia ac temeritatis in DEV'M, siccitendo eum. Hinc discito, IEHOVAM ne tentes quæstionibus friuolis; petitionibus superbis, tibi aut proximo nocentibus, &c. Vide vers. 216.

218	Quoniam in animam malitiosam non introibit Sapientia, nec in corpore peccatis obnoxio habitabit.	Vers. 4.	<i>Quoniam in maleuolam animam non introibit SAPIENTIA: nec habitat in corpore in subdito peccatis.</i>	218
-----	---	----------	--	-----

In maleuolam animam non, &c.] Ratio est, quod dissimilium nulla sit VNIO. Quid conuenirèt Luci cum tenebris: beneuolo cum maleuolo; veritati cum mendacio; bono cum malo? Non fit ad Monadis simplicitatem reductio, nisi reiiciatur Binarius: non cum IEHOVAH vno, nisi prius à Teipso deuiatio, & tui abnegatio. Diuerse à malo & fac bonum, Psal. 34, vers. 15. Discede à temetipso deformato, & iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, reformare ad Exemplar Archetypi, patienter sequere, & Theosophicè imitare SAPIENTIAM incarnatam; tunc habitabit in te Spiritus SAPIENTIAE Hhochmahél: Tunc IEHOVAH Pater: IHSVH CHRISTVS crucifixus, Frater; SPIRITVS SANCTVS Amicus, introibit in te, habitabit atque sedebit, REX, in palatio aut throno suo MicroCosmico, TEMETIPSO, tri-

uno, renato, verè catholico, vt est figura Amphitheatri huius secunda. Lotione pœnitentiali, Esaïæ 1, 16. in melius transmutatus, coniungèris atque vnieris DEO: radio Solis supercœlestis illuminaberis. Videbisque, mundus corde, DEVM in te, & te in DEO; OMNIA in OMNI. Terra patitur, terrenus: mundana, à Principe mundi immundi, mundanus: Spirituales, à Spiritibus bonis, sub modo delegatæ à DEO administratiōnis, Macro & MicroCosmicè, Spiritualis: Diuina, à DEO ipso, Diuinus. Qui minus purus est, quomodo audet ille purum attingere? De Spirituālibus atque Diuinis, tu terrene & mundane, censere abstine. Iudicas de iis, quorum dulcedinem nunquam gustasti, vt cæcus de coloribus. Vide vers. 46. & 157. Censuisti me & librum hunc mundanum immundum; Videnenimis mundanè. Quære vers. 46. *Subdito peccatis*] Neigitur pecces, ô fili SAPIENTIÆ, nam DEVS ipse videt (in omni enim loco oculi DOMINI contemplantur Bonos & malos, Prouerb. 15, 3.) cur non videret? qui snxit oculum: cur non audiret? qui plantauit aurem, Psal. 94, vers. 9. Angelus custos tuus, Psal. 91, vers. 11. DEI minister, Psal. 104, vers. 4. adstat: Conscientia (mille testes) reclamation: diabolus (hostis generis humani acerrimus) accusat. Proponito tibi, quæso, mi frater, qui ad peccatum sollicitaris, ante oculos Angelum tui custodem, omnium, quæ vel facis vel cogitas, assiduū spectatorem ac testem; DEVM inspectorem, cuius oculis omnia patent, qui sedet supra cœlos, & intuetur abyssos: Et rem adeo scdam, vt homuncione teste palam facere pudeat, non vereberis coram Angelo tibi proximo, DEO, totoque cœlitum Choro spectante & execrante facere: Phylloquò laberis?

219

Imò, si ad intelligentiam clamaueris, & intelligentiæ dederis vocem tuam:

Prou. 2.
Vers. 3.

*Si enim SAPIENTIAM
inuocaueris, & inclinaueris
cor tuum PRUDENTIÆ,*

219

Inuocaueris] Vt pium est Misericordiam implorare Diuinam, auxiliumque Omnipotentis DEI: sic ipsissima Christianitas, pro SAPIENTIA Theosophicè impetranda, inuocare SAPIENTIAM IEHOVÆ (HHOCHMAHEL) ipsam, in vltimo seculo incarnatam: quam Sapiens noster inuocauit incarnandam.

220

Si quæsieris eam tãquam argentum, & sicut thesauros scrutatus fueris eam:

Vers. 4.

Si quæsieris Eam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam:

220

Si quæsieris] Si SAPIENTIÆ Christianè postposueris mundi immundi vanitates, quantumuis etiam splendidas atque pecuniosas, & quæsieris SAPIENTIAM. At, dices, Vbi, quibus Auxiliis, Cur, Quomodo, Quando: Audi: pulsato fores SOPHIÆ supercœlestis, vers. 48. annotatas, in Oratorio & Laboratorio, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, & eam, DEO annuente, inuenies. *Sicut thesauros, &c.*] E

terra Mundana, montiumque faxosorum profunditatibus effodiuntur opes, irritamenta bonorum. SAPIENTIAE terra est LIBER triunus, Catholicus, puta, SS. SCRIPTURAE atque NATURAE, & MENTIS nostrae Diuinitus illuminata: huius ditissimae venas, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri praesentis, rimare, SAPIENTIAM, IEOVAH largiente, inuenies: hanc inde, sicut thesaurum, Christiano-Cabalisticè, Diuino-Magicè, & Physico-Chemicè, effode, inque pectoris scrinio prudenter reconde: ausim tibi polliceri, qui hæc rectè scribo, quod placebis DEO, hauries voluntatem à DOMINO, impetrabisque ab Eo, per Eam, in negotiis, consiliis ac laboribus tuis, benè velle, nosse, esse & posse, corporisque, Spiritus & Animæ sic elicies salutem. Nulla, crede veridico, vnquam calamitas aduersitatumvè hyems, sic extinguit fiduciam, adhærentis DEO, fructuose impetrantem ardorem, quin, ex SAPIENTIAE Lapide, quem reprobauerunt ædificantes, Psal. 118, vers. 22. posset restitui. Petra, SAPIENTIA caro facta. IHSVH CHRISTVS, seminarium habens ignis caelestis, & venas aquæ viuae, salientes in vitam æternam. A DOMINO factum est istud, & est miraculum in oculis nostris, dico cum Psalmista.

221 Tunc intelliges TIMOREM JEHOVÆ, & COGNITIONEM DEI inuenies. Vers. 5.

Tunc intelliges TIMOREM DOMINI, & Scientiam DEI inuenies.

221 Scientia Dei.

Tunc] Posteaquam methodo præfata Theosophicè quæsieris, & scrutatus fueris SAPIENTIAM. Mentēs & manus sapienter admoventes, Dii (ELOHIM) adiuvant. *Non datur ad Musas currere lata via*, hoc est, mundanè: nam lata via mundi via est, Academica. *Cognitionem DEI*] Tu sciole, qui parum Christianè negas, DEVM à nobis cognosci non posse, litiga super verbis hisce cum Sapiente nostro, ò capita diabolica!

222 Nam nosse TE, consummata est Iustitia: & tuam intelligere potentiam, radix immortalitatis. Sap. 15. Vers. 3.

Nosse enim TE (ò DOMINE) consummata IUSTITIA est, & scire IUSTITIAM & VIRTUTEM tuam radix est immortalitatis.

222

Nosse &c.] Agnitio DEI, solida, integra, vera & perfecta est iustitia, qui in sese virtutes complectitur omnes. Est autem NOSSE DEVM, non solum de Natura Diuina (liceat mihi cum Petro Epist. 2. cap. 1. vers. 4. naturam Diuinam dicere) sapienter disserere, verum quoque voluntatem eius, quæ in LEGE (voce Iustitiæ Diuinæ) & VERBO IPSIVS *μακρόν κ' αὖ μιν ἐξ ὁσμικῶς* scripto, est declarata, intelligere ac facere, hoc est, timere DEVM, & credere misericordiae eius. Sic enim Hieremias cap. 9. vers. 24. In hoc gloriatur vir, nosse me, quod sim DOMINVS faciens Iudicium & Iustitiam, & misericordiam, hoc est, puniens peccatores, & ignoscens (propter SAPIENTIAM incarnatam, hoc est,

IHSVM CHRISTVM crucifixum) agentibus pœnitentiam; & misericordiam præstans erga eos, qui me timent, mihi que credunt. 1. Iohan. 2, 3. & 4. In hoc scimus, quoniam cognouimus eum (DEVM) si mandata eius obseruamus. Qui dicit se nosse DEVM, & mandata eius non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est. Sic complexus est summam Doctrinæ huius Psalmus 147, 11. *Beneplacitum est DOMINO super timentes eum, & super his, qui sperant super misericordiam eius.* Et Christus apud Iohannem 17, 3. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum DEVM verum, & quem misisti, IHSVM CHRISTVM.* Hic solus immortalitatis radix. SAPIENTIÆ reuera pars magna, nosse Creaturam atque Naturam; maiorem, seipsum; maximam & summam, DEVM. Rectè sanè, verè ac sapienter dictum ab Augustino: Da, DOMINE, nosse me & nouerim te. Sit quoque à me repetitum. ò IEHOVAH, adiua & perfice meum velle! Amen. Addo: TE IPSVM autem cognosces, quando collucente luce DEIFICA, in speculo maiestatis DIVINÆ triunius triuno (quod est, VNIVERSVM creatum, VERBVM scriptum & incarnatum, ANIMA que Diuinitus nobis in spirata) oculis & corporis & mentis; Theosophicè, Physicè, Physico Medicè, Physico Chemicè, Physico Magicè, Hyperphysico Magicè, Cabalicè conspicias, intueris, contemplaris Te ipsum. Tunc videbis qualis sis, videbis nauos, menda & maculas corporis, spiritus & animæ: Habebis cur cum Psalmographo Regio Plalm. 51. pœnitentialiter clames ad IEHOVAM: *Misere mei DEVS, secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitates meas. Amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me; & quæ sequuntur. Lava, ò DOMINE, quod est lordidum: riga, quod est aridum: sana, quod est faucium: rege, quod est deuium. Tunc lauaberis & mundaberis: tunc, Theosophicè sic lotus atque purgatus, nosces DEVM: quia beati mundi corde, hi enim videbunt DEVM. Matth. 5, vers. 8. Tunc quæsiuisti inuenisti que Regnum DEI, & iustitiam eius: tunc cætera OMNIA (Bona ac Dona Spiritus SAPIENTIÆ, versu sequenti annotata, si Theosophicè Oraueris, & sapienter Laboraueris) adicientur tibi: (μακρόν καὶ μερόν σου μακάριος) Beatus ergo & sapiens, qui se rectè cognouit. Qui se atque DEVM Nouerit, huic OMNIA nota esse possunt. Vide figuram Amphicheatri huius secundam. Scire] Vndenam? Ex Libris SS. & Scripturæ, Naturæ, & Temetipso, Diuinitatis radio illuminato.*

223

Quapropter optaui, & prudentia mihi data est: inuocaui, & Spiritus Sapientia obuenit mihi.

Sap. 7.
Vers. 7.

Propter hoc OPTAUI,
& datus est mihi sensus: &
INVOCAVI, & venit
in me SPIRITVS SAPI-
ENTIÆ.

223

OPTAUI] Non dedit operam literis in Academiis, nec audiuit Græcos, Dialecticos, Rhetoricos, &c. nec vultus est methodo studendi, hodierno die usitatissimâ. Qui philosophandi modus ab Apostolo Paulo reicitur, 1. Corinth. 1. v. 19, &c. & Coloss. 2. v. 8. Sed Optauit & inuocauit, qui So-

PHIAM super Cælestem omnibus prætulit Mundi huius solennitatibus
arque thesauris. Sapiuit certè. Augustinus tria vidisse sibi optauit: *Paulum
in ore, Romam in flore, Christum in corpore*. Ego opto mihi possidere Lapidem
Philosophorum, eoque frui perfectè per annos viginti, cum omnibus fru-
tibus atque vtilitatibus suis: tunc verè fortunatus atq; beatus essem, tam
in futura, quàm in hac vita, Theo-Sophicè eo si vterer. Obseruandum:
Animi primùm in eo oritur desiderium ardens, quamobrem: (vers. 144.)
deindè sequitur inuocatio, siuè preces. Tu fac similiter; recurre in Tei-
psum, nihil supponas (ex & in DEO) in te (auxiliàturi atque auxiliantis
DEI promissiones habes, vers. 10.) impossibile: Confidas in DOMINO,
(Christiano Cabalisticè obseruando) intelliges; velis Theo-Sophicè, &
consequeris. Ex hoc fundamento extructum ORATORIVM Amphi-
theatri huius nostrum; confirmatum Matth. 6, 6. Vigilantiæ ac confiden-
tiæ est hoc Christianæ, non temeritatis audacis. Firmiter crede; in Timo-
re DEI viue; in Spiritu & Veritate ieiunans Ora, sapienterque Labora;
dabitur tibi sine mora: amicus DEI constituèris, & SAPIENTIÆ fru-
ctuumque illius particeps fies. Mens inebriatà DEO videt, tanquam in
speculo, DEVM in se, & se in DEO; imò, quæ vult aut optat OMNIA.
vers. 138. Hæc Luna Cabalistarum Micro-Cosmica crescens, plena, de-
crescens; accessu, oppositione diametrali, declinatione SOLIS Diuini.
Luna crescente, iussu DEI, aderunt Spiritus boni; Tempore Plenilunii,
DEVS ipse: decrescente, ora DEVM, ne tenebrarum potestatis tene-
ris ac seducaris à semita Veritatis recta. *Venit in me.*] Quando? Non nisi
prius optauerat & inuocauerat. Non labor hic noctis atque diei vnius. Su-
dandum pro præmio (DEI gratia adipiscendo. vers. 142. & 145. Hic siste
gradum, & super hoc Harpocraticè meditare: est vnum ex illis, quæ silen-
tio potius, quàm sermone assequuntur, laudantur, commendantur. SA-
PIENTIA vera, non ex libris per se & humanitus vers. 142. discitur char-
taceis, sed Diuinitus illabatur nobis, & venit in nos: à nostris studiis non,
vt ceteræ Scientiæ, lucem recipit, sed secum affert, & quasi de suo IPSA
promptuario in viros non indignos (vers. 145.) radiat atque lucet. Litera
per se non prodest quicquam: SPIRITVS SOPHIÆ super Cælestis,
Diuinitus in nos veniens, est qui instruit, qui docet, qui viuificat, qui il-
luminat, qui librum explicat, interpretatur, exponit. Dignus IHS VH
CHRISTVS, hoc est, SAPIENTIA Patris, solus accipere LIBRVM,
(puta SS^æ Scripturæ, Naturæ & Mentis Diuinitus nobis infusæ) & soluere
signacula eius. Halleluiah. Rectè dicitur: *Vbi Spiritus sancti gratia operatur,
ibi nihil proderit occultatio Philosophorum: nec manifestatio eorum, vbi eadem de-
est.* Verissimum hoc esse, Experienciâ edoctus, non semel comperi. Memi-
ni me, iudicio adhibito, ponderantem singula verba & emphases locutio-
num, aliquoties legisse Philosophos secretiores, aut ore tenus contulisse
cum quibusdam, & tamen non percepisse mentem eorum veram, quam-
uis dixissent veritatem: postea autem, suo tempore, detractò mihi (Mise-
ricordia Diuina procul dubio omni) per SAPIENTIÆ SPIRITVM
ignorantiæ velamine, in quadrante horulæ, imò in momento,) suspicor
institutione Genii mei boni gratia DEI mihi adfistentis) me plus intel-
lexisse, quàm antea spatio anni totius. Spiritus enim, Vbi & Quando vult,

spirat. Omnem superat rationem humanam, quod Dona DEI humilibus & obedientibus (captiuato intellectu, vers. 307.) per Spiritum SAPIENTIAE conferantur; detrahantur & abscondantur argutis atque subtilibus mundanis immundis. *Es ist ja wahr/ es verdrieße auch welches es wölle.* Haurit aquam cribro, qui sine SPIRITVS SAPIENTIAE refectione (mediata vel immediata, vers. 32, 74. & seqq. 187.) vult discere ex libro. Liber est index duntaxat ostendens, pro quibus fundendæ sint nobis preces ad IEHOVAM; vt (iuxta liberrimam suam voluntatem) reuellet mysteria, communicet Naturæ arcana, doceat secreta, inspiraret veritatem OMNEM Manet igitur firmum ac ratum hoc, vers. 167. positum, 65. repetitum, *quod Philosophia seu spiraculum DEI, & illustratio Diuina:* Quia DOMINVS dat SAPIENTIAM. Quapropter nemo vnquam (quod etiam Cicero obseruauit & annotauit lib. 2. de Nat. Deorum) vir Magnus, sine afflatu Diuino. Felix igitur, terque quaterque felix, qui IEHOVAM habet à consiliis, quemadmodum est in Oratorio nostro: is hauriet voluntatem, hoc est, benè velle, nosse, posse & esse in omnibus actionibus atque laboribus suis, à DOMINO. vers. 329. Precor (cum Iohanne Chrysostomo) ardentem, & ex imo pectore, vt misericors & benignus DEVS exaudiat preces & gemitus meos, aperiat aures cordis, & obsignet in me fidem, det mentem mysteriorum diuinorum capacem, sobriam ratiocinationem, & vitam plenam officiorum & virtutis, mihi, & omnibus veræ Sapientiaë studiosis sectatoribus, vt semper cogitemus, meditemur & curemus ea, quæ DEI sunt, & nobis in omni vita salutaria, Amen, dicat omnis Sapientiaë amans, Amen. SPIRITVS SAPIENT.] Hhohmaël, vers. 52. & 106. Qui Mirabilis, & verè Diuinus. Nam creat, Iob. 33, 4. Spiritus DOMINI fecit me. Psal. 104, 30. *Emittes Spiritum tuum, & creabuntur.* Sustinet, vegetat, viuificat & perficit omnia vbiq; diffusus, Psal. 138, 7. Rom. 8, 11, 1. Cor. 2, 4. Sap. 1, 7. Spiritus Domini repleuit orbem terrarum. IOVIS OMNIA PLENA. vers. 154. Sapientiam & loquendi facultatem largitur, Matth. 10, 20. Hinc Cyprianus: *Non difficile est DEO, confessori suo inspirare constantiam & loquendi fiduciam, qui, in Numeris, aduersus Bileam etiam asinam loqui fecit.* Miracula facit, Rom. 15. In virtute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritus sancti. Inuestigat profunda DEI, 1. Corinth. 2, 10. *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda DEI.* Bona distribuit, 1. Corinth. 12, 11. Vndè, omnium Bonorum atque Donorum distributor cum sit benignus, apud hunc vnum & solum quæramus ea, non apud spiritum malignum. vers. 185, 205, 251. & 298. Phisit diabolo, Amen. Filios DEI facit, Rom. 8, 14. Quicumque spiritu DEI aguntur, ii sunt filii DEI. Sanctificat, Rom. 1, 4. Ecclesiam regit ac ministros designat, Act. 13, 4. Esa. 48, 16. DOMINVS DEVS misit me, & Spiritus eius. Gratiam & pacem largitur, Apocal. 1, 4. Iustificat, 1. Cor. 6, 11. Iustificationes in nomine DOMINI nostri IHS VH CHRISTI, & in Spiritu DEI nostri. Liberos facit, 2. Corinth. 3, 17. Vbi Spiritus DOMINI, ibi libertas. Regenerat, Mouet corda ad bona opera & inuocationem. Hinc & Spiritus precum dicitur, Zach. 12, 10. Eduxit populum ex Ægypto, Esa. 63, 13 & 14. Spiritus DOMINI duxit eum quasi iumentum. Remittit peccata, Iohan. 20, 23. *Accipite Spiritum sanctum, quorumcunque remiseritis, quasi dicat, Spiritus remittit*

tus remitter, non vos. Reuelat mysteria, Iohan. 16, 13. Vnde omnis sanctæ reuelationis ac visionis est & dicitur auctor; absconditarumque rerum magister. Fidem largitur, 1. Corinth. 6, 11. Pios motus excitat, Rom. 8, 26. Docet fideles, Iohan. 16, 13. **SUMMA**: Virtute & assistentia **SPIRITVS** huius poteris **OMNIA**. Seruias tunc Theo-Sophicè; & **IPSE** præter tibi cunctisque Catholicè: in **ORATORIO** & **LABORATORIO**. **SPIRITVS SAPIENTIÆ** cur Multiplex aut Multiformis dicatur, vers. 49. & 134. ex iam dictis satis superque probari potest. Quare Paulus 1. Corinth. 12, 4. &c. *Diuisiones*, inquit, *Gratiarum sunt, idem autem Spiritus*. Et diuisiones ministracionum sunt, idem autem **DOMINVS**. Et diuisiones operationum sunt, idem verò **DEVS**, qui operatur **OMNIA** in **OMNIBVS**. Vnicuique autem datur manifestatio Spiritus, ad vtilitatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo Sapientiæ: alii autem sermo Scientiæ, secundum eundem Spiritum: alteri Fides in eodem Spiritu: alii gratia sanitatum, in vno Spiritu, alii operatio virtutum, alii Prophetia, alii discretio Spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult. Et 1. Corinth. 7, 7. *Vnusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic alius verò sic: Sit Nomen Iehovæ benedictum in seculum seculorum, Amen*. Addo: Hic **DEI SPIRITVS** sapientibus tripliciter **FAMILIARIS**. 1. Diuinitus, immediatè, Influentiâ, Lumine & Motu: Mediatè, Biblicè, nec non in carne humana assumpta. 2. Macro Cosmicè Naturâ (quæ **RVA CHELOHIM**, Gen. 1. aut Anima Mundi) Catholicè, hoc est, vniuersali virtute ac operatione, in Lapide Philosophorum; Particulariter, in singulis Creaturis, tam spiritualibus quàm corporalibus, & quæ ex hisce sunt, per totum vniuersum creatum, 3. Micro-Cosmicè, in Homine, & quidem *capax*, hoc est, corporaliter, siuè in concreto, in corpore ac Spiritu, ratione Essentiæ quintæ, simpliciter, Animâ siue mente, quæ particula auræ Diuinæ. Accuratè perlustra Amphitheatrum hoc totum, reperies (more Philosophico) de hisce plura hinc inde. Phy d'abolo, cum sua familiaritate perniciosissima fœdissimaque. Iterum Phy. In **DEO** viuimus, mouemur & sumus, vt docet Paulus ex Arato, Ador. 17, v. 28. cuius & genus sumus: non igitur profanemus Tempia **DEI**, quæ **CHRISTVS** sanguine suo sibi consecrauit, sed Spiritus **DEI** habitet in nobis. 1. Corinth. 3, 16.

224

Et **proposui** illam regnīs & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione Illius.

Vers.

Sceptris ac solus illam anteposui, præ eaque diuitias pro nihilo aestimaui.

224

Quantore
re laboran
dum pro
Sapientia.
Iob. 28, 18

*Proposui illam Regnīs, &c.] Vide vers. 45, 317, 318. & 327. SAPIENTIA vera rebus atque negotiis mundanis iure est anteponenda; quippe quæ vna sola Naturæ secreta pandat, thesauros largiatur inexhaustos: Angelis societ beatīs; **DEO** coniungat, verèque felices efficiat atque beatos. Dat **OMNIA**: Bonis bona; malis (quia digni) mala.*

225

Nec verò ei Lapidem pretiosum comparavi, quoniam aurum cum ea collatum arena pauca: & lutum æstimabitur argentum, cum illa comparatum.

Vers. 9.

Nec comparavi illi ¶ lapidem pretiosum: quoniam omne aurum, in comparatione illius, arena est exigua, & tanquam ¶ lutum æstimabitur argentum in conspectu illius.

225

Lapidem pretiosum] Posset hîc aliquis non ineptè suspicari, Sapiëntem nostrum loqui de Lapide Philm. propterea quod sequitur coniunctio causalis, *Quoniam omne aurum*, &c. Cuius Lapidis ritè applicati virtus inter alias multas quoque est, transmutare metalla inferiora in superiora, hoc est, Argentum & Aurum. *Lutum*] Propriè: quid enim (sublato hominum errore) aliud est argentum, quàm limus, ex terra & aqua, albus: & aurum, ex aqua & terra ruber; congelatus fixusque redditus. Sapiens sapiëntis dictum hoc: Odit virtutis indolem, odit honestas artes, quisquis admirator est auri.

226

Supra sanitatem ac formæ pulchritudinem dilexi illam: atque ea malui quàm luce frui, vt cuius splendor non possit supprimi.

Versio.

Super salutem & speciem dilexi illam, & proposui ¶ pro LUCE habere illam: quoniam inextinguibile est LUMEN illius.

226

Pro luce habere illam, &c.] Est enim Lux lucens in tenebris, veniens in Mundum, quam mundus non cognovit, Iohan. 1. Sapit cum Sapiëte, qui pro luce proponit habere illam: Vndè Syrach cap. ultimo: Manus meas extendi in altum, & in sapientia eius luxit anima mea, & ignorantias meas illuminavit. Sis oro Hhochmaël, SAPIENTIA DEI lux & lucerna menti, manibus ac pedibus meis; in Oratorio utroque, (Micro ac Macro-Cosmico) & Laboratorio, meis. Tu ô lux gentium, lumen cordium, radio illuminationis tuæ dignare illustrare eot meû, tenebras abigere ignorantiarum mentis meæ; disponere actiones atque labores meos, influere iis benedictionem felicitis successus, atque in omnibus ostendere mihi & impertiri veritatem, Amen. Vide vers. 78.

227

¶ Facile (equidem) videtur ab his, ¶ qui diligunt Eâ, & ¶ inuenitur ab his, ¶ qui quærunt illam.

Sap. 6.
Vers. 13.

Facile perspicitur ab iis qui eam diligunt, & inuenitur ab illis, qui illam quærunt.

227

Facile videtur, &c.] O Visionem beatissimam, imò DEI-ficam, hanc, videre SAPIENTIAM in Libro SS^æ Scripturæ; in Natura; mentaliter in semetipso! Quid iucundius? quid beatius? Non tamen hoc nisi mundis corde contingit. Soli Diis geniti potuère. Vide vers. 52, 195, 218. *Qui di-*

ligunt

ligunt eam] Nam DEVS currentem trahit. Vide versf. 145, 160. *Inuenitur*] Ideo Solomon Ecclef. 7, 25. ingemiscens ait: Alta profunditas, seu, profunda, profunda, (ita enim Hebraicè legitur) quis inueniet eam? quasi diceret, ô quàm difficile est inuenire SAPIENTIAM, inter totac tantas stultitias mundi huius immundi, à veritatis viâ, linea recta, seducentes. Inuenitur SAPIENTIA: quia Diuinitus magis illabitur, quàm quòd humanitus, (hoc est, humana prudentia, ratiocinatione, phantasia, aut speculatione) acquiratur. DOMINVS dat SAPIENTIAM, Prou. 2, 6. & *Beati qui inueniunt eam*, Prou. 3, 13. Paucorum est igitur inuenire illam. Quorumnam, dic quæso? Sequitur Sapiens sapientis responsum. *Qui querunt illam*] Quomodo? In Timore DEI ieiunantes Orando, Theo-Sophicè viuendo, sapienterque Laborando, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius. Inuenitur ab his qui manè vigilant ad eam, versf. 160. & qui non tentant eam, versf. 216. DEVS enim OMNIA (vt habet Prouerbiū) vendit laboribus. Manus Theo-Sophicè admoventes, Dii (Elohim) adiuuant, versf. 92. cum aliquot sequentibus. Nec tamen super nos nostris meritis aut nostra sanctitate, sed DONO DEI Misericordis coruscat tam venerandi Numinis & Luminis splendor. Huc refer caput Iesu Syrach vltimum totum, quod tibi de meliori nota commendo.

228 Anteuertens suis studio- 228
sis se offert cognoscen-
dam. 228

Præoccupat, &c.] Huius explicationem vide supra, versf. 144.

229 *Qui de LUCE vigila-* 229
uerit ad illam non labora-
bit, *Affidentem enim il-*
lam foribus suis inueniet. 229

Qui de luce vigilauerit] Vt est versf. 96. & 170. & alibi passim in Prologo hoc annotatum. *Affidentem foribus, &c.*] Quibusnam? Sensuum tuorum, Rationis, Intellectus ac Mentis. Præsto est enim Mediâtè & imme diâtè omnibus, qui optant ac student eam audire, videre, obseruare loquentem atque docentem, in Libris SS^æ Scripturæ, Naturæ & semetipſis, lege Amphitheatri huius. Vtinam omnes sapientiam sibi affidentem, seque eis offerentem sentirent ac nossent, ô quàm benè esset eis!

230 *Cogitare ergo de illa,* 230
sensus est consummatus: &
qui vigilauerit propter illâ,
citò securus erit. 230

Cogitare de illa, &c.] Vide versf. 18. & 142. Quemadmodum qui coniu-

gium inire volunt, à colloquio amico initium faciunt: ita qui sapientiæ Æternæ coniugium ambiunt, pias, sanctas, pulcherrimas, amabilissimas de ea suscipiunt cogitationes, & ante oculos mentis proponunt sibi imaginem illam sapientiæ formosissimam, qualem sapientissimus Regum, in prioribus Prouerbiorum capitibus depingit, & in lib. Sap. 7. Hæ cogitationes de sapientiæ plenitudine susceptæ, sunt vinculum & copula, virtute magnetica cælesti prædita: sunt seminaria alloquiorum & soliloquiorum Diuinæ Sapientiæ: vsque adeo enim blanda, familiaris & humana est vera sapientia, vt nunquam sinè suauissimo responso amatorem dimittat: sed voce interna, occulta, intellectuali & mentali respondeat; interdum etiam osculo iucunditatis, & motu diuinissimo, vt est Cant. 1. vers. 1. osculetur me osculo oris sui: nam fructus eius dulcis gutturi meo.

231	Quia se dignos ipsa quaerit circumeundo, atque in viis beneuolè se illis ostendit, in omni que cogitatione eis occurrit.	Vers. 17.	¶ Quoniam dignos SE, Ipsa circuit quaerens, & in viis ostendet SE illis hilariter, & in omni prouidentia occurret illis.	231

Quoniam dignos se, &c.] Huius explicationem vide supra vers. 145.

232	Initium enim ipsius est verissima eruditionis cupiditas: cura verò eruditionis Amor.	Vers. 18.	Initium enim illius verissima est DISCIPLINÆ concupiscentia.	232

DISCIPLINÆ concupiscentia.] Qui enim diligit disciplinam, hoc est, admonitionem, correctionem, repræhensionem, & dehortationem à via mala, à vita vitiosa, diligit scientiam; qui autem odit increpationes, insipiens est. Prou. 12, 1. Talis est quoque DISCIPLINA DEI, per tribulationem & crucem: quas ideo nobis Diuinitus immittit ac permittit, vt vocent nos ad pœnitentiam: experimur in his consolationem Diuinam, ex qua videmus nos à IEHOVAH diligi, doceri atque defendi, Dat vexatio intellectum. Esa. 28, 19. Vnde Paulus: Tribulatio patientiam efficit, patientia probationem, id est, agnitionem DEI erga nos voluntatis. Non tentatus, pia rectè dixit Antiquitas, qualia scit? Exules Oratorio & Laboratorio nostro, tu qui respuis castigationem, annuntio tibi, quod nunquam euades in Christiano Cabalistam, Physico Magum, aut Physico Chemistam, manebis sophista. Crucem patienter ferens suam, baiulat & Christi; quo indutus, eundem imitatur: huic ianua aperitur virtutum, hic intromittitur ad REGNUM SAPIENTIÆ PERPETVVM: Disciplinam fugiens, excluditur. Ad angusta, per angusta. Oportet nos prius esse cum CHRISTO in Orco, antequam cum eo ascendimus in Cælum. Amor.] Non potest fieri coniunctio & copulatio, nisi interueniente amore, sanctoque

desiderio.

desiderio. Nam qui meretricio amore sunt imbuti, hoc est, mundano, & vano, indigni sunt coniugio cælestis Sapientię. Crede mihi qui terrena volunt, cælestia nolunt. Et, quisquis amat, sit dignus amari. Ille verò sanctus amor Sapientię est flammula Spiritus sancti, incensa precibus assiduus. Hac in cordibus nostris micante, patet aditus ad Sapientiam cælestem primus. Nam Sapientiam amasse, propè parasse est. Adeo fidelis est in amore Sapientia Diuina, ut sanctum sui amorem ferre nequeat, quin amantem redamet, & sanctum amoris desiderium impleat.

233	Amor autem obseruatio legum ipsius: rursus legum obseruatio est immortalitatis conseruatio.	Vet. 19.	¶ Cura ergo DISCIPLINÆ, dilectio est: & dilectio custodia LEGVM illius est: custodia autem legum, consummatio incorruptionis est.	233
-----	---	----------	---	-----

Cura ergo DISCIP.] Hinc apparet, quæ, quales & quantæ sint TIMORIS DOMINI Vtilitates fructuosissimæ.

234	Porro immortalitas facit ut proximè ad DEVM accedamus.	Vet. 20.	¶ Incorruptio autem facit proximum esse DEO.	234
-----	--	----------	--	-----

Incorruptio facit, &c.] DEO, qui ENS æternum & immortale, Homo reiectione Binarii (vet. 118.) regeneratus, sit proximus atque amicus, (vet. 299.) iungitur atque vnitur; tam in vita hac, quam futura. *Beati quippe mundo corde: quoniam ipsi DEVM videbunt.* Matth. 5, 8.

235	CONCVPISCENTIA itaque SAPIENTIÆ deducit ad REGNUM PERPETVVM.	Vet. 21.	¶ Sapientia igitur cupiditas ad regnum perducit.	235
-----	--	----------	--	-----

Ad REGNUM PERP.] Hoc est, DEI. Quod (cuius initium in vita hac, complementum in futura) si primum quæsieritis, & Iustitiam eius, cætera OMNIA, hoc est, SAPIENTIÆ thesauri immensi & fructus infiniti, adiicientur vobis. Regnum hoc Sabbathum est Sabbathorum, Iobcl vltimus, (de quibus ex Cabalistarum doctrina, nos in secunda Amphitheatri huius figura) & Terra viuentium, hoc est, immortalitas, quæ vita æterna; vbi dulcissimis & suauissimis perfruamur gaudiis, vident do de facie ad faciem gloriam DEI, fruendove DEO ab æterno in æternum. Summa: Catholicè quære primùm Catholicon Triunum (ut docet Amphitheatrum hoc nostrum) hoc est, Agnoscere DEVM; cognoscere Temetipsum, summumque in Natura & Arte bonum, hoc est, Lapidem Philosophicum ausim affirmare, quod tunc, si Christianè oraueris, sapienterque (pro diuersis diuersimodè) Laboraueris, specialia & particularia OMNIA, in scibili quouis, (si DEO placuerit, vet. 1.) adiicientur tibi. Accipies Regnum decòris; & diadema speciei de manu Domini: quoniam

dextra sua teget te, & in brachio sancto suo (ψ) defendet te. Sap. 5, 17. *Habitabis in adiutorio Altissimi, in protectione DEI calicommoraberis.* Psalm. 91, 1 regeris DEI manu, visurus mirabilia DEI. Sap. 19, 8. In omni tempore, & in omni loco DEVS AD SIST ET tibi. Ibid. v. 20.

236

In hac domum meam ingressus conquiescam : nullam enim acerbitatē habet cōsuetudo ipsius, nec vllam molestiam eius conuictus, sed lætitiā & gaudium. (Vers. 18.) Circumeundo quærebam, vt eam apud me reciperem.

Sap. 8.
Vers. 16.

Intrans (itaque) in domum meam, conquiescam cum Illa. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius, nec tedium victus illius, sed lætitiā & gaudium. (Vers. 18.) Circuibam querens, vt mihi Eam assumerem.

236

Intrans in domum meam, &c.] Sic & Daniel ingressus est domum suam, Dan. 2, 17. & cap. 6, 10. Notandum: Omnia SAPIENTIÆ adiumenta, aut sunt publica aut priuata; de publicis egit hactenus, nunc de priuatis: indicans priuatam delectationem, quam habet domi cum SAPIENTIA, exercendo Meditationes suas & soliloquia, TheoSophicē in Oratorii domo, tam externi aut visibilis, quod Sacellum Monasticum, à Monachis, h. e. Vnitate sic dictum, quā internī ac inuisibilis, quod est cordis penitentialiter depurati, mentisque Diuinitus illuminatæ. vers. 223. *Intrans* quoque in domum Laboratorii Physico Chemici. Monemur hic, quo pacto mēs nostra, à terrenarum rerum contagio secreta, per arcanas contemplationes DEO penitus adhærescat, ita vt intra cubiculi sui penetralia super Cælestibus, Macro & Micro Cosmicis delitiis: Christiano Cabalisticē, Diuino Magicē, & Physico Chemicē, perfruens, secretum meum mihi, secretum meum mihi cum Esaia 24, 16. ore ac corde (ouans) elamitare possit. *Letitiā & gaudium]* Gaudium internum, gaudium arcanum, gaudium solis iis cognitum, quibus contingit: quod denique cum Mundi gaudiis nec euanescit, nec aufertur, sed cumulatur in gaudium æternum. *Circuibam querens, &c.]* Vbinam? in LEGE DOMINI, Libro Naturæ & Metaphis. At quomodo, quæso? *Diligendo eam.* vers. 18, 142, & 146. Timendo DEVM, vers. 210. vigilando ad fores eius, & obseruando ad postes ostii illius, vers. 48. Fidem habendo in illam, vers. 216. Concupiscendo eam, vers. 260. de Luce vigilando ad illam, vers. 229. Optando, inuocando, vers. 223. & 251. Proponendo mihi, pro luce habere illam, vers. 226. & adducere eam mihi ad conuiuendum, vers. 307. Idem, Idem Nobis facientibus, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatrū huius, quoque aderit SAPIENTIA vera. Quæramus modo TheoSophicē Hanc; præoccupabit qui eam concupiscunt. vers. 144.

Non temere
re apud
DEVM pro-
nunciandū.

237

Ne festines ore tuo, neque cor tuū acceleret pro-

Ecclesi 5
Vers. 1.

Ne temerē quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad pro-

237

ferre

ferre verbum ante DEVM:
quia DEVS est in Cælo &
tu super Terram, iccirco sint
verba tua pauca.

*ferendum sermonem corā DEO:
DEVS enim in Cælo, & Tu
super Terram; iccirco sint pau-
ci sermones tui.*

Ne temerè quid loquaris] Alloquium puri intimi & sinceri cordis; scruta-
tor cordium amat, vt est Psal. 19, 15. Et erunt, vt complacent tibi Eloquia
oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper, Domine adiu-
tor meus & redemptor meus. Nascatur igitur sermo tuus, quo DEVM al-
loqueris, in intimo corde, non in labiis: & satius est te suspiriis loqui cum
DEO ex intimo corde profectis, quàm verbis temerariis. Suspiria enim
piorum ex Spiritu sancto procedunt, quando ille in nobis gemit; verba, vt
plurimum ex humana phantasia: & magnum est discrimen inter verba
Spiritus & verba oris.

238

Quum voveris votum
DEO, ne tardes reddere il-
lud: quia non est benepla-
citur DEO in stultis: quæ
igitur voveris redde.

Verf 3.

*(Et) Si quid vovisti DEO,
ne moreris reddere; displicet e-
nim ei infidelis & stulta pro-
missio: sed quodcunque vove-
ris redde.*

238

VOTVM.
Deuter. 23.
Verf. 21.

Si quid vovisti DEO, &c.] Loquitur Sapiens more Veteris Testamenti.
Solebant enim pii in angustiis constituti, DEO Sacrificia & ΧΑΡΙΣΜΑ prom-
ittere. Sicut Hanna 1. Sam. 1. verf. 11. cum filium à DEO rogaret, vovet &
promittit, se illum ipsum Domino redditurum: sicut & Iephthe. Iudic.
11, 30. Vovete & reddite Domino DEO vestro, inquit Psalmographus,
Psal. 76, 12. Et, quod semel egressum est de labiis tuis, observabis, Deut. 23.
v. 23. Talia vota ex summo DEI amore, sanctissimo desiderio, & sincera
animi gratitudine proficiuntur: & reddenda sunt DEO sine cunctatio-
ne. Sic Patriarcha Iacob cū in somnis vidisset scalam cælestem, euigilans
vovet DEO, se in illo loco constructurū Domum DEI, hoc est, se ibidem
propagaturum agnitionem & verum cultum DEI: & doctrinam de Mes-
siah. Gen. 28, 20. Nos in Nouo Testamento, vovimus DEO votum obæ-
dientiae filialis in Baptismo, & reddimus hoc votum DEO, in sanctitate
& iustitia, fide, patientia, humilitate. Definimus igitur, votum Noui Te-
stamenti sic: Votum est obligatio ad præstandos cultus primæ tabulæ, qui
sunt Timor DEI, fides, dilectio, patientia, inuocatio, gratiarum actio, con-
fessio, prædicatio Nominis Divini. Hæc vota omnino ab omnibus Chri-
stianis DEO reddenda sunt. Specialia autem vota sunt, cum præter soli-
tā erga pauperes liberalitatem, obligamus nos ad peculiare aliquod & sin-
gulare beneficium, quo aut honor DEI aut salus hominum promouetur:
idque sine omni hypocrisi, nec temerè, sed ex intima & sincera animi gra-
titudine in hunc finem, vt acceptum à DEO beneficium, quod precibus
impetrauimus, redundat quoque in proximum.

239

Melius est vt non voueas, quam vt voueas, & non reddas.

Vers. 4.

Multoque melius est non Vouere, quam post votum promissa non reddere.

239

Promissa non reddere.] Quo affectu vota sint facienda, in versu præcedenti dictum est. Iam hoc addo: si voueris Deo aliquid, siue sit cultus primæ tabulæ, vr psal. 22. vers. 23. Narrabo nomen tuum fratribus meis. Item Psal. 51. 15. docebo iniquos vias tuas: siue sint opera Misericordiæ secundæ Tabulæ, ita vouendum & reddendum tanquam testimonium tuæ gratitudinis erga Deum, & sigillum orationis tuæ, quo fidem & gratitudinem tuam Deo obstringis. Hoc si frgeris & fidem non seruaueris; nã Deum ad retractandam suam erga te Beneficentiam & liberalitatem, & ad reposcenda sua bona, commouebis.

Ecclef. 34.
vers. 23.

240

Sacrificium impiorum est abominatio Iehouæ: Oratio autem rectorum beneplacitum Eius.

Prou. 15.
Vers. 8.

Victimæ impiorum abominabiles Domino: vota iustorum placabilia.

240

Victimæ impiorum abominab.] Notatur hîc discrimen verorum & falforum cultuum. Hypocritæ offerunt Deo externos suos cultus, verbi auditum, celebrationem festorum, sacramentorum usum, preces prolixas, superbas & putatitias elemosynas, sinẽ omni fide & integritate bonæ conscientiæ. Igitur omnia ipsorum opera coram Deo abominabilia: quia ex corde peruerso & non purificato profiscuntur. Veri autem Dei cultores, qui ex fide sincera faciunt opera sua, vsque adeo in omnibus & minimis operibus Deo placent, vt haustus aquæ frigidæ, ex charitate porrectus, ingentis thesauri loco à Deo habeatur, & scrinio ac gazophylacio Dei reponatur.

241

Eruditus in Verbo reperiet Bona: & qui sperat in Domino, beatus est. Prou. 28. vers. 25. *Qui sperat in Domino sanabitur.*

Prou. 16
Vers. 10.

Intelligens rem, inueniet bonum & confidens in Iehoua, beatus est. Prou. 28. vers. 25. Qui fidit Iehouæ, impinguabitur.

241

Eruditus in Verbo.] Scilicet Doctrina Sapientiæ, quomodo per Timorem Dei inuestiganda: quomodo precibus assiduis comparanda: quomodo Amore & desiderio copulanda & vnienda. O præclara doctrina, & verbum Sanctum, plenum beatitudine, plenum pinguedine & adipe omnium bonorum temporalium & æternorum. *Qui sperat in Domino]* Huius spei fructus est perpetua felicitas, Psal. 146. 5. Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius, in Domino Deo ipsius: qui fidem seruati in

æternum. Stultissimus & infelicissimus est, qui tumet fiducia propriæ sapientiæ, industriæ, dotum & opum: recedente enim Spiritu sapientiæ à rebus mortalibus, ruunt in interitum & fiunt pestes possidentium.

242

Qui fiduciam suam in eo habent, veritatem intelligent: & fideles in charitate, in eo permanebunt: quoniam gratia & misericordia erga Sanctos eius, & ratio electorum eius habebitur.

Sap. 3.
Vers. 9.

Qui CONFIDVNT in illo, & intelligent VERITATEM: & fideles in dilectione acquiescunt Illi: quoniam donum & pax est electis eius.

242

Intelligent VERITATEM] Sic SAPIENTIA hæc incarnata, Iohan. 8. vers. 31. Si vos manseritis in sermone meo, verè Discipuli mei estis, & cognoscetis Veritatem. Veritatem, inquam, OMNEM; in Theo. Sophicis, Iuridicis, Physicis, Physico-Medicis, Physico-Chemicis, Physico-Magicis, Hyperphysico-Magicis & Christiano Cabalisticis; ex & in SS. Scriptura, Libro Naturæ, ac Temetipso, oleo Spiritus SAPIENTIÆ Diuinitus vncto: Orando & Laborando. Ora DOMINVM, vt à DOMINO roret desuper atque destillet in receptaculum Mentis tuæ, poenitentialiter lotæ atque mundatæ, guttulas SPIRITVS SOPHIÆ super-Cælestis: quo inebriatus, oblitus TVI, (hoc est, prudentiæ tuæ insipientis) sapienter sequaris ea, quæ IPSE suggerit tibi: Vt, eo adfistente tibi, maneas in veritate, & Veritas maneat in te. Nam sine veritatis ductu æternæ, veritatem rerum Humanarum & Diuinarum nunquam gustabis, nec sapiens eris.

243

Longè est DOMINVS ab impiis, & ORATIONES iustorum exaudiet.

Prou. 15.
Vers. 29.

Longinquus est IEHOVAH ab impiis: sed orationem iustorum exaudiet.

243

Longè est DOMINVS, &c.] Summa miseria est, DE i præsentia non frui: summa beatitudo, DEVM habere præsentem atque propitium. Impii frustrantur exauditione precum suarum, quo nihil est miserius & infelicius. Quemadmodum subditorum extremus est despectus & perditio, quando à facie Regis repelluntur cum suis supplicationibus: ita extremum est exitium à DEO non audiri. E conuerso summa est consolatio, quod Sapiens noster hîc cum Psalmo 155, 18. cantat: propè est DOMINVS omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in veritate. Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos.

244

Qui remouet aurem suâ, ne audiat legem, etiam oratio Eius erit abominabilis.

Prou. 28
Vers. 9.

Qui declinat aures suas, ne audiat LEGEM, & ORATIO eius erit execrabilis.

244

Qui verò declinat, &c.] Qui aures habet ad audiendum, audiat, quid dicat filiis hominum Spiritus VERITATIS; *declinet à malo, & faciat bonum;* Timeat DEVM, & operetur iustitiam; obtemperetque benè monenti, aliàs nihil impetrabit aut efficiet boni, siuè in ORATORIO siuè in LABORATORIO. Qui enim declinauerit aures suas, ne audiat SAPIENTIAM loquentem, docentem & admonentem in SS.^a SCRIPTURA, Libro NATVRÆ, & SEMETIPSO. *Oratio eius, &c.]* Oratio quæ DEO acceptum debet esse sacrificium, proficiscatur ex corde pœnitente, contrito & humili; aliàs DEO est abominabilis. Si enim arbor displicet, quomodo fructus placere possit. Quin vita sancta immaculata, tota est apud DEVM oratio, sacrificium acceptabile, cultus DEO gratissimus. Opere ipso coram DEO loqui debes, non verbis: si secus, oratio nostra fit in peccatum, Psalmo 109, 7.

245 Qui tegit scelera sua; nunquā ager prosperè: qui verò confitetur, & derelinquit, misericordiam consequetur.

Verf. 13. *Qui abscondit scelera sua, non dirigitur: qui autem confessus fuerit, & relinquit ea, MISERICORDIAM cōsequetur.*

245

Et relinquit ea.] Omnino necesse est, in conuersione, & veræ Sapientiæ inuestigatione, deponere delicta contra conscientiam, purificare cor, animam, spiritum, corpus: si debeat fieri vas Misericordiæ & Gratiae DEI, habitaculum Spiritus sancti, Organum salutæ DEI. LAVAMINI; mundi estote; procul este prophani; nemo pollutus introeat; nemo contaminatus ad montem DEI propinquet: sanctificate vos, cras videbitis gloriam Domini. Sic Esaias non sine causa incipit suam prophetiam cap. 1, 16. Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere peruersè, & discite benefacere, tunc tandem venite ad me: si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix & lana dealbabuntur. τὸ ἐλόκληρον ὑμῶν, ait Apostolus, τὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ πνεῦμα. 1. Thess. 5. verf. 23. & iterum, Rom. 12. verf. 1. *Obsecro vos per DEI misericordiam, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctam, DEO placentem, &c.*

246 *Misericordia & veritate redimitur iniquitas; & in TIMORE DOMINI declinatur à malo.*

PROV. 16
Verf. 6. *Misericordia & veritate redimitur iniquitas: & in timore IEHOVÆ receditur à malo.*

246

Misericordiā & veritate] Misericordia significat, cūm DEI misericordiam erga nos, tum alibi nostram, erga proximum, Charitatem. Estq; veritas hoc loco corverax, de DEO rectè sentiens, veritatis laudem ei soli tribuens, quod iuxta promissiones suas nobis, in spiritu & veritate inuocantibus eum, ignoscat, adsit, opem ferat, secreta communicet; mysteria

reuelat: Bona & Dona largiatur innumera & infinita. Declinare à malo docet Solomon illos, qui timent DEVM; (timore filiali, qui ipsissimus amor, vers. 210.) qui credunt ei & in eum: qui ex corde diligunt proximum. Sis ergò misericors & verax erga proximum, vt Misericordia implearis ac veritate à DEO diuina.

247

Nonne errant cogitan-
tes malū? misericordia au-
tem & veritas cogitātibus
bonum.

Prou. 14
Vers. 22.

Errant (igitur) qui operan-
tur malum, MISERICORDIA
autem & VERITAS preparat
bona.

247

Qui operantur malum.] Fructus non potest esse præstantior suo semine: Quicquid seminauerit homo, hoc etiam metet. Archelaus Rex Macedonicus, cum tres legitimos hæredes interfecisset, & regnum inuasisset, tandem interfectus est ab adolescente, qui gladium ipsius epati infixit: ideo versus de eo factus est: Struens alteri malum, struit suo epati malum. Misericordia & veritas dux sunt pedissequæ & comites fideles, omnibus qui pietatem & Timorem DEI colunt.

248

Qui (ergo) sequitur IUS-
STITIAM & MISERICOR-
DIAM, inueniet vitam, ius-
titiam & gloriam.

Prou. 21.
Vers. 21.

Qui sectatur iustitiam &
misericordiam, inueniet vitam,
iustitiam & gloriam.

248

Qui sequitur iustitiam, &c.] Qui seminat iustitiam, iustitiæ fructus metet; qui sunt, gloria, honor, felicitas, gaudium bonæ conscientie, & vita: Ex iniustitia verò & impietate, nihil nisi ignominia, infelicitas, morsus conscientie, & fœda mors nasci possunt. Id quod & Comicus Ethnicus scriptum reliquit: Virtus præmium est optimum: Virtus omnibus rebus anteit: profectò Virtus omnia in se habet bona.

249

Puer autem eram / in-
geniosus, & fortitus sum a-
nimam bonam.

Sap. 8.
Vers. 19.

Eram autem puer, eximia in-
genii indole præditus, bonamque
animam fortitus.

249

Ingeniosus, &c.] Bonæ indole natus, siuè Naturæ non malæ præditus, & vocatione internâ ad SAPIENTIÆ studium vocatus, & Quia (quæ vox hoc loco legitur) naturalem significat ingenii animique bonitatem, quæ indoles à Latinis solet appellari. Non enim ex quouis ligno fit Mercurius, sed conueniente aptoque nato. Obædientissimè sequatur, suadeo, qui sic Diuinitus vocatur, quò Fata trahunt, ne, repugnando ordinationi Diuinæ, excitet contra se furorem DOMINI Vide vers. 96. & 170.

250

Imò verò cum essem bo- |

Vers. 20. |

Et cum essem magis bonus,

250

nus, in corpus introiui im-
pollutum.

*Veni ad corpus incoquina-
tum.*

Veni ad corpus co inquinatum] Studui Corporis, Spiritus ac Animæ purita-
ti: quæ nos maximè facit familiares Angelis; & spiritus Sancti capaces. Et-
enim à nullo prorsus vitio sic resistit Spiritus ille *Hhochmael*, puritatis ama-
tor, vt impudicitie: nusquam æquè conquiescit ac delitatur, vt in menti-
bus, lorione Theo-Sophica, virgineis. Est enim IPSE SAPIENTIAE Spi-
ritus incoquinatus. vers. 134. Vide vers. 158. & 218. Manè vestiti faciem
abluimus, ne quid sordidum hæreat: quantò maiore est cura abluendus a-
nimus, vt hunc amabilem & formosum offeramus DOMINO.

Sapientia,
scire cuius
donum sit
SAPIEN-
TIA.

251

Quum autem intellexif-
sem, & me non aliter eius
compotem fore, quàm si
DEVS eam daret, quod ipsum
erat Prudentiæ, intelligere
cuius hoc esset beneficium,
adii DOMINVM cumq; o-
raui, ac dixi toto corde meo;

Vers. 21.

*Et vt sciu, quoniam aliter
non possem esse continens, nisi
DEVS det; & hoc ipsum & e-
rat Sapientia, scire cuius esset
hoc donum: & adii DOMI-
NVM, & deprecatus sum
Illum, & dixi ex totis præ-
cordiis meis.*

251

Sapientia
ergò vera
precibus &
votis aspi-
ritus
est accers-
tus.

Me non aliter eius compotem fore, &c.] Quòd non aliter potiter SAPI-
ENTIA; quòd viis, mediis, modis aliis (cuiuscunque nominis) consequè-
rer, adipiscerem aut possiderem eam nullis. Non ex libris Ethnicè philoso-
phantium, nec Nigromanticorum coniuratoriiis; non à diabolico spiritu
familiari; nec humanitus, ingenii acumine, ratiocinatione superciliosa,
aut ab vllò aliquo homine mundana sapientia insipiente turgente: sed ap-
ud vnicum DEVM OPT. MAX. qui solus (vt docet Amphitheatrum
hoc totum) Theo-Sophicè, quando & cui vult, dat SAPIENTIAM; à
quò omne donum perfectum, Iacob. 1. vers. 17. Notate hoc qui sinistrè quæ-
ritis Lapidem Philm. MOTVM PERPETVVM, caterosq; SAPIEN-
TIAE verè thesauros; & (toties moniti) respicite aliquando. Fratèr nè in-
seruiam filiis Doctrinæ Amphitheatro hoc meo: sit vicissim apud eos me-
moriam mei semper in benedictione. *Erat SAPIENTIAE, scire cuius, &c.*] Reuera SAPIENTIAE est, scire vbinam quærenda SAPIENTIA, apud
quem, quibus auxiliis, cur, quâ methodo aut via: Quod tamen (DEI du-
ctu) à nobis (absit vanè gloriæ) in Amphitheatro hoc nostro (rumpantur
ilia Momis) Theo-Sophicè atque sufficienter est demonstratum. Sit no-
men IEHOVÆ benedictum in seculorum secula, qui post longas innu-
meras, laboriosas sumptuosasque vanitatum & tædiorum ambages, (vers.
187.) à falsitatum & errorum tenebris tandem in portum me aliquantu-
lum deduxit cognitionis DEI, Naturæ, Meique ipsius; normâ veritatis
SSÆ Scripturæ, Libri Naturæ, & testimonii conscientie propriæ rectæ, se-
cundum Corpus, Spiritum & Animam; in Oratorio, Theo-Sophicè O-
rando; in Laboratorio, sapienter Laborando: Diuinitus, Macro & Mi-

cro Cosmicè. Halleluiah, Halleluiah, Halleluiah. Phy diabolo, & squamis eius. Sapiens nihili facit mundum immundum. Spiritum sanctum tuum ne auferas à me, ò D O M I N E; redde mihi lætitiā salutaris tui; & Spiritu Principali confirma me, Cabalisticè, Magicè & Physicochemicè, vt semper videam lumen veritatis in lumine tuo, Psal. xlv. 13. *Adiū D O M I N V M.*] Non homines, non Pseudophilosophantium scholas, nec Spiritus malignos, quantumuis quasi in Angelos lucis sese transfigurantes, non diabolū vllum, *Astaroth, Berith, Floron*, (phy) *Mephostophilos, Barro, Remisses*, non sorores fœtidæ Fœdæ fœdas; bestias pestilentissimas, eiusdemque farinæ nequissimæ omninò omnes, non (per se & simpliciter) Creaturam vllam, siue corporea ea sit, vel Spiritualis, sed vnicū & solum ENS illud SPIRITVALE, ÆTERNVM, SAPIENTISSIMVM, OPTIMVM: POTENTISSIMVM, INFINITVM, IEHOVAM ELOHIM ZEBAOth, Creatorem Spirituum, Cæli, Terræ, Maris, OMNIVM, quæcūque in se continet Vniuersum creatum. Huius SPIRITVS vnici atque solus ab initio Mundi FVIT, nunc & semper EST ac ERIT dare SAPIENTIAM, nullius alterius; nisi sub modo delegatæ à PRIMO administrationis. Gloriam enim suā alteri non dat IPS E, Esai. 42, 8. quia Fortis, Zelotes: non potest ferre parem. *Et deprecatus sum illum*] Conuenit DOMINVM Theosophiæ amator studiosissimus: DEVM, inquam, Altissimū, totius Vniuersi Creatorem Omnipotentem accessit vnicū & solum, alium neminem. At quomodo, dices, quā methodo, quā viā? Orando; non nigromanticè, hoc est, diabolicè & superstitionisè consecretando, exorcizando, ad aut coniurando, vt pseudocabalisticè faciunt. Oratio in Spiritu ac Veritate sufficiebat sola. Abeat in malam rem, cum suo magistro, discipulis, totaque schola pestilentissima, Nigromantia: cuius abolitionem extirpatoriam veræque Mageiæ miserrimæ deformatæ reformationem ac instaurationem duratoriam, Amphitheatri huius figura quarta posui Christiano Cabalisticam; quam accuratè contemplare. Nota: SPIRITVM quidem opat, citat, vocat ad assistentiæ atque familiarem SAPIENTIÆ veræ studiosus: sed quem aut qualem? Reuèra haud alium; quam Hhochmahél, hoc est, SAPIENTIÆ DEI IEHOVÆ ipsius vers. 223. Tu fili, fac similiter, & sapiens eris, vide vers. 28. & 106. *Et dixi ex præcordiis meis*] Non superficialiter, non transcursoiè aut oscitanter, (orè solo, corde longè remoto, vt solet blaterare mundus immundus) verum in Spiritu ac Veritate (totus, hoc est, Corpore, Spiritu & Anima reformatus ad exemplar Archetypi; sermone ac vita eum repræsentans) corde toto, mente eleuata ac sublimata in DEVM, aliud nihil cogitans, præter DEVM & SAPIENTIAM eius. Modum hic & ritum obserua Theosophicum Orandi, Sapienti nostro aliisque sui similibus (vt possum probare ex sacris) in magnis & arduis vsitatum; quoin IHS V H CHRISTO crucifigendò, & crucifixo non frustra adoriebatur IEHOVAM pia verustas: is innotescet tibi, si acutè intueberis & picturas & scripturas figurarum Amphitheatri huius primæ, secundæ & quartæ. CLAVS hic opus esset secretissima. Dicam tamen quid: cap. 19. & 20. lib. 3. de verbo Mirifico doctissimi Capnionis mente contemplare Theosophicè purgata, te non pœnitebit. Noluit vir pius & doctus (ob derisorum & stultorum le-

uitates) arcana velamenta & secretissima symbola in auram spargere, sed magis doctrinæ filiis in aurem infurrare. Sunt certè adumbratæ superorum imagines, signa, notæ ac symbola, quibus mouemur ad cogitandum desuper Cælestib. & Spiritualibus substantiis, virtutibus & operationibus quodam tramite abstractionis, vel assimilationis via, vel alia quadam ratione ac modis, nobis carne indutis, possibili. Sufficiant hæc Sapienti.

ORATIO
Salomonis
pro Sapien-
tia habenda à Deo.

252

DEVS Patrum meorum,
& ☩ DOMINE Misericordix,
qui fecisti OMNIA
VERBO tuo,

Sap. 9.
Vers. 1.

DEVS Patrum ac DOMINE Misericordix, qui omnia creasti verbo tuo,

252

DOMINE Misericordix.] DEVM Misericordix implorat Misericordia egens; Iustitia, Iustum; Potentia, Omnipotentem. Vos igitur, quibus est ea sollicitudo, ea cura, & qui mirabilium conficiendorum audi estis, oculis & animo perlustratè NOMINA DEI, fig. Amphitheatrui huius prima à me annotata, (possunt ex Sacris colligi plura) eligitque ex hoc conuentu, de tali exercitu, ex hac fermè Nominum Sacrorum legione, quo sit potissimum in eiusmodi operationibus, quibus operam datis, piè vtendum: Theo- Sophicè enim potest illa Diuinitatis symbola Cælestium ingens chorus sequi. Quia nullus Deorum ausit, iuxta Homeri versus, in suis sedibus permanere, moto IOVE. Diuina Nomina, quanquam Hebraica, & propterea nonnullis parum cognita, tamen multum prodesse, credendum est, à quibus simplici & sincera fide puroque affectu vel dicuntur vel audiuntur: Angelosque qui adsunt atque intelligunt, ad opem ferendam iis inuitari. Vide vers. 174. Plura de hisce (DEO annuente) loco etiam suo.

253

Atq; hominem tua Sapientia effecisti, vt rebus abs te conditis dominaretur,

Vers. 2.

Et SAPIENTIA tua constituisi hominem, ☩ vt dominaretur creature, quæ à te facta est,

253

Vt dominaretur creature, &c.] Etiam Elementis, vt rectè & Physicè loquuntur Chemicis. Ita enim fieri oportuit, vt quia DEI imaginem (in iustitia & sanctitate vera, Ephes. 4, 24.) & similitudinem (vnus, persona; trinus, Essentiis, Corpore, Spiritu, Anima, tribus distinctis) Homo formatus, multi potentia dominationis suæ repræsenteret Archetypum Omnipotentem.

254

Et administraret Mundū in Sanctitate ac Iustitia, rectitudineque cordis Iudicium exerceret.

Vers. 3.

☩ Vt disponat orbem Terrarum in Æquitate & iustitia, & in directione cordis iudicium iudicet.

254

Vt disponat

Ut disponat orbem terrar.] Non tantum iuxta Legem DECALOGI scriptam, verum quoque Conscientiæ (quæ scintilla iustitiæ Diuinæ) hominis Diuinitus inditam, ab ELOHIM conditore iusto. Testimonium Imaginis DEI.

255 Da mihi *¶* sedium tuarum assitricem SAPIENTIAM, & noli me reprobare *¶* à pueris tuis:

Vers. 4.

Da mihi assidentem thronis tuis SAPIENTIAM, & ne me numero seruorum tuorum summoveas:

255

3. Reg. 3.
Vers. 9.

Sedium tuarum assitricem SAP.] Si quis habet laboribus suis adstantem sedium DEI assitricem SAPIENTIAM, quomodo, quæso, poteritis errare? Est autem sedes IEHOVÆ ab æterno, quare & solii gloriæ eius assitrix, hoc est, SAPIENTIA, (de qua in Prologo hoc Sapiens noster) æterna: aliàs, (vt redundatur, sic loqui cogor) DEV S, quem (diabole) non negas æternum, ab æterno fuisset insipiens, stultus, & malè sanus. Si hoc, quomodo potuit insipiens aliquando creare SAPIENTIAM? Increpet te IEHOVAH, qui ansam præbēs hæc cogitandi, ne dum loquendi. *¶* *Apueris tuis]* Cupit numerari inter DEI pueros, Regis filius; seruos, SAPIENTIAE amans; ministros, Rex, vt in omnibus sapienter seruiat DEO: quare & SPIRITVM postulat SAPIENTIAE.

256

Quoniã seruus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ, homo infirmus, & exigui temporis, & *¶* minor ad intellectû iudicii & Legum.

Vers. 5.

Quoniam ego seruus tuus sum, ac filius ancille tuæ, homo imbecillus, ac vitæ brevis, & minor quàm vt iudicium ac Leges possim intelligere.

256

Psal. 115.
Vers. 16.

Minor ad intellectum, &c.] Omnis homo stultus, nisi SAPIENTIA præsit ei. Omnis homo mendax, nisi veritas Diuina illustret ac regat eum: quantumuis etiam magnus coram mundo immundo. Cura, vt IEHOVAH tibi à consiliis.

257

Nam etiam si quis fuerit perfectus inter filios hominum, tamen si Sapiencia absit tua, nihili æstimabitur.

Vers. 6.

¶ Et si quis consummatus inter filios hominum, si ab illo absuerit SAPIENTIA tua, in nihil computabitur.

257

¶ Et si quis erit consummatus, &c.] Quasi dicat: quamuis sit aliquis (siue in aula siue in caula natus) mundana sapientia summè præditus, vulpecula aulica astuta & fallax, aut sophista fallacibus contentiosisque conclusionibus, sciens & contra conscientiam ludens, attamen stultus & nullus esset, imò *σκυβαλον*, in conspectu DEI; cum absit ab eo SAPIENTIA DOMINI. Vide quæ supra de muliere extranea & aliena.

1. Paral. 28, 5.
2. Paral. 1, 9.

258

Tu me elegisti regem populi tui, & iudicem filiorum tuorum, ac filiarum.

Vers. 7.

Tu elegisti me Regem populo tuo, & iudicem filiorum tuorum, & filiarum.

258

Tu elegisti me Regem, &c.] Ad imitationē Orationis huius, qui uis THEOSOPHIÆ amans & studiosus, mutatis tamen (pro vocationis uniuscuiusque diuersitate) mutandis, formare quoque potest ac debet suas preces: V.g. Tu, DOMINE, constituisti me Theologum, lreconsultum, Medicum, Physicum, Gubernatorem, Scholasticum, Mechanicum, &c. & iussisti me ædificare Ecclesiam tuam; docere iusta; sanare ægros; percontari Naturæ librum: ius & iustitiam administrare; informare iuuentutem; præparare hoc vel illud, &c. da mihi SAPIENTIAM, vt, &c.

259

Et dixisti me ædificare Templū in monte sancto tuo, & in ciuitate habitationis tuæ altare, ad similitudinem tabernaculi sancti tui, quod præparasti ab initio.

Vers. 8.

Fussisti me ædificare templum in monte sancto tuo, & in urbe habitationis tuæ altare instar tabernaculi sancti, quod præparasti ab initio.

259

In monte sancto tuo] Olim non sine mysterio in monte, nunc in Spiritu uult adorari Pater Spirituum. Sursum corda, in TE vt habeamus, benigne largire nobis O DOMINE! vtque per VERBUM tuum Biblicè, Macro & MicroCosmicè scriptum, tanquam per scalam Iacob ad & in te mentaliter ascendere queamus. Amen.

260

Et tecū SAPIENTIA tua, quæ nouit opera tua, quæ & affuit tunc cum orbem terrarum fingeres, & sciebat quid esset placitum oculis tuis, & quid directum in præceptis.

Vers. 9.

At tecum est Sapientia, quæ tua nouit opera, quæque tunc affuit cum Mundum efficerēs, quæ scit quid in oculis tuis gratum sit, ac rectum in præceptis tuis.

260

Prou. 8, 22.
Ioh. 1, 3.

Quæ nouit opera tua] OMNIA enim per VERBUM (SAPIENTIS SIMVM, vers. 156. & 162.) facta sunt: & sine ipso factum est nihil, quod factum est. Iohan. 1, 3. Nota: Cum cuius artifice sit credendum in sua arte; OMNIA autem per SAPIENTIAM facta sunt: Quapropter eam pro præceptrice in OMNI scibili bono, tibi eligito; huius vnus ac solus DOCTRINÆ fidem adhibeto. Hæc, Lege & Doctrina Amphitheatrum huius, te deducet in veritatem PhysicoChemicam, Magicam, Cabalisticam, OMNEM. *Quid esset placitum]* Cur non? Est enim SAPIENTIA PATRIS, sedium eiusdem assistrix, & consiliaria Æterni ab æterno.

Hanc demitte è sanctis
Cælis, atque à folio gloriæ
tuæ eam mitte, vt præfens
mecum laboret, atque in-
telligam quid acceptum sit
apud te.

Verf. 10.

Mitte illam ¶ *de Cælis*
sanctis tuis, & de sede Ma-
gnitudinis tuæ, vt ¶ *mecum*
SIT & MECUM LABORET, vt
sciam quid acceptum sit apud
TE.

Mitte illam.] Dat & mittit SAPIENTIAM DEVS; non homo, aut liber (humanitus) vllus: inuenitur apud DEVM, non homines, vel creaturam aliam vllam. verf. 167. & 187. Influentia, Lumine & Motu Solis Diuini nobis communicatur. Clamemus igitur ex toto corde omnes: Rotate Cæli Diuini desuper, & nubes SAPIENTISSIMI pluant SAPIENTIAM: aperiatur terra Mentis meæ, & germinet hominem nouum; qui reformatus ad exemplar Archetypi viuat in æternum.

De Cælis sanctis tuis.] MOSEH, Veracissimus totius Naturæ historicus: à solo enim VERACE, influentiâ, lumine & motu SOLIS VERITATIS ductus & doctus, inquit Gen. 1. 1. *In principio creauit ELOHIM CÆLVM.* Hoc, à Natura & substantia sua, Hebraicè appellationem propriam habet SCHAMAIM, quasi ESCHVMAIM; IGNIS & AQUA; Ignis Aqueus vel Aqua ignea: Græcè ΑΙΘΗΡ, quasi αἰθήρ, ex αἴθρῃ, ardeo & αἴθρῃ, spiritus; SPIRITVS ARDENS: Ein Geiſt, feriges wasser, Ein wasser feriger feriger Geiſt; Ein feriger Geiſtwasser; LATEX ÆTHEREVS: quicquid Aristoteles ineptissime repræhendens alios, vt suas de mundi æternitate stabiliaret falsitates, contra garriat. Hoc in totum VNIVERSVM Mundanum tripliciter distribuit ELOHIM.

Primo, INFERIVS, indidit TERRÆ & AQUÆ, vt ibi esset non tantum sedes & vehiculū ANIMÆ Mundi, verum quoq; MEDIVM coniungens & VINCVLVM copulans atque vnies duo extrema, quæ sunt, MATERIA prima, & FORMA, hoc est, HYLE nec non ANIMA MVNDI, NATVRA, RVACH ELOHIM: vt latius videre est verf. 162. & 187. & figuræ Amphitheatri huius tertix Quæstionibus 5. & 6. Totus globus inferior plenus est SCHAMAIM, Cælo, Spiritu Æthereo; omnia enim corpora penetrauit massa sublunaris, voluntate DEI diffusum per & in OMNIA; nec quicquam (Experientia teste) reperitur in toto orbe Terrarum ambituque Oceani totius, quod eius scintilla careat. Mixtum hîc habitat, reperitur atque versatur cum Elementis fructibusque eorundem; coagulatum & congelatum; in nonnullis etiam fixum. Hoc, Ignis Gigas Naturæ iudicans singula, à vinculis coagulationum fixatio numque Physico-Chemicè relaxat atque resoluit in SPIRITVM ad spectabilem sensibusque obuium omnibus; separando, à superfluitatibus ei admixtis, depurat, & primordiali sic restituit libertati. Hoc, CÆLVMINFERIVS, PRIMVM: cuius scintilla *Alcool vini*, quod Spiritus, Aqua & Ignis. Ex re omni, quam dare potes, Laboratoria Physico-Chemicorum manifestant & exhibent SCHAMAIM suæ CÆLVMI, artificio Physicosophistis haudquaquam cognito. Frenum, sophista, qui legis vel audis hæc, linguæ iniucito tuæ petulanti, & Physico-Chemicè (priusquam repræhendas quid, studere memento; ne (quod

non est Sapientis) dicas aliquando, *non putaram*. Non pudeat te carbonum. Nec enim DEVM IPSVM pudebit Ignis, tempore ultimi iudicii; in quo Cæli magno impetu transierint, Elementa verò calore solentur, Terra autem, & quæ in illa sunt opera, exurentur. 2. Pet. 3. 10. MVNDVS PHYSICO-CHEMICE hodie IVDICATVR à philosophis, & THEOSOPHICE IVDICABITVR IGNE die ultimo, à DEO IPSO.

Secundò, SUPERIVS, non mixtum Elementis eorumdemque superfluitatibus, sed per & in se (animatum tamen NATVRA) congelavit, solidavit, corpus durum ac solidum constituit atque effecit, hoc est, firmavit. Nam VERBO DOMINI CÆLI firmati sunt, & SPIRITV oris eius (*Ruach Elohim*, Emanatione Divina, vers. 137.) omnis virtus eorum, Psal. 33, 6. Spiritus eius ornauit Cælos, Iob. 26, 13. Dixit enim DEVS, Gen. 1, 6. FIAT RACHIA (hoc est, extensio siue expansio solida, firma & compacta;) Vnde Latini FIRMAMENTVM, Germani eine Desser rectè dixerunt: nam quouis ære & adamante est durior & durabilior; Cæli solidissimi, quasi ære, fusi sunt, Iob. 37, 18. quare nec Lucis aut ignis sui calore, nec motus pernecitate imminutionem patitur, nedum, antè diem nouissimum DOMINI, consumatur. Extendit IEHOVAH Cælos solus, Esa. 44, 24. & 45, 12. *Qui extendit velut nihilum celos, & expandit eos sicut tabernaculum ad inhabitandum*. Esa. 40, 22. Propriè Esaïas 34, 4. Et tabeſcet, inquiens, omnis militia (ornatus) Cælorum, & COMPLICABVNTVR, *verden zusammengeſtoſſet* / sicut LIBER, hoc est, cortex interior ligno adhærens, CÆLI: & omnis militia eorum defluet, (sicut defluit folium de vinea & de ficu) in medio aquarum, (quoddam interstitium & discrimen inter aquas) & diuidat aquas ab aquis. Et fecit DEVS Firmamentum, (vt sit tanquam firmissima fornix, quam DEVS subiecit aquis, & per quam retineret eas in sublimi) diuisitque aquas, quæ erant sub Firmamento, ab his quæ erant super Firmamentum. Et factum est ita. Vocauitque DEVS Firmamentum (RACHIA, Extensionem, Expansionem) CÆLV M, (hoc est, *Schamaim*; à Natura & substantia aquarum ignearum: sicut Rachia, à quantitate & qualitate externa, hoc est, extensione & firmatione materiæ.) Dubitet nunc ergò omnium nemo, Aquas veras esse supra Firmamentum. *Benedicite aquæ omnes, quæ super CÆLOS sunt*, DOMINO. Dan. 3, 60. Extendens CÆLV M (*Schamaim*, dictum Firmamentum) sicut pellem: qui tegis aquis superiora (superficiem extimam) eius, Psalm. 104, 3. Laudate DOMINVM Cæli cælorum: & Aquæ, quæ sunt super cælos (videlicet primum & secundum) laudent NOMEM DOMINI, Psal. 148, 4. Quales sint autem AQUÆ SUPER CÆLESTES; cuius generis, substantiæ atque naturæ, nobis Theosophicè percontandum. Influentiâ, igitur, Lumine & Motu SOLIS DIVINI doctus ac ductus, in Nomine DOMINI dico, AQUAS SUPER CÆLESTES esse vnus eiusdemque generis & substantiæ, cuius erat LATEX ille æthereus incombustibiliter ardens, repertus, patrum nostrorum memoria, Patavii in Italia, in monumento vetustissimo, intra vrnulam fictilem, intra duas; altera ex auro, altera ex argento ampullas, cuius liquotis purissimi virtute per plurimos annos lucerna hæc arsit, vrannotarunt in suis antiquarum inscriptionum collectaneis Petrus Apianus & Bartholomæus Amantius. Meminit

huius rei etiam Hermolaus Barbarus in corollario in Dioscoridem; ubi de Aquis in commune agit: Est & Cælestis aqua, inquit, siue potius Diuina Chemistarum, quam & Democritus & Mercurius Trisnegistus nouère, modò *Diuinam aquam*, modò *Scythicum laticem* appellantes, modò *modica*, hoc est, Spiritum ex ætheris Natura, & Essentia rerum Quinta: Vndè Aurum potulentum, & iactatus ille necdum inuentus (à Chemiæ-Sophistis puta, quorum pro dolor, plena ferè sunt omnia, necin perpetuum ab istis inuenietur: de Theo-Sophis contrarium sufficienter demonstratum est in Amphitheatro hoc) Philosophorum Lapis, & fabulum constat. Hoc genus laticis, vt arbitror (inquidem) significat Epigramma nuperrimè in agro Patauino, iuxta oppidulum Atestæ inuentum, opere lateritio ac perinde fragili, per imprudentiam manus rusticæ proscindentis ibi terram, corrupto. Hæcille. Conradus Gesnerus Medicus Tigurinus pag. 5. de Lunariis herbis & rebus noctu lucentibus Epigramma præfatum, Ethnicissimum vetustissimum redolens, sic refert:

*Plutoni sacrum munus ne attingite fures,
Ignotum est vobis hoc, quod in urna latet.
Namque Elementa graui clausit digesta labore
Vase sub hoc modico Maximus Olibium.
Adsit secundo custos sibi copia cornu,
Ne pretium tanti depereat laticis.*

(Quatuor
Elemēta-
rur qua-
tuor ele-
mentariè
loquitur)

Intra hanc urnam altera urnula reperta fuit, cum inscriptione versuum horum: de quibus vide quoque præfationem Libri de secretis Remediis Euonymi Gesneri Philatri:

*Abite hinc pessimi fures.
Vos quid vultis cum vobris oculis emisistis?
Abite hinc vobro cum Mercurio petasato caduceatoque,
Maximus Maxumo donum Plutoni hoc sacrum fecit.*

Hæc ibidem. Grauius huius aquæ veritatem confirmat Auctor vetustus in Apocalypsi SPIRITVS MVNDI SECRETI, sanctè inter alia affirmans, spiritum hunc (*Schamaim*, *Celum*,) æthereum in corpore aquoso plusquamperfectè glorificato existentem, sensibiliter ardere in lampade artificioso, sinè diminutione aut consumptione sui, in perpetuum. Nostra quoque ætate huiusmodi lampades, sinè affusione nutrimenti noui perpetuo ardentes latice æthereo fragrantissimo refertas, in monumentis & antris vetustissimis Germaniæ Inferioris ac Græciæ fuisse repertas, sciimus testari historias & viros fidè dignos. Tantæ & tam mirabilis, imò quasi superNaturalis conditionis est Ignis laticis huius superCælestis, vt ardeat vase arctissimè clauso, extingatur flamma eius ab & in aëre nostro, vase aperro. Es ist gar ein ander wasser vnd sewer / als vnsere gemeine wasser vnd sewer. Hinc Philosophi Physico-Chemici: Aqua nostra ignis est; (*Est enim Schamaim*, de aqua ignea super-Cælesti) corpora magis comburens, quam ignis vulgi. Hanc aquam verè mirabilem & mirificam CREATOR ELOHIM Omnipotens ordinauit atq; concessit (cui? soli Sapienti; haudquaquam Physicosophistis) inuenire, etiam in regione hac Elementari. Vbinam verò? In Vnica certè solaq; SAPIENTIÆ Minera, quæ Magnesia Sapientū, & Materia Lapidis Phil. debita ac genuina; in quam IEOVAH

DEVS non tantum posuit, sapienterque referuauit Cælum, verum etiam Terram & Aquam, hylin nimirum aut semina Mundi huius totius, in statu primordiali catholico adhuc hodie existentia, animata ANIMÆ MUNDI scintilla Catholica; (fig. Amphit. huius 3. Quæst. 7.) vt inde, tanquam & ex subiecto MacroCosmico Catholicè synoptico, PhysicoChemice præparando, necnon Christiano Cabalisticè tractando eam, Catholicè indagaret erueretq; cognitionem Creatoris, & quem misit IHSVH CHRISTI crucifixi; Naturæ & Creaturæ omnis, ac per consequens (est enim veritati consentaneum, eorum quoq; quæ sunt supra Cælus (primum videlicet atq; secundum) hoc est, Aquarum superCælestium, Schamaim, Aquarum ignearum vel Cæli tertii, tabernaculi DEI & Sanctuarii Angelorum; nec non sui ipsius: innotesceretque sic, ex Libro Naturæ synopticè Catholico, TheoSopho, quænam sit mira Creatoris Sapientia, Potētia, Bonitas. Causas VSVS Lapidis Philosophici Christiano Cabalisticè DIVINI (fig. Amphit. huius quarta, vbi de VRIM & THVMIM) ex hisce facillimè ostendere possem sufficientes, si fas esset sigillū frangere Cæleste & occultæ reuelationis, mysteriaque diuulgare DEI. Sufficiant filio Doctrinæ (cuius meditationi Theosophicæ etiā aliquid indagandū relinquere celsi) in præsentia ea quæ passim suppeditat Amphitheatrum hoc, &, quod ostenderim (nō enim de Cælorum tantum vsu, verum etiam Substantiā, Essentiā, & Natura philosophari Theosophum decet, AQUAS SUPERCÆLESTES esse, (repeririq; à Sapiente in rerum Natura inferiorū) purissimas, subtilissimas, igneas, lucidissimas, plusquam perfectas, quare incorruptibiles, perpetuo in se fixas, hoc est, permanētes, liquidas tamen & fluidas, inflāmabiles, minimè combustiles: in vsu hunc, vt in regione supersuprema sint atq; constituent Schamaim, siue Cælum Tertiuū, quod in superficie citima aqueum est; extimā, igneum, ignis flagrans, aqua ardens. Quid? Hicce, in hisce puta inferioribus (quāuis in solo MacroCosmico synopticè Catholico) Aqua contra communem styllum ac rationem extat tam nobilissima, ignisvæ aqueus tam mirandus, superCælestis substantiæ atq; Naturæ, reperiturq; à solo Sapiente sapienter; quāto magis in regione supersuprema, hoc est, supra Firmamentum, in Mundo (ob vsu sic dicto Diuinum) hyperphysico. Nihil hoc; Minera SAPIENTIÆ typo reali haud repræsentaret Catholicon MacroCosmicon. Absit, inter PhysicoChemice Sapientes contrarium cogitare, nedum statuere vel loqui. PERGO: In CÆLI, VERBI IEHOVÆ virtute tanquā præhensione quadam & cochlea, in altū subleuatione FIRMAMENTI (vt dictum) constitutione, confestim, mox & è vestigio atq; simul exiit spatium quoddam magnum altumve interuallum, inter Cælum & Terram, quod est & dicitur LOCVS: vt enim nec mons sine valle; aut manus primum iunctæ, postea verò disiunctæ & separatæ, sinè spatio inter eas medio; ita nec Cælum & Terra, facta hac separationis, deductionis, & secretionis à se inuicem sublimatione, absq; interstitio & distantia esse poterunt. Ezech. 8, 3. Eleuauit me Spiritus inter Terram & Cælum. Locum VACVVM quidem primum exitisse oportuit, postea verò humoribus aqueis, & vaporibus exhalationibusq; continuis (meteororū variorum materiis) è regione inferiore dietim euaporantibus fursumque tendentibus, necnon terrenis corporibus innumeris, vt ibi essent, in longum & latum

crescerent,

creferent, spirarent & mouerentur, impleri. Mirabile DEI Mirabilis Laboratorium Macro Cosmicon, Naturâ præsidente aut Laborante, perpetuum, Catholicon. DIXIT præterea DEVS: *Fiant Luminaria in Firmamento Cæli*, (hoc est, *Rachia Schamaim*, in expansione Cæli, siue spiritus ætherei aquei firmati) & *diuidant diem ac noctem: & sint in signa & Tempora; & dies & Annos: Ut luceant in Firmamento Cæli, & illuminent Terram. Et factum est ita.* Fecitque DEVS duo luminaria magna: *luminare maius, ut præset diei: & luminare minus, ut præset nocti, & stellas.* Et posuit ea in FIRMAMENTO CÆLI (hoc est, in Rachia, extensione, siue expansione Schamaim firmata) ut lucerent super Terram, & præset diei ac nocti, & diuiderent lucem ac tenebras. NOTA: Quomodo, ASTRA sint in signa, (Heb. AOT) hoc est, signa indicantia, & Alphabetum quasi in tomo Libri Mundi maioris Cælesti, quibus DEVS (nostri curam paternè habens) de variis ac magnis nobiscum loquitur, futura quæ sunt & imminēt, antequam eueniant, ostendit, prænuntiat, prædicit; alibi (DEO concedente) latius declarabo. Vide vers. 35. & 353. Hoc, CÆLVM SECUNDVM; sublime; Regio purè ætherea. Hoc, Solem, Lunam & Stellas habet; reuera etiam PRIMVM & Inferius (suo modo) astra sua: id quod sciunt atque testantur Sapientes. Motu harmonico siue sympathico (erga se inuicem) mouetur vtrunque: id quod inferius, sicut id quod est superius, & contra. Qui motus, certitudinem suadet (quam dixi) indicationum. DEVS Mirabilis in operibus suis. Sūma: Confluxibilia, conspirabilia, consentientia, OMNIA, Micro & Macro-Cosmicè. Deniq; Firmamentum Cæli, teste Esaiâ 51, 6. (resolutis IGNE coagulationum vinculis) sicut fumus liquefcet. Reduce tur enim in id, quod erat antè sui congelationem, solidationem ac firmationem, hoc est, sit SPIRITVS liber.

Tertiò, SYMME, supra RACHIA SCHAMAIM, hoc est, Firmamentum Cæli, SCHAMAIM non Elementis (ut Primum) miscuit, multò minus superfluitatibus eorundem excrementitiis inquinauit; neq; in corpus solidum (ut Secundum) ac durum congelauit atque firmavit; verum (virtute suâ Omnipotente) per & in se plusquam perficiendo, A QVASSUPERCÆLESTES constituit tales, quales paulò antè docuimus, & in perpetuum PERMANENTES; manifestandoque ignem eorum, in superficie extrema citra consumptionem sui semper ardentis, & sine fumo luce candidissima splendentes: Hoc, CÆLVM Empyreum, lucidissimum; imò, LVX, quam (tanquam rem Diuinitati consentaneam) DEVS inhabitat inaccessibilis, 1. Timoth. 6, 16. QVEM idcirco in ignea esse Essentia Diuinitus Platò ab Indorù Brachmanis didicit, Quintamq; Essentiam Diuinitatis statuit mansionem. Eodem, fortassis, sensu Thomas de Aquino, quamuis Auctor Auroræ Philosophorum contrarium censeat cap. 19. absque blasphemia dixit, DEVM & Angelos suos carere non posse igne aquæ ardentis, sed eo indies uti. Carere non potest, quia noluit; Voluit Summè, Superius, Inferius ea uti, pro sede ac throno Maiestatis suæ, Medioq; in vsus varios conueniente. Placuit sic DOMINO placere idem tibi. Hoc, CÆLVM vel CÆLI (Schamaim) CÆLORVM, Deut. 10, 14, 3. Reg. 8, 27. Psal. 115, 16. Nehem. 9, 6. respectu duorum inferioris & infimi, TERTIVM, ad quod Paulus 2. Corinth. 12, 2. tractu Magnetis

Diuini Mente raptus, in quo arcana audiuit verba, quæ non licet homini loqui: *Immensum, summum*, Deut. 4, 32. *Ultimum*; non enim vltioris aut superioris meminit SS.^a Scriptura. ἡ ἁγιονοῖα h. e. Sanctuarium Angelorum nostrorum, faciem DEI PATRIS nostri semper videntium, Matth. 18, 10. Paradysus felicitatis summæ; sedes & Thronus beatarum mentium. Opæclarum diem (Christianè vtar verbis Ciceronis de Senect.) cum ad illud animarum concilium cœtumque proficiscar! Quid? DOMINVS DEVS IPSE (HV) in Cælo sursum, Deut. 4, 39. Ad quod & super quod D. N. IHS V H CHRISTVS crucifixus quadragesimo à Resurrectione die ascendit, ὑψολόγησεν ἑαυτὸν, *sublimior Cælis factus*, Hebr. 7, v. 26. *Ascendens supra omnes Cælos*, Ephes. 4, v. 10. *Sedens ad dexteram DEI Patris, inde venturus est*, Act. 1, 10. Matth. 26, 64. *indicare viuos & mortuos*. Matth. 25, 31. Act. 10, 42. & Seculum per I G N E M. Esaïæ 66, 15. 2. Pet. 3, 7. De hisce CÆLIS SANC TIS, Psalm. 102, 20. in quibus DOMINVS DEVS IPSE sursum, Deuter. 4, 39. Iosua 2, 11. Eccles. 5, 1. de hoc Sanctuario suo, de excelso hoc Cælorum habitaculo, Deuter. 26, 15. 2. Paralip. 30, 27. Sancto, Solio gloriæ suæ, Esaïæ 63, 15. de Domo sancta sua, Baruch. 2, 16. de Templo sancto gloriæ suæ, de Throno regni sui, Daniel. 3, 53. petit à IEHOYAH sibi mitti SAPIENTIAM Theosophus noster Regius: Petamus ab eo & nos, in ORATORIO THEOSOPHICO nostro, in Spiritu ac Veritate, mittetur reuera, modo Theosophico, etiam nobis. COLLARIUM: SCHAMAIM, hoc est, CÆLVM, Doctrinâ hac nostrâ genuinè expositum, saluberrimè te docebit, vndè quid sit LVX, (Hebraicè, AOR) Gen. 1, 3. Authrix splendoris atque illuminationis, nec non (dispositionis modo) DIEI. vers. 139. Quomodo à TENEBRIS, 2. Cor. 4, 6. (erat enim Schamaim, siuè Cælum, &, per consequens, CHAOS vniuersum, ob Lucem suam igneam internam Diuinitus nondum manifestatam, tenebrosum & non conspicuum) vi iussu Diuini rati ac firmi, splenduerit (non secus atque in tenebroso loco ex Spiritu vini manifestatur ignis) DIESQUE exortus; ob cuius LVCS absentiam vel carentiam ignotum & obscurum nobis futurum erat Vniuersum DEI opus hoc immensum: Quomodo quotidie naturaliter fiat & arte manifestetur VR sue IGNIS; Qui, cum absque calore esse nequeat, Effectum suum semper exhibet atque demonstrat CALOREM: hic, certè, in Omnibus (extat enim in Omnibus Schamaim animatum NATVRA) totius Formæ ac Speciei est custos, Naturaliumque in Rebus actionum & Rerum gerendarum ac producendarum stimulus, ἐκφανίζωνque (tam externè quàm internè) Naturale & Artificiale Principiū, & impulsuum, seu κινήσων, aut ἐνεργημάτων à DEO constitutum, ac ANIMÆ, quæ sic (mediante Schamaim) dotes suas (vt insint) multiformiter largitur Rebus, instar obstetricis cuiusdam fidelissimæ Micro & MacroCosmicè attributum: Cur, vel quo respectu CALOR sit atque dicatur Diuinus; Cælestis; Elementaris; Naturalis, insitus siue innatus, proportionem quadam soli siderumque calori respondens; Vndè actiones horum (IPSIVS) tam diuersæ; Quo sensu (minimè vulgari, attribuendo vnicuique suum) interpretandæ phrasæ, Philosophorum hæ: CÆLVM est animatum; Influentia, Lumine & Motu agit in inferiora; Cælum est potissima causa, cur Elementa, quamvis suapte Naturâ cōtraria, permiscean-

tur atque

tur atque inuicem coniungantur; Ad primam materiam eandem, quam vir ad tibi dilectam coniugem, obtinet rationem; Res adamat inferiores; in Terram non secus ac Mas in feciminâ semen transfundit suum, Corpora gignit inferiora; Omnium est parens; Instrumentum est, quo DEVS agit nobiscum; Est causa omnium, quæ gignuntur; Confert Formam & Speciem in materiam apparatus immittit; Regit omnia, quæ hic continent Mundus; fecundat semina; Omnis fecunditas à CÆLO spargitur; ALIÆ quæ hinc similes: TVNC RECTE PHILOSOPHARI POTERIS DE NATVRÆ SECRETIS. Benè docet & discit, qui benè distinguit. *A sede magnitudinis tue.*] Dicit DOMINVS Esa. 66, 1. Cælum sedes mea. Psal. 103, 19. DOMINVS in Cælo parauit sedem suam. Psalm. 123, 1. *Ad te leuabo oculos meos, qui habitas in cælis.* Psal. 10, 4. DOMINVS, in Cælo sedes eius. Matth. 6, 9. *Pater noster qui es in cælis.* Notandum: A throno celsitudinis Diuinæ, nil nisi Diuinum, æternum; SAPIENTIA (Emanatio Diuina, v. 137.) igitur non creata, non formata, nō orta aut facta vt creaturæ, sed genita ab Æterno Patre Diuino Diuina Æterna; modo nobis mente fideli porius Christianè credendo, quàm fanatica imaginatione comprehendendo. *Mecum sit, &c.*] Vt mihi sit præsto SPIRITVS FAMILIARIS; v. 223. ORA DEVM OPT. MAX. vt Tu, qui ad exoptatum operis tui PhysicoChemici finem peruenire cupis, vt tibi assistat SPIRITVS ASSISTENTIA bonus, qui opus non tantum ab insensibilissimo hoste diabolo, omnis confusionis auctore, quàm fidelissimè custodiat; verum quoque ad sapienter Laborandum te adhortetur; & ne in aliquo de linguis, vnde operi nocumentum accidere possit, dehortetur. Non certè scurrile existimari debet, præesse Laboratori Sapientum; sed illud, velut ἀναγκαῖον reuerenter ingrediendum, in quæ eo ita laborandum est, ne genium tuum bonum, Te, & Opus tuū custodientem offendas. Sues munda ni hoc minimè intelligunt; Philosophi mentē meam & sensum percipiēt soli, eumque sequentur. Vt & mihi sit SPIRITVS ASSISTENTIA MECUM Oret, mecum Laboret: Mentē, Intellectū, Rationē, Cogitationes & sensus, Actiones atq; Labores omnes sapiēter instituat, dirigat, disponat, adiuuet, promoueat, fortunet, beet, versl. 28, 145, 158, 181. & 292. Mysteriū hoc magnum, à perpaucis obseruatū, sine quo Lapidem Philosophorum ad finem optatū (quamuis in & ex Principiis Naturalibus, iuxta Naturę methodum, artificialiter rectè progrediaris / tu qui Christianū te profiteris, nunquam perdes, versl. 132. Esto, vita & factis, qui vis videri, dici ac esse Philosophus Christianus. Donum DEI est; cuius secretum Hermes & alii habuerūt ex inspiratione Diuina; MacroCosmicè cōstans Corpore, Spiritu & Animā: super quo etiā Nobis MicroCosmicè, secundū Leges atque Doctrinā Amphitheatri huius, Corpore, Spiritu & Anima, Theosophicè Orandum, Caballicè, Magicè, PhysicoChemice sudandū vel laborandum. Vt IEROVĀH Triunus, cooperando Tibi triuni tuisq; Laboribus, in Opere PhysicoChemico Catholico triuno consequendo, inspirare, dare atq; largiri dignetur benè velle, nosse, esse & posse, Theosophicè operari memēto. Qui potest capere, capiat, sat dixi. *Observa:* Scientiæ & Artes quædā bonæ interdū sunt & vocantur IN CERTÆ, non quòd per & ex se incertæ illæ sint, aut nonnūquā malè nossent eas tractare sibi hoc præsumētes, Verūm quod DESIT

artifici operanti VOLUNTAS DEI. An Gottes Segen istis alles gelegen. Man muß auch das Glück von Gott haben. Cur enim, obsecro te, I E H O V A H Omnipotens, si vellet maledictione sua diuina te punire, aut detrahere (ob peccata) donum illud suum, vel thesauris & fructibus Sapientiae te priuare, cur, inquam, non posset Ille, qui Omnia creauit, qui etiam inuertit, cum vult, ordinem Naturae; quemadmodum ad voluntatem Iosue Sol stetit in medio Caeli, & non festinauit occumbere spatio vnus diei. Ios. 10, 13. Ad petitionem Ezechiae, D E V S reduxit vmbra per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus. 4. Reg. 20, 11. Viri tres Hebraei, Sadrach, Mesech & Abednego, missi in medium fornacis (Baby'onicae) ignis ardentis, igne non tacti fuerunt. Daniel. 3, 21. & seqq. Et haec sunt per Omnipotentiam D E I, qui habet Naturam in manu sua omnipotentem, eamque regit sicut vult. V E L L E igitur D E I nobis est impetrandum. Idè sibi voluit magnus ille Picus Miradulae Comes, (quam uis propter hanc vocem iniquè laecetur à viro quodam magnae auctoritatis) cum dixerat: *Frustra Naturam adit, qui P A N A* (hoc est, D E V M totius Naturae) *non attraxerit*: Quod secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, D E O annuente, in Oratorio TheoSophicè fieri potest, vers. 190. S V M M A: Incertae sunt & manent Scientiae ac Artes secretiores, nisi subdelegare à s v m m o iuncta nobilioris operationis virtute; nisi inquam, V I R T V T E D I V I N A animentur aut roborentur. Hoc idem est, quod dixit Solomon, (v. 329.) haurire voluntatem à D O M I N O, & in habilitate cum S A P I E N T I A, vers. 300.

162

Nouit enim ac intelligit omnia, ac me deducet in actionibus meis moderatè, atq; in gloria sua custodiet.

Vers. 11.

¶ Scit enim illa OMNIA, & intelligit, & deducet me in operibus meis ¶ Sobrie, & custodiet me in sua Potentia.

162

Scit enim illa OMNIA] Quare, facta amica, soror & sponsa tua, de omnibus te sapienter instituere potest ac vult: quia promisit v. 187. Cuius iusti sermones omnes: non est in eis prauum quid, neque peruersum, vers. 42. *Sobrie*] Non solum sine ebrietate; sed etiam dextrè; sapienter; super linea veritatis recta.

263

Et erunt accepta opera mea, ac rectè populū tuum diiudicabo, eroque dignus solio Patris mei.

Vers. 12.

¶ Et erunt accepta opera mea, & disponam populum tuum iuste, & ero dignus sedium Patris mei.

263

Et erunt accepta, &c.] Quando, Non nisi S A P I E N T I A sit, Orauerit, Laborauerit secum. Sic & nos in D E O sapientes, possumus OMNIA quae volumus; volumus autem, TheoSophia studiosi, quae D E V S I P S E. Quapropter, quaecunque, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, faciemus, prosperabuntur, vt est Plal. I.

264

¶ Quis enim hominum poterit scire Cōsiliū DEI? aut quis poterit cogitare, quid velit DEVS?

Vers. 13.

¶ Quis enim homo consilium DEI intelligit? aut quid velit DEVS animo comprehendet?

264

Esa. 40, 13.
Rom. 11, 34.
1. Cor. 2, 16.

¶ Quis hominum, &c.] Obiectio eadem, quæ infra vers. 297. Ad quam vide vers. 268. responsionem.

265

¶ Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ providentiæ nostræ.

Vers. 14.

¶ Nam cogitationes mortalium timidæ sunt, ac nostræ opinionones fallaces.

265

Cogitationes nostræ, &c.] Quatenus nostræ per se, & absolutè, ex nobis, quoad nostræ duntaxat inniuntur Prudentiæ, opinamur, non scimus. Cogitationes, speculationes, ratiocinationes, inuentiones & operationes nostræ omnes incertæ sunt, nisi veritatis atque virtutis Diuinæ inspiratione animantur ac roborentur. Consi. secund. es phantasiæ.

266

¶ Corpus enim corruptioni obnoxium aggrauat animam, ac terrenum domicilium plenum curarum mentem deprimit.

Vers. 15.

¶ Corpus enim, quod corrumpitur, aggrauat Animam; & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.

266

¶ Corpus quod corrumpitur, &c.] Sic etiam Paulus externum hominem & pēpōr dicit, qui cum desiderijs suis corrumpit & corrumpitur. BINARIUS ergo reiiciendus. Vide fig. Amphitheatri huius secundam. Terrena inhabitatio deprimit, &c.] Mens nostra in corpore hospitans propter peccatum corruptibilibi atque mortali, quasi in carcere quodam tenebroso tenetur reclusa, ita, ut nec DEVM rectè agnoscere, Naturam & seipsum cognoscere queat ex & per se homo. Quamobrem orandus DEVS, ut exercitio in DEI amore Theo-Sophico (pœnitentialiter victis ac superatis affectibus carnis) ad Diuinarum, Spiritualium & Naturalium rapiatur contemplationem atque tractationem, & quasi de profundo carceris Diuinitus extracta sursum, in cacumine domicilij collocetur: hinc quæ prius in imposita videre non poterat, cernere iam incipiat, & suo modo colloquio secretè fruatur dulcissimo IEHOVÆ spirituumque honorum à DEO subdelegatorum; inebrietur Nectare Diuino, sicque perueniat ad cognitionem & fruitionem totius VNIVERSI. vers. 145. Hoc, non nisi studiosus Amoris Diuini fidelis intelligit.

267

¶ Et difficile æstimamus, quæ in Terris sunt: & quæ in conspectu sunt inueni-

Vers. 16.

¶ Ac vix quæ interra sunt, coniectura assequimur, & quæ in manibus versantur, cum

267

mus cum labore, quæ autem in Cælis sunt quis inuestigabit?

labore inuenimus: quis autem ea peruestigabit quæ sunt in Cælis?

Difficile æstimamus, &c.] Vide vers. 187.

SPIRITVS
SAPIEN-
TIÆ mitti-
tur.

268

Sensum autem Tuū quis sciet, *¶* NISI TU DEDERIS SPIRITVM SANCTVM DE ALTISSIMIS:

Vers. 17.

Consilium autem tuum quis nouit, nisi tu dederis SAPIENTIAM, ac de altissimis ¶ Spiritum sanctum tuum ¶ miseris?

268

*Nisi tu dederis S. I.] Ad obiectionem vers. 264. & 297. sapientis ipsius sapiens responsio. Solus enim DEI SPIRITVS, & cui IPSE patefacit suæ reuelat, nouit arcana DEI, inquit Paulus I. Corinth. 2, II. DEVS in Cælo est reuelans mysteria, profunda & abscondita, Dan. 2, 28. SVMMÆ: In SAPIENTIA DEI scimus, intelligimus & possumus (I. H. V. A. H. volente) OMNIA. Et, cum vnusquisque sit optimus verborum suorum interpres, vnde quæso certius & verius Naturæ, SS. Scripturæ, & Tu ipsius cognitionem verissimam hauries, quàm ab ipsa veritate. Quomodo autem DEVS (qui ipsissima est Veritas) fiat nobis à Consiliis, Theo Sophicè docer Amphitheatrum hoc nostrum. Ibi Pythagoricè studere memento; nescis filius ante patrem: fraternè moneo. *Miseris.] Huc refer verba figuræ Amphitheatri huius secundæ: decebit vos igitur prius piè lotos, &c. & quæ sequuntur. Spiritum tuum sanctum.] SPIRITVM SAPIENTIÆ, vers. 223. & 261. Non diabolicum, malum; de altissimis, non inferni profundis; MEDIATÆ etiam, & quidem vel per Angelum lucis, non bestiam tenebrarum; vel per ORGANA Naturalia aut Artificialia, (agit enim DEVS per varia MEDIA nobiscum, eaque mirabilia, quia ipse Mirabilis) SAPIENTIÆ veræ in scena Mundana hac fideliter ancillantia, quo commodius DIVINA humanitus percipiamus, noscamus & intelligamus. Sunt enim Scientiæ & Artes bonæ ministræ aut Apostolæ (liceat mihi docendi causa sic loqui) quædam SAPIENTIÆ, quas misit in Mundum, vt prædicarent de DOMINÆ suæ mirifice thesauris inexhaustis Euangelium, id est, nuntium lætum ac bonum, filiis Disciplinæ atque Doctrinæ, SAPIENTIÆ hæredibus fidelibus dilectis.**

269

Et si correctæ sint semitæ eorum qui sunt in Terris, & quæ Tibi placent, didicerint homines:

Vers. 18.

¶ Nam ita viæ eorum qui Terram incolunt, directæ fuerunt, ac quæ tibi placent, didicerunt.

269

Nam ita viæ eorum] Vide vers. 28, 74, 157, 158, 187. & 294. Quod cum ita sit, vt I. A. hoc est, hac methodo, hac via didicerint alii, V. G. Sapiens

noſter,

noster, imò verò Sapientes omnes, (nemo enim vnquam vir magnus sine afflatu Diuino) etiam Nobis erit insistendum vestigiis eorundem, vt eodem modo sapienter discamus ab eodem SAPIENTIAE SPIRITU, à quo illi, sapientesque fiamus. Quaecunque enim sunt scripta, ad Doctrinam scripta sunt nobis,

270 Nam per SAPIENTIAM
fanati sunt quicunq; pla-
cuerunt tibi D O M I N E à
Principio.

Verf. 19.

Et sunt SAPIENTIA con-
seruati.

270

Quicunque placuerunt tibi, &c. Cum autem nemo placeat DEO, nisi qui cum SAPIENTIA inhabitat. Verf. 300. Theo-Sophicè nobis studendum, vt cum Ea inhabitemus: Et tunc placebimus DEO, diligemur ab Eo, impetramusque, secundum Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, Orando & Laborando, in fide vera, OMNIA. Efficacissima res mente pura Fides firma.

271 Duo postulauì à te, pro-
hibeas à me, antequam mo-
272 riar. Vanitatem & verbum
mendax remoue à me: Pau-
pertatem & diuitias ne de-
deris mihi: ale me cibo qui
conuenit mihi:

Prou 30
Verf. 7.

Verf. 8.

¶ DVO (insuper) rogauì TE,
ne deneges mihi antequam mo-
riar: ¶ Vanitatem & ¶ ver-
ba mendacia longè fac à me.
Mendicitatem & diuitias ne
dederis mihi: tribuet autem vi-
ctui meo necessaria.

271

272

DVO rogauì TE.] Interiorẽ & exteriorẽ hominẽ & vitam confiderans Rex sapientissimus, vtriusque gubernationẽ à DEO petit. Animæ, custodiam à vanitate & mendacio: corpori, verò, mediocritatem fortunarum optat & precatur. Sibi enim soli relictus homo, labitur in tenebras & errores mentis, & externam quoque felicitatem & successus amittit. Ex pietate enim & timore Domini, qui fons est Sapientiæ, fluit totius corporis & externæ vitæ incolumitas. Hinc fit homo lignum illud, quod plantatum est secus folium non defluet, & omnia quaecunq; faciet, prosperabuntur, Psalmi. 1, 3. *Vanitatem.*] Quid est vanitas, nisi sapientia mundana immunda, quæ est fatua, cæca, temeraria, superba, ignara DEI, superstitiosa, idololatrica, contemptrix DEI, seditiosa, crudelis, sanguinolenta, audax, inhumana, epichærecaca, inquieta, hypocritica, philonica, impudens, incontinens, truculenta, auara, calumniatrix, mendax, decepatrix, fallax, arrogans, bilinguis, dolosa; & in summa, nihil nisi serpentina illa astutia & malitia homini naturali congenita: & lapsus ille protoplasti deplorandus, & ruina horribilis ad exitium æternum semper vergens & pergens. *Verba mendacia.*] Mendacium opponit veræ DEI Agnitioni & Inuocationi: Agnitio enim & Inuocatio DEI sunt fontes æternæ benedictionis & beatitudinis: mendacium verò, id est, ignorantia

DEI, idololatria, superstitio, contētus DEI & inuocationis, abyſſus eſt maledictionis, tēporalis & æternæ. Diuitias & paupertatem non optat: nam
Luxuriant animi rebus plerunque ſecundis:
Fulgida lux Mundi pauper Ieſus erat.

273

*N*e fortè ſatiatus illicitar ad negandum, & dicam, quis eſt DOMINVS? aut egeſtate compulſus, furer, & periurè NOMEN DEI mei.

Verſ. 9.

*N*e fortè ſatier, & abnegem, dicamque quis eſt I E H O V A H? & ne fortè efficiar pauper, & furer, aſſumamque in vanum nomen DEI mei.

273

*N*e fortè ſatiatus, &c.] Mediocria commoda vitæ Sapienti optanda ſunt. Diuitias & opes, *irritamenta malorum*, vocat Poëta. Pharaon in ſumma ſua opulentiâ & potentia imprudenter & arroganter hâc vocem edidit, Quis I E H O V A? Diuitiæ igitur nimia ipſum peſſumdedere; quia ſuperiorem, & potentiorẽ Dominum in mari rubro expertus eſt, quem tot prodigiis ſupernaturalibus & planè diuinis, induratus mente, reuereri, timere & agnoſcere noluit. Errant igitur, qui in philoſophia noſtra ſecretiori tantum aures montes quærunt; Inſipientis, non Sapientis, hoc eſt. Sapientia enim DEI cultrix & amatrix eſt, non auri. Expers hæc Sponſa Caeleſtis eſt omnis auaritiæ, luxuriæ, ſuperbiæ, ſaſtus, & incedit habitu ſimplici, vili, honeſto tamen & mundo, vtiturque rebus ſecundis modèſtè, & præparat ſe ad ferenda aduerſa: imò, vt theſaurum colligat Myſteriorum Diuinorum & Naturalium; paupertatem, onera, labores ſuſtinet, nec facilè aduerſis cedit:

Namque bonos nec blanda inſtant, nec aſpera frangunt;
Sed fides inuicta gaudia vera iuuant.

274

At *N*e excellentia rectificationis eſt Sapientia.

Eccl. 10.
Verſ. 10.

POſt INDVSTRIAM (hanc
 verò tãdem) ſequitur SAPIENTIA!

274

Excellentia rectificationis, &c.] Quàm diſtorta & deprauata ſit Natura humana; quotidiana infirmitates, hallucinationes, tenebræ, errores, ſatis teſtantur: ideo rectificatio & emendatio naturæ peruerſæ, ſingulis momentis, inſtituenda: cuius ἐπενορθώσεως & rectificationis noſtræ finis eſt Sapientia. Omnium malorum ſummum nobiſcum naſcitur, cui omnes veniam dant, nec eius emendationem deſiderant; philautia ſcilicet & amor proprius, quo vnusquiſque ſibi amicus eſt naturâ, & ſuis opinionibus delectatur. Sed reuera hic morbus, quo ſinguli nimium ſibi placent, ſons eſt omnium errorum & delictorum in vita. Proinde reſedificatio naturæ & amoris proprii ſummè eſt neceſſaria, ſiad SAPIENTIA verè LVMEN aſpirare cupis, Sapientiæ cultor.

Verum, tu DOCTRINÆ fili, qui I E H O V A gratiâ,
 ſic adeptus es SAPIENTIAM Eiufve DO-
 NA quædam ſingularia.

275

Da (quoque) Sapienti occasionem, & addetur ei SAPIENTIA: doce iustum, & festinabit accipere.

Prou. 9.
Vers. 9.

Da Sapienti increpationem, & Sapientior erit: doce iustum, & addet Doctrinam.

275

Signatura
Sapientis.

Et festinabit accipere.] Etiam cum gratiarum actione ingente, debitaque laborum remuneratione. Hæ SIGNATURÆ hæredum SAPIENTIÆ fidelium dilectorum. Qui autem obliuiscuntur benefactorum, aut filii in prætere volunt esse ante patrem, daß das Ey will klüger seyn denn die Henne / ii. ingratsi sunt, à quorum domo non recedet malum.

276

In auribus stulti ne loquaris: quia contemnet Prudentiam eloquiorum tuorum.

Prou. 23
Vers. 9.

In auribus (autem) insipientium ne loquaris: quia despicient Doctrinam eloqui tui.

276

Vbi & cur
Sapienti
non loquē-
dum.

In auribus insipientium, &c.] Præcepti huius ne obliuiscaris, fraternè monito. Non enim apud omnes, nec omni tempore, nec omnia, de DEI, Hominis, Spirituum, Naturæque Mystereis, arcanis atque secretis fari ac philosophari conuenit ac par est, nec omnino tutum; sed est (quemadmodum iam sæpius dictum) quibus, quando, & quantum. Loquendum interdum ut multi, statuendum ut pauci. Inseruiendum tempori, loco & personis. Caue quoque, ut benè monuit vir quidam Religiosus, Saturnus aliquis adspiciat libros tuos arcanorum testes, ne boum calcibus (quod plerisque præcepti huius immemoribus contigit) ignominiosè subiiciaris & conculceris. Utinam ipse semper memoretur huius! Margaritas, porcis diabolo obfessis non obiciito. In tempore & loco tacuisse sæpè profuit.

277

Exultat gaudio Pater iusti: & qui Sapientem genuit, letabitur in eo.

Vers. 24.

Exultando exultabit Pater iusti: & generans Sapientem, letabitur in eo.

277

Qui Sapientem genuit, &c.] Non solum ex semine suo filium genuinum corporaliter, verum etiam Doctrina, institutione, præceptis salutaribus, Doctrinæ & Disciplinæ filium, Sapienter, Vide vers. 34. Hinc phrasis, apud Sapientes vsitatissima, hæc: o fili mi, mi fili.

278

Auris quæ audit increpationes vitæ, in medio Sapientum commorabitur.

Prou. 15.
Vers. 31.

Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio Sapientum commorabitur.

278

Auris quæ audit, &c.] Sicut per ostium aurium intrauit inobedientia & malitia in cor hominis: ita audiendo vocem admonitionis & castigationis, Sapientia intrat in mentem. Et, sicut audiendo vocem diaboli, totum cor hominis corruptum & inquinatum est, ita audiendo vocem DEI, in

Libro SS* Scripturæ, Naturæ, & semetipso, cor hominis à corruptione, feciditate diabolica & ignorantia liberatur. DEVS enim ornat & compensat studium sapientiæ, in hac vita, maiori luce, intelligentia, scientia, cognitione rerum spirituali & naturali, consilio, robore fidei, consolatione, successe, in gubernatione publica & domestica, & post hanc vitam præmiis immortalibus.

279

Qui negligit Disciplinam, spernit animam suam: sed qui audit increpationem, possidet cor.

Vers. 32.

Qui abiicit *DISCIPLINAM*, despicit Animam suam: qui autem acquiescit increpationibus, *possessor est cordis.*

279

Disciplinam, &c.] Quemadmodum qui negligit medicinam, odit & spernit sanitatem corporis, & hostis est vitæ huius corporalis: ita qui negligit disciplinam, quæ est medicina animæ, est hostis & homicida animæ suæ. Et, quemadmodum sanitas umbilico, & irrigatio ossium, eis qui timet Dominum, & à malo declinant, Prou. 3, 8. ita in contrario, inueteratio, languor & tales, vermis conscientie rodens, eis qui Timorem Domini & disciplinam despiciunt. P. sal. 32, 3. *Possessor est cordis.* Hoc est, dominus est suorum affectuum, iræ, odii, gaudii, tristitiæ, metus, voluptatis: quos affectus si regere & moderari rectè quis didicerit; nã ille in omnibus rebus aget prudentius, & cum possessione & moderatione cordis sui, gloriam & honorem possidebit.

280

Paupertas & ignominia erit deserenti correctionem: sed qui custodit increpationem, honore afficietur.

Prou. 13
Vers. 18.

Egestas & ignominia ei, qui deserit DISCIPLINAM: qui autem acquiescit arguenti, glorificabitur.

280

Egestas & ignominia, &c.] Hominem naturalem, qui à veræ Sapientiæ vis planè exorbitauit, innumeris correctionibus corrigit indefinenter Ipsa Sapientia, vt in viam eum reducat, & ab innata & congenita stultitia liberet. Si correctionem hanc admittit homo Sapiens, ornatur à correctrice Sapientia multis præmiis, inter quæ etiam sunt opes honestæ ac legitimæ, item honores: si verò respuit homo fatuus Disciplinam, recedit ab illo Sapientia, & succedit paupertas & ignominia, filiz impietatis.

281

Qui enim erudit derisorem, ipse sibi iniuriam facit: & qui arguit impium, maculam sibi generat.

Prou. 9
Vers. 7.

Corripiens derisorem, accipit sibi ipsi ignominiam: & increpans impium accipit maculam suam.

281

Qui erudit derisorem, &c.] Cautè igitur circumspicendum, quales sint ii, quibus concedimus mysteria, arcana, secreta: ne diabolus suscitet cuniculum ingratum.

282

*N*oli arguere derisorē, Verf. 8.
ne oderit te; argue Sapien-
tem, & diligit te.

*N*e increpes igitur derisorem, 282
ne foris odio habeat te: increpa
Sapientem, & diligit te.

Signatura
Sapientis.

Noli arguere derisorem, &c.] Laterem enim vel Æthiopem lauabis. Co-
gita Germanorum illud: Hat mich den der Teuffel mit Narren beschiffen. Es
müßte auch einer viel zuthun haben / der alle Narren solte flug machen. Hos de-
uita. Nolite sanctum dare canibus. Epicurei & athei sunt furiosiores in-
crepando: at pii dociles & timentes DEVM, proficiunt in Sapientia &
multis aliis excellentibus donis.

283

Quærit derisor Sapien- Prou. 14
am, & non inuenit: at Scientia Verf. 6.
intelligenti est facilis inuentu.

*Q*uærit (quidem) derisor 283
SAPIENTIAM, & non inue-
nit: Doctrina prudentiū facilis.

Quærit derisor, &c.] Ingenium scopicum & nasutulum, nequaquam ve-
ræ Sapientiæ capax est. Simplicem enim, & discendi cupidum animum
SAPIENTIA amat, fauo & melle cibatur, & nectare Sapientiæ inebriatur. A-
nima ad cognitionem apta, ait Ptolomæus, veri plus assequitur, quàm qui,
supremum in modum, se in Scientia exercet. Aptitudo verò hæc ingeni-
cæleste donum est, & Orando acquiritur.

284

In conspectu intelligentis Prou. 17
apparet SAPIENTIA: & oculi Verf. 24.
stulti sunt in extremo terræ.

*I*n facie prudentis lucet 284
SAPIENTIA; oculi stultorum
in finibus Terræ.

In facie prudentis, &c.] Hoc est, vultus Sapientis est modestus, at oculi
stultorum circumuagantur inconstantes, & sunt leuitatis indices: vultus
enim est animi pictura. Quomodo in aquis resplendet vultus prospicien-
tium, corda hominum manifesta sunt prudentibus, Prou. 27, 19. Et, dili-
genter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera. Ibid. verf. 23.
Sapientia hominis lucet in vultu eius, & potentissimus faciem illius comu-
tabit, Eccles. 8, 1. Ergo, Metoposcopice, Physiognomonicè, Cheiroman-
ticè, explora homines, discipulos, uti Pythagoras, per dies aliquot. Quem-
admodum enim omnes res conditæ, certis à Natura notis & signis, pictæ
& exornatæ sunt, diuinisque Naturæ characteris in signitæ; certa nimi-
rum proportione, figurâ & habitu: vnde de interno & latente spiritu oc-
cultisque rerum proprietatibus iudicium fieri potest: imò ipsa proprie-
tas rerum occulta & spiritus latens seipsum prodit certis quibuldam no-
tis & signis externis, & pro natura ac indole sua, talem effingit signatu-
ram, figuram, proportionem & habitum, qualis à Sapientibus vult co-
gnosci: quæ Signatura Magiæ Naturalis initium, & quasi alphabetum
primumque elementum est. Ita præcipue hæc pictura in hominis vultu
& habitu cognoscenda est. Concurrit enim totius Naturæ signatura in
Micro-Cosmo. Hic characteres Naturæ, & notæ hieroglyphicæ, certum

efficiunt sensum & sententiam, quæ à Sapientibus & huius scripturæ ac literaturæ naturalis gnaris probè intelliguntur. Nec enim mentitur Natura, aut falsum de se ipsa præbet testimonium: non decipit indagatores sui, modò Scripturam hanc probè discant intelligere. Cælum habet sua signa. Ignis, Aër, Aqua, Terra; Vegetabilia, Animalia, Mineralia, Metalla, suas habent signaturas: Angeli habent suas notas: omnes Prophetæ, omnes Apostoli, omnesque Sancti: imò Saluator ipse habet signum Filii Hominis Crucis figuram.

285

Etenim operibus suis cognoscitur puer, an mundum & an rectum sit opus eius.

Prou 20
Vers. 11.

Ex studiis suis intelligitur puer, si munda & recta sint opera eius.

285

Ex studiis suis] Ex actionibus, tanquam characterismo naturali, vel signatura. Nota: Tribus modis viri magni & præclari excitantur. I. insiti sunt præclaris ingeniis igniculi Diuinitus, quibus impelluntur ad res præclaras agendas, qui subinde sese exerunt & emicant ab ineunte ætate, vt in Iosepho Patriarcha apparet, in Dauide, Solomone, Daniele, Iosia, &c. Hi ab vtero materno selecti sunt providentiæ Diuinæ instrumenta, & operum DEI organa. II. Naturalis astorum influentia, & astorum fructus, quodocunque ad maturitatem peruenerunt, mundo beneficium aliquod naturale exhibituri, & ex thesauris suis producturi, (est enim omnis naturalis sapientia in astris) tale ingenium à prima conceptione inclinant, vnde varii, variis in rebus & facultatibus, prodeunt artifices. Hinc canit Poëta:

Ingenium caeleste suis velocius annis

Surgit, & ingrata fert male damnata moræ.

Tertiò Cælum aliquod est internum in Homine, quod illuminatur S. Sancto, & Donis Spiritus sancti singularibus, FIDE & ORATIONE acquisitis. Hic latet Spiritus Cabalisticus & schola philosophiæ sagacis Theophrastiæ.

286

Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana: Qui autem fidelis est, celat amici commissum.

Prou 11.
Vers. 13.

Qui ambulat fraudulenter, reuelat secretum: fidelis autem spiritu, celat rem.

286

Qui fidelis est, &c.] Fide, oratione & taciturnitate multa acquiruntur mysteria caelestia & arcana naturalia. Propterea Elaias Propheta canit cap. 24. vers. 16. *Secretum meum mihi, secretum meum mihi.* Et Dauid Psalm. 51, 8. incerta & occulta Sapientiæ tuæ manifestasti mihi. Hinc etiam Apostolus Paulus, *In Christo thesa omnes thesauri Sapientiæ & Scientiæ sunt absconditi.* Coloss. 2, 3. Igitur petite, quærite, pulsate. Hæc sunt verba illa ἀπῆρται, ineffabilia paradysi & tertii Cæli, de quibus Apostolus, 2. Cor. 12, 4.

Eximia est virtus, prestare silentia rebus

At contra gravis est culpa, tacenda loqui.

Qui reuc-

287

Qui reuelat secretum, in-
cedit fraudulenter: & cum eo
qui allicit labiis suis, ne mi-
sceas te.

Prou. 20
Vers. 19.

*Qui reuelat mysteria, &
ambulat fraudulenter: & di-
latat labia sua, ne commiscea-
ris.*

287

Qui reuelat mysteria, &c.] Quicumque ad secretiora siue diuina, siue na-
turalia aspirat, necesse est, vt ad Constantiam, Grauitatem & Taciturni-
tatem se assuecat. Tales cum sint Mysteriorum reuelatores Angeli boni,
procul fugiunt omnes inconstantes, leues & garrulos: extremè inimici
sunt omnis inconstantiae, leuitatis & garrulitatis. Igitur tu quoque, fili Sa-
pientiae fugias eiusmodi homines leues & garrulos, ne tibi ipsi exitium
accerfas.

288

*Multi homines mi-
sericordes vocatur, virum
autem fidelem quis (facile)
inueniet?*

Vers. 6.

*Multitudo hominum prædi-
cat vniuscuiusq; misericordiam:
virum autem veracem quis inue-
niet?*

288

Multi homines misericordes, &c.] Hoc est multi homines & habentur &
vocantur sancti, sed verè bonum & fidelem quis inueniet? Solus enim Deus
inuetur corda hominum & discernit omnia fucata & simulata à sinceris
atque veris. Cautissimè igitur cum hominibus versandum. Nulla etiam
in amicitia pestis est maior, quàm adulatio, blanditiae & assentatio. Quam-
uis enim multis nominibus, hoc vitium est notandum: leuium hominum
atque fallacium, ad voluptatem loquentium omnia, nihil ad veritatem.
Cic. in Lælio.

289

*Ne (igitur) moliaris ami-
co tuo malum, cum ille in
te habeat fiduciam.*

Prou. 3.
Vers. 29.

*Ne cogites contra amicum
tuum malum, quum ipse habi-
tet securè tecum.*

289

Ne moliaris, &c.] Mens verà imbuta Sapientiâ, & Sophiæ filius, Medi-
cus est humanæ societatis, non euerfor. Animus enim generosa Sapien-
tiæ capax, amans veritatis & iustitiæ est, inimicus verò omnis sophisticæ
& iniustitiæ. Inprimis autem vitur omni *invidia* in regendis & emen-
dandis arcanis delictis proximi, tantum abest, vt nouis insidiis, noua ma-
la eidem struat. Nullum est crudelius vulnus, inquit Sophocles, quàm fal-
li ab amico: *Offt seynd die nechsten die schädlichsten.*

290

*Est conflatorium argento, &
caminus auro, & at probat
corda I E H O V A H.*

Prou. 17
Vers. 3.

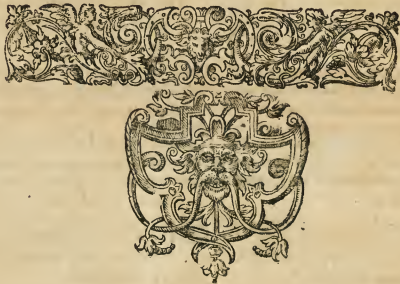
*Qui (enim) reddit mala
pro bonis, non recedet malum
de domo eius.*

290

Qui reddit mala, &c.] Sicut gratitudo complectitur veritatem & iustiti-
am, quas DEVS amat; ita ingratitude constata est ex mendacio & iniu-
stitia. Has pestes cum DEVS acerrimè oderit, maximè que detestetur,

non dubium est, ingratos à Deo puniri. Est & illa vox Xenophontis memoria digna: *Homines non assuefacti ad gratitudinem erga bene meritos, postea sunt ingrati aduersus Deum.* At probat corda I E H O V A H] I G N E quodque crucis ac tribulationum scrutatur corda & renes. Nam I G N I S probat o m n i a. Et si D E V S reperiret cor fidele, utique reuclaret ei secreta sua, ac largiretur ei Dona ac bona sua: *Er weisß wol/ wenn und wo er soll segnen oder hinderen.*

Hic inseratur figura sexti gradus.

VI.
GRADVS
PROLOGETICVS
SEXTVS
EXPOSITVS.

291

VENERUNT mihi
(Vir sapiens attestatur) OMNIA
BONA pariter cum (SAPI-
ENTIA) illa, & innumerabi-
lis honestas per manus
illius.

Sap. 7.
Vers. 11.

Accesserunt autem mihi
bona simul omnia cum illa, di-
uitiæque per manus illius innu-
merabiles.

29

Venerunt autem mihi, &c.] Vide vers. 314. 315. 334. & 338. *Per manus il-
lius]* Per labores SAPIENTIAE manuales Theosophicos in Oratorio &
Laboratorio, secundum Leges atq; Doctrinam Amphitheatri huius: non
negotiatione mundana immunda. vers. 317. Vnde Psalmus 128, 2. *Labores
manuum tuarum manducabis.* Torrens redundans vena, seu fons SAPIEN-
TIAE, Prou. 14, 4.

292

Et lætatus sum in omni-
bus: & quoniam antecede-
bat me ista SAPIENTIA, &
ignorabam quoniam ho-
rum omnium mater est.

Vers. 12.

Latatus autem sum in omni-
bus, quoniam eorum author est
Sapientia: ego verò ignorabam
eorum ipsam esse matrem.

292

Quoniam antecedebat me, &c.] Quasi diceret, Quoniam mecū erat theo-
ricæ & practicæ: mecum Orabat, mecum Laborabat, vers. 326, & 302. *Ho-
rum omnium mater est.]* Summa summarum: Qui filius DISCIPLINÆ
non est, hoc est, TIMORIS DOMINI, is SAPIENTIAM veram (ma-
trem omnium Bonorum atque Donorum DEI) non habet sororem, non
sponsam: Cui hæc non amica, frustra Orat, frustra Laborat; quia non hau-
sit salutem & voluntatem à DOMINO, vers. 329. & per consequens, non

erit hæres Theſaurorum SAPIENTIAE infinitorum. Quare in reductione ad Monadis ſimplicitatem eſto totus: tunc conſequeris. Vide Verſſ. 157. 158. & 213. & ſecundam huius Amphitheatri figuram.

293

Amicitia
cum DEO.

Inexhausus enim hominibus theſaurus eſt: quo qui ſunt uſi amicitiam cum DEO coierunt, propter Dona Diſciplinæ commendati.

Verſ. 14.

¶ Infinitus enim theſaurus eſt hominibus: quo qui uſi ſunt, participes facti ſunt ¶ Amicitia DEI, ¶ propter Diſciplinæ dona cōmendati.

293

Infinitus theſaurus, &c.] Quia ipſa æterna, Immenſa, Omnipotens, Infinita; cuius propterea theſauri inexhausi & infiniti. Ab initio Mundi ſemper dedit, dat hodie, nec deficit ei vnde in omne ævum largè dare vult ac poteſt. *Amicitia DEI]* Ita, vt frui ſint, DEO Paterno, Fraterno, Amico; BONO Summo. Vide ſecundam Amphitheatri huius figuram. Ad hoc enim creati ſumus, vt ſummum illud BONUM, ex ſacroſancta Scriptura, Libro Naturæ Conſcientiæque propriæ teſtimonio cognoscamus, contemplemur, amemus & veneremur: in hoc redempti ſumus, vt eo ſemper fruamur. Hoc vnicum, hominis animum aliàs inſatiabilem, abunde explere poteſt. O amicitiam fruſtuofiffimam hanc! Nota: Amicorum omnia eum ſint communia, quid non impetraret à DEO homo factus DEI amicus? Theophicè annitere, vt DEI ſias amicus, tunc in Spiritu & Veritate ieiunans Ora, tunc ſapienter in iis quæ docet Amphitheatrum hoc Labora: & IEHOVAH aderit tibi, dabitque ſine mora. Hauiſti enim ſalutem & voluntatem ab amico, DEO: ab amica, SAPIENTIA. Eſt SAPIENTIA conciliatrix amicitia cum DEO inſtituenda: quia hominem in Timore DEI iungit DEO: quo facto, impetrat in myſteriis Diuinis Naturæque ſecretis (Diunitus, influentia, lumine & motu; aut per Magiſtrum Sapientem, quem tibi mittit DEVS, aut te ei, verſ. 32.) benè velle, noſſe, eſſe & poſſe à DEO. Vide verſ. 299. *Propter Diſciplinæ, &c.]* Propter TIMOREM DEI: qui initium SAPIENTIAE, verſ. 210. commendans nos DEO.

294

Mihi enim dedit DEVS, eorum, quæ ſunt in Natura veram cognitionem, vt Mundi cōſtitutionem, vimque Elementorum intelligam.

Verſ. 17.

IPSE enim dedit mihi horum, quæ ſunt SCIENTIAM veram; ¶ ut ſciam ¶ diſpoſitionem Orbis Terrarum, & ¶ virtutes Elementorum.

294

IPSE dedit mihi] Vide ſupra verſ. 187. *Vt ſciam]* Quæ, Qualia, & Quanta? Non Diuinorum duntaxat myſteria, verum etiam OMNIA,

ſicuti

sicuti ex sequentibus patebit. At quomodo: iterum quæres. Immediatè, respondeo, & mediatè, iuxta DE I liberrimam voluntatem; Et quidem; TheoSophicè; Physicè; PhysicoMedicè; PhysicoChemicè; PhysicoMageicè; HyperphysicoMagicè; Cabalicè; Lege atque Doctrina Amphitheatri huius totius. Sunt vocabula, quæ recensui, pauca, attamen eorum sensus latissimè sese diffundit. Definitiones petis: rectè: do. THEOSOPHIA est Theologia, in ternario, (hoc est, Biblicè, Macro & MicroCosmicè) Catholica, IEHOVÆ Mirabilis mirifica, (vers. 157. Vox DE I in Omnibus, per Omnia, de Omnibus, ad Omnes. (vers. 35.)) PHYSICE est Mundi utriusque, hoc est, Maioris totius, & Minoris, (secundum Corpus & Spiritum, quæ habet ex Macrocosmo) Traditione, Natura & Arte, Vniuersaliter, ex & in sacrosancta Scriptura, Lapide Philm. & Nobis ipsis; Particulariter ex & in partibus virorum; cognitio & tractatio. PHYSICOMEDICINA est ars cognoscendi Librum Naturæ (Macro & MicroCosmicè) magnum: ita, vt legere possis (tā vniuersaliter, quàm particulariter) Temetipsum in Mundo maiore; & contra Mundum maiore in Teipso: ad humani corporis sanitatē tuendā, morbosque profligandos (v. 297.) PHYSICOCHEMIA est ars, methodo Naturæ Chemicæ solvendi, depurandi & ritè reuiniendi Res Physicas, Vniuersaliter (MacroCosmicè, Lapide Philm. MicroCosmicè corporis humani partes: absit tamē calumnia de pristina figura reddenda) & particulares, globi inferioris, OMNES. MAGEIA Vetusissimorum Sapientium (qui Persis Magi, Grecis Philosophi, Latinis Sapientes, Indis Gymnosophistæ, Græcè & Brachmanes, Ægyptiis Sacerdotes & Mekubales, Hebræis Propheta & Cabalistæ, Babylonis, nec nō Assyrii Chaldei, Gallis Celtis Druidæ, & Bardi & Semnothei appellabatur) VNIUE-RSALITER sumta, idem quod studium apud Hebræos Cabala summè perfectum & absolutum, cum in Diuinorum cultu, Spiritualium tractatione atque cum in conuersatione, & Naturalium inuestigatione, p̄dæ sapienter consisteret: Quamuis hi, in vno eodemque stadio, Duce benigniore, longè præcurrerent illos. At, PHYSICOMAGEIA (opus tantum de Beresith, hoc est, Sapientia Naturæ, vers. 162.) est Naturali artificio (Macro & MicroCosmicè) mirifica practicandi ratio. HYPERPHYSICOMAGEIA (respectu Naturalis & Doctrinæ causa, sic dicta) est cum Angelis bonis, flammis DE I ministris, sub modo delegatæ à DE o administrationis, tam vigilādō quàm dormiendo, mediātē & immediatē, p̄ia & vtilis conuersatio. CABALA est Diuinæ reuelationis, ad salutiferam DE I, & Masciah agnitionem; Formarum separatarum, Naturæ (in Macro & MicroCosmo) nostriq; ipsius cognitionem, vnionem, & fruitionem; necnon SS. Scripturæ intellectum verum; vel immediatē, aut mediō conueniente) quo Diuina humanitus sentire possimus) tam Vniuersaliter quàm Parriculariter, TheoSophicè sortita, Symbolica RECEPTIO. En habes. Exposiciones necessefariæ & sufficientes, suo (DE o iuuante) tempore, filiis Doctrinæ abundanter exhibet Amph. hoc nostrum Philosophicè explicatum. Hicce, in præsentia, contentus esto: nec calumniare, quæ nescis. De Mageia, Alchemia, Cabala, Viraliās in Disciplinis communioribus satis doctus, (nomen reticeo, vt honori ipsius consulam) admodum ieiunè censuit in suis poematibus. Ein jeder iudicirt von einem dinge wie er es versteht. Tales misericordiam potius merentur, quàm reprehensionem. Nihil enim scom-

Hoc pertinet Signatura.

Diuinum Cabalestudium.

mata illorum derogant veritati; cum potius tangant abusum (qui non tollit rei substantiam) quàm vsum legitimum ac verum, quasi opificis defectus tendere debeat in artis indignitatem. Eodem modo posset etiam (sed quonam iure?) inuri nota hæresium SS^æ Scripturæ. **ADDO**: Quarat aliquis: Vndenam habes, quæ in Amphitheatro hoc tuo nobis proponis? Cum Sapiente nostro ingenuè respondco, (& quidem eò lubentius, vt satisfaciam Aristarchis quibusdam, nec tamen quicquam à me arroganter dictum volo, de quo in optima & solenniori iuris forma protestor) **MIHI**, (omnium Philosophorum minimo) **DEDIT DEVS: A DOMINO ACCÉPI**: tam immediatè, quàm mediatè. At quomodo quæso, iterum inquires? Dicam. Audisti antea, nimirum, Theo Sophicè, Physicè, Physico-Medicè, &c. vt supra. Nam Ego, ad scrutandas res altissimas ardore ingente, igne Diuino inflammatus, Philosophorum variorum populorum, tam vetustissimorum & veterum, quàm Neotericorum monumenta, Symbolicè aut mysticè, hieroglyphicè, figuratè, ænigmaticè, parabolicè, allegoricè, arcanè, secretè vel manifestè, sculpra, picta, scripta (domi & foris) ego ipse & per alios (emptione, commutatione, &c. prout fieri potuisse tempus & occasio concedebant, conquisiui, perlustravi: Libros Theo-Sophorum, Cabalistarum, Magorum, Physico-Chemicorum, hoc est, verè Sapientum, nec non Ethnicè Philosophantium non illuminatorum aut Sophistarum euolui, relegi & iterum legi: suspiriis votisque Christiano licitis atque concessis optaui, inuocaui, oraui, apertui (res ipsa loquitur) qui solus dignus **IHS V H SAPIENTIA PATRIS**, non solum hosce, quos dixi, verùm etiam Librum **DEI** in ternario Catholicon, qui est, SS.^a Scriptura, & Mundus vterque, maior & minor, remouitq; signacula eius, (vers. 223. & figura Amphitheatri huius secunda) ita, vt Liber Librum adhuc de die in diem explicet arque interpretetur. In officina Vulcani, ab anno inde vsque ætatis meæ decimoquinto, indefessè laboraui, sumptibus (certè) non exiguis, tamen (gratia **DEO**) propriis, solus & cum sociis, fidelibus mihi ac infidelibus, iam dextrè, iam sinistrè: quomodo enim benè, qui nunquam malè? Docuerunt, quæ nocuerunt. Obseruaui, quæ Natura (obstetricante Arte) docebat: ô fructuosissimam Cabalam Physico-Chemicam hanc! sermones, labores, cum meos tum aliorum mentisque præfagæ conceptus, sedulò annotaui. Quando vos pigri patres stertistis, ego laborans vigilaui. Meditatus sum gnauius die ac nocte super hisce quæ videram, legeram, audieram, didiceram; stans, sedens, deambulans, recumbens, ad Solem, ad Lunam, ad ripas, flumina, in pratis, montibus, syluis, nemoribus, etiam ad lampadem siuè candelam ceream, in camera (ad recreandum spiritus animales cerebri) suffumigata, partheticè me mouentem: vixi ac contuli (à quouis enim discendum non ineptè rebar) cum senibus, iuuenibus; Religiosis & laicis; (non loquor pueriliter, aut aniliter, sed scientificè) cum Principibus, & alto stemmate natis; doctis atque indoctis; simplicibus, & pelle vulpinâ tectis; prudentibus; insipientibus; rusticis ac idiotis, cum diuitibus, pauperibus, cum Theo-Sophis atq; Theo-Sophistis; bonis, malis; albis, nigris: (obscientiam saltem cognitionis, non approbationis: non enim scientia mali, sed vsus damnat (cum theoreticis aut contemplatiuis exercitatis, practicisque exper-

tis; cum

tis; cum mechanicis, quorum officinas frequenter visitau; So wol mit den weit vnd tieffgelehrten, hoc est, nautis atque montanis. (credendum enim vnicuique in suo arte perito) als hochgelehrten: cum Iudæis, Christianis, sctariis, imò atheis; audiui omnes, spernebam nullum: Bonum feci vultum (iuxta Raimundi consilium vtilissimum) iis, qui vadunt per mundum; nam non pauca bona reperi apud nonnullos: sub purpura, serico, & holoserico (fatear veritatem) interdum latuisse stultitiam, contra, sub pallio sordido nonnunquam Sapientiam, non semel sum expertus. Non pudeat te pauperis Sapientis, aut malè vestiti, suadeo: Succurre egeno, te non poenitebit. TheSophicè consului DEVM, & obseruaui eum loquentem ac respondentem in SS.^a Scriptura, Naturâ, Memetipso. cuius SPIRITVS sancti monitis ac ductu habebam donum discretionis Spirituum, (I. Corinth. 12, 10.) & sensum ac discretionem boni ac mali, (Hebr. 5, 14.) vt Bonum (quod propono) retinueram, malum (quod expurgaui) reieceram. Sum diu peregrinatus; inuisi alios, quos experienciâ aliquid scire ac iudicio valere confirmato autumabam, nec semper frustra: nam IEHOVAH, mihi benigno, corda eorum sic mouente, disponente ac inclinante, de mysticis, arcanis, secretioribus (ouantes nonnulli se nactos Doctrinæ filium, attentum, & veritatem sitientem) absque velamine mecum amicè disputarunt ac contulerunt: Musæa & Bibliothecas perlustrare, Laboratoria contemplari, labores aspicere, non inuiti concesserunt; quæ sumptibus magnis laboribusque Herculeis plurimos per annos indagassent, fraternè manifestarunt: Præparata, (inter quæ DEI, DEVM testor, ordinatione mirabili, ab vno habui LEONEM VIRIDEM Catholicon, & SANGVINEM LEONIS, hoc est, AVRVM non vulgi, sed PHILOSOPHORVM; oculis vidi meis, manibus tetigi, linguâ gustavi, naribus olfecci: ô quam mirabilis DEV s in operibus suis!) præparata, inquam, dono dederunt, quibus apud proximum meum egenum, in casibus desperatissimis, fructuosissime sum vsus; & modos præparandi (IEHOVA instinctu misericordis) sincerè reuelarunt. Ita oportuit, iuxta Pauli. I. Thess. 5, 21. doctrinam, omnia probare; quæ bona tenere. Ita oportuit me discere, addiscere, philosophari: nam pars minima horum in Vniuersitatibus Academicorum docetur & discitur. In Vniuersitatè DEI Peripatheticè, hoc est, circumambulatoriè nobis studendum atque discendum. Hæc methodus mirabilis; quâ, dedit Mihi DEV s Mirabilis; hæc via, quâ, (vt scirem, non opinarer) ambulaui. (vers. 28, & 157.) Quis dedit? Solus, inquam, DEV s, immediatè & mediatè: subdelegatè tamen Natura, Ignis, Ars, Magistri tam viui, quàm muti; corporales & spirituales boni, vigilando ac dormiendo. (vers. 32. & 157.) Quapropter in humilitate Christiana, cum Virgine beata animo grato iure cano: *Fecit mihi magna, qui potens est, Luc. 1, 49. Dicoque cum Propheta Regio: Miserator & Misericors DOMINVS, Longanimus & multum Misericors. Non in perpetuum irascetur, nec in æternum comminabitur. Non secundum peccata nostra fecit nobis, neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem Cæli à Terra, corroborauit Misericordiam suam, super timentes se. Quantum distat ortus ab occidente, longè fecit à nobis iniquitates nostras. Quomodo miseretur pater filiorum, misericors est DOMINVS timentibus se: quoniam ipse cognouit figmentum nostrum. Recordatus*

est, quoniam pulvis sumus. Psal. 103. v. 8. & seqq. Verum & certum esse hoc firmiter crede, quod timentes DEI nomen non amittatis, qui per penitentiam Christianam (quæ est, timere DEVM, & recedere à malo, vers. 159.) à peccato semper resurgit. Si quem, forte, offendunt, quæ hic scribo doceoque, is se conferre poterit ad Laboratoria Philosophicè instructa, ac videre labores Artis atque Naturæ, & inde formas, essentias ac proprietates rerum intueri, priusquam, inuidiâ crepans, ineptissima quæque contra Arcana DEI, & Lucem veritatis, scribat.

COROLLARIUM: Rex Geber (vt videre est ex eius libro Diuinitatis) post multos & varios in Alchimia frustra ac variè exanthlatos labores, tandem Lapidis Philosophici Catholici vnici (possunt quidem esse tot Lapidēs, quod Res, attamen particulares: ex speciali, non nisi speciale; ex particulari, non nisi particulare; Vniuersale ex vniuersali: particularismus est solæcisismus:) materia vnica, in triunitate catholica, vera, Præparandique modo legitimo, visione somnii vnus (quod facere DEO facillimum, & impetrare credenti Theosophiceque Oranti & Laboranti non impossibile) Diuinitus fuit institutus. *Auctor Rosarii* magni depinxit totum opus vsque ad complementum, licet tum temporis vltieris non viderit, nisi vsque ad LEONEM: scio, inquit. (Influentiâ doctus Diuina, Lumineque ductus Naturæ) quia de necessitate Opus ad talem perueniet Naturam. Et impossibile est hoc sciri, nisi à DEO sciatur, aut à Magistro, qui eam doceat. *Bernhardus Comes Trevisanus* vsus eadem discendi methodo, quæ ego, artem callebat biennio antequam laboribus absolueret eam. Bonus *Lombardus Ferrariensis Margaritam* scripsit pretiosam nouellam, priusquam Lapidem Catholicon Benedictum plenariè præparasset, dicens cap. 15. operis citati: Sapientum plurium libros vidimus, & iuxta posse nostrum & modicum ingenium studuimus, quamuis operationi & labori fuimus rarò dediti, &c. Vide ipsum. Sic, Dionysius Zacharius, alique plures in eodem stadio currentes, *Beatus*, (Diuinâ fauente Clementiâ) acceperunt. Oportet enim, vt in hoc studio doctrina experimentum præcedat, non contra: Exempla Rhafis, Auicennæ & aliorum philosophorum sequamur, qui scripto nobis prodiderunt, hæc ipsis cognita fuisse, ante experimentum, cum cogitatione subtili vehementi & longa. Methodo qua dixi (veritatem absque gloriatione cur non faterer?) dedit mihi, quæ scio & scribo, DEVS: ILLE, qui operatur OMNIA in Omnibus, dedit mihi SAPIENTIAM, vt sciam aliquid de mysticis, arcanis atque secretis SSæ Scripturæ, Mundique vtriusque: & quamuis non in gradu summo, tamen in eo, pro quo habeo cur humiliter gratias agam DEO. (vers. 4.) *Vnicuique enim*, inquit Paulus, Rom. 12. 7. *datur manifestatio spiritus ad vilitatem*, &c. Hæc autem omnia operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult: cuius NOMEN sit Benedictum in seculorum secula. *Omnia habent tempus suum*, Eccle. 3. 1. Tempus hætenus fuit, methodo præfata, discendi: Tempus nunc est, vt in seruiam memoriæ meæ, scribendi, pingendi, annotandi: Tempus (DEO volente & dante) in posterum erit, OMNIA in Oratorio & Laboratorio ad finem completum perducendi, vsumque trium, videlicet Diuinum, Macro & Micro Cosmicum, perfectè transferendi. Phylabolo. Faxit DEVS. Amen. *Dispositionem orbis terrarum.*] Mundi constitutionem;

quomodo factus sit Mundus, Vide vers. 150. cum aliquot sequentibus. Si E N S Catholicon trium primum, de quo fig. Amph. huius tertia, ritè considerares, eiusque reliquias, quas D E V S Catholicè posuit atque conclusit in massam peculiarem, reservauitque in vsus Theo-Sophicos Sapienti, Physico-Chemicè scires tractare in Laboratorio, ad sensus (sic enim voluit & ordinauit D E V S, experientia teste) tibi appareret Mundi E L O H I M C R E A T O R I S artificium constituendi, (non dico, creandi) mirabile totum. Hinc nosse discito, quæ sit M A G N E S I A Phil. Physico-Chemicorum Catholici sui Catholica. Vnum si per totum noueris, etiam alterum. Tunc intelliges, quæ annotaui vers. 28, 157, 162. & quarta Amphitheatri huius figura, vbi de Lapidis Philosophici egi vsu triuno. Hæc videre, est non nisi Sapientis. Propter mundi ingratitudinem inuitus cogor (D E V M testor) digito compescere labellum. Attamen filiis doctrinæ figuris Amph. huius secunda & tertia fideliter inseruiui, inseruiamq; sequentibus hisce. Nam ** *Virtutes Elementorum*] Et fructuum eorum, quos produxerunt, Gen. 1. Hos te quoque docebit vsus Physico-Medicus, analysi Physico-Chemica præparatoria præmissa.

295

Initium, exitum, mediumque temporis, & solstiorum vicissitudinem, ac
 ☞ tépestatum varietatem,

Vers. 18.

☞ *Initium & consummationem & medietatem temporum, vicissitudinum permutationes, & consummationes temporum,*

295

Initium & consum.] Hoc ex Astris, tanquam Alphabeto Cælesti, à Magistro exercitato Astromon. & Astr. legi ac sciri potest. Sunt enim in signa, Tempora, Dies & Annos, Gen. 1, 14. *Solstiorum vicissitudines.*] Versionum mutationes, h. e. Solis conuersiones, quæ sunt duæ; vna hyberna, quâ ad nos accedere incipit: altera æstiuæ, quâ non vltrâ progreditur, sed ad inferiores circulos (doeendi causa excogitatos) recedere incipit. Solstitia duo appellantur ἡλίου τροπικαί, *Solis versiones*, & tropici nuncupantur. *Tempestatum varietatem.*] Commutationes temporum. Huc refer Ephemerides Aëris perpetuas Mizaldi; & Prognosticon Meteorographicon perpetuum Sculteti. Item, Bauveri practica & obseruationes. *Sie sehen nicht allezeit.*

296

☞ Anni cursus, & stellarum dispositiones,

Vers. 19.

☞ *Morum mutationes, & diuisiones temporum, Annorum circuitus, ac situs stellarum:*

296

Morum mutationes, &c.] Temperamentorum humanorum corporum, quæ ad dispositionem & constitutionem Cæli & constellationum variantur, mouentur, inclinantur. Imò actiones hominum aut redduntur iisdem difficiliiores aut faciliiores: quia omnia, quæ sub Sole sunt, suum habent peculiare tempus certis destinatum actionibus. *Anni cursus.*] Annorum circulos, siuè circuitus, ac siderum positiones. Eam Solis repetitam conuersionem, quæ annos conficit, vulgò annorum reuolutionem appellant.

Naturas animalium, & iras bestiarum, & vim ventorum, & cogitationes hominum, & differentias virgultorum, & virtutes radicum.

Vers. 10.

Naturas Animalium, irasque bestiarum, ventorum vim, & cogitationes hominum, differentias plantarum, radicumque facultates.

Naturas animalium,] Consule sequentia. *Iras bestiarum,*] Imperus ferarum iracundos. Quidam affectus veniunt, accipientes genus pro specie. Nam *ἡμετέρις*, est illa pars in bestiis atque hominibus, in qua est sedes iracundiæ, itaque vim irascibilem in bestiis intelligit. *Vim ventorum*] Generationes, proprietates, virtutes ac operationes ventorum: Aëris salubritatem, & insalubritatem. *Cogitationes hominum*] Hoc etiam nostra ætate (testor SAPIENTIAM ipsam) à SAPIENTIA vera, per pedisse quas suas fideles dilectas, hoc est, Scientias & Artes bonas secretiores (vers. 74. & 190.) Theosophicas, concessum fuisse hominibus nonnullis piis & bonis inrer quos columna Imp. Rom.) mihi non ignotis, sed admodum familiaribus, probare possem testimoniis veris ac certis, nisi loco refererentur commodiori: CLAVI fortassis secretissimæ Amphith. huius. At, in quies, (ut etiam v. 264.) DEVS solus, qui *καρδιον ἰσχύει*, talia scit: Verū est. Sapiens ipse sapienter tibi respondet, vers. 268. *Differentias virgultorum, &c.*] Doctrina de SIGNATURA Rerum Naturalium (quæ ARS SIGNATA) plurimum hinc locum habet: Signis enim indicantibus Diuinitus iis impressis atque annexis cum hominibus colloquuntur, vites facultatesque declarant, seque quales sint, magnificè exponunt. Hac scientiâ ductus Adam, primus omnium nostrorum parens, imposuit cunctis animantibus Terræ & vniuersis volatilibus Cæli, nomina sua Essentiaalia & propria, Genes. 2, 19. Ancillante hac Salomon (luce Naturæ in se exorta) disputare potuit super lignis à Cedro, quæ est in Libano, vsque ad hyssopum, quæ egreditur de pariete, & differere de iumentis & volucris & reptilibus, & piscibus. 3. Reg. 4, 33. Hoc ALPHABETVM in Naturæ libro PHYSISICO MEDICVM, quod qui discere respuit, monoculus manebit & claudicans in Medicina. Hoc Philippus Theophrastus Paracelsus (reuera Germanicus Asclepiades, uti verissimè de eo testatur Petrus Ramus) à tenebris obliuionis in lucem fructuosissimè reuocauit: Iohan. Baptista Porta Neapolit. in Phytognomonicis aliquo modo explicuit: Ego (post Paracelsum primus omnium, Phytognomonicis Portæ in Germania nondum extantibus nec visis (ex consilio & decreto amplissimi Collegii Medici in Basiliensium Academia pro Doctoris gradu in Medicina consequendo, IEHOUAH summo iuante, Thesis affixis viginti octo, publicè docui atque defendi, Anno Christi 1588. die 24. Augusti; defendamque pro viribus in gloriam atque honorem DEI Mirabilis (auxilio eiusdem) donec vixero. Non sunt nugæ, quæ Physicus de rerum Naturalium SIGNATURIS proficitur: nugæ sunt, quæ nugiuendus quidam contra nugatur. *Virtutes radicum*] Analytis PhysicoChemica multum in hoc adiumenti præstare potest.

298

Omnia denique quæ sunt
recondita & aperta cogno-
ui: nam omnium Artifex
Sapientia me docuit.

Vers. 21.

*¶ Et quæcunque sunt abs-
conſa & improuiſa didici: ¶ Om-
nium enim Artifex docuit
me SAPIENTIA.*

298

Myſtica ar-
cana, & ſe-
creta reue-
lar SAPIEN-
TIA DEI.

Quæcunque ſunt abſconſa, &c.] Myſticè, arcane, ſecretè, in SS. ^a Scriptura,
in Natura, & denique in vita communi. *Omnium enim artifex docuit, &c.]*
Tam mediâtè quàm immediâtè, per ſpecula; & dormiendo ac vigilando,
etiã per ſortes. At quibus, quæſo auxiliis, vel quomodo? Reſponſum ſuf-
ficiens accipis paſſim in Prologo hoc, figuraque Amphit. huius quarta.
Doce me, obſecro, *Ruach Hchohmahel*, Spiritus SAPIENTIAE DEI
verſſ. 1. & 223.) à te ſolo (in poſterum, ſicut hætenus) erudiri, inſtitui ac in-
formari cupio, ſitio, opto. Vos qui eſtis myſteriorum DEI percontatores
ſecretorumque Naturæ reconditorum inueſtigatores, imò omnium quæ
ſunt abſconſa & improuiſa, vos, inquam, fraternè ad moneo, vt nequaquam
accedatis Nigromanticos, Spiritus malignos, familiares diabolicos in An-
gelos lucis ſe tranſfigurantes, 2. Corinth. 11, 14. fugite, fugite (Iudeo) iſtos:
cum SAPIENTIAE veræ ſtudio venient vobis OMNIA Bona (verſ. 291.)
Hanc Lege & Doctrina Amphitheatri huius quærite vnica, hanc audite
ſolam: Nigra cum ſuo magiſtro orco linquite. Danielicè diſcitate rerum
abſconditarum reuelationes quætere apud DEVM, cuius merhodum re-
petietis Dan. 2, 17. & ſequentibus, Item, Fig. Amphit. huius quarta.

299

Et cum (SAPIENTIA) ſit
¶ vna ¶ OMNIA poteſt: &
in ſe permanens omnia in-
nouat; & ¶ per nationes in
Animas Sâctas ſe ¶ trãſfert.
¶ & Amicos DEI & ¶ Pro-
phetas conſtituit.

Vers. 27.

*Quum autem Unica ſit, om-
nia poteſt: in ſeipſaque ma-
nens in nouat omnia, ac ſingu-
las per atates in ſanctas ſe trãſ-
ferens animas, amicos DEI,
Prophetasque efficit.*

299

Vna] Vnius DEI omnipotentis vnica, verè catholica, hoc eſt, vniuerſa-
lis; quamobrem OMNIA poteſt in OMNIBVS, & in OMNIA. Res mi-
ra, obſeruatum digna, quod propterea poſſit OMNIA, cum ſit VNA,
vel vnica. ô mirum ſuper omni mirum, TRIVNVM OMNIA, verſ. 303.
Per Nationes, &c.] Non eſt DEVS acceptor perſonarum, ſed in omni gen-
te, populo aut Natione, qui timet eum & operatur Iuſtitiam (hoc eſt, de-
clinat à malo, & facit bonum, Plalm. 37, 27.) acceptus eſt illi, Act. 10, 34.
& 35. Hæc Religio Catholica, verſ. 184. Hoc omnis homo, Eccl. 12, 13. Huic
qui nomen dederit ſuum, etiã ſi olim non circumciſus, nec hodie bapti-
ſatus (de iis loquor, qui vixerunt & viuunt extra cœtum Eccleſiæ viſibi-
lem: non enim priuatio Sacramentorum damnat, ſed contemptus: eſtque
Baptiſmus non tantum fluminis, verùm & flaminis, hoc eſt, Ignis Spiritus
DEI Mirabilis, cuius viæ imperſcrutabiles, admirandus: nullique ad Ima-
ginem & ſimilitudinem DEI formato inuidendus) Amicus ſit DEI, & par-

ticeps SAPIENTIAE veræ; efficaciâ SAPIENTIAE Aeternæ, Omnipotentis, Misericordis (olim) incarnandæ, & (in plenitudine temporis) incarnatæ, hoc est IESV H CHRISTI crucifigendi & crucifixi, Salvatoris Catholici in Omnes. Exemplo sunt non Ethnicè, non impiè, quamvis inter Ethnicos seu impios viuentes innumeri. Qui, si DEI amici non fuissent, haud quaquam SAPIENTIAE thesauros in exhaustos (quorum passim in hoc Prologo fit enumeratio) ex gratia Diuina possedissent. *Se transfert*] Rectè igitur est (vt supra ex Capnione allegauimus) Spiraculum DEI & Illustratio Diuina datur à DEO, mittitur, non dicitur arte quâdam humanâ, seu humanitus: quamvis pro ea à DEO impetranda ceremonias quâdam TheoSophicas, non damno, h.e. Diuino-Magicas, de quibus publicè fari nefas summum. *Amicos DEI*] Amicus cum sit, quemadmodum rectè dixit Cicero de Amicitia, tanquam alter idem, verum quoque est Capnionis, lib. de Verbo Mirifico, hoc, quod homo vnitus DEO, fiat quasi DEVS humanus, vel quasi homo Diuinus. Vide vers. 293. Poteris, mi frater, amicus factus DEI, Influentiâ, Lumine & Motu Spiritus SAPIENTIAE repletus, illustratus & ductus, fieri atque esse (ab sit inuidia dicto) tuus ipsissimus vel Hermes Trismegistus, aut Bezelel, Achaliab, Pythagoras, Socrates, Plato, Democritus, Hippocrates, Geber, Calid, Haly, Morienus, Parmenides, Homerus, Virgilius, Ouidius, Raymondus, Arnoldus, Isaac, Vlmannus, Bernhardus, Paracellus, Zacharius, &c. ita, vt haud quaquam egeas auxilio vel consilio librorum chartaceorum eorum, quos antea, ob ignorantiam tuam, fueras admiratus. Bibis enim ex vno eodemque SAPIENTIAE Oceano, è quo Sapientes omnes: vnde, sicuti tu hactenus secutus fuisti alios, ita postea te sint secuturi. A Pimandro, h.e. Mente Diuinæ potentix (*Θεοιδανλκας*) instituëris, vt dicere possis cum Dauide ex cap. 23. lib. 2. Sam. vers. 2. *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam.* Non sunt Philosophi auctores, sed interpretes duntaxat Naturæ, librique illius magni, *Ein jeder hat es besser troffen / dann der andere / Ein jeder nach seinem dono.* Etiam si amissi essent libri chartacei omnium omnino omnes; tamen scientiæ & artes Methodo possent restitui hac TheoSophicâ. Nam qui primum docuit, is & te, amicum sibi factum, amicè docebit; quia vult, promissit enim: semper dedit, nec ei deficit, vnde semper dare potest. Et si, vt scripto quodam peculiari docuit vir doctus & pius Michael Neander, iuuenis vel homo sedecim annorum, methodo suâ humanitus potest institui, vt euadat in Philosophum perfectum Academicum: quantò magis hoc præstare poterit ille, à quo omne bonum, qui est donorum largitor, methodo suâ Christiano Cabalistica, ac Diuino-Magica, vt euadas (quemadmodum docent exempla multa) in Theosophum perfectum seu absolutum. Vide vers. 10. 187. 342. O IEHOVA SAPIENTIA, *Hochmabel*, cui delitix esse cum filiis hominum, vers. 157. *Lana me* (vers. 222.) *& mundabor*; esto mihi; in me latere mentique te iunge meæ, vt amicus sim DEI, læter in te, & transmigrem totus in DEVM. *Prophetas constituit*] Reuelationes Diuinas patientes, earundemque interpretes futura prædicentes, propriè Prophetæ aut Vates dicuntur. Imbuuntur autem Prophetæ ad prophetandum, per Angelorum apparitiones & institutiones; per visiones; ænigmata, figuras;

verbo claro & expreffo; interno afflatu Spiritus DEI, tam vigilantes quàm dormientes; immediatè & mediatè, oracula DEI accipiendo. Vide cap. Numeri 12. & figuram Amphitheatri huius quartam. Dices: *Spiritus quomodo difcernat?* Audi: Donum DEI est discretio Spirituum, 1. Cor. 10, 10. SPIRITVS Boni notæ sunt VERITAS, quæ omnia fua figillat DEVS. (Eft enim EMES, VERITAS, DEI figillum, fig. Amph. huius prima) & PIETAS, cum ad obferuantiam vnus DEI & veræ pietatis ftudium quofuis inducit: Mali, MENDACIVM & SEDVCTIO à DEO VERO: & quamvis inrerdu fua deat, dicat vel faciat vera, non tamè pugnent (quod ad vsum & finem) cum lege Diuinitus tradita in SS^a Scriptura, Natura & Confcientiis noftris. De hoc vide & lege cap. 13. Deuteronomii. Quicquid agis, Theo. Sophicè age, & respice DEVM, Proximi Charitatem, & confcientiam propriam: hoc prudenter agere, respicereque finem. Obiicis; Bonis femper fefe immifcet nequam ille verfutus, qui fe transformat in Angelum Lucis, & feducit incautos & fimplices. Refpondeo, Scimus ex verbo DEI, officiorum Angelorum DEI Bonorum effe, defendere pios fuè DEVM timentes ab hoftibus fuis, accufodire ab omni malo. Pfal. 34. verf. 8. *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* Pfal. 35. verf. 4, 5. & 6. *Confundantur & reuereantur, quærentes animam meam. Auertantur retrorfum & confundantur, cogitantes mihi mala. Fiant tanquam puluis ante faciem venti; & Angelus Domini coarctans eos. Fiat via illorum tenebra & lubricum: & Angelus Domini perfequens eos.* Et Pfal. 91. verf. 10. & feqq. *Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. Quoniam Angelus fuis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.* Hifce confifus agredior DEVM orando, obferuans DEVM mihi respondentem.

300

Neminem enim diligit
DEVS, nifi qui cum Sapientia
confuetudinem habeat.

Verf. 18.

Neminem enim diligit
DEVS, nifi eum, qui cum SAPIENTIA
inhabitat.

300

Vt diligit
nos DEVS,
querimus
SAPIENTIAM.

Neminem diligit DEVS, nifi, &c.] Perculfit (DEVM testor) animum meum, dum legebam, Vox hæc Sapientis. DEVS bone, quid hoc eft: neminem diligere DEVM, nifi eum, qui cum SAPIENTIA inhabitet: Inhabitat autem cum SAPIENTIA, non nifi in viis eius qui ambulat; qui DEVM extoto corde amat, & Proximum ficut feipfum; qui primum & ante omnia quarit regnum DEI; qui timet DEVM, & operatur iuftitiam, hoc eft, TEOSOPHVS, qui folus veræ SAPIENTIÆ incola, dominæ fuæ mirificæ obediens, eique foli totus (Corpore, Spiritu & Animâ) deditus ac feruiens: aut faltem ita ftudens, verf. 1. Totum requirit hominem. Non poteft quis dominis inferuire duobus; SAPIENTIÆ Eternæ, & mundo immundo. Effeift in ftudio hoc tam pio tam fancto, tam honeftè fructuofò, & proximo, & nobifmetipfis: Mundus freund/ DEVS freind/ & contra. Iacob. 4, 4.

301

Cum placuerint Do-

Prou. 16

Quæ placuerint IEHOVÆ

301

MINO viæ hominis, inimicos quoque eius conuertet ad pacem.

Verf. 7.

viæ viri, etiam inimicos eius pacatos reddet ei.

Cum placuerint, &c.] Vt placeas DOMINO, in viis SAPIENTIAE (verf. 7.) ambula: neminem enim diligit DEVS, nisi qui cum SAPIENTIA inhabitat, verf. 300. Et tunc coget DOMINVS inimicos tuos pacem inire tecum: aut eosdem disperget per Spiritum virtutis suæ, vt est Sap. 11. verf. 21. *Quare Achor dux filiorum Ammon, Iudith. 5, 17. & 19. Non fuit, inquit, qui insultaret populo isti, nisi quando recessit à cultu DOMINI DEI sui.* Quotiescunque autem pœnituerunt se recessisse à culu DEI sui, dedit eis DEVS virtutem resistendi.

302

Est enim perita Scientiæ DEI, atq; ei initiata, eiusq; operum electrix.

Sap. 8.
Verf. 4.

Doctrina (etiam) est DISCIPLINÆ DEI, & electrix operum illius.

302

Doctrina, &c.] Doctrina, electrix, & inuentrix Scientiæ operum DEI, & quasi quædam Sacerdos atque Magistra artificiosissima, tam mysteriorum SSÆ Scripturæ, Naturæque secretorum inuestigandorum & inueniendorum, quam DISCIPLINÆ, h. e. TIMORIS DEI. verf. 14, 5. & 158.

303

Quod si diuitiarum est in vita possessio desiderabilis: quid SAPIENTIA, omnia operante, locupletius?

Verf. 5.

Et si diuitiæ appetuntur in vita; quid SAPIENTIA locupletius, & que operatur OMNIA?

303

Si diuitiæ appetuntur, &c.] Non tamen vt inde superbias, aut rem facias mundanè mundanam; sed vt honestè viuas, sisque Eleemosynarius DEI; in hospitali hoc magno, subueniens Proximo tuo egeno. Si in hunc finem optas diuitias, sapienter adi SAPIENTIAM veram: dabit ex laboribus manuum tuarum SAPIENTIA in LABORATORIO Sapientibus, vnde tu quoque dare poteris, vice DEI. Vide verf. 291, 317. & 319. Diuitiæ, per SAPIENTIAE labores, Donum DEI, verf. 326. *Quæ operatur OMNIA.]* Quia est OMNIA in Omnibus, & in Omnia. verf. 299. verborum horum paucorum sensus est latissimus, imò infinitus. Mentis labores, iuxta Amphitheatri huius doctrinam, hîc Theo Sophicè exerce; experiêris mirabilia. Vide verf. 137. Ex cognitione, possessione & fruitione horum, Philosophi veri mundum contempserunt immundum. Hinc vox Morieni Romani: *omnes qui OMNIA secum habent, alienis auxilio non indigent.* Et Philippi Theophrasti Paracelsi: *Alierius non sit, qui suus esse potest.* Aurea libertas.

OMNIA
dat SAPI-
ENTIA.

304

Si autem sensus operatur: quis horum quæ sunt,

Verf. 6.

Si autem Prudentia agit, atque opera efficit: quid illam

304

magis

magis quàm Illa est *¶* arti-
fex?

rerum natura artificiosus est?

Si autem sensus, &c.] Si sensu, ratione, prudentiâ, intellectu, arte aliquid præstari aut effici potest, quid ILLA (quæ dat, scit, intelligit & operatur OMNIA) in rerum Natura artificiosus est, aut reperiri potest? *Artifex.*] Est enim (comprobante Experientia) effectrix eorum omnium, quæ sunt ac fiunt Bona, aut in Natura, aut vita. Hanc, igitur, præficias Tibi ipsi, nec non Oratorio ac Laboratorio tuo: ut tibi præsit Spiritus familiaris, te doceat, ducat, custodiat, benèque nosse, velle, esse & posse largiatur in OMNIBVS.

305

Si verò Iustitiam quis diligit: labores huius virtutes sunt: Temperantiam enim docet, & Prudentiam, iustitiam ac fortitudinem quibus nihil est hominibus in vita vtilius.

Vet. 7.

Et si IUSTITIAM quis diligit; labores huius magnas habent virtutes: ¶ Sobrietatem enim & PRUDENTIAM docet, & IUSTITIAM & VIRTUTEM, ¶ quibus vtilius nihil est in vita hominibus.

305

Si Iustitiam quis diligit, &c.] Si amat quis id, quod est iustum ac æquum (vers. 81.) mediante SAPIENTIA possidebit, ut vers. docetur 39. & aliquot sequentibus. Versatur enim ILLA in conformandis quoque hominum moribus atque virtutibus comparandis, Decalogo eos conformes vi uere studentes faciens. *Sobrietatem.*] Quæ ianua est omnium virtutum. Anima sicca, prudentissima. Mens obcæsa, tendens deorsum non sursum. Crapula (quam Diabolus concacat in bibulorum cerebella) sæpius quid omnibus latrinis. vers. 79. Audi Paulum ad Ephes. 5, 18. *Nolite, inquit, inebriari vino, in quo est luxuria, sed implemini Spiritu sancto, loquentes vobismet ipsis in psalmis, & hymnis, & canticis Spiritualibus in cordibus vestris DOMINO: gratias agentes semper pro omnibus in nomine DOMINI nostri IHS VCHRI- STI, DEO & Patri.* Hæc ille. Ieiunium Christianè institutum eum abstinentiâ à nimio cibo & potu illicitisque voluptatibus, cum luctu & humilitate animi, peccatorum confessione & precatione Diuinam Clementiam simpliciter ambiente, est instar scoparum, quibus euerrimur atque purgamur pro aduentu SS^{ti} hospitis, in templum suum Catholicon (figura Amphitheatri huius secunda, & vers. 218.) triumum, Microcosmicon, renouatum. Domat enim IEIUNIUM carnem, humilitatem parit, fugans temeritatem; Castitatis lumen accendit; Intellectum acuit; eleuat Mentem; salubria consilia administrat; fugat morbos; & impetrat (ex gratia) gratiam Diuinam. *Iustitiam.*] Illam, quæ virtutes in sese complectitur omnes. *Quibus nihil vtilius, &c.*] Nam ita viuentes; amici constituimur DEI; aliàs nequaquam: quoniam in maleuolam animam non introibit SAPIENTIA, vers. 218. Nec vllum diligit DEVS, nisi qui cum SAPIENTIA inhabitat. vers. 300.

306

Præterea si quis multarum vsum rerum desiderat, hæc antiqua nouit, & futura coniectat, sermonum versutias atque ænigmatum explicationes intelligit, signa & prodigia prænoscit, euentusq; tempestatum ac temporum.

Vers. 8.

Et *Si multitudinem Scientiæ* desiderat quis: scit præterita, & de futuris æstimat: *Si* versutias sermonum, & *Si* dissolutiones argumentorum: *Si* signa & monstra scit antequam fiant; & *Si* euentus temporum & seculorum.

306

Si multitudinem Scientia, &c.] Si autem etiam Scientias reconditas, Artes secretas, & Experientiam multarum rerum desideret quis, scit *IL LA* præterita, præsentia & futura: neque solum Ipsa talia scire vult, verum quoque suæ studio germano, id est, fideli dilecto, mediantribus ancillis suis fidelioribus aut virginibus quasi cubicularibus, (vers. 74. & 270.) Scientiis puta & Artibus secretioribus bonis, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius Theosophicè reuelare, communicare, dare & fortunato inspirare successu Labores eius, virtuosè potest, libenter vult, atque amicè gaudet. *Scit versutias sermonum*] Fallacias orationis, & solutiones ænigmatum; quæ sunt obscuræ atque implicatæ sententiæ, quales Solomoni proponebat Regina Austri aut Saba, 3. Reg. 10, 1. & 2. Paralip. 9, 1. Item Parabolarum, Allegotiarum, Metaphorarum & figurarum aliarum, vers. 5. *Dissolutiones argumentorum*] Quia *VERITAS* est; cui adstipulatur Experientia, refutans syllogismum sophisticum omnem. *Signa & monstra, &c.*] Non tantum Ipsa scit, sed etiam (vt iam dictum) hominibus aperit. Quomodo? Annuntiatione virginum suarum cubicularium, & mihi (fatear veritatem) quoque nonnunquam familiarium: Christianè Christiano. *Euentus temporum & secul.*] Propterea Prophetas (v. 305.) constituere potest atque constituit.

307

Proposui ergò *HANC* adducere mihi ad conuiuendum; & sciens quoniam *Si* mecum communicabit de bonis, & erit allocutio tædii mei.

Vers. 9.

Itaque hanc decreui mihi ad vsum vitæ ac consuetudinem adiungere, certò sciens eam bonorum consultricem mihi fore, curarumque ac molestia consolatricem.

307

Proposui, &c.] Diuinum propositum hoc, & summè beatum. Proposuisti idem in me mihi, ô Hhochmahel, inque eo firmum & fixum me vt teneas, oro. Amen. *Adducere mihi ad conu.*] Sororem, Amicam, vers. 106. Sponsam, vers. 146. eam assumere mihi: associare mihi, vt veniat in me Spiritus eius familiaris, vers. 223. In hortum deliciarum vel Paradysum mèris meæ. *Sciens*] Certò sciens, non opinans. Diffidentia, de *SAPIENTIA* sibi assistenda, non cadat in *SAPIENTIA* studiosum: aliàs frustrabitur sine pro-

positi boni optato. vers. 1. & 216. *Mecum communicabit de bonis, &c.*] Sciens SAPIENTIAM assitricem sedium DEI (vers. 255:) iam factam Amicam meam, mihi (DEI Amico) futuram in meditationibus & soliloquiis (vers. 28, 158, 162, 170, 336. &c.) de SAPIENTIA laboribus sapienter & fructuose instituendis, Consiliariam Sapientissimam, & consolatricem simul curarum atque molestiarum: fidelissimam. Est enim in labore requies, in aestu temperies, in fletu solatium, dulce refrigerium, quemadmodum recte canit Ecclesia. Sciens, quod in dubiis & consilium bonum datura sit, & solatium in curis molestiisque gratum. Intelligent hæc non nisi fideles & experti; quibus, sopitis sensibus affectuosis & ratione nudè humana, LVEMENTIS Diuinitus accensum cadit super Intellectum, mouens liberam credendi voluntatem: quæ NOBILISSIMA NOTITIÆ VIA. Quod de literis scripsit præclare M. Tullius, Oratione pro Archia, longè æquiore ratione ad SAPIENTIA veræ studium trãsferri debet ac potest, vbi sic inquit: *Hæc studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis perfugium ac solatium præbent: delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur. Quod si ipsi hæc nec attingere, neque sensu nostro gustare possemus, tamen ea mirari debemus, etiam cum in aliis videremus.* Hæc ille: Felicissimus, igitur, qui cum SAPIENTIA inhabitat, & cum quo L L A.

308

Habebo propter HANC claritatē ad turbas, & honorem apud seniores iuuenis.

Vers. 10.

Gloriam in vulgus propter hanc adipiscar, & honorem apud seniores iuuenis.

309

Habebo propter hanc claritatem, &c.] Ratio est, quod ignorantia sit mater admirationis; admiratio autem patit claritatem, gloriam, honorem. Ignorant enim illi, quod tu noris. Deindè: cum SAPIENTIA ipsa sit clara, vers. 142. Præclaros quoque reddit Doctrinæ & Disciplinæ filios hæredes suos fideles dilectos, (quorum initia in vitâ, complementum in futura) siuè iuuenes ii sint, siuè ætate senes, vers. 21. & 25. tam apud plebem, quàm populi seniores: ob Dona ac Bona SAPIENTIA, benignè iis concessa. Sunt enim hi in DEO IPSO, QUI ERAT, EST, ERIT OMNIA in Omnibus, vera GLORIA & victoria nostra.

309

Acutus inueniar in iudicio, in conspectu; potentum ero admirabilis.

Vers. 11.

Et acutus inueniar in iudicio, & in conspectu potentium admirabilis ero, & facies principum admirabuntur me.

309

SAPIENTIA
fructus.

Acutus inueniar, &c.] Quis iustius, quis acutius iudicabit? quàm is cui SAPIENTIA IEHOVÆ à consiliis. *In conspectu potent.*] Felices terque quaterque felices Potentes, si mirentur, audiant, ament Sapientes, obediuntque eis. *Als dann stehet es wol umh sic.* Nam Sapientes fiunt Reges Sapientum consuetudine. vers. 74.

310

Me tacentē expectabunt, loquentemq; attentē audient, atq; dum pluribus differam, ori suo manus apponent,

Vers. 12.

¶ *Tacentē me sustinebunt, & loquentem me respicient, & sermocinante ne plura, ¶ manus ori suo imponent.*

310

Tacentem me sustinebunt, &c.] Cum expectatione summa attendent, vt ego loquar, spectantes aliquid singulare. Noli cogitare, quid ego proferam singulare, cum nihil possit dici, quod non sit dictum prius: o te miserum! diffidentia tua atque pigritia insignis hoc est argumentum. Quasi Spiritus SAPIENTIAE esset exhaustus, vt non æquē in te, ac in aliis veteribus etiam hodie possit aut velit inuenire noua & antea inaudita. Quamdiu vis esse alterius ingenti mancipium? *Manus ori imponent.]* Significat hæc manus ad os appositio atq; admotio summum studium voluptatemque, quæ φιλοψία, Græcis appellatur: faciunt enim audientiam, qui ita silent, & silentium summum.

311

Præterea ¶ habebo per HANC immortalitatem; & memoriam æternā his qui post me futuri sunt relinquam.

Vers. 13.

¶ *Propter hanc, immortalitatem obtinebo, ac relinquam memoriam posteris sempiternam.*

311

Habebo propter hanc immortalitatem.] Dat enim SAPIENTIA claritatem æternam. Et, si verum, quod dixit Ethnicus, *Dignum laude virum Musa vatat mori*, quantò magis hoc Sapientis nostri? Memoria enim iusti cum laudibus: nomen impiorum putrescet. Pro. 10, 7. *Memoria Sapientis semper in benedictione.* Sunt enim libri vasa memoriae, & fama perpetua sapientum. Amphitheatro hoc (laus DEO) & ego *Henricus Khunrath*. Lips. Med. Doct. Theosophia amator memoriam posteris relinquam honestam & bonam apud bonos: etiam in despectum diaboli squamarumque ipsius. Et quamuis fucum dicendi non sim securus, sciatis, causæ veritatem potius, quam locutionis ornatum me quæsiuisse. Gratias autem ago DEO meo, quod hoc virtutis signum voluerim (DEI gratia) ostendere. Sap. 5, 14.

312

Populos gubernabo, nationesque mihi subditæ erunt.

Vers. 14.

¶ *Disponam populos: & nationes mihi erunt subditæ.*

312

Disponam populos, &c.] Tam doctrinaliter, quam politicè. *Nationes mihi erunt subditæ.]* Quia Rex.

313

¶ Timebunt me audientes Reges horrendi; ¶ in

Vers. 15.

¶ *Tyrāni formidabiles quum audierint, me extimescent, in*

313

multitu-

multitudine videbor bonus, & in bello fortis.

multitudine bonus videbor, in bello strenuus.

Timebunt me, &c.] Hostibus & inimicis meis formidabilis ero; & terrorem eis SAPIENTIA (quæ mecum) iniiciet, à DOMINO pro sponſa mihi concessa. *In multitudine, &c.]* In vulgus bonus apparebo tempore pacis, propter IUSTITIAM, ex qua viri boni appellantur: & fortis, tempore belli, propter SAPIENTIAM, quæ melior quàm vires. vers. 63.

314 *H*æc cogitās apud me, & commemorans in corde meo, quoniam immortalis est in cogitatione SAPIENTIAE.

vers. 14.

Hæc apud me reputās, summaque animi cura perpendens, esse immortalitatem in cognitione Sapientiae,

314

Fructus & Vtilitates SAPIENTIAE veræ.

Hæc cogitans apud me, &c.] Non obiter, non superficialiter, sed studiosè ac sollicitè in corde meo hæc, id est, SAPIENTIAE thesauros, labores, fructus & vtilitates, animi lance perpendens. Meditationem & studium coniunxit Sapiens noster, cum laboribus de SAPIENTIA susceptis, in quo etiam à nobis studiosè imitandus: Orando & Laborando simul. Non laborandum absque studio & meditatione in Oratorio. *Quoniam immortalis est, &c.]* Synopsis hinc insitit vtilitatum SAPIENTIAE, de quibus in præcedentibus prolixè.

315 Et bonam in amicitia illius delectationem, diuitiarumque inexhaustas in laboribus manuum eius, atque in cōgressione colloctioneq; eiusdem Prudentiam, atq; in communicatione sermonū gloriam.

vers. 18.

Et in amicitia Illius delectatio bona, & in operibus manuum illius honestas sine deſectione, & in certamine loquellæ Illius SAPIENTIA, & præclaritas in communicatione sermonum IPSIVS.

315

Et in amicitia illius, &c.] Tria hinc Sapientia filio commendantur. i. Amicitia Sapientia Æternæ; deinde Labores eius, demum colloquium. Laborum verò eius & colloquii nemo potest fieri particeps, nisi contractâ prius firmâ & inuolabili cum eadem amicitia: quod non nisi relictâ & repudiâtâ mundanâ Sapientiâ immundâ fieri potest. Tum demum vera & sincera amicitia delectatio ex Amicitia Æternæ Sapientia hauriri potest. Ex laboribus eius, honestæ diuitiæ: ex colloquio, prudentia & gloria.

316 *B*eatus homo qui inuenit SAPIENTIAM, & qui affluit PRUDENTIA. (Legitur & effluit Prudentiam.

Prov. 3.

Beatus homo, qui inuenit Sapientiam, & homo qui pro-ducit in lucem intelligentiam.

316

SAPIENTIAE laus.

Beatus homo, qui, &c.] Quid, quæso, beatius eo, qui inuenit SAPIENTIAM? Cum in toto Vniuerso nihil sit præstantius, excellentius, vtilius SAPIENTIA. Ratio est, quia dat DEVM; Semetipsam; Amicos facit DEI; Prophetas constituit; dat longitudinem dierum; honores; diuitias; OMNIA. Vide vers. 314. & 315. Quis ergò, mortalium non quæreret, totaque vita amaret eam? Occupet vltimum magna scabies, exuletque è limine Mundi.

SAPIENTIA dona,
& fructus.

317

Melior est acquisitio Eius negotiatiōe auri & argenti, primī & purissimī fructus eius.

Vers. 14.

Quia melior est negotiatio eius negotiatiōe argenti: & auro melior est prouentus eius.

317

Negotiatiōe auri, &c.] Negotiatiōe mundanā, quæ *finantiaria, feneratoria, partitē, deceptoria, &c.* omni; instituta, exercitio indefesso, propter solas diuitias pecuniarias, aurum & argentum. SAPIENTIA acquiritur praxi tantum TheoSophica mentali, ex inspiratione Diuina, in Oratorio vtroque; SAPIENTIAE fructus non infimi nanciscuntur negotiatiōe laborum manualium Sapienti, in Laboratorio. Hermes cap. 1. *In tam longa atate, inquit, non destiti experiri, nec Anima à labore peperci, artem & hanc scientiam solus DEI viui inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.* Et paulò post: *DEO gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit* (mediate & immediate) *gratos enim diligit. Primi & puriss., &c.]* BONVM enim SVMVM, (DEIDONVM) Homini ad Monadis simplicitatem reducto, reducere TheoSophicè studenti, confert, videlicet, Agnitionem, Cognitionem, Cognationem, Vnionem & Fruitionem IEHOVÆ, CREATVRÆ atque NATVRÆ, HOMINISQUE IPSIVS, hoc est, Catholicè OMNIA: in quo tertriuno, plusquāperfecta, vera, summa, Catholica, hic & in æternum fructuosè duratura, consistit BEATITVDO. Omnia namque DEI mysteria (quæ nos scire vult) Naturæque secreta, omnis morum & Legum ratio iustarum, omnis præteritorum, præsentium & futurorum notitia, ex SAPIENTIA æternæ, solius veræ, fonte inexhausto, scaturiunt, emanāt & deriuantur in nos, per eloquia eius Librorum SS. Scripturæ, Macro & MicroCosmi mirabilia, mirabiliter reuelantur & traduntur nobis, audiuntur, videntur, obseruantur, à Doctrinæ & Disciplinæ filiis. Non cuius facile adire Cotinthus, nedum SAPIENTIAE gazam! TheoSophicè Orandū, sapienter Laborandū: Christiano Cabalisticè, Diuino Magicè, & PhysicoChemicè, iuxta Leges atq; Doctrinam Amph. huius, currendū sudandum in Oratorii & Laboratorii stadio. Victori Beg. Genov, quod est, victoriæ præmium, decernitur; non somno vitiorum dormienti aut pigro.

318

Preliosior est cunctis opibus; & omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari.

Vers. 15.

Preliosior est margaritis, & omnia desiderabilia tua non æquantur ei.

318

Omnia] Mundana, quorū gloria vana: Sapientia enim propter se ipsam cognoscitur atque inuestigatur; quia in ea est res interna, Aurum & Ar-

gentum,

gentum, & non externa, & simul veritatis inquisitio. Laboribus enim Sapientia, h. e. Christiano Cabalisticis, Diuino-Magicis, & Physico-Chemicis acquiritur Lapis Philosophorum, qui dat Solem & Lunam per & ex se: cum cæteræ artes omnes addiscantur non propter seipsas, sed propter, aurum & argentum, extranea. Quate SAPIENTIA ex sese, ex fonte Benignitatis suæ perenni, largissimè donat (modo, quo dictum) opes innumeras, thesaurum infinitum: Bona & Dona Animi, Corporis atque Fortunæ, dicta. Vide vers. 45, 224. & 327.

319

Longitudo dierum in dextera illius: & in sinistra illius, diuitiæ & gloria.

Vers. 16.

Longitudo dierum in dextera Eius, & in sinistra illius diuitiæ & gloria.

319

Longitudo dierum, &c.] Mediante enim PHYSICO-CHEMIA, (quæ SAPIENTIAE veræ, in hoc seculo, pedissequa est fidelis, & virgo quasi Cubicularis à secretis Naturalibus) filio Disciplinæ industriæ, DOMINA benignè largitur Vegetabilium, Animalium partiumque eorundem, Mineralium, Lapidum, Gemmarum, Margaritarum, & Metallorum Essentias prætiosas, subtilitatesq; salutariter efficacissimas: imò, & LAPIDEM PHILOSOPHORVM, restorationis ac conservationis nostræ verissimam Medicinam Catholicam: ex quorum vsu legitimè Medico, longitudo dierum. DIVITIÆ verò, ex Lapidis catholici præfati benedicti vi mirifica, qua Metalla inferiora in superiora, hoc est, in Argentum & Aurum, reuera conuertuntur, & in esse & in forma fructuosissimè transmutantur. GLORIA denique, ex vsu Lapidis plusquamperfecti Christiano Cabalisticè Diuino. Vide figuram Amphitheatri huius quartam. Obseruandum: quò dextra dignior sinistra, eò longius præferendus diuitiis pecuniariis sanus & longæuius vitæ status. Vide vers. 326.

320

Via eius pulchræ, & omnes semitæ illius pacificæ.

Vers. 17.

Via eius, via delectabiles; & omnes semitæ eius pax.

320

Via eius pulchræ.] Tota pulchra est SAPIENTIA, soror mea, ob veritatem in Doctrina & Laboribus, vtilitatemq; ex fructibus: *Pacifica*, siuè *Pax*; quia animi irrequietudinem à DEO ipso homini immisam, etiam super Physico artificialibus (de qua tertia huius Amphitheatri parte, sub numero 1. Probat. 5.) fructuosè sedat, desiderium ardens sufficienter implet; & hominem totum tranquillum, quietum ac vera pace (vers. 23.) internè & externè, pacificum reddit.

321

Lignum vitæ est his qui apprehenderint Eam: & qui tenuerit Eam, beatus.

Vers. 18.

Hæc lignum vitæ est apprehendentibus eam: & qui tenent eam, beati.

321

Lignum vitæ.] Secundum corpus, Spiritum & Animam: in vita hac atque futura. Potest etiam hic per Lignum vitæ intelligi cognitio DEI, sui ipsius, & Naturæ: sunt enim hæ tres cognitiones fructus SAPIENTIÆ. Ab effectu ergo & consequenti (tanquam signatura indicante) iudicandum quoque & concludendum, quod Theo-Sophi, SAPIENTIÆ Labores (puta, Christiano-Cabalisticos, Physico-Magicos, & Physico-Chemicos) sapienter exercentes, (hi enim SAPIENTIAM cum fructibus Eius apprehendunt tenentque,) sint etiam immatriculati in album iustorum. Nam fructus iusti lignum vitæ. Prou. 11, 30. Passiue & Actiue. Magnum solatium hoc Cabalæ, Magiæ & Alchemiæ Theo-Sophicè operam danti. Certificatio vocationis diuinæ.

322

Quoniã Sapiencia os mutorum aperuit, linguasq; infantium fecit disertas.

Sap. 10.
Vers. 21.

¶ SAPIENTIA (Etenim) aperuit os mutorum, & linguas infantium facit disertas.

322

SAP. aperuit os, &c.] Eloquentia vera cum Sapiencia coniuncta est; & nascitur ex multarum rerum infallibili cognitione. Vbi enim res ipsæ deficiunt, ex veris Sapienciæ thesauris, Spiritualibus, Diuinis aut Naturalibus depromptæ, ibi hæc rerum inopia, aut obmutescere facit hominem in rebus arduis, aut effundit se animus, in ineptam, vanam & stultam garulitatem & vaniloquentiam, DEO, Angelis & hominibus inuisam. Falsa eloquentia nascitur ex serpentina illa astutia, & opus habet multis verborum lenociniis, coloribus & persuasionibus, ad fallendos animos hominum.

323

Mecum (ulterius inquit SAPIENTIA IPSA) est CONSILIUM & ÆQUITAS, mea est PRUDENTIA, mea est FORTITUDO.

Prou. 8.
Vers. 14.

¶ Penes me est consilium & Sapiencia, Ego sum Intelligentia, mea est fortitudo.

323

Penes me est Conf. & SAP.] Non penes sapientes huius mundi immundi insipientes, passim in statu Ecclesiastico & Politico, diabolica astutia, impie regnantes: aut in scholis quibusdam Ethnicè, hoc est, contra SAPIENTIAM veram (in & ex SSæ Scripturæ, Naturæ & Mentis puræ libris, aut Theo-Sophicè, vel Physicè, Physico-Chemicè, Physico-Magicè, &c. ut supra annotatum, simplici veritate veracique simplicitate docentem) secundum Ethnicorum quorundam deliria superciliosè & (proh dolor) impunè iuuentutem seducentes. SAPIENTIA Æternæ solius est Consilium, Sapiencia, Prudentia, Fortitudo: sinè cuius Spiritus afflatu nemo vnquam verè Sapiens, Philosophus, Consilio valens, Prudens, Fortis: sinè cuius inspiratione, & illustratione, doctrina nulla vera, solida aut sana.

324

Per me Reges regnant, & | Vers. 15. |

¶ Per me reges regnant, &

324

Principes

Principes decernunt iustitiam.

Legum conditores iusta decernunt.

Per me, &c.] Per Legem meam, quæ scintilla SAPIENTIÆ iustitiæque meæ: & propterea conformis mihi met ipsi. Ego ipsa Lex mea, Iustitia, Veritas, Salus & Anima Regni. Ego instituo Magistratus, & muto imperia; pro mea voluntate.

325 Per me Principes dominatur, & principes & omnes iudices Terræ.

Verf. 16.

Per me Principes imperant, & potentes iusta decernunt.

325

Principes imperant.] Ad verbum, *principabunt*, id est, officio Principum, Dominorum aut Imperatorum funguntur. Hebræi, inter Germanos hodierno die viuentes, Germanicè vertunt, *Rex regnavit*, der Fürst hat gekönigt. An verò Principes omnes per SAPIENTIAM regnant? Non, sed in saltem, qui (ut est verf. 160.) diligunt eam, & qui manè ad eam vigilant: non qui diligunt comestiones & potationes, quorum DEVS venter est: qui Deos simulant, & Bacchanalia viuunt.

326 Mecum sunt Diuitiæ & gloria, opes superbæ & iustitia.

Verf. 17.

Diuitiæ & gloria mecum sunt, substantia stabilis, & iustitia.

326

Diuitiæ & gloria, &c.] Substantia multa & magna: opes non tantum semper & in æternum duraturæ, verum quoque pecuniariæ & temporales. Vnde patet, etiam diuitias non simpliciter esse damnandas; cum ex SAPIENTIÆ laboribus, singulare SAPIENTIÆ sint Donum. Contemplamini, quæso, vnius saltem operis Physico Chemici, Catholici, (de Cabalisticis & Magicis iam lubens taceo) vsum fructumvè transmutatorium, tertia & quarta Amphitheatri huius partibus veraciter annotatum; mirimini SAPIENTIÆ in Natura (per artem) vires atque secreta, & confirmemini in veritate de veritate Thesaurorum SAPIENTIÆ æternæ. Naturalium, vos SAPIENTIÆ veræ theoricè ac practicè studentes. Vide verf. 30, 314, 315. & 319.

327 Melior est fructus meus auro & obrizo: & prouetus meus argento electo.

Verf. 19.

Melior est fructus meus auro & Lapide pretioso: & gemina mea argento electo.

327

Melior est, &c.] Testimonio DEI ipsius, lib. 3. Reg. 3. 11. Vbi sic legitur: Dilexit autem Solomon DOMINUM, ambulans in præceptis David patris sui, excepto quod in excessis immolabat, & accendebat thymiam. Apparuit autem DOMINVS Solomoni in Gabaon per somnium noctis, dicens, postula quod vis, ut dem tibi. Et ait Solomon; Dabis ergo seruo tuo cor docile, ut populum tuum iudicare possit,

& discernere inter bonum & malum. Placuit ergo sermo coram DOMINO, quod Solomon postulasset huiusmodi rem. Et dixit DOMINVS Solomoni, quia postulasti verbum hoc, & non petisti tibi dies multos, nec diuitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi Sapientiam, ad discernendum iudicium: ecce, feci tibi secundum sermones tuos, & dedi tibi cor sapreus & intelligens, in tantum, ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit: sed & hac, quæ non postulasti, dedi tibi, diuitias scilicet, & gloriam, ut nemo fuerit similis tui in Regibus, cunctis retro diebus. Si autem ambulaueris in viis meis, & custodieris precepta mea, & mandata mea, sicut ambulauit pater tuus, longos faciam dies tuos. Igitur euigilauit Solomon, & intellexit quod esset somnium: cumque venisset Ierusalem, stetit coram arca fœderis DOMINI, & obtulit holocausta, & fecit victimas pacificas, & grande conuiuium vniuersis famulis suis. Omnis SAPIENTIÆ Æternæ fructus bonus: Optimus, qui Diuinus: perdurans in omne æuum. Vide vers. 45. & 224.

328

Vt dicē diligentes me,
& **thesauros** eorum repleam.

Vers. 21.

Vt diligentes me hereditare
faciam esse perpetuum, & the-
sauros eorum repleam.

328

Finis Sapi-
entia.

Vt ditem] Corpore, Spiritu & Anima; Bonis ac Donis Corporis, Animi & Fortunæ, communi voce dictis: In tempore, & in æternum duraturis. **Thesauros]** Corporis, Spiritus, Mentis, dictosque Fortunæ. Internos, & externos: corporales ac spirituales.

329

Qui me inuenerit, & in-
ueniet vitam, & hauriet
salutem à DOMINO.

Vers. 35.

Nam qui inueniet me, in-
uenit vitam: & haurit volun-
tatem à I E H O V A H.

329

Inueniet vitam] Est enim fons vitæ, si quis sitit, veniet ad eum, & bibat, Johan. 4, 14. Esa. 55, 1. Apoc. 21, 6. Nec æternam solum inueniet; verum & in hoc mundo temporalem longiorem, ex fructibus SAPIENTIÆ laborum Physico Chemicorum. Nam longitudo dierum, in dextera eius. Vide vers. 319. **Hauriet salutem, &c.]** Gratus erit DOMINO, ut fauore eum prosequatur, & impleat, in omnibus actionibus laboribusque suis, benedictione: ita, ut obtineat suæ assequatur voluntatem à I E H O V A H, hoc est, Benè velle, nosse, esse & posse; iuxta voluntatem suam in omnibus, quæ Orando & Laborando Theo-Sophicè vult aut optat. Summa: DOMINVS ei erit promptuarium, ex quo accipiet, quicquid sibi placuerit. Vide v. 181.

330

Qui autem peccat contra
me, spernit animam suam:
omnes qui odio habent me,
diligunt mortem.

Vers. 36.

Qui autem in me pecca-
uerit, ledet animam suam. O-
mnes qui me oderunt, diligunt
mortem.

330

In me peccauerit.] In SAPIENTIAM æternam grauiter peccat, crimenque læsæ Maiestatis Diuinæ committit, qui Legem, Doctrinam & admoni-

tiones eius tam fideles atque amicas, scurriliter deridet, contraque conscientiae testimonium securè spernit: estque (diabolo excecatus) iniurius sibiipſi; quia opprimit fetotum, expolians Corpus, Spiritum & Animam (Macro & Micro-Cosmicè) Benedictione Diuinâ.

331	Per me (verò) multiplicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ.	<p>Prou. 9.
Vers. 11.</p> | <p>Per me enim multiplicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ.</p> | 331 |
|-----|--|-------------------------------|--|-----|

Per me, &c.] Per Benedictionem meam, fructusque laborum manuum (meo ductu) tuarum, in Oratorio & Laboratorio, de quibus in Prologo hoc passim.

332	Fili mi, (iterum paternè admonet Sapiens noster) ne effluât hæc ab oculis tuis. Custodi LEGEMATQ; CONSILIUM.	<p>Prou. 3.
Vers. 21.</p> | <p>Fili mi ne recedant hæc ab oculis tuis: custodi Legem & cogitationem.</p> | 332 |
|-----|--|-------------------------------|--|-----|

Sequentibus verbū DEI, & eius consilium, omnia prosperè pollicetur.

Ab oculis tuis.] Ante oculos non tantum corporis, verum & Mentis diu noctuq; tibi obuersentur. *Legē.]* In qua doctrina sana veritasq; ipsa quiescit.

333	Et erunt vita animæ tuæ, & gratia gutturi tuo.	Vers. 22.	Et erit vita Anima tuæ, & gratia faucibus tuis.	333

Vita animæ tuæ.] Lege verboq; DEI, animæ morienti Christianè restituitur vita, DEVS: quam mori, infelicitatis extremæ. Quare vt Anima tua sit semper viuens, custodi Legem atque Consilium SAPIENTIAE viua. Quid aliud est vita animæ, quam DEVS fons vitæ, verbum Patris, Lux & vita hominum, & patris & filii Spiritus, fide viuificans animam nostram. Quid aliud est mors animæ, quam separatio à DEO, fonte vitæ, amissio verbi viuificantis, priuatio Lucis spiritualis, cui succedunt tenebræ spirituales, in quibus habitant spiritus tenebrarum, secum vehentes errores, & horrores infernales: qui sunt carceres animæ, & vincula mortis æternæ.

334	Tunc intelliges iustitiam, & iudicium, & rectitudines, & omnem semitam bonam.	<p>Prou. 2.
Vers. 9.</p> | <p> Tunc intelliges IUSTITIAM & IUDICIUM, & AEQUITATEM, & omnem semitam bonam.</p> | 334 |
|-----|--|------------------------------|---|-----|

Fructus & Vtilitas SAPIENTIAE.

Tunc.] Cum videlicet SAPIENTIAM Sapienter quæsieris quasi pecuniam, & sicut thesauros sollicitè Eam scrutatus fueris & effoderis. v. 220. Solem præueneris, & ad Orientem lucis adoraueris. v. 170. *Omnem semitam bonam]* Tam in corporalibus, Naturalibus, humanis & secularibus; quam spiritualibus, hyperphysicis, Diuinis atque æternis. *Venerunt mihi OMNIA bona pariter cum illa,* inquit Sapiens. vers. 291.

335

¶ Tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impinget.

Prou. 3.
Prou. 33.

Tunc ambulabis cum fiducia viam tuam, & pes tuus non impinget.

335

Tunc ambulabis fiduc. &c.] Si DEVS, vita nostra, pro nobis, quis contra nos? Si ille sustinet, quis deiciet? Tu modo victoriæ votum toto pectore Christianè concipe. Tu modo cura, vt membrum sis SAPIENTIÆ DEI incarnatæ viuum, TheoSophicè imitans Archetypum iuxta Legem ac Doctrinam Amphitheatri huius: & sic Tu in corpore, omnia poteris in capite. In teipso quidem nimis es imbecillis, in illo nihil non vales. Hæc gloria, hæc victoria nostra. Hæc via TheoSophica impetrandi benè velle, nosse, esse & posse, à IEHOVAH, in Cabalisticis, Magicis, Chemicis, OMNIA IN OMNIBVS.

336

Si dormieris, non timebis: quiesces, & ¶ suauius erit somnus tuus.

Verf. 24.

Si accubueris, non timebis: quum quiesces, suauius erit somnus tuus.

336

Suauius erit somnus] Et dormiens, in Mentis virginæ, hoc est, à peccatorum sordibus, pœnitentiæ lotionem mundatæ, speculo, Visionibus Diuinis admoneris, doceberis, instituëris, doctrinâ latifera plenè refertis. Mens secunda quasi iuge (perpetuum) conuiuium. Prou. 15, 15. Hinc Augustinus: *Dives in conscientia, securior dormit in terra, quàm dives in purpura.* De Visionibus hypnoticis, aut Reuelationibus somnialibus, siue in somniis præfagientibus atque Diuinis, hoc tibi Laconicè habeto: ANIMA, à curarum vituperandarum mole libera, sobria ac sana in corpore sano, vitiorum Domina affectuumque Regina, sui compos ac sibi sese TheoSophicè insinuata, totius Vniuersi creati (quia DIVINÆ, CREATORIS Vniuersi, particula auræ) iure aggreditur assequi & exponere secreta; iungi Spiritibus bonis; vetera recensere; Noua contemplari; præfagire futura: denique parentem parentisque (irradiatione parentis) tanquam in speculo, Diuinitus repræsentare mysteria. Summa: SPIRITVS SAPIENTIÆ DEI iuncta Mens nostra, pœnitentialiter lota atque mundata, TheoSophice eleuata alis, & sublimata, igne amoris Diuini, in ἀγλαήτων, hoc est, *Sanctuarium Spirituum bonorum*, siue DEI Angelorum, (quod fieri potest hominem tam vigilante, quàm dormiente) Spiritualia, Cabalicè recipiendo, patitur; supercaelestia contemplatur, Physica, ex & in hyperphysicis (non solum per se, verum etiam sensibus & sensibilibus intermediantibus) videt multa: Viribus autem sopitis & absorptis inferioribus, hoc est, in extasi, siue excessu aut raptu in DEVM summo, patitur summa, hoc est, Diuina; videt apprehenditque ineffabiliter OMNIA. Mercurii Trismegisti (qui Spiritu afflatus Diuino) exordium Pymandri, ob Doctrina excellentiam, hisce lubuit apponere: *Cum, inquit, de rerum Natura cogitarem, ac Mentis aciem ad superna erigerem, sopitis iam corporis sensibus, quemadmodum accidere solet iis, qui ob saturitatem, vel defatigationem, somno granati sunt: subito mihi visus sum cernere quandam immensa magnitudine corporis, qui me nomine vo-*

cans, in hunc modum clamaret: Quid est, ô Mercuri, quod discere & intelligere cupit? Sum ego Pymander, Mens Diuinæ Potentia, vide quid velis: nam tibi ubique adero. At ego, cupio rerum Naturam discere, DEVM QVE cognoscere. Ad hæc Pymander, tua me Mente complectere, & ego in cunctis, qua optaris, erudiam. Cum hæc dixisset, mutauit formam, & vniuersa subito reuelauit. D. Cyprianus lib. Epist. 9. Epist. 9. Memini, inquit, quid mihi sit ostensum, & quid mihi inter cetera reuelare dignatus sit DOMINVS, nec ridicula illa, & visiones ineptæ sunt habenda, sicut de Ioseph fratres sui dixerunt, ecce, somniator venit. Hæc ille. Et fratrum de fratre iudicium hoc? Sat scommaticum! Non mirum, si iudicium fratres mundani de me idem præposterè ferant. Vt sit, certum tamen manet, inter vanos somniatores non habendos, quibus (siuè mediatè, siuè immediatè) DEVS reuelat. Cicero: Est quiddam in nobis præfagiens & Diuinans. Quid illud? Mens; præfaga boni vel mali. Exempla tam ætatis nostræ, quàm vetustatis plura, in locum reiicio commodiorem; cui multa, cum fusiore deductione, studiosè reseruauimus. Colophonis loco Iulii Cæsaris Scaligeri, ex lib. Epidorpidum addam hoc, de somniorum veritate:

*Qui vera negat somnia, somnians profatur:
Nam non semel inuenimus, & nimis frequenter,
Per ræraque nox præterit absque sensatione.*

Hæc veritatis scientissimus, non mei, sed Thomistarum causa, adduxi. O quid solutis est beatus curis!

337

Non timebis à pauore repētino, & à desolatione impiorum, quum venerit.

Vers. 25.

Ne paucas repentino terrore, & irruentes tibi potentias impiorum.

337

Ne paucas] Non terreberis, & dormiens & vigilans, spectrorum laruis, quod vitis coram mundo immundo magnis & multis (etiam nostro tempore) accidisse scio: nec Conscientiæ malæ furiis stimuleris. Magna vis Conscientiæ. Bona, dulcis nutricula senectutis; mala, medullitus vorat misellos. Nulla deest voluptas, vbi hæc adest tranquilla: nulla tristitia, vbi ea mala. Animæ tranquillitate homini nihil dulcius. Lege Sap. cap. 17. vers. 10. & 11. cap. 18. vers. 17.

338

DOMINVS enim erit in latere tuo, & custodiet pedem tuum, ne capiaris.

Vers. 16

Quia IEHOVAH erit fiducia tua, & custodiet pedem tuum à captione.

338

DOMINVS erit, &c.] Est enim IEHOVAH murus, hoc est, CIRCULVS Theo-Sophorum igneus, (valeat ille pseudomagorum fictus & pictus) inclusione defensoria circundans timentes eum: excludens hostium terribulamenta, fuganque procul partes aduersas omnino omnes. Angelus DOMINI in circuitu timentium eum. Psalm. 34. vers. 8. *Ne capiaris.*] Aduersariorum vi, astutia, aut doctrina falsa: nec seducèris sophisticis diaboli captionibus à veritatis linea recta. Quapropter DOMINI DEI Omnipotentis consilium & auxilium implora, vt te faciat Opera de Beseith

& Mercava, id est, rerum humanarum & diuinarum cognitionem, (quæ Philosophia atque Theologia) in Oratorio & Laboratorio, super lineam rectam, (cum Morieno loquor) hoc est, viam veritatis linearem absque omni deuiatione feliciter adipisci. Rectè fiet; modò ipse rectè velis. Prout ipse credis, Oras & Laboras; tibi fiet. Dices tandem, Misericordiæ DE I fuit, quod non ab sorpti sumus.

339

 Cultores suos Sapia-
entia ærumnis liberauit.

Sap. 10.
Vers. 9.

SAPIENTIA hos qui se ob-
seruarunt, à doloribus liberauit.

317

Ærumnis liberatis] Primùm enim multarum rerum diuinarum & humanarum cognitione Sapientia mentem imbuat & ornat, vnde animus suauiter reficitur gaudio: Quò enim altius mens hominis in cognitionem DEI, Naturæque ascendit & exurgit, eò maiore lætitia, & suauitate perfunditur: vnde & amore Creatoris animus magis magisque inflammatur, DEO que VNITYR: vnde tranquillitas & serenitas oritur conscientia. Deinde cultorem sui Sapientia ex ærumnis ita liberat, vt Iosephum ex carcere, ex quo cum radii Sapientia, per interpretationem & expositionem somnii Regii emicarent & effulgerent, carcere liberatus, in regiam dignitatem erectus & cunctus est.

Tob. 4, 7.
Luc. 14, 13.

340

 Honora (ergò) DOMI-
NUM de tua substantia, & de
primitiis omnium frugum
tuarum.

Prou. 3.
Vers. 9.

Honora JEHOVAM de di-
uitiis tuis, & de primitiis om-
nium prouentuum tuorum.

340

Honora DOMINUM, &c.] Non diabolus, mundanè viuendo. Animo grato, agnosce esse DEI Dona ac Bona, quæ tibi proueniunt, quæ accipisti, accipis, accepturus es. Nam id significatum ritu offerendarum primitiarum, Deut. 26. Et sic gratiarum actio est ad plus dandum inuitatio; tam in Spiritualibus, quàm secularibus. Hoc ex fundamento Corollarium extruitur figuræ Amphitheatri huius tertiæ secundum, de DECIMA. Honoras DOMINUM, si, Eleemosynarius existens DEI in hospitali hoc magno, de Bonis ac Donis, Diuinâ fauente Clementiâ tibi concessis, Opera cum gratiarum actione hilarique & vultu & animo exerces Misericordiæ in Proximum egenum. Da omni: si non Christianitati aut Religioni, salutem humanitati: in hoc imitaberis Archetypum Opt. Max. qui tam malis quàm Bonis exoriri facit Solem, datque victum & amicum OMNIBVS, cunctis, singulis ac vniuersis. Hilarem datorem diligit DEVS, 2. Cor. 9, 7. Pios ama in Christo, impiòs propter Christum: qui nos adhuc inimicos sic dilexit prior, vt se totum nobis redimendis impenderit. Illos complectere, quod boni sint; hos nihilominus, vt bonos reddas. Vitia odisse oportet, non hominem. Qui obturauerit aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Prou. 21, 13. Qua enim mensura mensurauerit, eadem & ei mensurabitur. Matth. 7, 2.

341

Et implebuntur hor-
rea tua, & vino torcularia
tua redundabunt.

Vers. 10.

Et implebuntur horrea tua sa-
turitate, & vino nouo torcula-
ria tua seferumpent.

341

Horrea tua, &c.] Descendere faciet DOMINVS ad te Benedictionis imbrem serotinum, & rorem matutinum, vt impleantur area horreorum tuorum Macro & Micro-Cosmicè; secundum corpus, Spiritum & Animam; Externè & Internè. Constituetque te DEVS, sicuti Israël, super excelsum terram: vt comedas fructus agrorum, vt fugas mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Butyrum de armento, & lac de ouibus cum adipe agnorum & arietum, & hircos cum medulla tritici, & sanguinem vuae bibas meracissimum. Deut. 32, 13. & 14.

342

Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta putei tui.

Prou. 5.
Vers. 15.

Bibe aquam de cisterna tua, & fluenta de medio putei tui.

342

Propriis laboribus
vult nos viuere eosq;
aliis imperituri.

Bibe aquam, &c.] Quasi dicat, vtere Bonis ac Donis tuis, non tantum externis, verum quoque internis, à DEO benignè tibi concessis: nec sis mancipium aut simia, opinionum alterius, vt iurare velis in verba & sententias alicuius Magistri, à veritatis semita recta deuiantis, hoc est, insipientis; Theologi, Iureconfulti, Medici, Physici, Chemici, Magi, Cabalistar, &c. vt uteriam vel antiquitate vel auctoritate coram mundo valentis. Magni, crede, viri, magnos committunt errores. Ein ungelehrter Mann / richtet seine Fesereyen an / die böse gelehrtten / die verkehrten. So hilfft auch Alter für Thorheit nicht. Cum cuius Diuinitus illuminato, libertatis Philosophicæ potestate, concessum sit Theo Sophicè philosophari, vtatur & fruatur quiuus Genio ac ingenio suo: audiat, videat, obseruet vnusquisq; IENOVAM loquentem, docentem & respondentem in SS.^a Scriptura, Libro Naturæ, & semetipso. Vt nemo vnquam verè Pythagoricus fuit, testante viro quodam doctissimo, qui non Deos (*Elohim*) senserit: Sic, dico, nemo Dauidicus, qui non audierit DOMINVM loquentem in se, Psalm. 85, 9. nemo verè Christianus, qui non gustauerit in se vnctionem Spiritus SAPIENTIÆ Sancti. Non DEVS acceptor est personarum, sed (iuxta Religionis Vniuersalis doctrinam, vers. 184. & 304.) ex omni gente acceptus est illi, qui timet eum, & operatur iustitiam. Actor. 10, 35. Non igitur diffidas, filii mi, in spiritu & veritate Orans, Theo. Sophiceq; viuens, de TVI, hoc est, personæ tuæ, à Spiritu sancto vnctione. vers. 10. Vnusquisque nostrum, Diuina Gratia operante, influente, dante, cognoscere debet ac potest (modò Christianè ipse velit, vers. 157.) Doctrinam veritatis, vt admonere atque docere ex DEO seipsum & alios possit, nec alienis tantum videat oculis, auribusque audiat. Vtque prodest vnumquemque, pro corporis sui & familiæ sustentatione, domi habere repositum victum, ita conducit vnumquemque in penum mentis suæ Diuinitus illuminatæ habere in promptu Veritatis Doctrinam, vndè sibi & aliis consulere queat. Ecce velit mihi aurem Genius, de lacerationibus & vellicationibus me præmonens stultorum nasutorum. Quid faciam? Reticerene debeo veritatem? absit: Scio enim, eam esse veritatis conditionem, vt semper habeat antagonistas, à diabolo suscitatos, veritatem prementes, at non opprimentes. A'λ' ἡ θεὸς stultos magis infatuabit.

343

Dispergant sese fontes
tui foras: in plateis, riui a-
quarum.

Vers. 16.

¶ *Deriuentur fontes tui fo-
rās, & in plateis aquas tuas di-
uide.*

343

Deriuentur fontes, &c.] De fructibus laborum tuorum opera Charitatis in Proximum Christiane exerceto egenum. Lazari ne obliuiscaris. Date & dabitur vobis. Quid habetis, quod non accepistis?

344

¶ *Habeto eas solus, nec*
sint alieni participes tui.

Vers. 17.

Sint tibi soli, & non alienis
tecum.

344

*Habeto eas solus.] Omne Bonum quidem communicatiuum, sed non, si nē discrimine, cuius communicabile: quia omnibus omnia non conueniunt, est quibus, quando & quantum, vt ex Nazianzeno iam sæpè & rectè allegamus. Obseruandum Talmudicum hoc: Sint tibi amicorum plures, arcanum verò tuum vix è millibus vni reuela. Etiam à recubante in sinu tuo, ostia custodioris tui: ne contristeris in crastinum, quod nescis, quid vehat dies. CHRISTVM imitare, qui dicit discipulis (discipulis dico) suis: Vobis datum est nosse mysterium regni DEI, ceteris autem in parabolis, vt videntes non videant, & audientes non intelligant, Luc. 8, 10. Præcepti huius memor Morienus Romanus, Philosophus Christianus, discessurus à Rege Calid, Naturæ & Artis Bonum summum quidem perfecit perfectumque reliquit; Scientiam verò & Artem ei non reuelauit. Hinc Alanus: *Sohn / siehe dir einen hûter / deines mundes / für die bitter.* Quapropter si & ego de secretionibus quibusdam secretè loquar, noli irasci mihi: non decet Philosophum præcepta transgredi Sapientum, ne vilescant arcana, neque excitet contra se maledictionem Diuinam.*

345

Bonorum enim laborum
gloriosus est fructus: nec ra-
dix Prudentiæ decidit.

Sap. 3.
Vers. 15.

¶ *Bonorum (enim) laborum*
gloriosus est fructus, & quæ non
cōdidit radix, SAPIENTIAE.

345

Bonorum] Hominum, puta eorum, qui ad Monadis simplicitatem, SAPIENTIA IEOVÆ ducente ac docente, reduci pro virili student. Hi sunt tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dat in tempore suo, & folium eius non defluet: & OMNIA, quæcunque faciet, prosperabuntur. Vide Psalm. 1. totum. Horum (non stultorum) actionibus, laboribus atq; operibus inspiratur benè velle, nosse, esse & posse, à DEO: quemadmodum (de opere Physico-Chemico Catholico agens) paucis innuit senior Zadith filius Hamuel: nos autem aliquantò clarius explicuimus, passim in huius Prologi expositione. Qui potest capere, capiat. Ingens hîc latet arcanum, à paucissimis obseruatum. Vtinam admonitione meâ, tam fidelis, saperent stulti.

Hic inseratur figura septimi gradus.

VII.
GRADVS
PROLOGETICVS
SEPTIMVS
EXPOSITVS.

346

¶ Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via.

Prou. 4.
Vers. 14.

Per semitam impiorum ne ingrediaris: & ne ingrediaris in via malorum.

346

Ne delecteris, &c.] Quando tandem ad hunc septimum Sapientiae gradum conscendisti, vide ne rapiaris malorum hominum moribus & affectibus tanquam torrente: Constantiam Angelicam affectabis, nec inclinent cor tuum mundanae illecebrae, quemadmodum mulieres idololatricae cor Regium Solomonis inclinant.

347

Desere eam, ne transeas per eam; declina ab illa, & transi.

Vers. 15.

¶ Fuge ab ea, nec transeas per illam; declina & desere eam.

347

Fuge ab ea] Fugiebat Iosephus, castitatis amore, meretriculam, relicto pallio. Fuge tu mundum hunc immundum; nec, propter vanam gloriam, fœdas voluptates & turpem avaritiam immortalem tuam animam, gloria sua æterna, voluptatibus & delictis immortalibus, & diuitiis æternis, spoliato seu exuito.

348

Est via recta coram viro: & exitus eius, via mortis.

Prou. 14.
Vers. 12.

Est (enim) via, quæ videtur homini recta; & nouissima eius deducunt ad mortem.

348

Deducunt] Si enim Sapientiam deserueris, ipsa vicissim te deseret, & in caliginem profundam te deiiciet, in errores consiliorum, in infelicitatem successuum, in præcipitium mortis. Etiam si enim via voluptatis & hono-

rum recta videatur; exitus tamen est calamitosus: voluptates enim breues sunt & momentaneæ, nec vnquam sinceræ; sed semper commistæ molestiis & moribus conscientiæ, relinquuntque post se mærorem animi & morbos corporis.

349 Iustorum autem semita Prou. 4.
Vers. 18. *Semita autem iustorum ve-
luti lux luciferi: progreditur
& illuminatur vsque ad perfe-
ctum diem.* 349

Lux Luciferi.] Phosphoros ille in cordibus piorum exorians est Christus Iesus, lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum: hic caliginem mentis expellit; accendit lumen fidei, flammam charitatis, spei radium, humilitatis sydus, mansuetudinis fulgorem, pietatis splendorem, timoris diuini igniculum, orationis Lucem, paciëntiæ inuictæ iubar, misericordiæ stellam, iustitiæ fulgur, donec nox illa tenebrosa carnis eua nescat, & dies siue lux noui Ierusalem illucescat tota.

350 Via autem impiorum sicut Vers. 19. *Via impiorum tenebro-
sa, nesciunt vbi corruant.* 350

Via impiorum tenebrosa.] Sicut igitur lux in piis crescit: ita in impiis cres- cunt tenebræ & furores. Tota enim vita impiorum est nox plena ignora- tionis DEI & permanentium bonorum, adeoque totius vitæ illius nouæ, qua homo Lux fit in Christo Iesu. Ex his igitur tenebris, erroribus & furo- ribus impiorum nil nisi perpetuæ ruinæ, & inopinatæ quidē sequi possunt, vsque ad extremum exitium.

351 Honorata enim est senec- Sap. 4.
Vers. 8. *SENECTVS (quidem) ve-
nerabilis est, non (tamen) diutur-
na; neq; annorum numero com-
putata. Canities autem sunt
sensus hominis. vers. 9. Et ætas se-
nectutis vita immaculata. Prou.
16. vers. 31. Corona dignitatis
senectus, quæ in viis IUSTI-
TIÆ reperitur.* 351

Senectus
quæ hono-
randa.

Senectus autem venerabilis, &c.] Dignitas auctoritasque senectutis diu- turnitate vitæ aut longo annorum spatio haudquaquam æstimanda ve- nit, verum potius Sapientiâ atque Prudentiâ, in quibus illius ætatis or- namentum constitutum: & vita criminum nulla enormium macula de- formata, hoc est, pura & integra, purè castæque acta. Ita duo sunt, quæ se- nectutem veram constituunt, & senectutis annorum ornāmēta, videlicet,

PRVDENTIA & VITÆ INTEGRITAS, siue puritas. Neque verò iunior ipsa ætas prohibet, quin possemus æquè bene, vel meliusculè inrer-
dum, quàm seniores aliqui ineptientes discernere: siquidem non ætate,
sed ingenio inspirationeque Diuina prouenit Intelligentia. Non numerus
annorum & multitudo dierum dant Scientiam veram, sed Ingenium, cæ-
licus infusum à Spiritu DOMINI, præstat SAPIENTIAM, etiam paruul-
lis: quod in libro Iob c. 32. v. 8. pluribus rationibus attestatur Heliu filius
Barachiel Buzytes. Samuel cum esset pusillus, accepit Spiritum DOMI-
NI, 1. Sam. 3. Heroica Sapientia, virtus ac felicitas in Dauide, erant effectus
specialis præsentia Spiritus SAPIENTIAE, peculiare operationes Spi-
ritus sancti. Non enim Naturæ tantum dona fuerunt; sed, erat in mente
Lux Filii DEI, & in voluntate ac corde ardens motus Spiritus sancti. Qui
necdum annos natus viginti, iussu DEI à Samuele vngitur, & Spiritu san-
cto impletur; (1. Sam. 16. v. 13.) vbi, si adstitissent Samueli omnes mundi hu-
ius immundi sapientes, haud dubiè iudicassent, maiores natu inter filios
Isai ad gubernationem magis idoneos fore, quemadmodum Samuel ipse
externa specie initiò deceptus fuit: sed DEVS nec ætatis, nec naturæ, nec
alterius prærogatiuæ carnalis rationem habens, Dauidi adolescènti regnum
tradidit, hunc euexit, muniuit, custodiuit, adiuuit, cæteris fratribus postha-
bitis, quorum æmulationem Dauid patienter tulit. Hic de seipso inquit 2.
Sam. 23, 2. *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam.* Et
Psalm. 119. v. 99. & 100. *Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua,*
meditatio mea est. Super senes intellexi, quia mandata tua quæsiui. Et vers. 130. *De-*
claratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis. Solomon in iu-
uentute accepit SAPIENTIAM, 3. Reg. 3, 12. Daniel puer duodecim an-
norum, Spiritu repletus est sancto. Pueris quatuor, Danieli, Ananiam, Misæ-
eli, & Azariam, (Daniel. 1, 17.) dedit DEVS Scientiam & Disciplinam in om-
ni libro & Sapientia: Danieli aurem intelligentiam omnium visionum
& somniorum. Et omne verbum Sapientiæ & intellectus, quod viscitatus
est ab eis Rex, inuenit in eis decuplum super cunctos ariolos & magos, qui
erant in vniuerso regno eius. Dicit Syrach, cum adhuc iunior eram, prius-
quam aberrarem, quæsiui SAPIENTIAM palam in oratione mea; à iu-
uentute inuestigabam eam. Eccl. vi. v. 18. Paulus Apostolus non vult Ti-
motheum (quia iuuenis) sperni propter iuventutem, 1. Corinth. 16, 11. Et
Ieremias audiuit à DOMINO, noli dicere, quia puer sum ego: quoniam
ad omnia, quò mittam te, ibis: & vniuersa quæcunque mandauero tibi, lo-
queris, Ierem. 1, 7. Et Eccles. 4, 13. dicitur: *Melior est puer pauper & sapiens re-*
ge sene & stulto, qui nescit prouidere in posterum. Ethæc quidè ex fonte SS. Scri-
pturæ petita sunt exèpla. Quod si ad alia quoque expatiare liberet, DEVS
bone, quantus hîc sese nobis dicendi campus aperiret? Sed aliqua dunta-
xat in medium proferamus. In Alexandro (re & nomine) Magnò iuvene
adhuc mirandam Naturæ vim fuisse, quâ sapientissimos quoque senes con-
silio vincebat, propter ingenii sagacitatem, quâ & diiudicare res præsentès
optimè poterat, & prospicere euentus futuros. Veneri cum ad Imperato-
rem Orientis imberbes misissent, & indignaretur Tyrannus, quasi in op-
probrium missi essent, eorum alter intrepidè respondit: Ex sola ætate de
hominibus & eorum doctrina iudicium non esse ferendum: hoc enim si

fieret, hircorum quàm hominum conditionem meliorem fore. Quem autem virtus extollit, eo ipso quod est iuuenis, non est abiiciendus. Quæ & quanta etiam nostris temporibus magni illi bellorum duces, *Mauritius Nassovius, Sigismundus Transsylvanus, Donb Iohanna Austria, &c.* ex singulari influenza ad id nati, præstiterint iuvenes contra senes, nemini obscurum esse potest, nisi qui cognitionis historicæ prorsus ignarus existit. Summus enim Mundi Monarcha DEVS Optimus Maximus, quando aut stabilire aut transferre constituit mundana regna, eiusmodi organa excitat, quibus auctoritatem addit, hoc est, Timorem, Iustitiam, Sapientiam, consilium, felicitatem successuum: quorum conatus nemo mortalium, licet potentissimus, impedire potest. Induuntur enim & armantur illi heroes, robore inuicti & supernaturali. Horum autem res gestæ & Nomina cælo duntaxat corruptibili inscribuntur: vnde periti Astronomi (non vulgares illos calculatorios circulatorios puto; sed qui Magorum ex Oriente callent artem) omnes res verè & præclare gestas, petere, & literis denuò, multò maiori fide, mandare possunt, etiamsi omnes libri historici interuissent, quod ignaris incredibile videri potest. Cōtra verò Nomina & res gestæ Heroum Ecclesiæ, quorum virtus in iuuenili ætate & corpore sese potenter exercuit, vt Iosephi, Samuelis, Dauidis, Solomonis, Danielis, non in cælo corruptibili, sed æterno, scribuntur; vbi ab omnibus electis legi poterunt. Non ergo requiritur numerus annorum ab indole bona: nec expectatur ætas in eo, qui & virtutibus fulget, & manibus pollet. Huc appositè quadrat illud Valerii Max. lib. 3. cap. 1. *Iniquum est cum honori nondum tempestuum videri, qui iam virtuti maturus est.* Et nostra ætas exemplis nō prorsus destituitur. Sunt enim (DEOLAUS) & reperiuntur etiamnum hodie nonnulli, quibus ingenium & rerum prudentia velox ante pilos venit, vt cecinit Persius Satyr. 4. *Iuuenes corpore mente, senes.* Econtra Germani dicunt: *Man findet alte Thorren auch!* præsertim cum stultorum plena sint omnia. Item, *Alter hilffte für thorsheit nicht.* Et, *bis pueri senes:* quare? quia crescit cum senio delirium, vt est in prouerbio. *Canities autem sunt sensus, &c.*] Aurea sunt verba hæc, & notatu digna, proiciendaque in barbas senibus stultis prolixas iuuentutem Theosophicè Sapientem & Prudentem scurriliter despicientibus. Qui donis heroicis instructi sunt, ante annos animum & curam virilem gerunt. *Corona dignitatis senectus, &c.*] Verissimum hoc, etiam apud Ethnicos: nam, vt inquit Ouid. 6. Fastor.

*Magna fuit quondam capitis reuerentia cani,
Inque suo pretio ruga senilis erat.*

Cuiusnam? Respondet Sapiens: Illius quæ in viis iustitiæ reperitur. Duo illi, apud Danielem in viis iniustitiæ reperti, quamvis senes, dignè lapidabantur. Quid commodi affert senium? nisi probitatem & constantem vitæ integritatem adderet: ni homines cum probitate & Sapientiâ senescerent. Est quidem, fateor, rara auis, iuuenis verè sapiens; attamen repertus est, reperitur hodie & reperietur.

Prouerbum est 3, A-
dolescens iuxta viam suam,

Prou. 22
Vers. 6.

Imbue puerum iuxta viam
suam, etiam quum senuerit, non

etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Ibid. 27. v. 22. Si contuderis stultum in pila quasi pisanas, ferientē desuper pilo, non auferetur ab eo stultitia eius. Siquidem Eccles. 1. v. 15. peruersi difficilē corrigantur, & stultorum infinitus sit numerus.

recedet ab ea. Ibid. 27. v. 22. At si contuderis stultum in mortario in medio triticorum confusorum pistillo, non recedet ab eo stultitia eius. Siquidem Eccles. 1. v. 15. peruersum non potest dirigi, & defectus non potest numerari.

Adolescens iuxta viam. Spiritus nequitiarum, versutiarum, doli, peruerfitatis, mendacii, superbix, libidinis, iracundiæ, blasphemix, inuidiæ, calumniæ, astutiæ, infestant puerilia ingenia ab ineunte ætate. Nisi igitur bona disciplina, in pietate & timore Domini, educantur, retinent spiritus illi maligni imperium & sedem suam in animo insipienti. Imò per ipsa scandala & offendicula migrant & transeunt in animos puerorum. Vnde Saluator noster Matth. 18, 6. diris deuouet, qui offendicula præbent pusillis. Sicut enim certissimè vi orationis abiguntur maligni spiritus ex obsessis, præsertim si in intimo corde vnà oret & suspiret obsessus: (nec enim talem vim & spiritum precantem diu ferre potest spiritus tenebrarum:) ita reuera exercitio pietatis & timoris diuini, pueri præmuniuntur ab infestatione hostili spirituum malignorum. Igitur obnixè & solis viribus operam dant, vt sedem in homine primam occupent spiritus impostores & impuri, & in voluntate, naturali vitio & labe originali corrupta, atque in impuris affectibus radices agant, antequam vis superior, celestis & pia educatio accedat. Deindè sicut semina in agris quotidie crescunt & adolescunt, donec in flores & fructus abeant: ita semina vitiorum naturalium, ni cohibeantur, diutim crescunt & cum ætate coalescunt. Eodem quoque modo, si semina pietatis & timoris DEI, recta educatione, animis inseruntur, illa quoque crescunt, & in flores pietatis & fructus bonorum operum abeunt.

353

Illusor non audit cum arguitur.

Prou. 13.
Vers. 1.

Derisor non audit increpationem.

353

Illusor, &c.] Subsannator, sciolus præcox, mundanus immundus, qui securus Timorem spernit DEI, DEI QUE amantium correctiones fideles, leuiter præferens iis (contra Leges Scholæ Theol. Sophorum) mundanè viuentes. Ratio, quia viri mali non cogitant iudiciū DEI, quod tamen horrendè & sat citò (quia sat benè) apparet illusoribus, iust tamenq; administrat, etiam in hac vita, conscientix verme eos acriter rodente.

354

Responde igitur stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.

Prou. 26.
Vers. 5.

Responde stulto secundum stultitiam suam, ne forte sit sapiens in oculis suis.

354

Responde stulto, &c.] Cum probabiles causæ suadent ut respondeas, modestè opponi potest refutatio, quæ res viles, piis lectoribus & auditoribus salutares contineat, ut aliqui vel confirmentur vel sanentur. Conuitiis autem cum aduersariis non est concertandum, & ita non respondeas stulto de stultitia eius, ne similis ei videaris: nec enim victoria in calumniis sita est, sed in veritate.

355 Occurrere vrsæ orbatæ
satiis est viro, quàm stulto in
stultitia sua.

Prou. 17
Vers. 12.

*Expedit (certè) magis vrsæ
occurrere satibus raptis, quàm
satuo cōfidēti sibi in stultitia sua.*

355

Expedit magis, &c.] Contentionis quam veritatis cupidiore, sententiam suam pertinaciter defendunt, & dissidentes odiosissimè criminantur. Memineris ergò inferuire temporì:

*Dum furor in cursu est, currexisti cede furori:
Difficiles aditus impetus omnis habet.*

356 Via stulti recta est in oculis
eius: & qui obtemperat
consilio, sapiens est.

Prou. 12
Vers. 15.

*Via stulti recta in oculis
eius: qui autem sapiens est, au-
dit consilia.*

356

Via stulti recta, &c.] Einem jeden gefelle sein solben wol / darumb ist die welt Narren voll. Was solcher leute vnverstandt nicht gemeh ist / muß eckerey vnd vnrechte seyn. Ja scilicet. Sapiens absque testimonio SS^æ Scripturæ, Libri Naturæ, & conscientie rectæ, erubescit loqui. Quisque suis blanditur vitiis, & opiniones suas animo conceptas, ut simia catulos suos, amplectitur.

357 Qui (iustè) corripit homi-
nem, (meritò) gratiam (quando-
que) postea inueniet apud eū
magis, quàm ille qui per
linguæ blandimēta decipit.

Prou. 18
Vers. 23.

*Qui increpat hominem re-
trocedentem, gratiam inueniet
magis quam is qui blanditur lin-
gua.*

357

Qui per linguæ blandim. &c.] Alexander Magnus discernens adulatorem à fidei ministro, dixit: Hephæstionem esse φιλαλέξανδρον, amatorem Alexandri, Craterum verò φιλοβασιλέα, amatorem Regis. Et quanquam Hephæstionem dilexit, tamen Craterum in maiori hōnore & pretio habuit. Ille enim propter blanditias diligebatur: hic verò propter virtutem dignus honore iudicabatur.

358 Viro, qui corripien-
tem dura ceruice cōtemnit,

Prou. 19
Vers. 1.

*Vir increpatus qui indurat
cervicem, repente conteretur,*

358

repentinus

repētinus ei superueniet in-
teritus, & cum sanitas non
sequetur.

nec erit illi sanitas.

Qui corripientem, &c.] Liuius lib. 2. Decad. 3. *Sapē ego audiri, inquit, eum primum esse virum, qui ipse consulat, quid in rem sit; secundum, eum, qui bene monenti obædiat: qui nec ipse consulere, nec aliter parere scit, eum extremi ingenii esse.* Nobis quoniam prima animi ingenique negata fors est, secundam ac mediam teneamus, & dum imperare discimus, parēre prudenter in animum inducamus.

359 Qui ambulat in rectitudi-
ne sua, timet I E H O V A M, sed
peruertens vias suas, despi-
cit eum.

Prou. 14.
Vers. 2.

¶ Ambulans recto itinere, & timens D E V M, despicitur ab eo qui infami graditur via.

359

Ambulans recto itinere, &c.] Hoc est, timens Dominum, rectē & sapien-
ter instituit viam & vitam suam, contemtor verò D E I viam & vitam suam
perdit, & extremo periculo obiiicit. Cum pater Telamon Aiaci dixisset,
vt pugnaret quidem strenuē, sed victoriam à D E O peteret: respondit A-
iax, vt homo amens & superbus, *etiam ignauos adiutore D E O vincere posse; se
verò vel sine D E O:* ita autem peruertit viam, & euertit vitam suam, vt pro-
prio incubuerit desperabundus studio.

360 Abominātur iusti virum
¶ Impium: & abominantur
impii eos qui in recta sunt
via.

Prou. 29
Vers. 27.

*Abominatio iustorum est vir iniquus: abominatio autem im-
pii est rectus via.*

360

Impium.] Impius est, qui à cognitione D E I alienus est, contemptor D E I
aut hypocrita, inconstans in fide. Esa. 57. vers. 20. Impii quasi mare fer-
uens, quod requiescere non potest. Impius est, qui fide, vita & moribus at
que animo à verbo D E I alienus est. Hunc abominatur vir iustus & pius,
donatus & illuminatus vera fide, transformatus in imaginem Christi, vi-
tā, mente & animo. Quemadmodum enim extremē pugnant sibi que ad-
uersantur Imago D E I, & imago diaboli: ita vir iustus, qui gerit Imaginem
D E I & Christi, aduersatur impium, in quo est imago fathanz: & ē con-
uerso.

361 Perfectio rectorum dedu-
cit eos: perversitas autē præ-
uaricatorum perdit eos.

Prou. 11.
Vers. 3.

*¶ Simplicitas iustorum di-
riget eos: & supplantatio per-
uicaciorum vastabit illos.*

361

Simplicitas iustorum, &c.] Huius sententiæ explicatio luculenta est Psal-
mus 37. quem lege integrum.

- 362 Fortitudo perfectio est via | Prou. 10 | Fortitudo simplicis via Do- 362
I E H O V A E : & pauor operan- | Verf. 29. | MINI: & ¶ pauor illis, qui
tibus iniquitatem. | | operantur malum.

Pauor illis qui, &c.] Habes hic discrimen bonæ & malæ conscientia. Cic. pro Milone: *Magna vis est conscientia in utramque partem, ut neque timeant, qui nihil commiserint, & penam semper ante oculos versari cupiant, qui peccarint.* Vis conscientia & vis *αἰσχύνη*, siue *συνείδησις* in homine, nunquam ex animo deleri aut penitus extingui possunt.

- 363 ¶ Qui timet hominem, | Prou. 29 | Timor hominis ponet laque- 363
cito corruet: qui sperat in | Verf. 25. | um: & qui fidit I E H O V A E, ex-
D O M I N O, subleuabitur. | | altabitur.

Qui timet hominem, cito, &c.] Lege Psalmum 146. totum.

- 364 ¶ Omnis (enim) sermo D E I | Prou. 30 | Omnis sermo D E I velut igne 364
ignitus clypeus est speranti- | Verf. 5. | purgatus, clypeus est speranti-
bus in se. | | bus in se:

Omnis sermo D E I, &c.] Hic obserua, discere & intimo in corde reponere: Sermonem D E I tibi esse clypeum, & Fidem niti veritate & promissis Diuinis. Diserte autem inquit, sermonem D E I ignium seu purgatum esse, hoc est, esse sine scortis, sine dolo, sine falsitate, & certo prestare victoriam credentibus. Exempla habes Hebr. 1. Hinc Psalmus 19 in signe decantat Elogium Verbi Diuini, vers. 9. *Iustitia Domini recta, latificantes corda, preceptum Domini lucidum, illuminans oculos.* 10. *Timor Domini sanctus, permanens in seculum seculi, iudicia Domini vera, iustificata sunt.* vers. 11. *Desiderabilia super aurum multum & lapidem pretiosum, & dulciora super mel & fauam.* vers. 12. *Etiā seruus tuus custodit ea, in custodiendis illis retributio multa.*

- 365 Ne addas verbis eius, ne | Verf. 6. | Ne addas quicquam verbis 365
forte increpet te, & mendax | | illius, & arguaris, inueniarisq;
deprehendaris. | | mendax.

Ne addas quicquam, &c.] Ratio est, quia omnis homo mendax: solus D E V s veritatis fons illimis: ideo Lex D E I immaculata, conuertens animas: testimonium Domini fidele, Sapientiam prestans paruulis. Psalm. 19. vers. 8. *Verbum D E I æternum, ab æterno, verum à veritate ipsa, irreprensibile, & recreat animas credentium.* Complectitur enim Agnitionem D E I & Saluatoris, quæ agnitio est vita æterna, Iohan. 17, 3. Estque rectè viuendi Regula & norma, immaculata, sincera, integra, perfecta, nihil iniqui, neque vani continens, conuertens animas ab erroribus, auocans à malo, in-

staurans Imaginem DEI, est fidele, non fallens, quia DEVS stat promissis: rudibus, indoctis, & iuxta mundum, stultis (1. Cor. 2.) præstat Sapientiam, & conscientiam tranquillat: monstrat veros DEI cultus, promissiones infallibiles, cum suis Sacramentis, fidem, spem, dilectionem, humilitatem, patientiam, inuocationem & Nominis Diuini glorificationem.

Scito: Quoties legebam, à prima statim ætacula, verba Prologi præfati in libris Regii sapientis, semper animum meum (proculdubio monitu vocis DEI in me loquentis) subiisse cogitationem hanc: Sunt quidem magna & ferè non credenda hæc, quæ de SAPIENTIÆ fructibus atq; thesauris hic legis; minimè tamen falsà, ficta, aut eumentita. Ah! quomodo ad horum cognitionem peruenies? DEVS scit, dicere non possum, quantum opere situerim veritatem. Inuocaui igitur DEVM, mihi vt ostenderet VERITATEM: deduxit me RVACH HHOCHMAEL, SPIRITVS SAPIENTIÆ DIVINÆ, methodo, quã dixit vers. 294. in veritatem Eorum OMNEM, de quibus ago in Amphirheatro hoc Vniuerso, Gloria DEO in excelsis, quod manifestauerit talia TheoSophiæ amatoribus, SAPIENTIÆ Æternæ, solius veræ, hæredibus fidelibus dilectis.

COLOPHONE M hisce pauculis,
ex SAPIENTIS doctrinâ, impono:

Et amplius his, fili mi, caue quæras: faciendi libros plures nõ est finis: & doctrina multa, afflictio est carnis.

Ecc. 12.
Vers. 12.

His amplius, fili mi, (inquit Rex Sapiens) ne requiras; faciendi plures libros nullus est finis: frequensque meditatio, carnis afflictio est.

Finis verbi totius auditus est: DEVM time, & Mandata Eius custodi, quia hoc est omnis homo.

Vers. 13.

Finem (igitur) loquendi pariter omnes audiamus. DEVM time, & MANDATA Eius obserua: hoc enim est omnis homo.

Quia omne opus DEVS adducet in iudicium, quod erit super omni occulto, siuè bonum sit, siuè malum.

Vers. 14.

Et cuncta quæ fiunt, adducet DEVS in iudicium pro omni errato, siuè bonum, siuè malum sit.

Quamobrem, ô mortalis,

Melius est ire ad domum
luctus, quam ad domum cō-
uiuii in illa enim finis cun-
ctorum admonemur homi-
num: & viuens homo cogi-
tet, quid futurum sit.

Ecc. 7.
Vers. 3.

*Melius est ire ad domum lu-
ctus, quam ire ad domum con-
uiuii: eo quod est finis omnium
hominum, & videns ponet il-
lud super cor suum.*

^
O

Vanitas (igitur) vanitatum
recedit dicit ECCLESIASTES:
vanitas vanitatum & OMNIA
vanitas;

Ecc. 1.
Vers. 2.

*Vanitas vanitatum, verè
dixit Ecclesiastes: vanitas va-
nitas vanitatum, omnia va-
nitas:*

Dico, cum filiis DOCTRINÆ fidelibus omnibus, cūctis & singulis, et-
iam Ego HENRICVS KHYNRATH LIPSENS. THEOSOPHIÆ
amator fidelis, & MEDICINÆ vtriusq; DOCTOR, EA, nimirum, O-
MNIA, quæ citra SAPIENTIAM ÆTERNAM, solam veram, Eiusq;
DOCTRINAM orthodoxam, & STDIVM Theo-ac Philo-Sophicū
HOC, vīquam gentium sunt, reperiuntur, extant, leguntur aut fiunt.

DIXI.

A D D O.

N Vnc, igitur, CORONIDIS loco, hisce sic prefatis, Vos, ð
mortales, vos inquam obsecro, qui IEHOVAM colitis, quibus SA-
PIENTIA aliquantulum cordi est, SAPIENTIE ÆTERNÆ, solius
veræ, DOCTRINAM, in SS^a Scriptura Biblica, Libro Naturæ Ma-
croCosmico, & Lege in cordibus nostris Diuinitus scripta, fundatam,
cum sanam tum salutarem, à ME THEOSOPHIÆ amatore ac filio (ab-
sit invidia dicto) fideli dilecto, instinctu & gratiā DEI (cui huc vsque fui,
& Laus IEHOVÆ, adhuc sum, ad Opus præfens id, quod homini manus)
in AMPHITHEATRO hoc, Catholicismo VERITATIS Simplici &
simplicissimo VERITATIS Catholico, CHRISTIANO-KABALICE,
DIVINO-MAGICE, nec non PHTSICO-CHEMICE, in Scriptura
& pictura, non sophistice ficta aut impudenter ementita, sed talibus, quas
sanctè, grauitè atque irrefragabiliter confirmant SS^a Biblica Scriptu-
ra, Naturæ liber vniuersus, & Conscientia homini Diuinitus infusa,

metodo

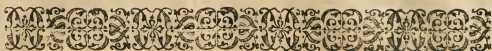
methodo triuna tali, qua hactenus ante me à nullo, (sinè gloriatione inani cur VERITATEM fateri mihi non liceret?) orthodoxè ac graphicè exhibitâ, toties moniti haud temnite; sed AD Æ IN AMPHITHEATRVM IPSIVS SAPIENTIÆ ipsum, huiusque PORTAM, per SCALAM Graduum septem suam, nunc Theosophicè ascendite; in illud, LEGVM ibidem affixarum SEPTEM obseruantissimi, deuotione non hypocritica ingredimini, Æ EAM, oculis tam Mentis quàm Rationis ac Corporis cum pœnitentialiter tum à ruditatum phantassarumque spiritus seductionis sordibus ritè repurgatis, accuratè contemplamini; inque salutem vestram, & temporalem & eternam, Sapienter sequimini, AMEN.

DIXI.

BONAM ITINERIS PERPLEXI PARTEM
CONFECIT, QVI VIAM RECTAM
PROBE DIDICIT.

Cic. pro
Milone: &
Orat. 3. in
Salut.
Magna est
via conscientia
Quintil.
lib. 5. Confessio
entia nulla
reficit.

AD MOMVM & ZOILVM.

An den Naseweisen Meister Klugling :

*Μωμηδαυ facile est cuius, durumque μωμηδαυ,
Quaeque sequi nescit, carpere quisque potest.*

Kanstu es besser/ey so mache es besser/vnd zenge es auff:
So du es dann recht / wol vnd noch besser trof-
fen hast / alsdann tadele erst das mei-
ne: Vnd dessen solstu mich ge-
gen dir noch danckbar
finden.

*Inciutile est, ex vna libri alicuius particula iudicare de
toto, nisi prius toto libro benè perspe-
cto, & ritè cognito.*

HENRICVS KHVN-
RATH Lips. THEOSO-
PHIÆ amator fidelis, &
MEDICINÆ vtriusque
DOCTOR.

קדוש קדוש קדוש

יהוה צבאות

QVIERAT; QVI EST;
QVI ERIT.

PLENI SVNT CÆLI, PLENA EST
OMNIS TERRA MAIESTATE
GLORIÆ EIVS;

הללויה: הללויה:

הללויה:

I.

LAVAMINI, MVNDI
ESTOTE.

II.

יהוה: V N V M

OMNIVM EFFECTOREM; CÆTERAS
POTESTATES MINISTRAS
HABETOTE.

III.

AD

PRIMVM

VOTA PRECESQVE

AD

INFERIORES

HYMNI SVNT.

IV.

QVOD, SI FORTE,
PETITIO AD INFERIORES,

PROCESSERIT, NISI

SVB MODO DELEGATÆ,

à PRIMO

ADMINISTRATIONIS,

INTENTIO NON

ESTO.

ISAGOGÉ,
 siue
 INTRODVCTIO
 IN FIGVRAM
 AMPHITHEATRI
 secundam, breuis.

DECEBIT Nos, igitur, prius piè lotos atq; pœnitentialiter purgatos, offerre, supplicesque, fide sincerâ, commendare Deificæ Luci, & tunc, illam SAPIENTIÆ Æternæ, desuper rorantem mannam, supercælestisq; nectaream, & aquæ & ignis, pluuiam, sicut stillidia stillantia super terram, in corda, animas, vires mentesq; nostras, hoc est in Corpus, Spiritum & Animam, siue TERNARIUM MICROCOSMICVM renatum descendentem, præclusis sensibus seditiosis, mente quieta affectuque omni puro, fixè durantibus, tam immediatè quàm mediatè, iuxta & dormientes ac vigilantes, patienter expectare: & sic, DIVINITVS, accendi; illustrari; illuminari; sanctificari; **הנהיג** FRUI; DIVINARI; immò, in DEVM, ineffabiliter, rapi; & quasi DEIFICARI. Laudantes interdum & adorantes (in SOLILOQUIIS præsertim, iisque quotidianis, atque, vt plurimum, matutinis) id PELAGVS MISERICORDIÆ immensum, OCEANVMQVE BONITATIS omnis infinitum; ex quo, non tantùm VERBI mirifici **הנהיג** XPISTOT CRVCIFIXI, & sacrorum **הנהיג** nominum atque verborum omnium (quæ, quoad nos, mansiones sunt sensibiles Diuinitatis, nec non memoracula nos docentia: stimulantia quoque, adiuuantia & eleuantia appetitum ANIMÆ, MENTISQVE in NOBIS, operationem admirandam, in

nosmetipfos & extra nos, virtuosè promouentia) NVM ENDE-
 ignantium & simul exhibentium; verùm etiam mirabilium o-
 nium (facit enim נִתְּנָהּ mirabilia solus) ad nos vsque deriuantur
 radii, destillant fluentia, & diuinissimi emanant riuui. O felix
 terque quaterque felix, in admirationem, meditationem, amo-
 rem & perceptionem HORVM, qui rapitur, NVMEN, sic, sum-
 mum, realiter præsens sentiemus, נִתְּנָהּ mirabilem, & in NO-
 BIS, & in NATVRA, & in SCRIPTVRA, mirificè loquentem,
 veridicè audiemus, sufficienter videbimus, fructuosè obserua-
 bimus; ANGELOS bonos, nobis amicè assistentes, nos fideli-
 ter monentes, נִתְּנָהּ iussu benigno familiariter docentes, atque
 in viis nostris turò ducentes, sinè fallacia experiemur. Húmi,
 igitur, procidentibus NO BIS, hic hymnus, aliq; huic non ab-
 similes, Ionico modulamine & accentu, sacris animi concitan-
 di causa, debito, proferendus est:

*Rei omnis generatorque opifexque,
 Superum rex, genii lux, hominum spes,
 Tremor umbris tenebrosi Phlegethontis,
 Amor incredibilis calicolarum,
 Pauor inuincibilis tartareorum
 Celebris religio terrigenarum,*

נִתְּנָהּ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ

Β:σλδς, Παίσονεράτωρ, Προπ:φειλδς,

DEVS vnus, DEVS idem, DEVS alme,
 Veniens desuper, illabere NO BIS:

TV. TV. TV,

*Huc sedeto;
 Immota commoueto;
 Quæ falsa sunt moneto;
 Quæ vera sint, doceto:*

LEX INTRODVCTORIA

V.

ΑΓΓΕΛΟΙ,

A NOBIS, AD יהוה,

ET INDE, AD NOS, VOLITANTES,
REVERENTIA TREMORQUE
SVNTO.

VI.

ERGA ILLOS

SECVNDVM NOTAM PROBATIONEM,
IVCVNDATA OBOEDIENTIA
ESTO.

VII.

SACRA,

QVORVM MYSTERIA,
SIC TRACTATVRI
VENITIS,PALAM DIGNIS
CLAM PROPHEANIS
SVNTO.

Πορρό;

יהוה; NOSCE,

ex

SS.^a SCRIPTVRA; CREATVRA;
etiam ex SEIPSO; & quidem,
luce suâ, in mentetua, immediatè oborta;
Theosophicè; Naturaliter; Cabalicè.

TE IPSVM NOSCE,

EX LIBRO

SS.^a Scriptura; Natura totius Vniuersi, qui est & πανόρασμα totus, & μικρο-
κόσμος, sine tuipse, secundum & corpus & Spiritum tuum;
denique & MENTIS tuæ, DEO coniunctæ
Theosophicè; Physicè; Physicomedicè; Physicochemicè; Physicomagicè;
Hyperphysicomagicè; Cabalicè.

ISAGOGE,
 siue
 INTRODVCTIO
 IN FIGVRAM

AMPHITHEATRI

tertiam, breuis.

NATVRAM NOSCE

VNIVERSALITER

&

PARTICVLARITER;

ex LIBRO

SS.*SCRIPTVRÆ: NATVRÆ IPSIVS,

qui est, & Mundus maior, totus: & Mundus minor,
 h.e. homo, puta, secundum & corpus &
 spiritum suum:

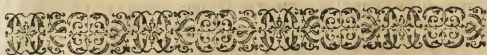
denique

aut mediâtè, ex ANGELIS bonis; aut immediâtè,
 in speculo mentis tuæ purgatæ,

ex

DEO IPSO;

Theosophicè; Physicè; Physicomedicè;
 Physicochemicè; Physicomagicè;
 Hiperphysicomagicè;
 Cabalicè.

I.

LAPIS PHILOSOPHORVM

EST: HVNC, enim,

XPERIENTIA, rerum omnium, etiam sola, sufficiens, magistra infallibiliter attestatur: cui refragari, nonne esset plusquam stultum? Hunc (ab aliis tamen præparatum) virtuosè efficacem vidit, & PONTIFEX ROMANVS, & CÆSARE A MAIESTAS: viderunt & Reges, orbis terrarum, non pauci: nec non Imperii Romani Electores nonnulli: viderunt & Principes aliquot, Comites, Barones, Nobiles, & (propter virtutem atque doctrinam) à nobilibus proximi, Doctores: immò ex omni gente, Iudaica, Ethnica, & Christiana, etiam Turcica, statuque ac ordine, passim, multi; tam Ecclesiastici quàm Politici, literati pariter atque illiterati, oculis (obstupescientes Naturæ, per artem, miraculo) viderunt, manibusq; tetigerunt, suis. Sciens loquor. Hos omnes cito testes: tu physicochemiæ mastix, eos interroga, in subsidium veritatis, veritatis amantes, remita habere, testabuntur lubentes.

2. **R**ATIO, vera & certa, dux fida Sophorum, grauitèr confirmat: quam, angustia loci huius addere impedit; alius & amplior, promptissimam, admisit.

3. **S**APIENTES, tot ac tanti, auctores grauissimi, (quorum hac de re, passim extant monumenta) vno, harmonicè, ore, etiam iureiurando Sanctissimo, non temerè asseuerarunt: qui omnes veridici (quia viri docti & boni) tam diu & sunt & habentur, donec de eis contrarium, sufficienter, fuerit probatum. at quando? Cumq; artificii cuius in sua arte sit credendum, cur non potius, ea in re, fides erit adhibenda illis, quàm ignorantibus? omnium enim artifices, & optimè & verissimè, de sui operis ratione, disserere, loqui & iudicare sciunt.

4. **N**ATURA, DEI, in huius machina Mundi, nunquam otiosa ministra, multis, in operationibus suis, (vt tradiderunt

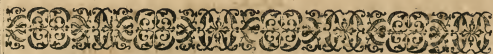
TheoSophi & confirmarunt experti) viis ac modis, diu noctu-
que nobis fideliter suadet, fidemque, deco, facit firmam. Na-
tura parens, de filio *Catholico, catholicè* testatur, suo.

5. MENS, humani animi scintilla altior & lucidior, Diui-
na ac immortalis, quam DEVS id generis dotauerit conditio-
ne, vt ex insito sibi Naturæ suæ desiderio, quibuscunque possit
viribus, ad summa & optima tendat, indefinenter appetit: quæ
appetitus boni (est enim à DEO) stimulum, quam animi (sciunt
non nisi experti) irrequietudinem, quod desiderium ardens,
LAPIDEM PHIL.^m habendi, si in rerum, natura non esset,
DEVS IPSE, etiam iis, (de vitiosis sermo hic non est) qui pru-
dentiores, sapientiores & religiosiores aliis sunt, aut fuere, fru-
strà indidisset. Atqui nihil frustra!

6. CONSENSVS TYPICVS, verè admirandus, (in Natu-
ra) LAPIDIS huius, cum SS.* Triunitate Diuina; cum toto V-
niuerso creato; nec non λόγος DEI incarnato, h. e. Maschiah
promisso & misso, religionisque Christianæ Sacramentis atque
mysteriis tam altis & profundis, verum esse, credere ac fateri,
omnes sanæ mentis, iustè compellit. Si loquor absque veritate,
erubescam. Iudicent, non nisi scientes. Amen, amen, dico vo-
bis; si vnum, etiam alterum.

7. Denique, (cum CREATOR, etiam ex CREATURA, te-
ste D. Paulo, ad Rom. I. velit cognosci) DEVS & potuit & vo-
luit (velle testatur experientia) organis suis, quibuscumque, (non
enim vni dat cuncta DEVS) inde vique à Mundi initio, benignè
largiri, & adhuc vult, (quoniam in æternum misericordia eius)
vt nimirum, quænam sit mira CREATORIS Sapientia, poten-
tia infinita, benignitas immensa, &c. h. e. qualis sit DEVS IPSE,
typo mirifico, ex CREATURA, non quidem, ex Mundo maio-
re, per se solum vel simpliciter, & partibus eius, passim, parti-
culari cognitione, verum quoque, ex Mundi maioris FILIO,
(artis, h. e. PHYSICO-CHEMIÆ interpretamento) in subiecto
catholico, catholicè, abundantius & explicatius, humano ge-
neri, coram, innotescant: indeq; יהוה Triunum, auctorem tan-
ti boni ac doni, clarius discat agnoscere, admirari & venerari
solum, animo collaudare grato, profundius meditari, ipsique
inseparabiliter coniungi, & reuniri. ERGO, quemadmodum
יהוה Sapientissimi erat, viam hanc, quam iudicauit esse, ad se

patefaciendum, maximè commodam, eligere & inuenire: ita nostrum est, quam ipse elegit, comprobare, amplecti & sequi; atque ex naturæ filio, stylo PhysicoChemico hoc, DEO sic ordinante, in Libro & Speculo NATVRÆ (quod, certè, catholicon habemus, in LAPIDE Phil.^m ac splendidissimum) nobis à DEO propositis, IPSVM (sicuti & in Filio suo, interpretamento SS. Scripturæ) salutariter agnoscere; MVNDVM quoque, sicuti in fine seculi huius, per ignem renouandum, ita, & quomodo, & à quo, in principio, constructus sit, per ignem vtiliter videre ac intelligere, denique & NOS METIPSOs fructuosè cognoscere.

II.

QVID EST LAPIS
PHILOSOPHORVM?

LAPIS PHIL.^m est אֶלֶהִים רַחֵם RVACHELOHIM, (qui incubabat aquis, Gen. i.) Cælo mediante (הַיְהוָה solo, ex mera bonitate sua, ita volente) conceptus, & corpus, verum ac sub sensus cadens, factus, in vtero πρωτοτύπου (ΧΑΕΟΣ creati) Mundi maioris virginico, TERRA, nimirum, vacua atque inani, & AQUA: natus in lucem μακροκόσμου filius, aspectu (coram insipiente) vilis, deformis, & quasi in nouissimis: consubstantialis, tamen, similisq; parenti, Mundus paruus, (de homine, aut aliquo sumto, ex vel ab eo, nihil tibi imaginare) catholicus, triunus, ἑξ ἑαυτοῦ, visibilis, tactu, auditu, olfactu & gustu sensibilis, localis atque finitus; manifestatus, regeneratoriè, à semetipso, artis physicochemicæ obstetricia manu, in corpore, suo, semel assumpto, glorificato: ad commodum siue vsvs, propemodum infinitos, & microcosmo & macrocosmo, in triunitate catholica, mirificè salutare. Apage sis, fili perditionis, tu, tute, ἀπαρτήσου, & omnia tecum, quæ ex tete, vtut etiam, mangonicè, præparata. Peccatoris es typus, non Saluatoris: seruari poteris ac debes, non seruare. Figura es mediatoris ad errorem, interitum & mortem, non boni illius, ad veritatem, incrementum & vitam. Regnauit, regnat & regnabit in naturalibus, naturaliter & vniuersaliter, Na-

turæ filius, catholicus, SAL (scito) SATVRNI; fusibili modo suo; semper & vbique, in Natura ex semetipso, permanens; & ortu & virtute, VNIVERSALE. Audiaturque attende: SAL ANTIQVISSIMVM LAPIS. Mysterium! Cuius nucleum, in DENARIO, Harpocraticè, sile. Qui potest capere, capiat; Dixi. SAL, non sine causa graui, à Sapientibus, cognomine, ornatus est, SAPIENTIÆ: Quo, & SOLE, nihil vtilius dixerunt esse in Mundo. Hic stude.

III.

QVARE DICITVR LAPIS, ET CVR PHILOSOPHORVM?

LAPIS, cur propriè dicatur, quodque nomen eius, quo apud vulgus, oculis videntibus cæcum, auribusque audientibus surdum, nominatur. DEVS IPSE, ob causas certas, in scriptis Sapientiæ antistitum traditas, grauitè prohibuit cuius reuelare. Quamobrem & cuncti philosophi citius mori voluerunt, quàm hoc diuulgare. Est enim, iusto DEI iudicio, semper fuit, & (תחת) Ipso, custode forte atque zelote) erit, (simul & solutio eius) *Secretum ARTIS secretissimum*, anathematis fulmine, à Sapientibus, erga indignos, meritò inuidis, iure sigillatum. Adducam, tamè, ipsos philosophicè loquentes: quia, inquirunt, vt lapidum, est quoque generatio & regeneratio eius: ex humido, nimirum, viscoso & glutinoso, & terreo sicco. Et: quod coctione sua (quæ incrassando procedit) in lapidem permanenter fixum (quique, vt lapis, teratur) induretur. Alphidius: Si lapis proprium nomen haberet, lapis esset nomen eius. Alii: lapis non lapis. Hæc, philosophicè, philosophi. Responsum clarius, maneat, alta mente, repostum; ne diuinum, contra nos, excitemus furorem. PHILOSOPHORVM, Lapis occultus, est, non insipientum & idiotarum; non impiorum, ac, contra conscientiam, vitioforum. Philosophus, autem, h. e. Sapientiæ veræ amator, qui sit, ex parte, Amphit. huius, secunda perfectè doceris. Axiomata, duo, hæc, tibi cōsiderādā, fraternè relinquo: Ex fine cuiusq; intètionis resultat principiū eius. Et, cum, alicuius rei, latent cause, à signis & effectibus, ad earū inuestigationem, itur. Hisce, contētus esto.

I V.

QVID EST רוח אלהים RVACH

ELOHIM, QVI INCVBABAT

AQVIS? Genes. I.

רוח אלהים RVACH ELOHIM, est SPIRITVS, Spiraculum, anhelitus יהוה sancti, sanctus; Vapor virtutis DEI omnipotentis atque omni tenentis, & EMANATIO quædam, emissio, fecunditatis vitalis, primi summiq; motoris, viuifica atque virtuosa, è profundissimo, Diuinitatis suæ recessu; IDEARVM, videlicet, siue, Exemplarium, Specierum, Rationum seminariorum, primordialium & radicalium, voluntatum opificum & causarum effectricum, in ARCHETYPi, opificis summi, mente (חכמה Hhohmah in SAPIENTIA; Bonitate eius, causante eas) conceptarum atque præexistentium, rerum omnium, in Mundo, postea futuro, producendarum & fiendarum. QVÆ (ELOHIM, creatore & conditore, VERBO suo, dicente ac præcipiente. Genes. I.) res omnes, quas extare voluit, in hoc Theatro Mundano, produxerunt, esseq; fecerunt: in globo sublunari, vestita TERRA & AQUA, אגל siue Materia prima, communi & vniuersali, CÆLI interuentu. Addo: RVACH ELOHIM est μορφή siue FORMA, rerum omnium, interna, εἶδος & essentialis: Mundi ANIMA vniuersalis: Virtus substantialis, per se subsistens, causa omni creaturæ, Mundi huius subsistendi: ESSENTIA (quia increatus) verè QVINTA: & (v̄t voce dicam v̄sitatissima) ipsissima substantificaque rerum NATVRA. DEI NVMEN, & Diuina Ratio, toti Mundo eiusque partibus, insita, parens rerumq; harum opifex. VNVS (essentia & numero) hic DEI Spiritus est; vna; Vniuersitatis conspicua & corporea huius vnus, Anima catholica, πανταχούθεν tamen, h. e. multiformis (Sap. 7, 22. Ephes. 3, 10.) & variæ eius radii atque SCINTILLÆ, per totius ingentem, materie primæ massæ, molem, hinc inde dispersæ ac dissipatæ: inque mundi partibus, disunctis etiam, & loco & corporis mole, necnon circumscriptione, postea separatis, disunctim

& separatim innumeræ, vnius Animæ vniuersalis scintille, nunc etiam inhabitantes.

V.

QVID EST CÆLVM?

CÆLVM, est SPIRITVS ÆTHEREVS corporalis, vel corpus æthereum spirituale, corruptioni non obnoxium, rotius Mundi machinam permeans: superius, VERBO DOMINI, firmatum, hinc FIRMAMENTVM; inferius, massæ sublunari, toti incorporatum: Vnius eiusdemque & essentiæ & substantiæ Cælum vnum, id quod inferius, & id, quod superius. Illud, tamen, labore Physicochemiæ sagaci, in vsum hominum, ad sensum potest manifestari atque tractari.

VI.

QVOMODO רַחֵם אֱלֹהִים RVACH ELOHIM, CÆLO MEDIANTE, CONCEPTVS,

& corpus verum, ac sub sensu cadens factus est, in utero παρθενης

(ΧΑΕΟΣ, puta creati) Mundi maioris virginæ; TERRA

nimirum vacua atque inani, & ΑΩΥΑ?

EXTREMA, sine medio, eoque conueniente, coniungi, copulari atque vniri non posse, est vnanimis verè philosophantium vox atque consensus. RVACH ELOHIM, Spiritus (essentiâ) Diuinus, increatus, simplicissimus, omnis corporeæ molis expers, spôte & per se mobilis, ὡς πολικὸν, h. e. multiformis aut formarum plenus, immò ipsissima rerum FORMA: Et ABYSSVS tenebrosa, triuna, videl. CÆLVM, TERRA inanis & vacua, & ΑΩΥΑ, ENS, à DEO IPSO (cuius solius est proprium κτίζειν, creare) ex nihilo, h. e. de nullo substantiali, aut per se existente materiali principio, primùm CREATVM, corporeum, confusè mixtum, MATERIA ad motum, per se, inefficax: reuera, si quid, extrema

sunt.

sunt. CÆLI, igitur, MEDII, extremorum amborum, suo modo (quia corpus Spirituale & Spiritus corporalis) participis, (יהי' solius voluntate benigna) interiectu, RVACH ELOHIM (descendendo demittendoque se per circumferentias partesq; abditissimas omnes, & dispergendo in imum vel meditulliu, Scintillas radiosve fecunditatis suæ) ad CENTRUM vsque penetrabat, in ENS illud CREATVM, totum: massamque illam seu molem ingentem; rudem (ΧΑΟΣ) confusam atque informem, Mundi futuri seminarium, *ἡλικω* siue materiam lutosam, VIRGINEAM, (nondum enim neque conceperat, neque produxerat antea) FORMA (semetipso) sic informauit, & ANIMA animabat, imprægnabatque purissima: permeabat, replebat, calorẽ infundebat, viuificabat & fecundabat, quod erat Tohu va Bohu, vacuum atque inane: illuminabat, quod erat tenebrosum; distinguebat, confusum: ornabat, rude ac impolitum: ordinabat indigestum ac incompositum: inque eius VTERO, h.e. CENTRO (cuius & totum adhuc hodie mouet, sustentat atq; conseruat) intimovẽ (Spiritu æthereo, CÆLO, videl. vt dictum, intermediente) cõcipiebatur, & corpus, siue corporeus factus, atq; concretus est. Mysterium iam observa & admirare typicum; conceptionem, inquam, Seruatoris & Saluatoris vtriusque & Mundi maioris & Mundi minoris, siue generis humani. De hoc, scriptum, legimus: VERBUM caro factum est: de illo, Cabalá, scimus: RVACH ELOHIM, corpus factus est. Et; DEVS manifestatus in carne: SPIRITVS DEI manifestatus in corpore. Hic, filius Mundi maioris, DEVS & creatura, catholicus: ille, filius DEI, *יהושע*, h.e. DEVS & homo: VNus, in vtero Mundi maioris; alter, in vtero Mundi minoris: vterque VIRGINEO, conceptus. Ensoph! Ensoph! profunditas profunditatum & altitudinum altitudo! Absq; blasphemia dico: IHSVH CHRISTI crucifixi, Saluatoris totius generis humani, id est, Múdi minoris, in NATVRÆ LIBRO, & ceu SPECVLO, typus est, LAPIS PHIL.^m Seruator Mundi maioris. Ex lapide, CHRISTVM, naturaliter cognoscito & ex CHRISTO, Lapidem, Theosophicẽ discito. Libro SS.^e SCRIPTVRÆ hĩc nihĩ detraho. Placuit, DEO mirabili, mirabilis docendi & discendi modus; placeat idem & mihi & tibi. Christiana, quæso, iudicet fraternitas: Et ego Christianus sum, Deique gratia, & esse, & permanere, volo.

VII.

QVOMODO, ET VBINAM NATVS IN LVCEM, ΜΑΚΡΟΚΟΣΜΟΥ

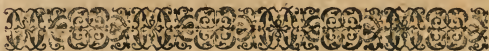
FILIVS, aspectu (coram insipiente) vilis, deformis, & quasi in nouissimis: consubstantialis similisque parenti, Mundus Parvus (non homo,) catholicus, triunus, ἐκ τῆς οὐσίας, visibilis, tactu, auditu, olfactu & gustu sensibilis, localis atque finitus?

VBI? In terra catholica sancta, quam etiam nunc feliciter inhabitat, in Saturnio regno. ΜΑΚΡΟΚΟΣΜΟΥ *FILIVS*; ē semine & sanguine parentis formatus, & ex utero eius in lucem, naturaliter, exclusus. *ASPECTV* (coram insipiente) *VILIS*, *DEFORMIS*, & *QVASI INNOVISSIMIS*: mundoque ludibrium: in conspectu tamen Sapientis est pretiosissimus. *IHSVH CHRISTVS* non alium, in Natura, requirebat typum. *CONSVB- STANTIALISSIMILISQVE PARENTI*: quia ē semine & substantia parentis. *CATHOLICVS*: secundum corpus, Spiritum & Animam: etiam virtutes ac operationes. *CORPVS* habet Catholicon, quia est de semine Mundi, de essentia & substantia Materie primæ catholice, particula de ὅλῃ, primordiali & vniuersali, terra videl. & aqua, in principio creatarū: in statu adhuc vniuersali, non vt (Deo sic volente) rerū cæterarum globi sublunaris corpora omnium speciali aut particulari, à radiis atque scintillis Animæ Mundi specialibus, h. e. specialis particularisve proprietatis siue Naturæ, specificata, & (vt ita dicam) particularisata. Vniuersalis quoque conditionis est eius *SPRITVS*, Vniuersalis & *ANIMA*, quæ scintilla Animæ Mundi catholicæ, Catholica, h. e. Vniuersalis Naturæ, proprietatis & operationis. Catholicissimus hinc solus locū habet, particularissimus est solœcismus. *CATHOLICON* PhysicoChemicorum, non nisi ex catholico. Omne enim simile à suo simili producit. Et, Quale semen, tale germen. Valeant igitur & discedant procul hinc (vltra montes Caspios vsque) materie speciales siue particulares omnes, cuius- que sint ordinis nominis atque virtutum. Catholicon re-

quiri-

quiritur, particulare reiicitur. Frustrà, igitur, & falso quærimus
 in multitudine particulari id, quod habemus in triuno Vniuer-
 sali. Verum est, quod dicunt; **TOT LAPIDES QUOT RES:** sub-
 intelligendum, **PARTICULARES:** Ex solo, Mundi maioris, fi-
 lio Vniuersali, Lapis solus Vniuersalis. **LAPIS,** quoque, **Ex o-**
mnire; particularis, scilicet, ex particulari: Vniuersalis, ex V-
 niuersali. **IN OMNIBVS,** (suo modo) particulariter: in chao
 nostro **VNO,** **CATHOLICO,** catholicè. **ADDO:** Hanc vni-
 cam solamque ob causam, quod videlicet constat ex iis, nudè &
 simpliciter catholicis, ex quibus, in prima creatione, totum hoc
 conspicuum atq; corporeum **VNIVERSVM,** cum partibus suis;
 ideoque per & ex se, potens est, & solus sufficiens, (regeneratus,
 tamen, post passionem suam) in fructus, huius **ENTIS** creati pri-
 mi, speciales atq; particulares tanquam in consanguineos (suo
 modo) suos, vires exercere mirificas, catholicè, suas, & numero,
 simul, omnes. Quæ virtus tam mirè efficax, scintillæ, Animæ
 Mundi, Catholicæ, vniuersalis, propria & peculiaris, in corpo-
 re, non nisi catholico, à verè Sapientibus, benè censetur. Qua-
 propter & **CATHOLICI,** **LAPIS** noster, iure meruit nomen:
OMNIAQUE ritè appellari potest ac debet. **TRINVS:** **VNVS,**
 in composito, siue in toto: Et, quod, extra vel citra hunc, non
 sit alius, in virtute mirifica, huic similis. **TRIVNVS,** in essentiis
 & subsistentiis: constat enim Terra & Aqua, corpore vno: Spi-
 ritu æthereo, quod Cælum est, medio copulante: & Anima, A-
 nimæ Mundi scintilla animatus catholica: hypostasibus aut sub-
 sistentiis tribus, distinctis atq; diuersis. Vnde Lapis noster Tri-
 nus existit & Vnus, h.e. Triunus, videlicet, Terrestris, Cælestis
 atque **DIVINVS.** **VEGETABILIS,** quoque, **ANIMALIS** &
MINERALIS est & dicitur; quia est illud idem, in substantia &
 in esse, ex quo Vegetabilia, Animalia & Mineralia, h.e. Terrena,
 Aquatica, & subterrena omnia, ortum traxêre suum, quemad-
 modum & paulò ante est ostensum. Et, quod propterea, in illa,
 mirificè operari possit. Et, quod illa nutriantur ac conseruentur
 iisdem, ex quibus Lapis: Lapis, contra, (suo modo) ex quibus
 ipsa. Deniq; **TRIVNVS** est, quod **SALE,** **MERCVRIO** & **SUL-**
PHURE, substantiis tribus diuersis atque distinctis, in Lapidem,
 sit compositus, **TRIVNUM.** Summariter: Vna est & Trina, La-
 pidis huius, tam mirabilis, materia certa & propria; ex qua o-

mnes Philosophi, magisterium certum, veraciter præparant: in trinitate catholica, (non particulari) sua, non peregrina aut speciali siue specificata) vnita: in vnitare, vniuersali, tripartita. Porro: Rectè veteres censuerunt & collegerunt, vnum esse DEVM, quia vnus est mundus: contra; vnum esse mundum, quia vnus est DEVS: neque SS.^a Scripturâ alterius meminit; qui si essent, certè commemorasset. Inde, non absurde, colligo: si vnus est Mundus, etiam vnus est Lapis Phil.^m catholicus, catholicè representans Mundi vniuersum vnum, eiusque creatorem ac conditorem vnum. Si quæris, cur vnus tantum sit Mundus, & cur vnus tantum Phil.^m catholicus Lapis: Respondeo; Quia DEVS plures noluit. Ratio est; quæcunque voluit, fecit; Psal. 115, 3. Cur verò noluerit, tu quære ab eo, ipse solus nouit. ΕΡΜΑΦΡΟΔΙΤΟΣ: figuram acutè contemplare præsentem, responsionem leges & videbis sufficientem. Cætera, quæ sequuntur, per se sunt satis clara & manifesta. De cæteris, in definitione, verba præsupponunt mentem.

VIII.

QVARE MANIFESTATVS, REGENERATORIE A SEMETIPSO,

& quomodo artis PhysicoChemice obstetriciæ manu, in corpore suo, semel assumpto, glorificato?

RESPONSIONEM, de primo, ex præcedentibus, petere poteris, plenariam. Hoc restat: *Quomodo, artis Physicochemice, obstetriciæ manu, in corpore, glorificato?* IN REGIMINE, scito, TRIVNO. I. IN PRIMO; namque, operis PhysicoChemici catholici REGIMINE, diuersis & laboribus & instrumentis, manuumque & Ignis arte varia, ex ADROP, (quod, in sua lingua, Saturnum sonat,) h.e. PLUMBO SAPIENTVM, SATVRNI COR: vinculis coagulationum dextrè relaxatis, DVNECHVIRIDE, & VITRIOLVM VENERIS (debita, Lapidis Benedicti materia) aderit nostrum. LEOVIRIDIS, absconsus & latens, e montis sui Saturnini cauerna; illecebris æ blandimentis, natu-

ræ suæ conuenientibus, eliciendo manifestatur. SANGVIS, è
 vulneribus Leonis, lancea acuta transfossi, crassus, & copiosè
 effluens, diligenter colligitur, omnis. TAH & LILI, LIMVS,
 TERRA, madida, humida, vliginosa & lutosa, ADAMICA, pri-
 ma creationis Mundi maioris, nostri ipsius, & Lapidis vigorosi
 nostri, materia, conspicua redditur. VINVM, (quod sanguinem
 terræ nominarunt Sapiētes,) ex Vna Phil^m Catholica, Ray-
 mundi R VBRVM, ob ruborem (colorem virtutis) crassum, den-
 sum & atrum, nigrum nigrius nigro dictum, erit præstò. VIN-
 CVLVM, quo Anima cum corpore est colligata, & in vnam mas-
 sam coadunata, relaxatur & dissoluitur. SPIRITVS & ANIMA
 (spiritus animatus) à corpore sensim discedunt & pedetentim
 separantur: hoc dum fit, fixum redditur volatile, & corpus im-
 mundum, de die in diem, corrumpitur, destruitur, moritur,
 nigrescit atque incineratur. Cinerem hunc, ô fili, ne vili pen-
 das, est enim diadema corporis tui; latet sub eo pygmæus no-
 ster, vincens ac vinciens gigantes. II. In REGIMINE SECVN-
 DO, (quod opus est mulierum, & ludus puerorum) in VASE
 cristallino, circulari, & materie quantitati iustè appropor-
 tionato, vno, artificio physicomagico, Hermetice, nec non à
 Theosopho, cabalice sigillato; FVRNO Athianoris vno; & IGNE
 vno. CORPVS, SPIRITVS & ANIMA, diligentia accuratissi-
 ma, Herculeisque laboribus, externè lota, mundata & purgata,
 iterumque composita, commiscetur, per se putrescunt, & sine
 manuali cooperatione, solius Naturæ laboribus, soluuntur, de-
 stillantur, separantur, sublimantur, coniunguntur, remiscen-
 tur, copulantur & reuniuntur: fixumque, sic, plenariè, fit vo-
 latile: per se quoque coagulantur, diuersimodè colorantur, cal-
 cinantur, figuntur; Et, ita, volatile, redditur fixum, Mundus-
 que renouatus & nouus constituitur. In horum, in superficie,
 siuè externè, depuratorum, iuxta Naturæ & pondera & propor-
 tionem, mixtione, secretum COMPOSITIONIS triplex, pau-
 cissimis notum, quàm diligentissimè obseruare, & adhibere
 memento: aliàs spiritus animatus corpori nō potest coniungi;
 nec, contra, corpus spiritui reüniri. Quò ritè peracto, CHAOS,
 Naturæ catholicæ, aderit, ex priore, Mundi noui futuri, no-
 uum: explicatur, separatur: separata exornantur, h. e. Naturæ,
 interni & radicalis atque centralis, Diuina: manuum labore

adhibito nullo: hanc factam esse, cum perceperis, motum, in te, experieris internum, & oh, gaudio lachrymabis! Quia peccatum originis, igne Diuini amoris, in regeneratione, & corporis, Spiritus & Animæ, diuinitus auferri & separari, certò intelliges: Non scribo fabulas. Manibus tractabis, oculisque videbis tuis, AZOTH, h. e. ☿. Phil. Catholicon: qui cum Igne interno & Externo, harmonia tamen sympathica, cum Igne Olympico, ob necessitatem ineuitabilem, Physicomagice vnito, ad Lapidem nostrum consequendum, solus tibi sufficit. Quod, Vulcani, secretum, profundissimè, absconsum, nisi probè sciueris; coque, aut ab artifice, aut vsu crebro, aut DEO IPSO, more Cabalistico, te instruente, in furno triuno, sphericè rotundo, ritè vti didiceris, frustra & in vanū (quamuis in debita materia) laborabis. TENEBRÆ apparebunt, super faciem abyssi: Nox, Saturnus, & Antimonium aderunt Sapientum: Nigredo, & caput corni, Alchimistarum in hora, coniunctionis, varia, & omnes Mundi colores, apparebunt: Iris quoque, DEI nuncia; & cauda pauonis. Mysteria nota, quæ de iride, & in veteri, & in nouo Testamento. Denique, posteaquam transierint color cineritius, albedo & flauedo, videbis, LAPIDEM PHIL. REGEM nostrum, & DOMINVM Dominantium, prodire, ex sepulchri vitrei sui thalamo ac throno, in scenam mundanam hanc, in corpore suo glorificato, hoc est, REGENERATVM & PLUSQVAM PERFECTVM, videl. Carbunculū lucētem, splendore Temperatissimū, & cuius partes subtilissimæ, ac depuratissimæ, cōcordi mistionis pace, in VNVM, inseparabiliter sunt ligatæ, summæq; æqualem: Diaphanon, vt Cristallus; compactum & ponderosissimum; facillimæ fusionis, in igne, vt resina, & ante hydrargyri fugam, sicuti cera, attramen absq; fumo, fluentem; corpora, solida & clausa, ingredientem ac penetrantem, sicuti oleum papyrum: in liquore quouis dissolubilem & liquefcentem, eique commiscibilem, friabilem, vt vitrum: in puluere croceum, in massa verò integra, instar rubini, rubentem: (quæ rubedo, perfectæ fixationis, & fixæ perfectionis, est SIGNATYRA) permanenter colorantem aut tingentem: in tribulationibus examinum quorumuis, etiam sulphuris adustiui & aquarum comedentium tentationibus, ignisque persecutione vehementissima, fixum, semper durantem, & incremabilem, ac Salamandri instar, PERMANEN-

TEM, OMNIAQVE (est, enim, suo modo, OMNIA in omnibus) iustè iudicantem: clamantem; Ecce, Renouabo omnia. III. In REGIMINE TERTIO, fit LAPIDIS Phil.^{ci} cum Mundo maiore in partibus eius inseparabilis VNIO: quæ est & dicitur, FERMENTATIO, Myſterium harmonicum nota: Quod, in Cabala, est hominis ad Monadis simplicitatem reducti, cum DEO, VNIO: id in Phifico Chemia ad Lapidis nostri plusquamperfecti & gloriosi, cū Macrocosmo, in partibus eius, FERMENTATIO. Et: Sicuti homo, vnitus DEO, ratione DEI, fit quasi Deus humanus, aut homo Diuinus, h. e. quasi DEIFICATUR; & propterea potest, quæ vult; vult, autem, quæ DEVS IPSE: Ita & LAPIS PHIL.^m Mundo maiore, in partibus illius, fermentatus, ratione fermenti, transformat se, in quodcunque voluerit, operaturque, pro naturis omnium diuersis, diuersimodè, omnia, in omnia, & coæquat se omnibus, cūctis, singulis ac vniuersis. Hinc, fili doctrinæ, aliquantulū nosse poteris, cur Philosophi AZOTH suo, nomen imposuere, MERCURI, qui corporibus adhæret. Quod si, perfectè, noris, es ille, de quo verè potest dici; Dimidium facti, qui benè cœpit, habet. Fermentatur autem LAPIS Phil.^m, non solummodo simpliciter cum Terra vel Aqua, verum etiam cum harum fructibus, vegetabilibus, puta Animalibus & Mineralibus, hoc est, cum Medicinis, ex Vegetabilibus, Animalibus & Mineralibus, arte Spagyrica, præparatis: vt, nimirum, exaltentur in virtute, & à Diuino LAPIDIS huius Benedicti igne Catholico, ad & in actum, à potentia sua, etiam plusquamperfectè deducuntur. Fermentatur, quoque, cum Metallis, videlicet, LAPIS, in albedine existens summa,

cum argento puro, ad album: LAPIS, verò, sanguineus, cum auro obryzo, ad rubrum.

Estque, opus hoc, trium dierum.

I X.

QVOD EST COMMODVM
ILLVD, ET, QVINAM VSVS, PROPE-

*modum infiniti, & Microcosmo & Macrocosmo, in
triunitate catholica, mirificè salutare?*

LAPI S regeneratus & plusquam perfectus, operatur in TRI-
VNITATE CATHOLICA, h. e. secundum Corpus, Spiritum
& Animam, (catholica) in Corpus, Spiritum & Animam (ca-
tholicè) Mundi & Minoris & Maioris, quemadmodum tradi-
derunt sapientes, & artis huius (qua, in percontandis NATVRÆ
secreto, non sagacior vlla) artifices (quibus credendum) exper-
tissimi: tam immediatè quam mediatè. Vt Virtus, in actione, sic
VSVS, LAPIDIS huius, in PROIECTIONE (termino vtar, de
physicochemicis, physicochemicorum) consistit.

Estque

DIVINVS;	MICROCOSMICVS;	MACROCOSMICVS;
Est enim אור־חַיִּים V- RIM, per quod, presen- te, & תְּהִימִים תְּהִיִּי TER MAX. de maximis & abstrusis, Cabalicè dat TheoSopho respō- sa, loquitur & vocem e- mittit suam: Et simili- tudo aptissima CREA- TIONIS MVNDI; FOR- MATIONIS quoq; HO- MINIS, maris ac scēmi- næ: LAPVSq; eorun- dem miserè deplorādi: Exemplar MATRIMO- nii pulchri, pudici, pii, luculentissimum: TY- PVS INCARNATIO- NIS ΑΘΩΤ DIVINI, Redēptoris & Saluato- ris totius humani gene-	FAX Catholica NA- TVRÆ LVMEN (& externè & internè ritè ad- hibitus) in hominis men- te, mirificè accendit. Cur non? Cum ipse ipsa sit lux Natura, coruscans in tene- bris Mundi. Quo in te- orto, Creatorem ex creatu- ra cognosces, nec non: Ales- siah promissum pie ac reli- giose antiquitati; intelli- ges, quid MOTVS sit Sa- pientum PERPETVVS, ab insipientibus iamdiū insipienter questus, at nō- dum inuentus, nec in omne aevum, ab eis, aut sic, inue- niendus. SPIRITVS malignos, ab obsessis, ex- pellit & arceat. Quid ni?	METALLA, ritè fer- mentatus, transmutat inferiora in superiora, & in forma & in esse, se- cūdum veritatem, cum lucro ingente. Hinc di- uitiæ immensæ, pauper- tatè fugantes, & omnia quæ auro atque argento parātur, haberi possunt. GEMMAS ex silicibus non sophisticas, sed ge- nuinas ac veras facit: & ex cristallo, rubinū car- bunculumvè lucentem splendore magno: VI- RVM malleabile & po- tabile reddit: Ex marga- ritis multis vnam artifi- ciosè cōstituit. AZOTH Lapidis huius, h. e. ☿

ris, h. e.

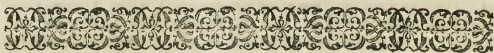
ris, h. e. Mundi minoris, qui cōceptus est de Spiritu sancto; in vtero beate Virginis, inenarrande PASSIONIS innocentissima, MORTIS SALVTIFERÆ, SEPULTURÆ honoranda; DESCENSVS ad inferos solatii pleni; RESURRECTIONIS victoriosæ; cum corpore in vtero virgineo interinis assumpto, in calum ASCENSIONIS gloriosæ; denique sessionis ad dextram DEI Omnipotentis. *Experimentum* IVDICII VLTIMI, atque tremendi in viuos & mortuos, & in Mundum totum, per ignem infallibile, Exemplum REMISSIONIS PECCATORVM, & liberationis à tenebrarum impuritibus, clemētissimum. Testimoniū RESURRECTIONIS CARNIS NOSTRÆ, & quidem cum magna innoatione ac gloriā, viuū. Necnon CONIUNCTIONIS vnus cuiusque ANIMÆ, cum suo & SPIRITV & CORPORE proprio, in æternū indissolubilis, veracissimum. Formula REGENERATIONIS & Spiritualis & corpōalis nostræ, perfectissimū Speculū SABBATHI SABBATHORVM, quod est, beatitudinis æternæ, clarissimū: IMAGO mysterii indiuiduæ vnionis SSÆ TRINITATIS DIVINÆ viuā.

Sunt in Natura potentia particularēs, quibus cedunt malignæ potestates: cur non & vniuersali? Nec potest aucter confusionis ferre symmetriam. INGENIUM (vsu medico) acuit & nobilitat: sic & MEMORIAM sublimem, ac PRVDENTIAM conciliat. HILARITATEM perpetuam, (absente violentia externa) & AVDACIAM honestam (qua Animi Fortitudo est) mirè excitat. RESTAVRATIONIS ac CONSERVATIONIS nostra est verissima MEDICINA, catholica: MORBOSQUE tam externos quàm internos siue corporis sint, siue Spiritus, siue Mentis, DEO cooperante, omnes etiam illos, qui pseudomedicis sunt incurabiles, virtuosè propellens, & hominem totum (prædispositum) usque ad vitæ terminum à DEO sibi prædestinatum, & ingenio & corpore vegetum ac valentem, conseruans.

Phil. CORPORA in primam materiam reducit; (est enim materia prima forma catholica animata) & METALLA, (vt ipse vidi) CRISTALLVM, GEMMAS, PERLAS, SILICES, ac LAPIDES (etiam Microcosmi) omnes, necnon MINERALIA, verè potabilia reddit. ANIMALIA à morbis liberat; inque vigore virtutis suæ conseruat. VEGETABILIA, ferè emortua, essentia simplicium specificā fermentatus, & methodicè eisdem applicatus, viuificat, resollatque humidum illis (humido permanente catholico) corroborando natium, & ab interitu (in hac instantia) vindicat imminente. In lampade conueniente, aqua eius permanens artificiosè accensa, in perpetuum permanēt ardet. Et (vt paucis multa concludam) efficax est, in fructus globi inferioris, necnon Spiritus sublunares, miraculosè, OMNES: Omnia enim hæc; LAPIDI huic, ob causas suas graues, naturaliter obcediunt.

SVMMARITER.*

LAPIS PHIL.^m Materia, obiectum & subiectum est mirabilis omnis, quæ in Cælis & in Terris est, magnificū. Nec non THEATRVM miraculorum ac secretorum, totius Vniuersi, amplissimum atque miraculosum, Libros SS.^a Scripturæ & Naturæ realiter exponens. Ex cuius contemplatione, accurata, tanquam per gradum supinum atque altum, in יהוה Agnitionem; pronum & obuium in NATVRÆ & NOSTRI IPSIVS cognitionem penitioiem, veram atq; perfectam, Theosophice conscendimus, & Naturaliter ac Sensibiliter trahimur. Pelagus est enim Bonitatis æternæ, Sapientiæ atq; Omnipotentia DEI Iusti ac Misericordis, immensum, magnum Benignitatis suæ in nos testimonium. En; habes vsvm, catholice Triunum, DIVINVM, videlicet, Microcosmicum, & Macrocosmicum: qui subdividuntur in physicum, physicomedicum, nimirum, pro hominibus, Vegetabilibus, Animalibus, Mineralibus, Metallis; Aquaticis atque Subterraneis, omnibus: Physicomagicum quoque; Hyperphysicomagicum, Theosophicum & Cabalisticum.

POTEST NE LAPIS PHIL.^m

(vt tradunt) MVLTIPPLICARI?

POTEST. Et quidem, in qualitate ac in quantitate. Estque LAPIDIS Phil.^m MVLTIPPLICATIO, nihil aliud, quam operis Physicochemici, Catholici, cum lapide glorificato, ante fermentationem, in fontina sua catholica, h.c. AZOTH, iterum soluto, per regimen secundum, reiteratio. Quoque sæpius reiteratur Multiplicationis opus, eò citius quoque & perfectius opus in virtute absoluitur: idque
sic in infinitum.

COROLLARIA

Q V A T V O R.

1 *EXPENSÆ* totius operis huius usque ad fermentationem completi (victu & amictu exceptis) ad summum non excedunt valorem 30 talerorum: sciens loquor, à sciente fraternè edoctus. Errant secus statuentes.

2 *Quemadmodum* bonorum mundanorum pars decima solet impendi *DEO*, in causis piis; nouem verò vsui mundano: ita, in contrario, Theosophum decet, decimam duntaxat Lapidis huius partem, vsibus impendere mundanis; nouem verò reliquas, soli *DEO*, in proximis, egeno. Quod eleemosynarii *DEI*, in hospitali hoc magno, est proprium.

3 *JHSVH CHRISTI* crucifixi, Saluatoris totius humani generis, id est, *Mundi minoris*, in *Natura* libro & ceu speculo, typus est seruator *Mundi maioris*, hoc est, *Phil^m*. *LAPIS*: Quare, ex Lapide hoc, *CHRISTVM* naturaliter agnoscito; & ex *CHRISTO*, *LAPIDEM Phil^m*. Theosophicè discito: Ita, *Antiquitas pia* & religiosa, de *Maschiah* promissò, etiam ab, in & ex *Natura*, est certior facta. Sic *Ethnicus*, aut *Turca*, *SS.^m Scripturam* (*DEVS!*) nihili aestimans, ex *Natura* libro, ad sensum & rationem potest conuinci veritatis, atque (*Diuina cooperante gratia*) conuerti ad *Christianismum*. Sic & *Judeus*.

4 *Qui mysteria SS.^a Scripturæ* probè didicerit quoque legere in libro *Naturæ*, ac *Semetipso*; & contra: *IS SAPIENTIÆ Æternæ thesaurorum* erit inuentor mirificus. Liber enim explicat librum. Placuit *DEO* mirabili mirabilis hic & dicendi & docendi modus: placeat idem & mihi, & tibi. *Ensoph! Ensoph! Ensoph!*

Æ N I G M A.

OMNIA in omnibus primum, *OMNI* tertio tradidit (ex *OMNI* primo secundo) *OMNIA* in *OMNIBVS* primum secundum, vt inde *OMNIA* in *OMNIBVS*, & *OMNIA* (catholicè) agnosceret, cognosceret, ac possideret. Quod nomen eius, si noste? Consilium audi: Ambula in

vius *Doctrinæ* atque *Legum Amphitheatri* huius,

& יהוה *OMNIA* paternè docebit.

SIGILLVM NATVRÆ ET ARTIS SIMPLICITAS.

Dixi.

ISAGOGE,
siue
INTRODVCTIO
IN FIGVRAM

AMPHITHEATRI

Quartam, breuis.

Homo

TOTO CORDE, TOTA ANIMA,
OMNIBVS VIRIBVS, ET OMNI MENTE,

DIVINA GRATIA

STIMVLANTE ET MOVENTE,

(est enim DEI misericordis donum)

STVDENS

יהוה AGNOSCERE,

SE IPSVM (cognitione sui) ABNEGARE,

ET MVNDVM

(cognitione quoque luminis naturæ)

CONTEMNERE IMMVNDVM.

I.

TOLA integritatis Christianæ CANDIDA, hoc est,
simplicitate, recto & probitate, sanctè amictus; ve-
ritatisq; Diuinæ ZONA lumbis succinctis AVREA,
& SCEPTRO CHRISTIANÆ libertatis imperato-
rio, mundo videlicet, diabolo ac carnis concupiscentiis atque
affectibus dominando, in hanc scenā mundanam progrediens:

2. ANNULO ASSISTENTIAE gratiæ Diuinæ admonitorio, virtuosæ videlicet, catholicæque promissionis, ab IPSO, in cuius ore non inuentus fuit dolus, datæ, dicentis, Amen, amen dico vobis, si quid petieritis PATREM IN NOMINE MEO, dabit vobis, petite & accipietis: digito annulari decoratus.

3. N, verè catholici signatura, MITRÆ, aut LAMINÆ AUREÆ SACERDOTALIS, CORONÆVE REGIÆ loco, hominis interioris fronte, diuinitus notatus, & ceu obiectus atque ornatus.

4. AQUA lachrymarum pœnitentialium & nouæ obedienciæ BENEDICTA, ASPERSORIO crucis ac tribulationum verè hyssopico, Christianè aspersus.

5. Cui antè mentis suæ, DEO coniunctæ atque vnitæ, oculos è collo dependet, in TABVLIS cordis sui, à lethiferis peccatorum sordibus puri ac mundi, verè AVREIS, flagrantissimi amoris Diuini CINABRIO, fidei sinceræ PENICILLO indelebiter depictus, nec non MALLEO spei firmæ fortiter impressus יהוה־ישׁוּעַס, DEVS & HOMO crucifixus; πνευματικός, πνευματικός ipsissimus CHARACTER, & FIGVRA paternæ υποστάσεως, siue substantiæ: SIGILLVM Patris, IMAGO non tantū, vel ΕΙΚΩΝ, sed & ἀπαύχασμα, & verus gloriæ Patris splendor, DEI VERBVM, DEI VIRTVS, & DEI SAPIENTIA incarnata. ENSIGNACVLVM, vincens ac fugans partes aduersas! PENTACVLVM & quinque literarum ac vulnerum, VERBI mirifici mirificum! ΑΛΜΑΔΕΛ virtuosum!

6. CIRCULO יהוה־יגדל, igneo, GLADIO verbi Diuini ancipiti, candidæ & viuæ fidei in Christum MANV, DEO eam mouente & regente, ducto, inclusus; eoque contra portas inferni, tutore ELOHIM ZEBAOth omnipotente, inuictissimè munitus.

7. IVRAMENTVM, ob FOEDVS & PACTVM conuentionis, cum SPIRITV Sapientissimo, Optimo, Potentissimo, Infinito, Zelote, quo ei triuni, se triunum totum, corpore, spiritu & animâ, mancipauit, in perpetuum indissolubile, CEREMONIIS sanctissimis, in baptismo Christiano, iuxta & fluminis LOTIONE sacri aquosa, & flatus VNCTIONE sacrosancti oleosa, semel sanctè præstitum, fideliter seruans: datamque illi ipsi fidem, qui sanguine eum redemit suo (cui tu, inquam, chiro-

grapharius debitor sanguine vicissim obligatus tuo) nefariè non soluens.

8 LAMPADE atque CANDELIS, luminis de lumine æterno, semper ardentibus, in mente sua Diuinitus accensis, illuminatus.

9 HOLOCAVSTVM, quod יהוה SPIRITVM OPT. MAX. non despiciet, spiritum contribulatum videlicet, & cor contritum, illi eidem, piæ deuotionis orationisque ardentis, ad DEVM volantium, SVFFVMIGATIONE, lotis & animi & linguæ MANIBVS, patienter sacrificans.

10 PROPOSITIONE denique, non temerè quauis, leui, scurrili aut inani, verùm licita, honesta, & propterea DEO non aduersa, sibi que ipsi, aut proximo suo, maximè vtili necessariavè, menti supplici & à lethiferis peccatorum sordibus pœnitentialiter defæcata, (quæ vera CHARTA VIRGINEA, pura & munda, Theosophorum, non cacomagorum) CALAMO cogitationum integrarum imaginationumque rectarum, ex desiderii sciendi CINABRIO ardentissimi, firmiter inscripta; & ALTISSIMO, eleuationis in EVM annuntiatione, submissè oblata: in IEIUNIO Christiano, tam à concupiscentiis affectibusvè vitiosis, quàm à superfluo corporis cibo, GENVBVS & cordis & corporis humiliter FLEXIS, deque optato (Diuina clementiâ) beatè impetrando, indubitanter sperans: in SACELLO siue ADYTO, ORATORII, monastico, aut quasi eremitico, ad יהוה pro SAPIENTIA sancta, MANE vigilans, & ore accorde Χριστοφωδς, CRVCIFORMITER, hoc est, in SPIRITV & VERITATE, sine intermissione.

O R A N S,

AVDIT, VIDET, OBSERVAT,

יְהוָה MIRABILIS,

vocem mirificam, mirabiliter sonantē, tonantem & loquētem,

IN

SS. ^a SCRIPTVRA; NATVRA; SEMETIPSO;		
<i>Historicè; siue</i>	<i>Μακρό καὶ μικροσμιχῶς;</i>	<i>Secundum animam, in</i>
<i>Literaliter;</i>	<i>Theosophicè;</i>	<i>mentis, Deo iuncta, aut</i>
<i>Moraliter;</i>	<i>Physicè;</i>	<i>luce Diuina illuminata,</i>
<i>Tropologicè;</i>	<i>Physicomedicè;</i>	<i>speculo: idque tam dormi-</i>
<i>Anagogicè;</i>	<i>Physicochemicè;</i>	<i>endo, quàm vigilando: ut</i>
<i>Physicè;</i>	<i>Physicomagicè;</i>	<i>testes quoque conscientia</i>
<i>Typicè;</i>	<i>Hyperphysicomag-</i>	<i>proprie mille, veritatem</i>
<i>Cabalicè;</i>	<i>gicè;</i>	<i>perhibentes, iuxta Legem</i>
<i>Theosophicè;</i>	<i>Cabalicè;</i>	<i>in cordibus nostris, Diuini-</i>
		<i>tus scriptam.</i>

per CÆLVM, per TERRAM, per AQUAS, per AEREM, stellas, ignes, nubes, ventos, saxa, gemmas, lapides, mineralia: per Animalia, terrestria, aquatica & volatilia: per vegetabilia omnia, per herbas, semina, lingua, virgulta, fructus: per numeros, litteras, puncta: per HOMINEM, secundum CORPVS & corporis partes, & SPIRITVM, qui (& in corpore & sine corpore) naturaliter FAMILIARIS, HOMVNCVLVSque Sophorum est per LAPIDEM Phil.^m & dum præparatum, & quando regeneratione glorificatus est. Imò, per CREATVRAS OMNES, etiam inuisibiles, hoc est, non phycas, vt sunt totæ cælestis & infernalis exercituum spiritualium militiæ, ANGELI videlicet boni ac mali: & per OMNIA, quæ à visibilibus, hoc est, phycis orta sunt creaturis, siue per se ea sunt naturalia, siue artificis manu industriosa affabrè elaborata: tanquam per MEDIA, nobis aptè inseruientia, quibus Diuina humanitūs sentiamus. O quàm mirabilis vox DEI in omnibus, per omnia, ad omnes! In vsvm hunc, vt יהוה voluntatem, de præteritis, præsentibus atque futuris (iuxta DEI voluntatem) quibuscunque, sine fallacia rectè sciamus, cognoscamus ac præuideamus: Et, in Natura constituti, supra

Naturam (Deo duce) nos ipsi dominemur: Resque ipsas haud difficilè efficiamus & peragamus, quarum causæ (sapissimè etiam naturales) à Sapientibus mundi huius ignorantur, ob idque peritissimis in prophana philosophia viris etiam admirandas, & non credèdas, SAPIENTIÆ Æternæ cultoribus atque alumnis fidelibus dilectis, solùm cognitæ & dignas. In summa: potest TheoSophus, quæ vult; vult autem, quæ DEVS IPSE. In Deo potest omnia. En Secretum, vbi, quibus Auxiliis, cur, quomodo, quando CREDENTI nil impossibile!

ET,

THEOSOPHVS;

1 Cui est MENS sana, nec negotiorum curarumque mundanarum immundarum mole oppressa, in CORPORE sano:

2 Cum Sophistis quibuscunque non ambulans, sed SAPIENTIÆ Æternæ & SS.^a VERITATIS catholicæ semitæ firmiter insistens, inque ea, animo constanti, ad finem vsque imperationis, perseuerans, DEI enim zelotis donum hoc.

3 Curarum temporalium vanitatibus & phantasiis splendidisvè mundi huius immundi sapientiæ miseræ miseriis, & verè nugis ac fabulis citò transitoriis, haud implicitus; verùm in SAPIENTIÆ æternæ meditationibus & laboribus diu noctuque totus.

4 Amicus חן, factus: ab hocq; solo præceptore omnium sapientum catholico: dierum Antiquissimo, candidissimo, nec non fidelissimo, iuxta voluntatem suam liberrimam, rectè edoctus, idq; vel immediatè, vel mediatè, quod est, per Magistrum, spiritualem aut corporeum, nuntium חן, bonum: Et, per liberos, puta, SS.^a Scripturæ, atque Naturæ, etiam Naturæ interpretum chartaceos, quorum, quinam authentici sint, solus, cum ignis examine, DEI Spiritus, in eo, dextrè iudicans, sit censor omnium æquissimus.

5 Mancipium aliorum, præsertim hisce bonis ac donis indignorum, arbitrii & pecuniæ non existens, verum per se vtcunque diues, vt de victu & amictu non sit sollicitus honesto. Nam impossibile, indigentem, aut non liberum, posse philosophari. Ars libera, liberum & totum vult hominem.

6 Practicus manualis in Physicochemiæ laboribus, mul-

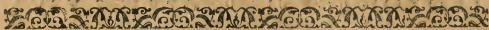
tum

tum exercitatus atque expertus. 7 Naturam, maiestatis æternæ ac ineffabilis, in huius mundi theatro speciosissimo, ministram nunquã otiosam, ducem Sophis omnibus fidam à D E O benignè cõstitutam, vt TheoSophiæ amator, h. e. philosophus, noscens, & obœdienter obseruans.

8. Eamque blandè, (quia minister) & lentè (quia actio eius lentissima) ducendo, non violentia iracundâ (vt hostis) cogendo, in principiis naturalibus, arte studiosa, prudenter imitans.

9 Constantia industriosa & patientia laboriosa, laborum, S A P I E N T I Æ veræ fructus, qui non nisi mentibus diuinis dantur, proposito firmo Sapienter eis & piè vtendi, hoc est, riuulos fraternè emittendi, fontem, in timore D E I, solus retinendi, (quod elemosynarii D E I, in hospitali hoc magno, est officium) hilarique & animo, & vultu sereno (𐤇𐤍𐤍 nutu) patienter expectans.

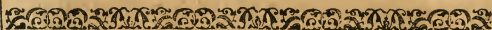
10 Non secretarius publicus, sed Harpocrates existens, D E O que immortalis, pro bonis ac donis tantis actam paternis, quieto & gaudio & silentio (ne sibi ipsi periculum accersat, aliisque maleficii ansam præbeat, & propterea ira 𐤇𐤍𐤍 miserè consumatur) gratias immortales agens.

COROLLARIA DVO.

1 J H S V H C H R I S T I crucifixi, Saluatoris totius humani generis id est, Mundi minoris, in Natura libro & seu speculo, typus est seruator Mundi maioris, hoc est, Phil^m. L A P I S: Quare, ex Lapide hoc, C H R I S T V M naturaliter agnoscito; & ex C H R I S T O, L A P I D E M Phil^m. Theosophicè discito: Ita, Antiquitas pia & religiosa, de Maschiah promisso, etiam ab, in & ex Natura, est certior facta. Sic Ethnicus, aut Turca, SS.^m Scripturam (D E V S!) nihili aestimans, ex Natura libro, ad sensum & rationem potest conuinci veritatis, atque (Diuina cooperante gratia) conuerti ad Christianismum. Sic & Iudæus.

2 Qui mysteria SS.^m Scripturæ probe didicerit quoque legere in libro Natura, ac Semetipso; & contra: Is S A P I E N T I Æ Æternæ thesaurorum erit inuentor mirificus. Libere enim explicat librum. Placuit D E O mirabili mirabilis hic & dicendi & docendi modus: placeat idem & mihi, & tibi. Ensoph! Ensoph! Ensoph!

ÆNIGMA.

OMNIA in omnibus primum, OMNI tertio tradidit (ex OMNI primo secundo) OMNIA in OMNIBVS primum secundum, vt inde OMNIA in OMNIBVS, & OMNIA (catholicè) agnosceret, cognosceret, ac possideret. Quod nomen eius, si nosti? Consilium audi: Ambula in viis Doctrinæ atque Legum Amphitheatri huius, & יהוה OMNIA paternè docebit.

OMNIA,

ad

יהוה DEI OPT. MAX. SOLIVS HONOREM, LAVDEMac GLORIAM, POTENTIAMq; SAPIENTIAM & BONITATEM

agnoscendam atque celebrandam:

PROXIMI EGENI, & PROPRIOS VSVS,

& in tempore & in æternum innumerabiliter salutares:

DIABOLI verò, istiusque squamarum putidarum despectum summum ac detestatiorem æternam.

Hallelu-jáh: Hallelu-jáh: Hallelu-jáh:

Phi, Diabolo.

mf

EPILOGVS,
 siue
 CONCLVSIO
 OPERIS
 TOTIVS.

V D I V I S T I S nunc ò mortales, Spectatores optimi, per Regium S O P H I Æ S V P E R C Æ L E S T I S præconem sapientissimū, eiusq; M E, interpretem T H E O S O P H I Æ Amatorem fidelem, imò à S A P I E N T I A Æterni Æterna I P S A, sola vera, Quid sit S A P I E N T I A; Qualis & Quanta; Quæ cum Ea pugnancia;

SVMMAO-
 PERISTO-
 TIVS.

Qui Thesauri, Vfus, Effectus, Fructus, Quantopere, Vbi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando, Omnibus, Cunctis, singulis ac vniuersis, pro I P S A Thesaurisque Illius inexhaustis feliciter consequendis, Orandum & Laborandum; Qua quærenda Methodo aut via; Cui, Cui non, à Quo, & in Quem finem detur. Vidistis AMPHITHEATRVM ipsum. O vtinam (legendo D O C T R I N A M Amphitheatræ in Prologo, Prologi videndo in Amphitheatro) ludos Amphitheatrales spectaculaque Amphitheatrica S A P I E N T I Æ V E R Æ Christiano Cabalistica, Magica & Physico Chemica sapienter cõtemplati fuissetis, dextrè intelligeretis; in O R A T O R I I S & L A B O R A T O R I I S vestris fideliter vos ipsi quoq; ageretis, exerceretis, Theosophicè imitarentini. At vereor è millibus vix vnum. Non enim contingit cuius, credite veridico, portum appellere veritatis; nec est cuiusvis Biblicè, Macro & Microcosmicè in CATHOLICISMO T R I V N O, Nosse D E V M, & quem misit I H S V M C H R I S T V M, S E M E T I P S V M, & M V N D V M maiorem, & quem dedit, eius

A quo intelligatur Amphitheatrum hoc: à quo non.

Qualis hic requiratur Lector, Auditor, Contemplator, Iudex.

Quib. communicandum Amphitheatrum hoc, quibus non.

FILIVM, MAGNESIAM Philosophorum. Soli Diis (ELOHIM) geniti potuere: hoc est, ii, qui (vt est figurâ secunda) reiicendo Binarium, Ternarium per Quaternarium reduxerunt reducere ad Monadis simplicitatem (Diuina cōoperante gratiâ) ex animo student. Non fatuum; sed vatem vobis dixisse scitote, eum, qui pœnitentialiter nondum lotus atque purgatus; qui non Ignis, partem Libri NATVRÆ inferiorem PhysicoChemicè explicantis, DEI professoris in Vniuersitate Mundi huius auditor indefessus; qui non Biblicè, Macro & Microcosmicè Catholicus; qui SPIRITVS SAPIENTIÆ non illuminatus; illum, inquam, medullam & Nectar Amphitheatri huius haud gustaturum. Impurus; in schola crucis ac tribulationum piè non exercitatus; non PhysicoChemicè vulcanicus; sophista; pseudophysicus; cacomedicus; labyrinthicus; circumforentialis; deceptorie particularista, præstigiator seu diabolicus, de DEI mysteriis Naturæque secretis quid veri intelligeret, solidi sciret, quid fructuose tractaret? Qui minus DISCIPLINÆ atq; DOCTRINÆ huius tam sanctæ filius, abeat, & TheoSophicè discat, priusquam de Amphitheatro hoc censeat. Lectorem posco, Auditorem volo, Contemplatorem desidero, Iudicem requiro in TheoSophicis, Physicis, PhysicoMedicis, PhysicoChemicis, PhysicoMageicis, HyperphysicoMageicis, Cabalisticis, Biblicè, Macro & Microcosmicè Exercitatum, Orthodoxum, Catholicum; Influentiâ, Lumine & Motu SOLIS DIVINI irradiatum, illuminatum, accensum & stimulatam in charitate ad Bonum; Pythagoricum; non filium, ante patrem, præcoccum; TheoSophicè, hoc est, ad Legem & Testimonium SS. Scripturæ, Libri Naturæ Conscientiæque rectæ, non Ethnicè aut prophanè disputantem atque philosophantem. Talis adsit lector, auditor, contemplator, iudex; non alius. Procul hinc abeste prophani. Vigilanter ergò circumspicendum, Qui, Quales & Quanti sint proci Amphitheatri huius, & IHOVAH TheoSophicè consulendus, quibus concredamus PHILOSOPHIAM VERAM, Catholicam, Tertriunam, PHILOSOPHANDI que Methodum verè & Catholicè Sapientibus vsitatam. Non, certè, in omnem aurem peregrinam, aut conscientiam pollutam, hæcce temerè sunt proferenda. Nam sicuti, dicente Gregorio Nazianzeno, non licet semper & publicè de DEO disputare; ita

nec tutum prorsus, de DEI Naturæque mysteriis, arcanis atque secretis: sed est Cui, Quibus & Quantum. Neque enim ita vilis est SAPIENTIÆ sermo, vt IDIOTIS (alto quamuis stemmate natis) mundanè immundè viuentibus, etiamsi Christiano nomine censeantur, ineptè pateat, cum nihil omninò sapienter sublime intelligant, capiant aut sapiant; cum indociles sint, & per terram repentes homunculi, suoque cerebello phantastico omnia peruersè metiantur. Perinde esset, ac si quis stercorei Nectar infunderet, aut margaritas obiceret porcis, seu asino substerneret rosas. Arcana publicata vilescunt; & gratiam prophana amittunt. LEVIBVS, & hominum vocabulo minus dignis, inconstantibus, vita sordidis, sermone obscænis, mendacibus, histriionum, morionum, equorum canumve curam SAPIENTIÆ Legiatque Doctrinæ præferentibus, quibus Secretum omne fabula est, necnon alia mundana immunda admirantibus, Gazophylacium pandere Arcanorum, honestumne factu sit nec ne, iure quæro? Categoricè respondete, quæso, Domini mei. Sacrilegium, mea sententia, committit, qui hoc facit. PROPHANIS, hoc est, à studio & Amore SAPIENTIÆ VERÆ prorsus alienis, qui captionibus vanis quasi aranearum telis semetipsos cū aliis infirmioribus simplicioribusque illaqueant; qui Dialecticorum obseruationes contra veritatem pueriliter effutiunt; qui, garrulitate sua superba, ingenia impediunt bona, ne ritè inuestigent percontenturque reconditoria; qui, sicut feruentes equi & inquieti facere solent, ceruices submittere nolunt VERITATI duras, sed auriga nostro, hoc est, TIMORE DEI in Charitate Christiana; lasciue ac petulanter excusso, procul à SAPIENTIÆ semitis deuiant, lineaq; VERITATIS recta centro ve VERI ad circumferentiam mendacii lubentes euagantur; ad hoc vnum spectantes atque prospicientes, si quid fortè in quæstionibus seductoriè captiosis alligent, aut simpliciter ac fideliter dicta peruersè dissoluant: His, inquam, SAPIENTIÆ offerre thesauros, nonne esset turpissimum simulque inutile? Præsertim, cum PHILOSOPHIÆ VERÆ Christianæque Charitatis non tam ignari sint, quam inimici acerrimi. Quid fieret si accusatores atque adeo ludices, hoc in negotio, constituerentur tales? nonne de scintillis DOCTRINÆ sanæ non rectæ intellectæ, aut sinistrè interpretatæ, statim ingen-

IDIOTÆ.
Was sol-
len der kuh-
Roscha-
ten.

LEVES.

PROPHAN-
NI.

DISCIPLI-
NÆ atque
DOCTRI-
NÆ filii.

VVLGVVS.

Lapis Ly-
dius VERI-
TATIS.

tia niterentur inflammare calumniarum incendia, quæ ad extremos vsque Indos disseminarentur Cælumque raperentur? Rapiat eos GENIVS bonus ad mentem meliorem. Impossibile, hos pura mente ac vero sensu vel verbum vnum de mysteriis DEI, Naturæque secretis audire, iudicare vè posse. Quònam igitur, me conuertam? apud quos talentum hoc meum dignè deponam? Non nisi apud solos DISCIPLINÆ atque DOCTRINÆ filios, hoc est, eos, apud quos studium SAPIENTIÆ VERÆ Hoc, in Triunitate Catholico, in pretio est; Quibusex animo in delitiis. Floreas modò, ô AMPHITHEATRUM, partus (Diuinâ obstetricante gratiâ) ingenii mei Diuinitus infusi, inter verè Sapientes. Vulgum non curo prophanum. VVLGVMEGO non loco, sed pectore metior. Vulgus sunt, quicunque inanes rerum imagines pro verissimis rebus demirantur; sint etiam cuiuscunque velint Status, Ordinis, Conditionis. Non ideo aliquid vel verum vel rectum puta, quia seniores, quia primores, quia maxima pars hominum statuit vel facit, sed ita demum aut verum aut rectum est si quadret ad regulam VERITATIS Catholicam, Triunam, videlicet, Legem atque Doctrinam SS.^a Scripturæ, Naturæ, & Conscientiæ testimonium puræ ac rectæ. Imò, hoc ipso tibi, mi frater, suspectum quid esse oportet, quod plurimis placet. Pessimus enim iam olim tum viuendi tum sentiendi auctor vulgus est. Neque enim vnquam, proh dolor! ita bene actum est cum rebus humanis, vt non pessima placuerint plurimis; interdum, etiam contra Conscientiam, eminentioribus. Caue sic cogites: hoc nemo non statuit; his vestigiis maiores mei sunt ingressi; hac in sententia est ille tantus Philosophus, tantus Theologus, tantus Gubernator, &c. Sic docetur in Aca-
demiis; hoc Professorum omnium dogma; ita docet Ecclesiastici; sic sentiunt & iudicant Politici; hi, profectò vulgus non sunt. O Satanicum illum philosophandi modum, qui se se extollit supra VERITATEM SAPIENTIÆ DEI omnem, qui sanè dignus est catenis in tartarum præcipiretur. Omnino nihil te moueant ingentia nomina. Pestilentissimum, auctoritate inniti hominum. Ad Legem & Testimonium SS.^a Scripturæ, Libri Naturæ & Conscientiæ rectæ examinat, probat, iudicat, Theosophus OMNIA. Hoc qui non faciunt, auroram non videbunt VERITATIS, in quocunque vis scibili. Hic Lapis Ly-

dius VERITATIS VNICUS; hæc norma Veritatis Triuna; hoc Archetypum siue Exemplar Catholicon, Triunum, solum authenticum; vnde quisquis vel vnguem discefferit minimum, à recto, à vero discedit, curritque extra viam. Animus igitur tuus, mi frater, qui ad VERITATIS culmen anhelas, à vulgiti tum factis tum opinionibus quàm maximè dissentiat. Fallitur & fallit, vulgi qui pendet ab ore. Solus mihi placet Sapiens; placebit eidem Amphitheatrum SAPIENTIÆ VERÆ nostrum: præsertim verò lectione eiusdem crebrò repetita, contemplationeq; de eo TheoSophicè suscepta, nec non Doctrina illius, in Oratorio & Laboratorio, ad vsum sapienter translata. Quòd, si PARTICVLARIAMC omisisse conqueratur quidam multa, sciat ille velim, AMPHITHEATRVM hoc esse CATHOLICON siue VNIVERSALE: secundum Leges atq; Doctrinam eius TheoSophicè ingrediatur ORATORIVM, sapienter LABORATORIUM; reuelabit atq; docebit DEVS (si placuerit sibi, & proderit tibi) Christiano Cabalisticè, Diuino Magicè, & PhysicoChemicè, PARTICVLARE OMNE. Hui! nonne crabrones irritò, & fortassis cuculos ingratos? Fürwahr ich mache die Narren tolle/vnd jage die Phantasien wider mich in Harnisch. Atqui, SAPIENTIÆ SPIRITVAUXILIANTE, non deerit mihi aliisque PHILOSOPHIÆ VERÆ alumniis, claua VERITATIS Catholica, Triuna, quâ assultus istorum, tam publicè quam priuatim, repellamus coerceamusque petulantes. Quantum verò UTILITATIS habeat Amphitheatrum hoc nostrum, non tantum ex oratione mea, sed re ipsa, (quæ per se sufficienter loquitur) æstimari volo. Martialis: Victurus Genium debet habere liber. GENIUM habet AMPHITHEATRVM, BONVM. Dieses Werck lobt (Gott sey dank) seinen Meister/das weiß ich. Ridiculum & ferè ardellionicum Ciceronis illud lib. 4. Tuscul. Quæstion. Quid enim ei, dicentis, videatur magnum in rebus humanis? cui æternitas omnis, totiusque Mundi nota sit magnitudo? CONTRA TheoSophicum hoc nostrum: Quid non ei videatur magnum, in lucis huius vsura, cui Biblicè, Macro & MicroCosmicè notus DEVS IPSE Æternus, notaque NATVRA & CREATVRA OMNIS; cui non solum Mathematicè (quemadmodum fortassis Ciceroni) nota sit totius Mundi vtriusque magnitudo, verùm quoque Physicè, PhysicoMedicè, PhysicoChemicè, Physico-

*Soli Sapien-
ti placebit
Amphithe-
atrum hoc.*

*PARTI-
CVLARI-
VM cogni-
tio quomo-
do adipiscen-
da.*

*UTILITAS
Amphithe-
atrum.*

Mageicè; Hyperphysico Mageicè, Cabalicè, Theosophicè, Natura, Proprietas, & Qualitas omnis. Ad hoc enim, ô homo, Creator te plasmavit, Saluator redemit, Spiritus sanctus sanctificavit, SACROSANCTVM TRINVM VINOSCAS CATHOLICON, coque in Triunitate Theosophica, hic & in æternum fructuosa, Sapienter fruaris; Creatorem Mirificum & Creaturam eius mirabilem in humilitate admireris. Quò profundius in contemplationem creaturæ, nedum Creatoris descendit Sapiens, eò plus ansæ sibi præbetur, cur SAPIENTIAM, BONITATEM & OMNIPOTENTIAM JEHOVÆ dignè miretur. Hoc, Amphitheatrum nostrum. Hic, Catholicè OMNIA. *Perneſtu hierauß nichts/ so iſts in ſecretioribus mit dir vergebens.* Moneo autem vos, fratres charissimi, Doctrinæ filios, ut sancta, iuxta Leges atque Doctrinam Amphitheatri huius, sanctè tractetis; ne apud vulgus imperitum, vel in publico, mysteria prophanentur, vosq; ipsi bouum calcibus conculcemini. Vetuit DOMINVS & Magister noster Sacrum dare canibus: & tantum Discipulis dixit, VOBIS (non vulgo) datum est nosse mysterium regni DEI, CÆTERIS autem (vulgo) in parabolis, Luc. 8, v. 10. Inter vos de magnaliis DEI fraternè conferatis; in cœtu Theosophorum, hoc est, VERITATEM SAPIENTIÆ VERÆ ex animo amantium, sitientium atque sequentium, etiam in despectum diaboli squamarumque istius. Bone DEVS! quot & quantis impedimentorum machinis annis multis me aggressus est diabolus, hostis VERITATIS (JAH testor Summum, ferè innumeris) quibus deterrerer à proposito meo tam pio, ab opere laboriosè sumptuoseque suscepto, ne scilicet extruerem AMPHITHEATRVM hoc, erigeremque in eo SAPIENTIÆ, OMNIPOTENTIÆ & BONITATI JEHOVÆ, Monumentum honoris, laudis, gloriæ insigne; PROXIMO Μηρόσμων Charitatis; MIHI IPSI Memoriale, labili inseruiens memoriæ meæ; DIABOLO Testimonium odii publici, & phy sempiternum; DEVS bone, inquam, quot me seductionum & tentationum machinamentis aggressus est tenebrio iste! obiciens modò summitatem Doctrinæ; iam ingenii imbecillitatem; mox, sumptuum copiam laborumque difficultatem; nunc, notam affectatæ nouitatis aut singularitatis; iterum, calumnias prophanè philosophantium; obloquia propter Scientias &

*Admonitio
fraterna.*

*Machina
diaboli im-
pedimento-
rum.*

*Amphithe-
atrum hoc
in extru-
ctum.*

Artes reconditiores ferè infamia; inuidia fratrum in facultate & studio simili falforum; imò aliquot myriades horum: attamen roboratus & animatus SPIRITV SAPIENTIÆ & FORTITVDINIS Diuino, qui mentem, vt meditatus fuerim, illuminauit; confidentiam veram, vt scripserim, dedit; os, vt loquutus fuerim, aperuit, & vt iam loquar, aperit; sequutus sum quò Fata vocabant; ductuque & virtute SPIRITVS huius in zelo perseverans pio, machinas illas TheoSophicè superaui omnes, ita vt suppeditante JEHOVAH facultates ac vires, tandem per tædia, impedimenta, infortunia, tanquam per mare rubrum, feliciter transgressus, ex labyrintho errantium saluus & incolumis euaserim. Ecce, TERRAM video! Quapropter ò JEHOVAH, ENS SPIRITVALE, TRIVNUM, Æternum, Sapientissimum, Optimum, Potentissimum, EHIEH ESER EHIEH, JAH, JEHOVAH, ELOHIM, EL, ELOHIM GIBOR, ELOHAI, JEHOVAH ZEBAOTH SCHADAI, ADONAI MELECH, Terribilis, Verax, Fortis, Zelotes, Iuste, Longanimis, Misericors, multa Benignitate, omnia videns, PATER, FILI, SPIRITVS SANCTE, Creator Cæli, Terræ, Aquarum & OMNIUM quæ totum continet VNIVERSVM Conditor, ego HENRICVS KHVN RATH in Sapientia, Bonitate, Iustitia, Veritate, Sanctitate, Multipotentia, Immortalitate (in ADAM protoplasto, sicuti homines omnes) ad Imaginem; VNUS verò in persona, Trinus in Essentiis, ex Corpore nimirum terreno, Spiritu Cælesti (SCHAMAIM) & Anima Diuinitus inspirata, ad similitudinem tuam, HOMO formatus; ex gratia in CHRISTO, reformatus; gratias ago tibi Altissimo humillimè ingentes & summas, quòd clementer exaudieris preces, lachrymas, vota & suspiria mea, ab iuuentute prima pro SAPIENTIA VERA impetranda, ad TE pœnitentialiter sæpissimè fusa; & quòd ex mera benignitate tua mihi ostenderis VERITATEM eorum, de quibus agit Amphitheatrum Tertriunum, Catholicon, præsens. Oro ex toto corde MISERICORDIAM tuam, vt mittas mihi de Cælis sanctis tuis RVACH HHOCHMAH-EL, SPIRITVM SAPIENTIÆ tuæ, qui mihi familiaris semper adsistat, me dextrè regat,

Sapienter moneat, doceat: mecum sit, Oret, Laboret; mihi de-
benè velle, nosse, esse & posse in Physicis, Physicomedicis, Phy-
sicoChemicis, PhysicoMagicis, HyperphysicoMagicis, Caba-
licis, TheoSophicis quibuscunq; OMNIBVS. in omni vitæ meæ
actione; ne errem à via Veritatis, & Iustitiæ Lumen luceat mihi,
& SOL Intelligentiæ oriatur mihi in mente ac corde meo. Vt tri-
bi, Ô I E H O V A H, in Bonis & ad Bona sim id, quod homini sua est
manus; SAPIENTIÆ tuæ vnicè sequar VERITATEM Catholi-
cam, Tertriunam, Biblicam, Macro & MicroCosmicam; inque
Gazophylacco EIVS Catholico, Tertriuno, Libris nimirū SS^æ.
Scripturæ, Naturæ & Conscienciæ puræ ac rectæ, SAPIENTIAM
& PHILOSOPHIAM VERAM PHILOSOPHANDI QVEMODŪ
legitimum (amicus factus DEI) legitimè vener. Influentiâ, obse-
cro, Lumine & Motu SOLIS TVI SUPER CÆLESTIS me totū
bea. Benignè mihi concede, quæso, vt mente sana in corpore sa-
no mihi suppetant & facultates & vires perducēdi ad finem per-
fectè completum ea, quorum Theoriâ & Praxin veras mihi mi-
rabiliter notas fecisti; cum fructu atq; liberrimè, donec vixero,
iis utar, in Tui honorem, laudem & gloriam; Proximi (iuxta vo-
rum meum Christianum) Mei q; ipsius vtilitatē honestam, dia-
boli verò squamarumq; illius phyæternū. Sit, Ô D O M I N E, mi-
hi à dextris & sinistris, ante, retro, sursum atq; deorsum, imò cir-
culariter, ANGELVS meus, minister tuus flammeus, bonus, qui
sub modo delegatæ à T E administrationis, latrones in aeris re-
gione latitantes seu spiritus fuget malignos, malitiam illorum
coerceat, meque à leone rugiente circumeunte defendat, ne me
deuoret, & malo deniq; circumdatum, ne peream, moneat, cu-
stodiat. Libera me, Ô D O M I N E, à malo O M N I; vtq; sic, conce-
de, transeam per temporalia, ne interim amittam BONA Æter-
na; fruamq; I E H O V A H Paterno, Fraternali atq; Amico, ad salutē
Catholicam, hîc & in omnem Æternitatem fructuosissimam:
Per & propter SAPIENTIAM PATRIS incarnatā, D. N. I H S V M
CHRISTVM CRVCIFIXVM; qui in T R I V N I T A T E viuis & re-
gnas D E V S in secula seculorum, A M E N. Ex Musæo nostro an-
noaræ Christianæ 1602.

HENRICVS KHVNRATH
LIPS. THEOSOPHIÆ A-
MATOR fidelis, & Medic.
vtriusque Doctor.

CANDIDO LECTORI S.

*IN calce expositionum cuiuslibet gradus, candide Lector, per errorem irrepserunt
haec verba; Inseratur figura primi 2. 3. 4. 5. 6. septimi gradus. Nec enim singuli
gradus singulis habent figuras. Sed Amphitheatrum ipsum suis constat figuris, &
suas habet Introductiones, quod te monere volui, ne operi ac esse aliquid putes. Vale.*

HANOVIAE
Excudebat Guilielmus Antonius,
MDCIX.

TE

Cum S.^{ae} Cæsareæ Maiestatis Pri-
uilegio ad decennium à prima
impressionis die.

Countess of Cornwall and Devon

